
37
47 F
15

NICOLAI

PRIMI PONT. MAXIMI

EPISTOLAE.

ROMAE

APVD FRANCISCVM PRISCIANENSEM.

M.D.XLII.

LECTORI.

IN maximis Vrbis, atque adeo totius Italiæ ruinis, quibus per multos iam annos iacuimus, illam uel maximam fecisse iactuꝛ ram uidemur, quòd bonarum artium studia, quæ iam diu in Italia floruerant, péne extincta sint: quibus cùm innumerabilia própe atque præclara literarum & ingeniorum monumenta periere. Quibus quidem è medio sublatis, ut locorum, atque urbium facies immutata est, ita quoq; animi nostrorum hominum incultiores sunt redditi: omnibus prorsus uirtutis stimulis extinctis, qui eos ad laudem, & gloriā accenderent. In qua rerum omnium perturbatione, ac ruina, cum inꝛ ter cætera diu iacuerint Nicolai primi Pōt. Max. Epistolæ, perutiles illæ quidem, cum ad illorum temporum cognitionem, tum uero ad eccleꝛ siam bene regendā maxime appositæ, eas tandem aliquando adinuenꝛ tas Pauli. III. Pont. Max. beneficio habemus: unum atq; alterum illarum nacti exemplar: quæ & si multis essent mendis obsita, utpote quæ diu in tenebris delituerint, ita tamen studio, atq; industria noꝛ stra purgauimus, ut iam in luce hominum uersari possint. Ex quibus quidem Epistolis facile intelligimus quanta santissimi atq; optimi uiri cura, ac studium fuerit, ut religionem nostram ab omni labe integram inuiolatám q; seruaret. Nam cum ea, quæ Byzantii aduersus Ignatiū Episcopum facta erant, intellexisset: & eius rei causa Legati ab eo misꝛ si contra ipsius mandatum, ac uoluntatem in Photii electionem consensissent: ne eius nomine, atq; auctoritate ea comprobata esse uiderēꝛ tur, omnibus Asiæ, ac Libyæ Episcopis testatam esse uoluit suam in tuēda, & conseruanda religione integritatem, atq; constantiam. Cum itaq; hæc, atq; alia multa uirtutis suæ documenta Regibus, ac Principibus christianis dedisset, Bulgaróſq; missis ex urbe ad eos Sacerdotibus christianæ religionis præceptis imbuisset, tanta prudentiæ, pietatis, & beneficentiæ laude excelluit, ut merito non modo eius facta, sed etiam scripta ueluti è cœlo delapsa ab omnibus colerentur. Quam ob rem factum est, ut eius quoq; nonnullæ aliarum literarum particulæ, quas in illorum temporum historiis cōiectas sparsim inuenimus, additæ sint: in quibus cum multa gesta ab eo præclare, grauitérq; legūtur, tum ea in primis, quæ in Lotharii Regis, ac Thietbergæ coniugis dissidio componēdo egit, ita ut opt. Pontificis charitatem, uigilātiám q; agnoscas. Habes itaq; hoc uolumine ea quæ de Nicolai Pontificis gestis colꝛ ligere potuimus, quæ magna ex parte in eius Vita, aut Scriptorum negligentia, aut temporum obscuritate sunt prætermissa. Vale.

Commodũ excudendo librũ hũc absolueram, cum alterum Nicolai Pontificis epistolarum exemplar diligenter à nobis conquisitum adinuenimus: quod quidem cũ percurrissemus, multaque aut plane diuersa, aut emendatiora esse uiderẽtur, placuit ea omnia ascribere. Tu fac boni consulas.

pag. 1	uer. 24	uobis suggeratur,
	uer. 29	proiecerunt: ac Photium
	uer. 31	subito tonsuratum
pag. 2	uer. 5	& bonis moribus
	uer. 10	hoc tantum
pag. 3	uer. 13	annexa demonstrantur.
pag. 4	uer. 33	illius assiduati,
	uer. 36	ut ita dicatur)
pag. 5	uer. 17	ut non prius
	uer. 21	Cap. II. asserens
	uer. 27	illicitis consentiens sententia conniueret:
	uer. 33	in alienum
pag. 6	uer. 2	Cap. III.
	uer. 9	cap. IIII. Si uero laicus
	uer. 18	intulisse iudicemur,
	uer. 19	familiæ reputemur promotionibus
	uer. 32	nec fas esse
	uer. 38	neque pro suo
	uer. 39	iustæ dispositionis mandato.
pag. 7	uer. 18	in hoc agendo
	uer. 37	quàm suæ
	uer. 38	colere, ut eo quo
	uer. 40	resistere studeamus.
pag. 8	uer. 20	quos corporeos
pag. 9	uer. 3	ligno depingitur
	uer. 36	temporibus scilicet
pag. 10	uer. 3	possidendo obtinuit,
	uer. 25	indictione VIII.
	uer. 33	saluat, &
pag. 11	uer. 23	tempore sancta
	uer. 24	urbis ecclesia,
	uer. 25	ditioni subiecta
pag. 12	uer. 35	catholicas alexandrinorum,
pag. 14	uer. 3	decreuerit:

pag. 101	uer. 14	iccirco duos epiſcoporum, qui
	uer. 18	piaculum execrantes,
	uer. 19	nihil eis penitus
	uer. 20	qui antea de
	uer. 22	plenis & ueracibus referrent iudiciis
	uer. 33	eiúſq; genitricis
pag. 103	uer. 4	uolumen, ipſi hoc,
pag. 105	uer. 22	imaginibus collectum eſt
	uer. 31	non habente maculam,
pag. 107	uer. 20	qui ex ſchiſmaticorum
pag. 108	uer. 1	& renuncianda
	uer. 22	uenerandorum ſex uniuerſalium
	uer. 37	unusquiſq; diſcens:
	uer. 40	conſumet officium,
Pag. 109	uer. 24	anathema ſit: ſed, & ſi contra fratẽ, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius cõmunione fideles auerterit, anathema ſit, &
pag. 110	uer. 14	nullum ſui honoris
pag. 111	uer. 17	& omnium ſanctorum
	uer. 18	diffinimus de ſacris
pag. 112	uer. 22	in aliquo eccleſiaſtico
pag. 113	uer. 37	communicantes ei de
	uer. 39	multandus eſt, qui
pag. 114	uer. 8	ſuæ ſententiam ex
	uer. 17	fecerit bonum
pag. 115	uer. 12	exuerunt : quẽ abſolutione præuaricatoria potius nexuerunt,
	uer. 21	dormitantius conuenientius
pag. 116	uer. 17	inuenerit irretitos
	uer. 35	conſentiret ab ipſo
pag. 117	uer. 9	paulo antedata tanquam
	uer. 20	ad audientiam
	uer. 24	forſitan ſterneret,
	uer. 25	iſti qui non
	uer. 28	ſeruatas, aduerſus
pag. 118	uer. 7	apoſtolicæ reuocauerint
	uer. 28	intuentes nos debemus in eorum labore ſuccedere, qui
	uer. 39	cunctis clare

pag. 119	uer. 23	aduerſus nos, & hanc ſanctam eccleſiam, uerum etiam
pag. 120	uer. 22	opinionis neuo, quòd
	uer. 31	poſt deceſſum noſtrum tantum (quod abſit) neuum ad
	uer. 35	nobiſcum doleat quæ præualent ei ſolamina nobiſcum exhibeat
	uer. 39	ſummi ſacerdotii
pag. 122	uer. 13	redarguantur. Nec de
pag. 124	uer. 13	à ſynodo damnato, &
	uer. 14	paſſus etiam uiuente
	uer. 19	ſurripuiſti: Et præter
	uer. 40	confuſionem, contempta legatione, quæ
pag. 125	uer. 12	huiuſmodi te cognoſcentes
	uer. 28	ut eam quæ inflat uirtutem habeas, illa uero quæ ædificat, careas.
pag. 127	uer. 1	eos ſollerter attendas
	uer. 37	pſalmographi habens auctoritatem
pag. 128	uer. 26	proximi tui, neq; omnia, quæ illius ſunt, & rurſus:
	uer. 27	palam cunctis oſtenderes
	uer. 29	ſtipendiis ſuis præcepit
pag. 129	uer. 29	recepit, nec Paulum
	uer. 32	adminiſtratione ſeculari epiſcopus
pag. 130	uer. 5	& de Diaconis
	uer. 12	quanto doctus epiſcopus diutinis
pag. 131	uer. 39	eſt) quiq; ab ipſis
pag. 132	uer. 30	ut arguere putarentur
	uer. 31	finem mundi præuentura,
	uer, 30	& in id more furis
pag. 134	uer. 21	Clementer amplectetur.
pag. 135	uer. 9	calcandos, uel conterendos exiſtimatis?
pag. 136	uer. 5	ſedulo tractans remittere
	uer. 13	officium exhibuerit.
pag. 137	uer. 35	protelato, quod tamen ipſe ſimiliter deponens, & communione priuatus, & ipſe
pag. 139	uer. 27	ſi aduerſus ſe caſtra
	uer. 37	paſſus eſt anguſtias, nimirum ſi uir apoſtolicus ea paſſus eſt, quibus

pag. 140	uer. 24	ecclesiæ sentiente superstite,
	uer. 36	& in nullo prorsus ingrati circa parẽtes suos
	uer. 38	omni dehonestati (consentiunt
pag. 141	uer. 2	ab his, quos in filios in sinu portabat, & a= deo diligebat, ut domino uolenti eos per= dere, diceret : Aut dimitte eis hac noxam, aut dele me de libro, quẽ scripsisti. Sic be= atus Samuel ab his, quibus multa præstite rat beneficia, de principatu propellitur. Sic
	uer. 6	ab his, quibus cæcos
	uer. 36	quibus suffragari uos
pag. 143	uer. 19	seductionis Euæ deformidabat.
	uer. 23	depræhensas serpentis, &
pag. 144	uer. 31	quarum uos imitatrices esse
pag. 145	uer. 35	percipiatis æternũ, & gloria incorruptibilẽ
pag. 147	uer. 9	efficax habeatur
	uer. 24	extunc, & nunc
pag. 148	uer. 24	p̃sumptionibus, aut subscriptiõibus, quas

ERRATA quædam inter imprimendum legito hoc modo.

pag. 5	uer. 14	sardicense
	uer. 17	ueritate sit, &
pag. 12	uer. 33	neque reputabimus:
pag. 60	uer. 10	uerum etiam
pag. 67	uer. 1	fama eorum
pag. 121	uer. 3	discat prius
pag. 133	uer. 10	in fide plantatum
pag. 152	uer. 24	tentabat
pag. 154	uer. 18	Vualdradam
pag. 155	uer. 39	statuunt:
pag. 159	uer. 19	propugnatores;
	uer. 22	pietatis affectum

NICOLAVS EPISCOPVS SANCTAE CATHOLICAE, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, omnibus ueræ Religionis ministris, ac uniuersis Orthodoxæ fidei cultoribus, Sanctissimis uidelicet, & Reuerendissimis Patriarchis, Metropolitis, & reliquis Episcopis, atq; cunctis fidelibus, catholicam duntaxat, cum sede Beati Petri pietatem sectantibus, sanám q; doctrinam nobiscum defendentibus, per Asiam scilicet, & Lybiam constitutis.

QVAE apud Constantinopolitanam Vrbem paulo ante gesta sint, uel etiam nunc gerantur, Sanctitatem, seu Religionem uestram non credimus ignorare: sed qualiter zelo zelati pro domo Dei solicitudinem omnium ecclesiarum secundum Apostolum circunferentes, nos de his disposuerimus, breuiter charitati uestræ his nostri apostolatus literis, intimamus. Et ne aliter syncerae uestræ menti suaderi tentetur, uel aliter, quod egimus uobis surripiatur, ueraci relatione, & præsentibus uos literis edocemus. Igitur postquam quidam inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arroganter elati, more Iudæorum, contra pastorem proprium insurrexerunt, & Patriarcham suum (cōministrum uidelicet nostrum Ignatium sanctiss. præfatæ urbis Antistitem) ab ecclesia ipsa, cui iure præsidebat, tyrannice proiecerunt: Photium quendam ex foro, ac seculari militia, & habitu, atque à palatinis ædibus eductum, ac subito consecratum eidem, contra sacros Canones, ecclesiæ præfecerunt. Tunc cœpit scandalum, & Schisma in iam dicta urbe, & in adiacentibus sibi ciuitatibus, nō modicū oboriri: aliis quidem Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanq; inconuicto, & superstite Ignatio factam merito detestātibus. Tunc inito concilio Imperator Michael, qui & ipsæ Bardæ Patricii uersutiis suasus Photii parti fauebat, ad Apostolatum nostrum Legatis cum epistolis destinatis, accusationes quasdam aduersus Ignatium deferentibus, petiit ut à sede apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparent. Quo audito, quoniam (sicut à Deo inspirata uestra nouit prudentia) cunctarum Christi ouium cura constringimur,

cum uices ipsius gerimus, cui specialiter diuinitus dicitur; Pasce oues meas: Et iterum, Tu (inquit) aliquando conuersus confirma fratres tuos, non potuimus dissimulare, nõ potuimus negligere, quominus uisitaremus oues dispersas, & dissipatas: uel quominus confirmaremus in fide, & bonis moribus fratres nostros, & proximos. Et quia inter cætera, quæ de schismate iam facto Constantinopolitanæ Ecclesiæ, hi qui missi fuerant, testabantur, maxime eandem Ecclesiam ab Iconomachis rediuiuam contentionem excitãtibus asserebant uexari, Christúm qꝫ per singula conuenticula blasphemari: duos Episcoporum, qui nobiscum erant, quí que ad hoc tamen faciendum opus, idonei nobis esse uidebantur(Rhadoaldum scilicet, & Zachariam)una cum ecclesia, quæ apud nos est, datis literis Constantinopolim, tantum nimirum piaculum execrantes, ę latere nostro direximus: nihil eis penitus iniungentes, nisi ut tantummodo causas Ignatii, qui ante de ecclesia pulsus, quàm ab aliquo accusatus extiterat, diligenter inuestigarent: & sedi apostolicæ plena, & ueraci relatione referrent. Photii uero consecrationem nõ solum minime admittendam esse decreuimus, uerum etiam ipsis Legatis nostris, ne cum illo, nisi quasi cum laico, usqꝫ ad notitiam nostram communicarent, frequenti, ac omnimoda iussione præcepimus: solum scilicet eisdem uenerabilibus Domini nostri Iesu Christi, eiús qꝫ genitricis semper Virginis Mariæ, ac sanctorum ipsius Imaginibus quicquid quæstio afferret, iuste, ac pie diffinire licentiam dantes. At illi euntes, spretis monitis nostris, contemptis epistolis sibi à nobis coram tota Ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei, sicuti postea claruit, in contrarium uerterunt omnia, quæ sibi fuerant imperata. Deniqꝫ & cum Photio adultero, ac ecclesiæ inuasore, atqꝫ neophyto, quod sibi multipliciter prohibitum fuerat, in sacrosancta mysteria communicauerunt: & Ignatium uirum senem, & sanctum, ac per duodecim annos innocenter ecclesiam Dei regentem, & nobiscum, & uobiscum, atqꝫ cum uniuersali, & orthodoxa ecclesia communicãtem, græcorum factioni perniciosissimæ cõcinnantes damnauerunt: & sacerdotalibus infulis expoliatum ab ecclesiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quæ sanctæ uestræ in Christo fraternitati, & piæ generalitati, quia contra nostram fuerint gesta dispositionem, iandudum significauimus. Porro præfati Missi nostri tandem reuersi, nil aliud renunciauere, nisi depositum Ignatium, & Photium in sede Constantinopolitana firmatum. Post duos uero dies Legatus à nobis Imperialis, nomine Leo, à secretis susceptus, duo uolumina obtulit: quorum unum depositionis Ignatii gesta continebat, alterum autem de sanctis habebat Imaginibus acta. Detulit præ-

terea

terea idem Leo Imperiales literas deprecantes, quatenus & in depositione Ignatii, & in confirmatione Photii, consensum præberemus, & subscriberemus. At nos diuina docente gratia, dum idem adesset Legatus, conuocata tota, quæ apud nos est ecclesia, decreuimus, & statuimus, atq; professi sumus coram ipso, & coram Ecclesia Dei, sicut & profitemur nos pro deiectione Ignatii, uel consecratione Photii nunquam misisse, nunquam missuros esse: Et in depositione Ignatii, & promotione Photii nunquam consensisse, nunq; consensuros esse. Et his sæpius dictis, & palam annunciatis, atq; in Apostolatus nostri epistolis taliter insertis, & eidem Leoni à secretis Imperatori Michaeli, uel Photio ad deferendum datis, hunc à nobis absoluimus. His ita uestræ sinceræ religioni ostensis, quæ scripta per singula tempora pro hac re miserimus, singillatim huic scripto inferius annexa demõstant. Primo etenim loco nostri Apostolatus habentur epistolæ, ad Michaelem piissimum Imperatorẽ, & ad Photium Ecclesiæ Constantinopoleos inuasorem per Rhadoaldum, & Zachariam transmissæ. Secundo loco continetur Satisfactio nostra, cuius textũ uestræ à deo conseruandæ generalitati dudum transmisimus. Sed ignorantes utrum ad uos usque fuerit delata, iccirco hanc uobis denuo mittendam existimauimus: qua nosse ualeatis quæ fuerit super hoc negocio nostra uolũtas. Tertio loco posita est epistola, quam per Leonem à secretis, Imperialem uidelicet Legatum, de quo superius diximus, post reuersionem Missorum nostrorum præfato Michaeli Augusto, & ad Photium alterã direximus. Præterea quæ subsequuntur, eo sunt ordine huic inserta uolumini, quo per singula tẽpora gesta, uel missa fuisse noscuntur.

EPISTOLA I. missa ab Apostolica Sede ad Imperatorem Michaelem per Rhadoaldum, & Zachariam Episcopos.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVORVM DEI DILECTO filio Michaeli glorioso Imp. Græcorum.

PRINCIPATVM diuinæ potestatis, quod omnium cõditor, electis suis Apostolis largitus est, super solidam fidem Apostolorum Principis (Petri uidelicet) soliditatem constituens, eius egregium, immo primam sedem deliberauit. Nam uoce dominica ipsi dictum fuerat: Tu es Petrus, & super hãc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferi nõ præualebunt aduersus eam. Petrus denique à firmitate petræ, quæ Christus est, structuram

uniuersalis ecclesiæ incōcussam, & fidei robore solidatam: ita precibus suis munire non cessat, ut errantium uesaniam recte fidei norma reformare festinet: necnō intrepide eam consolidantes remunerare procuret: quatenus portæ inferi, malignorum utiqꝫ spirituum suggestiones, atqꝫ hæreticorum impetus non præualeant eiusdem ecclesiæ unitatem refringere. Quapropter Deo omnipotēti multiplices referimus grates, qui uestro pectori hoc infundere dignatus est, ut fautores ecclesiæ Dei effecti, concordiæ ipsius desideretis fauere, ne quauis rubigine erroris consumatur pulchritudo fidei, & frangatur intellectus apostolicæ traditionis. Ad cuius etenim (sicut ipsi scitis) integritatem obseruationis multoties conuentus factus fuerit sanctorum Patrum, à quibus & deliberatum, ac obseruatum existit: qualiter absque Romanæ Sedis, Romaní qꝫ Pontificis consensu, nullius insurgentis deliberatio nis terminus daretur. Igitur à uobis Constantinopoli congregatum Concilium (ut uestris apicibus nostris intimatum est auribus) huius tenoris seriem paruipēdens, ab institutis supradictis, manum considerationis suæ reflectere non trepidauit: Adeo ut Ignatium supra iam nominatæ Vrbis Patriarcham, sine Romani consultu Pontificis ibidem cætus conueniens, proprio priuasset honore. Quod quàm sit repræhensione dignum, testes illi, qui ei oppositi fuerant manifestant, quia tales quos in epistola uestra legimus, canonica institutio prohibet: & inuidiose datos manifeste claret, quoniam nec ipse proprio ore manifestauit (ut directionis uestræ asserunt literæ) illa, quæ ei obiiciebantur, neqꝫ accusatores illius secundum sacrorum Canonum institu ta probauerunt. Cæterum his etiam sic iniuste peractis, ad detestabiliora inconsiderationis suæ uotum, supradictam populi cateruam diri gendo, de laicorum habitu, qui ei præesset, elegit pastorem. O quàm præsumptuosa temeritas, ille præponitur ouili diuino, qui nescit adhuc dominari spiritui suo. Nam qui ignorat disponere uitam suam per gradus ecclesiæ minime ductus, quomodo corrigere quibit uitam alienam subito electus? Latuisse uos nōn credimus, quid Apostolorū egerit cætus post acceptum donum sancti spiritus. Ecce etenim ipsi uisione domini, & locutione illius assidua, eiusdém qꝫ resurrectione lætificati, atqꝫ gratia spiritalis descensus consolidati, non præsumpserunt de electis LXXII eligere tam audacter duodecimum, qui Iudæ præuaricatoris suppleret locū: sed (per gradus quosdam ut uita ducatur) de septuagenario, binarió qꝫ numero elegerunt duos, Ioseph qui uocaba tur Iustus, & Matthiam. Et sic ex his, quem alteri præponerent inte rim ignorantes, diuinum examen postulauere, electioné qꝫ data, qui humanis obtutibus iustior uidebatur, coram diuinitatis cōspectu inferior

ſerior eſt inuentus. Igitur illius congregationis conatus, nihil horum ſtudẽs exercere, uiſi ſunt à recto itineris tramite declinaſſe, cum in cuſtodia dominici gregis nõ taliter, ut decuit, ſtuduerunt paſtorẽ præponere. In notitia ſiquidẽ ſæcularium literarũ nemo magiſtri nomine merito cenſetur, niſi per gradus diſciplinarũ procedens fuerit doctus. Verum iſte Photius uidelicet antea doctor prorupit, q̃s doctus extiterit, prius magiſter uideri cupiit, q̃s diſcipulus audiri. Pridẽ auditor eſſe debuit, ac deinde inſtitutor: ſed hic doctoris è contrario cathedram eligens, docere prius elegit, ac deinde cœpit doceri: prius ſanctificare curauit, ac demum ſanctificari: prius illuminare uoluit, & poſtmodum illuminari. Hæc itaqs catholicus ordo prohibet: & ſancta noſtra Ro. Eccleſia talem electionem ſemper prohibuit per Anteceſſores noſtros catholicæ fidei doctores. Quorum nos tenorem obſeruantes, inſtituta ipſorum eſſe inuiolabilia cenſemus. Sardinieſe deniqs Concilium, ut de laicis nõ eligeretur Antiſtes, in. XIII. Cap. per omnia prohibuit ita inquiẽs. Si forte aut diues, aut ſcholaſticus de foro, aut ex adminiſtratore Epiſcopus fuerit poſtulatus, aut nõ prius ordinetur, niſi ante Lectoris munere, & officio diaconii, aut præsbiterii fuerit perfunctus, ut per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen epiſcopatus, & reliqua. Celeſtinus itidem ſanctiſſimus doctor, & noſtræ Ro. Sedis Præſul egregius, in decreto ſuæ ſanctificationis Cap. XXI. aſſerens dicit: Audiuimus quaſdã propriis deſtitutas rectoribus ciuitates, Epiſcopos ſibi petere de laicis uelle, tantũm qs faſtigium tam uile credere, ut hoc illis, qui non Deo, ſed ſæculo militauerunt, æſtimẽt nos poſſe cõferre. Nõ ſolum male de ſuis clericis, in quorum contẽptum hoc faciunt, iudicantes: ſed de nobis peſſime, quos credunt hoc poſſe facere ſentientes, quod nunq̃s auderent: ſi nõ quorundam illic his cõſentiẽs ſentẽtias cohiberet: ita nihil, quæ frequẽtius ſunt decreta, proficiunt, ut hoc quaſi nunq̃s de hac parte conſcriptum fuerit, ignoretur. Quid proderit per ſingula clericos ſtipẽdia militaſſe, & omnẽ egiſſe in dominicis caſtris ætatem, ſi qui his præfuturi ſunt, ex laicis requiruntur? Qui uacantes ſæculo, & omnem eccleſiaſticũ ordinem neſcientes, ſaltu præpropero alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate tranſcendere: & in aliud uitæ genus calcata reuerentia eccleſiaſticæ diſciplinæ tranſire. Talibus itaqs fratres chariſſimi, qui iuris noſtri (id eſt Canonum) gubernacula cuſtodimus, neceſſe eſt ut obuiemus: hís qs fraternitatem ueſtram epiſtolis commonemus, nequis laicum ad ordinationẽ clericatus admittat, & ſinat fieri: unde & illũ decipiat, & ſibi cauſas generet, quibus reus cõſtitutis Decretalibus fiat. Leo deniqs ſanctiſſimus doctor, & apoſt. Romanæqs ſedis Pont. egregius, cuius laus

in quarta Synodo magnificatur, hoc ipsum in Decretalibus suis prohibuit Cap. XXXIII. In ciuitatibus, quarum Rectores obierint, de substituendis Episcopis hæc forma seruetur. Vt is qui ordinandus est, etiam si bonæ uitæ testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secundæ coniugis sit maritus: Et reliqua. Gelasius autem supradicti doctoris Leonis uidelicet meritis non impar, Sanctissimus Romanæ Ecclesiæ Præsul, non solum Episcopos de laicis fieri prohibuit, sed etiam præsbyteros, ne talia præsumerent, uetauit in Decretalibus suis, Cap. III. ita inquiẽs. Si uero de laicis quispiam ecclesiasticis est aggregãdus officiis, tanto solicitius in singulis, quæ superius comprehensa sunt, huiusmodi decet examinare personã: quantũ inter mundanam, religiosãm qꝫ uitam, constat esse discriminis, quia utiqꝫ conuenientia ecclesiæ ministeria reparanda sunt, nõ inconueniẽtibus meritis ingerenda: tantò qꝫ magis, quod sacris aptum possit esse seruitiis in eorum quærendum est institutis, quantũ de tempore, quo fuerant hæc assequenda decerpitur, ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit: ne per occasionem supplendæ pænuriæ clericalis, uitia potius diuinis cultibus intulisse, non legitimæ familiæ confutemur procurasse compendia, quorum promotionis super anni metas, sex mẽses nihilominus subrogamus. Quoniam (sicut dictum est) distare conuenit inter personam diuino cultui dedicatam, & de laicorum conuersatione uenientem: quæ tamẽ eatenus indulgenda credidimus, ut illis ecclesiis, quibus in festinatiõe bellorum, uel nulla penitus, uel exigua remanserunt, ministeria renouẽtur, quatenus his Deo propitio restitutis in ecclesiasticis gradibus subrogandis, Canonum paternorum uetus forma seruetur: nec contra eos ulla ratione præualeat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur. Nõ aduersus Scita maiorum noua lex proponitur, cæteris ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade uastatas pristinam in faciendis ordinationibus conuenit tenere sententiam. Quo magis hac opportunitate commoniti, obseruantiã uenerãdorum Canonum propensius delegamus: singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus: ne fas esse cõfidat quisquam Pontificum, bigamos, aut coniugia sortientes, aut ab aliis derelicta, siue quoslibet post pœnitentiam, uel sine literis, uel corpore uitiatos, uel conditionarios, aut curiæ, publicarúm que rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione discussos, diuinis seruituros applicare ministeriis, neqꝫ suo libitu iura studeant aliena peruadere, absqꝫ Sedis Apostolicæ iussa depositione mandante. Prædecessor itaque noster, huius almæ sedis Adrianus uidelicet

Sanctissimus

Sanctissimus Præsul, in epistola, quam Constantinopolim pro uenerandis Imaginibus destinauerat, ita instituit, ut amplius de laicis nulla latenus in eadem uestra Constantinopolitana Ecclesia ordinaretur Antistes: cuius textum si scire uultis, in Concilio, quod eius tempore in supradicta urbe celebratū est, inuenire potestis. His ita paulisper prælibatis in supradicti uiri consecratione consensum Apostolatus nostri præbere non possumus, donec per Missos nostros, quos ad uos destinauimus, cuncta quæ in iam prænominata sæpius Vrbe de ecclesiasticis causis, seu ordinibus peracta sunt, uel agentur, nostris intimata fuerint auribus. Et ut in omnibus rectus ordo seruari queat, uolumus, O Clemens Auguste, ut Ignatius quem sedis supradictæ gubernacula propria, spontaneáq; uoluntate deseruisse, & totius plebis congregato Concilio depositum esse uestris apicibus nobis intimare curastis, in cōspectū ueniat nostrorum Missorum, & uniuersi concilii, uestris quidem imperialibus institutis quatenus perquiratur, quamobrem spreuerit traditam sibi plebem, & instituta antecessorum nostrorum, sanctorúmque Pontificum, Leonis uidelicet Papæ, atque Benedicti, paruipendendo contempserit, & in hoc agendum subtili examine à nostræ iussionis Legatis depositionis eius censura perquiratur: Quatenus inquirentes inuenire queant, utrum canonicus tenor in eadem obseruatus fuerit, uel non manifestum existat: ac deinde cum nostro præsulatui significatum fuerit, quid de eo agendum sit, apostolica sanctione diffiniemus: ut uestra ecclesia, quæ tantis quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcussa permaneat. De Imaginibus autem, eorúmq; obseruationibus licet nulla necessitas esset scribere, eo quòd nostrorum antecessorum uenerabilium Pontificum sancta solicitudo catholico ardore succensa, multa, & ualde utilia ecclesiæ Dei profutura instituit: tamen quia frequens iteratio informationis solet uenerabiliorem intentionem reddere audienti: ideo quæ de eisdem pro conseruāda unitate populo Dei, aliquid exponere curamus. Pristinam itaq; sanctorum patrum traditionem, quam à prædecessoribus nostris beatissimis, & orthodoxis pontificibus, qui post Beatum Petrum in eius Apostolica Sede resederunt, nobis obseruandam suscepimus, & hactenus immutilatam hæc sancta catholica, & apostolica tenet, ac defendit ecclesia. Oportet ergo tota mentis intentione, summíq; desiderii conamine uenerandas tam domini nostri Iesu Christi, quàm quæ suæ sanctissimæ genitricis, & beatorum Apostolorum, atq; omnium sanctorum Imagines uenerari, & colere: & eo quo ualemus adnixu cōtra hæreticorum uesaniam, qui ab earum ueneratione populum cohibent, resistere suadeamus. Nam in pace ecclesiæ consti

De imaginibus dei quid sentiat ecclesia

tutis nil contrarium esse potest, si sanctorum effigies propriæ depictæ fidelibus augeant incrementi amorem. Re uera quia dum eorum uultus aspicitur, & operis actio recolitur, Deus cuius habitatio in eis esse dignoscitur, perfecte laudatur. Certe si Deus, qui est inuisibilis, & incorporeus, non per propriam substantiam deitatis, sed per subiectam creaturam mortalium apparuit oculis, ut credentibus summum esset culmen honoris: quare animæ sanctorum, quæ manentes in corpore uultus uniuscuiusque habuisse noscuntur, secundum dispositionem Dei dicit ipsi placentia operatas esse, non uenerentur à nobis magno honore? Cur eorum execremur effigies per quos agnouimus fidei ueritatem? Apparuit nempe Deus Abrahæ patri nostro, non in carne, neque in anima, sed in specie trium uirorum: quibus ille aliud cernens, & aliud esse intelligens, pronus in terra adorauit, & dixit: Domine si inueni gratiam in oculis tuis, afferam aquam, & lauetur pedes uestri. Credidit illico Abrahā Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, & amicus Dei appellatus est. Apparuit denique Iacob per subiectæ creaturæ speciem, unde & dixit. Vidi dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Ecce incorporeus, Deus & inuisibilis, per speciem subiectæ creaturæ ita se mortalium uoluit uideri obtutibus, ut credentibus esset ad gratiam: Cur nobis sanctorum Icones, quos incorporeos, & uisibiles fuisse credimus, si illos ut uere Christi ueneremur amicos, poterunt esse ad culpam? Nam si eorum effigies execrabiles esse crederentur, profecto & ipsorum reliquiæ, quorū caro corruptionem sensit in tumulo, pro neutro (quod absit) haberi deberetur. Veruntamē si ad eorum consortium uenire optamus, profecto hic omnia in honore sanctorum, id est tam reliquias non solum corporum, sed & uestimētorum, seu etiam Imagines uultus illorum in quolibet loco depictas, celeberrimo honore uenerari debemus: reminiscentes illud, quod Esaias speciem subiectæ creaturæ se uidisse testatur, dicens: Vidi dominum Sabaoth sedentem super solium excelsum, & ea quæ sub ipso erant, implebant templum &c. Accessit itaque Moses, & Aaron, ut uiderent thronum ubi steterat Deus, & erat sub pedibus eius tanquam opus lapidis Saphiri, & uelut firmamentum cœli in claritate fulgoris: & stabat Cherubyn ex auro mundo. Quæ omnia secundum quod Salomon postea in templo instruxit, in monte cum domino loquens, imaginata, & præsignata uidit. Hæc & his similia præcedentes patrēs sciendo, Iconas saluatoris nostri Iesu Christi, eius que sanctissimæ genitricis semper que uirginis, omnium que sanctorum in parietibus ecclesiarum, secundum quod tempus hodie probat, depinxerūt, & pingere pro congruis locis omni dilectione usque in præsens

non

non prohibuerunt. Quid christiano uerissimo nocet, si quod amat, & diligit non ad adorandum deificet, sed ad tremēdum terribiliter in panete, uel ligno depingit? Verum quid officit, si aspicimus Imagines Christi in templo ecclesiæ, & in arcano cordis præmeditamur eū uenturum, cuius Imaginem cernimus, citius uiuorum, & mortuorum iudicem aduenturum? Quid fidei nostræ contradicit, quòd in centro cameræ super altare, eius figuram, quod uerbum caro factum est, & habitauit in nobis, animæ nostræ affectando desiderant, cuius imago nominis titulum retentat, & quia per naturam filium adoramus, quare per adoptionem nomen nouum scriptum in calculo, uel gemmis non adoremus? Altare itaqꝫ sanctum, in quo Deo omnipotenti sacrificiorum uota persoluimus lapis est naturaliter communis, nihil differens ab aliis tabulis, quæ parietes nostros, & pauimēta adornant. Quia uerum sacratum est Dei adiutorio, & benedictionem suscepit, unde & mensa sancta efficitur: panis iterum, qui super eum offertur, panis est quidem communis. Sed quādo ipse sacramento sacratus fuerit, corpus Christi in ueritate fiet, & dicitur. Sic & uinum modicum aliquid digna existentia ante benedictionem, post sanctificationem spiritus, sanguis Christi efficitur. Ipsa enim Crucis Imago antequam suscipiat eius formæ figuram, lignum omnibus commune est. Suscipiens autem omnimodo uenerandam similitudinem sacra est, & dæmonibus terribilis propter quod in ea figuratus est Christus. Hæc breui stilo transcurrentes, cum multa dicere quiuissemus, uestræ serenitati transcripsimus: quia Adrianus sanctissimus Præsul Antecessor noster, multa de his in epistolis, quæ hactenus apud Constantinopolitanam habentur Ecclesiam, scribens contradidit: in quibus quicquid huius rei necessitas coegerit inuenire, poteritis. Oportet enim uestrum imperiale decus, quod in omnibus ecclesiasticis utilitatibus uigere audiuimus, ut antiquum morem, quem nostra ecclesia habuit, uestris temporibus restaurare dignemini: quatenus uicem: quam nostra sedes per Episcopos uestris in partibus constitutos habuit, uidelicet Thessalonicensem, qui Romanæ Sedis uicem per Epirum ueterem, Epirúmque nouum, atqꝫ Illiricum, Macedoniam, Thessaliam, Achaiam, Daciam Riperensem, Daciam mediterraneam, Misiam, Dardaniam, & Præualim, beato Petro Apostolorū Principi contradicere nullus præsumat: quæ Antecessorum nostrorum temporibus Sancti Damasi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Celestini, Syxti, Leonis, Hylarii, Simplicii, Felicis, atqꝫ Hormisdæ sanctorum Pontificum, sacris dispositionibus augebatur. Quorum deniqꝫ institutiones ab eis illis in partibus destinatas per nostros Missos, ut rei ueritatem cognoscere queatis, ue

ſtræ auguſtali potentiæ dirigere curauimus. Præterea calabritanum pa trimonium, & ſiculum, quæq; noſtræ eccleſiæ conceſſa fuerunt, & ea poſſidenda obtinuit, & diſponendo per ſuos familiares regere ſtuduit, conceſſionibus reddantur: quoniam irrationabile eſt, ut eccleſiaſtica poſſeſſio, unde luminaria, & concinnationes eccleſiæ Dei fieri debent, terrena quauis poteſtate ſubtrahantur: ſed domui Dei reſtituta meri= tum redditoris multiplicent, & ſuſcipientis uotum ſpiritalis deſiderii lucris exerceatur. Inter iſta, & ſuperius dicta uolumus, ut conſecratio Siracuſano Archiepiſcopo noſtra à ſede impendatur, ut traditio ab Apoſtolis inſtituta, nullatenus ueſtris temporibus uioletur. Deſtinaui mus autem ueſtræ ſerenitati Reuerendiſſimos, & Sanctiſſimos Epiſco pos Rhadoaldum uidelicet Sanctæ Portuenſis Eccleſiæ, atq; Zachariā Anagninæ Sanctæ Eccleſiæ, fungentes legatione Apoſtolatus noſtri, quos, ut honorifice ſuſcipiatis, ueſtram amplitudinem deprecamur: quibus etiam freques colloquium tribuatis: & eis, quæ de eccleſiaſtico ſtatu irrepræhenſibiliter dixerint, credere non ambigatis. Et cum in conuentu eccleſiæ ſederint pro eccleſiaſticis diffinitionibus, nihil à uo= bis, uel ab aliis alicuius contrarietatis impetum ſentiant. Et cum fas illis fuerit reuertendi, ueſtros concedite Miſſos: & tales, qui in dromo= nibus congruis eos Romam incolumes fauente Deo Apoſtolorum precibus ſtudeant referre, quatenus pro omnibus ueſtris bonis deuo= tionibus gratias Deo omnipotenti patri, atq; eius unigenito filio do= mino noſtro Ieſu Chriſto, & ſpiritui ſancto deuotius agere ualeamus, cui eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Data Menſe Septembri die. XXV. Indictione. IX.

EPISTOLA. I. ad Photium per Rhadoaldum, & Zachariam Epiſcopos Conſtanti= nopolim deſtinata.

OMNIS utilitas, & profectus animarum, catholica fide munitur, & dilectione Euangelii tuetur: quæ omnes in tra ſe cōcluſos ſaluat, extra ſe poſitos ſuos nō exiſtimat. Vnde directionis ueſtræ ſumptis apicibus lætificati ſumus, quia uos ca tholicum in eis cognouimus. Nam ibi prudētiæ ueſtræ utilitatem in= tellexim us, ideoque multas gratias Deo omnipotenti retulimus, quia ueſtrum ſcire de catholico fonte manare experti ſumus. Sed rectum uos ordinem minime continuiſſe doluimus. Eo quòd non per gra= dus eccleſiæ ductus ad tantum honorem, de laicali habitu uos profi= luiſtis, cum oporteret ueſtram prudentiam ita canonice uixiſſe in cle-
ricali

ricali ordine, ut nihil extra canonica instituta agentes, tempore congruo, atq; ascensu legitimo constituereris ecclesiæ Pastor. Vos itaque hoc prætermittētes, contra statuta patrum egisse, manifestum existit. Nam Sardicense Concilium per omnia tantæ temeritatis præsumptionem uetuit, pariter & Sanctorum Pontificum Romanæ Sedis Cœlestini doctoris egregii, Leonis Sanctissimi: cuius laus in quarta Synodo clara existit: seu Gelasii doctrina, & meritis æque beatissimi, horū uidelicet instituta, hoc prohibuerunt, ut talis ordinatio fieri non præsumeretur. Quapropter uestræ consecrationi consentire modo nō possumus, donec nostri, qui à nobis Constantinopolim sunt directi, reuertantur, qualiter per eos cognoscamus uestræ obseruationis actus, & ecclesiasticæ utilitatis constātiam, & quo studio circa catholicæ fidei defensionem uosmet exerceatis. Et tunc, si dignum fuerit, ut tantæ sedis Præsulem, ceu conuenit, honorabimus, & fraterna dilectione amplectemur.

Data Mense Septembri Die. XXV. Indictione. IX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI omnibus fidelibus sanctæ Dei ecclesiæ.

QVOD igitur generali notitia extat uniuersæ plebi Dei uulgatum, minime uestræ sanctitati habetur incognitum, qualiter præterito iam tempore sanctæ Constantinopolitanæ Vrbis ecclesiæ, immo Græcorum inclytus Imperator cū christianissima plebe suæ ditioni subacta pro quibusdam præuaricationibus in eadem ecclesia pullulatis, ac uariis dissensionibus in eodem populo super Photio inuasore, & Ignatio Patriarcha nequiter obortis, Legatos proprios ad hanc sanctam, & omnium ecclesiarum matrem miserunt ecclesiam, discretissima uidelicet postulatione consulētes, qui diffinitionis calculus super huiuscemodi præuaricationibus nostro iudicio deberetur imponi. Sancta scilicet, ac salubri discretione perducti ab hac principali ecclesia, quam ueraciter intelligunt à Christo saluatore percepisse sui principatus priuilegia, non immerito ob ædificationem religionis, & recuperationem pacis, atq; concordiæ sub canonica diffinitione sibi dari poscentes iudicia. Quorum saluberrimæ petitioni cedentes, dirigere, ut omnibus claret, illuc studuimus ex latere Pontificatus nostri legatos, qui nostra apostolica auctoritate muniti, errata corrigerent: deprauata quæq; ad rectitudinis tramitem perducerent. Super Photio quoq;, & Ignatio Patriarcha rei gestæ ueritatem diligēter inquirerēt, nostro q; Apostolatui (Deo auctore) legitime diffiniēda

ad liquidum nunciare studuissent: quatenus Missorum nostrorum fieret tantum inquisitio, & uera examinatio; nobis tamē remaneret reseruata diffinitio, utrum uera esset, an falsa super Ignatii Patriarchæ criminibus accusatio. Sed Legatis nostris, qui super hoc opere missi fuerant reuertentibus, imperialem ab eisdem partibus epistolam nostro Apostolatui per ipsius Legatum directam nihilominus recepimus. In cuius serie & eorum actionibus cognouimus, quia dissensionis, & inuidiæ inter illos crebrescentibus malis, absq; ullo nostro consensu, uel nostra omnino conscientia, Photium indiscrete subrogarunt, & Ignatium Patriarcham deposuerunt. Quod utiq; indiscretissimum factum nobis, & uuiuersæ ecclesiæ nostræ omnimodis habetur contrarium; quia cōtra sacros Canones, qui absq; uerissima probatione neminem damnari, nec alterum prius in eius loco subrogari præcipiunt, Ignatium Patriarcham damnarunt. Et iterum cum dicente domino, non sit discipulus super magistrum, neq; seruus super dominū suum, memoratus Antistes Ignatius à sibi subiectis, & ministris sui ordinis, proprii gradus sustinuit præiudicium. Et contra doctore egregio Paulo dilecto discipulo suo Thimotheo, præcipiēte, ut nemini cito manus imponeret, & non Neophitum, inquit, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Photium subito ex laicali militia tractum, indiscrete ordinare præsumpserunt Episcopum. Quæ causa contra ordinem diuinum nequiter acta, ualde nostro Apostolatui, & uniuersæ (ut dictum est) ecclesiæ nostræ omnimodis manet contraria. Vnde generaliter agnoscat omnis ecclesia sanctorum, quia nec nostra fuit cōscientia, nec iussio, nec uolūtas, super Photii subrogationē, uel Ignatii Patriarchæ depositione: & super huiuscemodi præuaricationibus omniū uestrorum sanctitati satisfaciendo uerissime denunciamus. Quia post uerissimam nostri examinis deliberationem, nec Photium recipimus, nec Ignatium Patriarcham damnamus, nec iussimus, nec consensimus, nec ratam huiusmodi ordinationem, uel indiscretam depositionem manere iudicamus, neq; firmam absque iustæ diffinitionis libramine ullo modo consentiemus: nec Ignatium uidelicet Patriarcham inter depositos reputamus, neque reputauimus: sed nec Photium in episcopali ordine annumeramus, nec annumerabimus. Igitur dilectissimi fratres, sanctitati uestræ, qui catholicas Alexandrorum, Antiochenorum, uel Hierosolymorum gubernatis ecclesias, seu cunctis oriētalibus Metropolitis, atque Episcopis, luce clarius, expræssiús q; significauimus, quoniam Sedes Apostolica nullo pacto uenerabilem Ignatium Patriarchā dignitatis propriæ priuilegio nudari tam improuide patitur: sed magis repulso à sanctæ catholicæ, & apostolicæ sacro ecclesiæ

uiscere

uiſcere peruaſore coniugis (ut ita dixerimus) uiri uiuentis (ſceleſtiſſimo uidelicet Photio) Sanctiſſimum Patriarcham Ignatium in ſui ſacerdotii dignitate manere, ſicut olim, ſtatuit. Iterum quoque canonico, ac legali examine iudicat, & decernit. Et ut uos huius Sedis priuilegium rite ſeruantes, pari religione catholici, pari etiam nobiſcum ſuper uenerabilis Ignatii Patriarchæ ſacerdotii recuperatione, & Photii peruaſoris expulſione eadem ſentiatis, Apoſtolica Auctoritate uobis iniungimus, atque iubemus. Et ut huius Præſulatus noſtri paginam in cunctis parochiis ueſtris ad omnium faciatis notitiam peruenire, atque de hac re iuxta Apoſtolicæ Sedis diffinitionem prædicare curetis aliis: ipſi que ſimiliter incommutabiliter teneatis, paterno more præcipimus. Quid præterea fratres chariſſimi, & filii dilectiſſimi, eidem Imperatori Græcorum, & uniuerſæ generaliter Sanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſuper huiuſcemodi præuaricationibus, & de his, pro quibus nuper illas in partes noſtros cum apoſtolicis epiſtolis direxeramus Miſſos (ſicut omnibus uobis manifeſtum eſt) reſpondendo noſtri Apoſtolatus remandat Auctoritas, omnium ueſtrorum ſanctitati ſatisfaciendo, in ſubſequentibus relegi iubemus.

Data Menſe Martio Die. XVIII. Indict. X.

EPISTOLA, quam per Leonem à ſecretis (Imperialem uidelicet Legatum) de quo ſuperius diximus, poſt reuerſionem Miſſorum noſtrorum, Imperatori Michaeli direximus cum epiſtola ad Photium.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei Piiſſimo, & glorioſiſſimo filio Michaeli magno Imperatori.

SERENISSIMI Imperii ueſtri gloria, quæ ſuper orthodoxæ fidei integritatem firmata cõſtare cernitur, dum aliqua in ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia, quæ ſub ueſtræ defenſionis tutamine conſiſtere uidetur, inconuenientia prouenerint, hanc ſanctam catholicam, & apoſtolicam, caput omnium eccle-

ſiarum Romanam ſcilicet Eccleſiam, quæ ſemper ſanctorum patrum ſynceriſſimas auctoritates in omnibus ſuis actibus ſequitur, conſulere decreuit: Et eius conſultu, quæ eccleſiaſticis conueniũt negociis, agere curauerit, proculdubio quæ agenda, aut abigenda fuerint irretractabiliter cuncta diſponere, ordinare, atque diffinire poterit. Quod uos feciſſe in epiſtolis nuper ad hanc ſedem miſſis recolimus: pro quibus etiam & noſtros, ſecundum ueſtras illas in partes pro quibuſdam præſumptionibus, quibus ueſtram aſſerebatis fatigari eccleſiã, ſeu ob diſſenſiones, quæ propter religioſum uirum Ignatium Patriarcham, & Photium emerſerant, Miſſos direximus. Sed cum ad nos reuerſi fuiſſent, nihil nobis, ut illis & in noſtris inſtitueramus de Reuerẽdiſſimo uiro Ignatio renunciauerunt apicibus, ſed uerbis tantum, quæ de eo contra noſtræ uoluntatis peracta ſunt obſeruantiam, retulerunt. Poſt aliquot autem dierum ueſtrarum partium prudens, & fidelis Legatus nomine Leo à ſecretis, Apoſtolatui noſtro imperialẽ cum actis apud uos geſtis detulit epiſtolam, quam legi iubentes cognouimus de memorati uiri Ignatii Patriarchæ negocio, contra præceptum noſtrum improuide illatam ſententiam, & nihil omnino noſtris iuſſionibus ſaltem ſimilem, ſed magis contrarie præparatam. Etenim quia dudum in epiſtolis ueſtris, quas tenemus præ manibus, illum multis accuſationibus affirmabatis obnoxium, ob idque hunc eiectum, Photium elegiſſe, neceſſario noſtræ ſedis legatos apoſtolica auctoritate fultos, de pluribus prædicti uiri Ignatii criminibus intentatis indagandum, & nobis renunciandum direximus, ſuſpendentes uidelicet ſententiam expulſionis Reuerendiſſimi uiri Ignatii, uel Photii receptionis, non in re Legatorum noſtrorum, ſed ſpecialiter in noſtro examine. Ac quia nunc Photium retinentes, prudentiſſimum uirum Ignatium Patriarcham abſq; noſtri Apoſtolatus eieciſtis iudicio, noſſe uos omnimodis uolumus nullatenus nos Photium recipere, uel Ignatiũ Patriarcham damnare. Deniq; conſiderare libet quid ſibi uult hoc, quòd per duodecim fere iam annos Regiæ Vrbis ueſtræ innocue ſacerdotium agere & ſanctis uirtutibus pudicitiæ, caſtitatís q; florere dictum Ignatium, non ſolum ipſi per ueſtras innotuiſtis epiſtolas, uelut etiam ſynodicis uocibus eius ſub tempore habitis, magnis honoribus epiſtolæ ueſtræ fatentur, quas præ manibus tenemus laudaſtis iugiter, & extuliſtis, minime eum ad apoſtolicam ſedem inuaſoris, uel alicuius criminis opinione notantes, nunc inuide damnaſtis. Quod utiq; indiſcretiſſimum factum ſanctæ noſtræ generaliter eccleſiæ, noſtró q; Apoſtolatui, ac ſanctorum Patrum priſcæ diffinitioni omnimodis extat inconueniens,

conueniens. Nos quidem de nobilissimo uiro Ignatio Patriarcha nō tantum hæc, uerum & illud comperimus, quòd nō solum genere claruit, uerum etiam à primæuo suæ ætatis per singulos ecclesiasticos gradus ascendens ex monastica uita, omni ecclesiastico cœtu consentiēte (sicut in apicibus, quos sanctissimo Leoni Præsuli prædecessori nostro destinaueratis, comperimus) episcopatus culmē promeruit. Photium autem nouimus per nullos ecclesiasticos gradus ascendentem, sed tantummodo ex laicali militia Episcopū pertinaciter ordinatum. Quamobrem necessario in sententia nostra qua stetimus, persistimus: & neque uenerabilem Ignatium Patriarcham in aliquo damnamus, neq; Photium modo quolibet suscipimus. Verum quia omnibus accusationibus remotis, quibus strenuum uirum Ignatium Patriarcham ad Apostolicam Sedem asserebatis notabilem, unum opponentes tantummodo quòd potentia sæculari sedem peruaserit, uestro speciali deposuistis, damnastis, & expulistis arbitrio: & Photium ex laicali agmine improuide in eius loco subrogastis Episcopum, æquanimiter ferre omnino nō possumus: maxime cum horum duorum negocium inuestigari, & nobis renunciari, non diffiniri mandauerimus. Quapropter (ut diximus) nullo modo prudentis uiri Ignatii Patriarchæ depositioni, uel Photii subrogationi assensum præbemus, quousq; ueritas omni falsitatis fuco nudata in præsentia nostra eluceat. Quia consuetudinem uestram nouimus in regia urbe minime apicem Archieraticæ potestatis aliquem posse habere sine ecclesiasticæ plebis cōsensu, atq; imperiali suffragio, & ob id Ignatium Patriarcham damnare nolumus, nec debemus. Præterea Photii, quē ex militia subito ad tanti culmen regiminis consecrastis, ordinationem ratam haberi decernitis, eo quòd Nectarius non solum ex laico habitu, uerum etiam ex pagano sancta synodo secunda ordinante meruerit Episcopus fieri: qui tamen Nectarius ueræ religionis catholicus, nullius depositionis catholici conscius sedis gubernacula sine scandalo, sine ui, sine omni schismate suscepit: quem spiritus sancti auxilio, & talento sibi credito hæreticorum perfidiis restitisse, eorúm q; dogma, quod iam ex longo tempore pullulauerat, & plurimos sui cōtagione infecerat, destruxisse ipsi recolitis, & iccirco bene, & optime sanctæ secundæ synodo apostolicæ sedis auctoritate fultæ ita de Nectario placuisse testamur. Sed & beatus nihilominus fulgidissimus doctor Ambrosius, quem similiter ex militia, & Cathecumino asseueratis Episcopum, cum diuinitus per miraculorum signa ab ipsis cunabulis, usq; ad cōsecrationis suæ tempus fuisset euocatus: & ad regimē à dissidentibus populis subito in unam sui concordiam prouocatis, compelleretur ecclesiasticum suscipiēdum,

minime seditioni, uel schismati studuit, quin potius eas, quas reperit, semetipsum non ultro, sed coacte populo offerens repulit, & remouit. Neque damnationem molitus est alicuius, quam nunquam omnino ob sui culminis consentiret incrementum : sed coactus, atque compulsus, uotis eorum consentiens, ecclesiasticarum regularum normam toto uitæ suæ tempore custodiuit. Omnes hæresis debellans uerbi Dei telo succintus, pro quo æque hæc Sancta Romana ecclesia eos rite suscepit. Ideoque hoc tempus necessitatis probe suscepit, quia contra Canonum priuilegium sibi concessum nihil nouit temere perpetratum. Vos autem non ita horum illustrium uirorum comparationem perpendistis, ubi sæpe dictum uirum Ignatium Patriarcham iuste à uobis ordinatum, iniuste de Patriarchatu eiicientes, Photium subito ex laicali militia in Episcopali dignitate eleuastis, & ob id nihil ualere patimur: quia sanctæ Romanæ Ecclesiæ nunquam exstitit mos improuide, uel iniuste unum eiicere, & alterum subrogare: sed magis studuit æqua lance, omnium librare, & iuste diffinire negocia. Igitur quia ad Niceni uenerandi cœtum Concilii uestrum, qui in depositione Ignatii Patriarchæ affuistis totidem numeri fere dicitis miramur, Et quid prodesse consideramus eiusdem numeri collegium posse, ubi ipsius sententiæ præuaricantur, cuius & numerus imitatur? Quod non laude magis, quàm repræhensione ducimus dignum, quia omnino magis, peccatis est cumulus, ubi multipliciter fuerit agmen præuaricatorum. Nos quidem non numerosum tantum sanctorum Episcoporum collegium Niceni, & Chalcidonensis conciliorum, cæterorúm que sanctorum patrum synodicas constitutiones sequimur, sed illorum librales ueneramur iustas diuinitus inspiratas sententias, & non tantum pro suorum multitudine obseruantur à nobis (quia re uera multi in personis fuere) sed in ualidissimis sententiis eos perpendimus plures. Quod autem asseueratis factos fuisse Legatos nostros post damnationem Religiosissimi uiri Ignatii Patriarchæ, omnis eius consecratio debere cassari, damnari, atque euelli, absit, ut hoc fieri patiamur: ut quia neque Ignatium Patriarcham damnamus, neque Photium Mœchum suscipimus, qui Sedem uiuentis uiri & publicæ seruantis, temere sibi usurpare præsumpsit, atque (ut ita dicamus) quia contra ordinem in ea conuersari non erubescens, Ecclesiæ uestræ scandala multiplicari consentiamus. Quin potius, Serenissime fili Auguste, dilectionem uestram monemus, suademus, atque Apostolica auctoritate denunciamus, ut tandem aliquando resistatis illis, qui pro libitu suæ uoluntatis contra uestræ Constãtinopolitanæ Eccle siæ se Præsulem erigentes sine examinatione Canonica ignorantibus

nobis

nobis crebro unum deponentes, alterum inopinate consecrare nitun tur. Vnde hæc discussio in orientalibus uestris ecclesiis (heu) plurimum agitatur, sed magis studeatis, quando aliqua emerserint, unde Shisma possit oboriri, nostræ ecclesiæ consultu peragere: quatenus sicut iam factum pro sanctis Imaginibus nouimus, quod iuste delibe ratum est, maneat Apostolicæ Sedis auctoritate firmatum. Quod autem tantummodo æmulatione uoluntatis, contra canonicas, uel synodicas censuras inconsulta Romana Ecclesia perpetrari conatur, uestræ religionis brachio arceatur: ne uidelicet sanctæ Dei ecclesiæ, ac regiæ urbis gloria uestro (quod absit) sub tempore in aliquo minuatur. Liceat ergo sanctam ecclesiam, quam Christus sacro suo sanguine à seruitute corruptionis redemit, orthodoxam fidem seruantem uestro certamine manere ab omni inquietudine infestatorum tranquillam, atque pacatam. Deniqꝫ Ecclesiæ Constantinopolitanæ hortamur stastum, ut tales alere omni religione eruditos studeat uiros, qui ad honorē Cardinis ipsius sanctæ ecclesiæ suis præsulibus mortuis, uel quolibet casu amodo discedētibus ualeant subrogari: quod non solum in tanto Patriarchatu obseruari omnino debet, uerum etiam in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine canonica magna cum cau tela seruatur, & custoditur. Sed & hoc uestræ clementiæ intimare curauimus, quia sicut in uestris actis Apostolicæ Sedi, & nostro pontificio directis insertum inuenitur, nescimus cuius fraude, uel dolositate epistola nostra ad uos directa fraudata est. Et non solum quia in uestra præsentia secundum illius textum, uel ordinem relecta non est; sed plura excerpta, quibus intellectus ipsius epistolæ continebatur, aliud pro alio ignoramus, quis temerarius coram uestro imperiali cōspectu legendo percurrere, uel interpretari præsumpsit, quam si coram uestræ maiestatis præsentia scrutari iusseritis in aliquibus eam mutatam, atque fraudatam locis reperietis. Nos autem uolentes clementissime triumphator excellentiam uestram ab omni labe factionis cri mine illæsam consistere, & per diurna tempora tranquillissimam imperii uestri sublimitatem in Dei synceri ssime manere seruitio, ut spiritalis pater specialem filium commonentes: & ea, quæ Deo placabilia sunt apostolicis adhortationibus ad implenda commonentes: & sicut uestri soliti sunt prædecessores, qui in culmine imperiali consistebant, hanc sanctam Ro. Eccl. pleno deuotionis uenerari affectu, ita & uos apostolicis perficere oraculis obsecramus: quia ea quæ in præsenti negocio ecclesiasticis procurauimus sancire institutionibus non nuidiæ causa, uel aliqua dolositate peregimus, sed uolētes uestrā imp. dignitatem, & sanctam Constantin. Eccl. illæsam seruare, & ab omni

repræhensione, ducti feruentissimo zelo charitatis custodire, sicut in epistolæ serie ad uos missæ reperitur, Deum timentes ordinare decreuimus, & cuncta obseruanda præoptamus. Omnipotens autem Deus, qui uos ad reprimendas multarum gentium feritates in imperiali culmine eligere dignatus est, piissimum imperium uestrũ ad statum, & defensionem sanctæ suæ ecclesiæ per multa annorum cõseruet curricula, & sospite uita semper uos ea, quæ illi sunt placita, uobis uelle concedat, quatenus ut in præsenti uobis sæculo feliciter imperandi potestatem tribuit, in futuro pro bonis actibus, & iustitiæ obseruantia, quæ sub uestro libramine ponderari debetur, præmia æternæ felicitatis habere permittat.

Data Mense Martio Die. XVIIII. Indict. IX.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVOR. DEI PRVdentissimo uiro Photio.

POSTQVAM beato Petro principi Apostolorum Dominus, ac redemptor noster Iesus Christus ex utero Virginis pro nostra redemptione, ut erat uerus Deus ante sæcula, uerus homo in finem sæculorum apparere dignatus est, ligãdi, atque soluendi in cœlo, & in terra potestatem tribuit, & ianuas regni cœlestis referandas concessit, supra soliditatem fidei suam sanctam dignatus est stabilire ecclesiam, secundum illius ueridicam uocem dicentis: Amen dico tibi, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduersus eam, & tibi dabo claues regni cœlorum: & quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunqꝫ solueris super terram, erit solutum & in cœlis. Ad quam promissionem sanctæ apostolicæ institutionis cemento cœperunt huius fundamenta ex preciosis succrescere lapidibus, &, annuente diuina clementia, per studium structorum, & apostolicæ auctoritatis solicitudinem usqꝫ ad culmen insolubiliter perducta perpetualiter mansura sine sinistræ auræ impulsu consistere: cuius primatum (sicut omnibus orthodoxis manifestum est uiris, & ut in superioribus præmodicum declaratum est) beatus Petrus princeps Apostolorum, & ianitor regni cœlestis merito promeruit. Post quem & huius uicarii syncerissime Deo famulantes, carẽtes nebularũ densitatibus, quæ recto ab itinere impedire assolẽt, dignius perceperunt, & in cura regiminis, quam pro dominicis ouibus susceperant, solicite permanserunt. Inter quos & nostram paruitatem omnipotẽtis Dei misericordia connumerare dignatus est: pro quibus tantum consistimus

pauidi, quantum consideramus in æterno examine pro omnibus, & præ omnibus, qui Christi censentur nomine rationem reddituri. Et quia uniuersitas credentium in hac sancta Romana Ecclesia, quæ caput omnium est ecclesiarum, doctrinam exquirit, integritatem fidei deposcit, criminum solutionem, qui digni sunt, & gratia Dei redépti exorant, oportet nos, quibus commissa est, solicitos esse, & ad speculationem dominici gregis tantum seruentius anhelare, quantum hunc auidi lupi ad dilaniandum hinc inde patentia ora exquirunt: quod & audiendo cognoscimus, & experiendo cõprobamus. Et quos per corporalẽ ob longinqua terrarum spacia, aut tumentes marinos fluctus, nequimus uisitare præsentiam, saltem series apicum quasi uiua ora declarent, ut nec à nobis silẽtii exquiratur culpa, nec audituris de ignorantia excusandi tribuatur facultas: quia & illud à nobis cauẽdum est, quod per Prophetam dicitur. Canes muti non ualentes latrare. Nam & Apostolus ait: Insta opportune importune. Constat enim sanctam Romanam Ecclesiam per beatum Petrum principem Apostolorum, qui dominico ore primatum ecclesiarum suscipere promeruit, omniũ ecclesiarum caput esse, & ab ea rectitudinem, atq; ordinem in cunctis utilitatibus, & ecclesiasticis institutionibus, quas secundum canonicas & synodicas, sanctorúm q; patrum sanctiones inuiolabiliter, atq; irrefragabiliter retineret, exquirere, ac sectari. Et ideo consequens est, ut quod ab huius sedis rectoribus plena auctoritate sancitur, nullius consuetudinis præpediente occasione proprias tantum sequendo uoluntates, remoueatur: sed firmius, atque inconcusse teneatur. Nam in hoc quo noster Apostolatus uestram prudentiam commonuit, quia ex laicali ordine sine canonica approbatione ad patriarchatus dignitatẽ subito transcendere contra patrum promulgationes non recusastis, sed temere, atq; impudenter ad tanti honoris culmen accedere præsumpsistis, assumentes uobis quasi à sanctissimo uiro Nectario occasionẽ, quem sancta secunda synodus non ob aliud ad sacerdotalem eligere, atq; ordinare ex laicali ordine uoluit dignitatem, nisi quia magnæ necessitatis contritione anxiabatur, eo quod in sancta Constantinopolitana Ecclesia, nullus clericorum inueniri poterat, qui pessimæ hæreseos nimbosa caligine non fuerit impeditus: Et ob hoc ne diu iam dicta ecclesia sub destitutione pastoris quasi uiduata maneret, prædictum Nectarium expugnatorem hæreticorum, & defensorem, atque gubernatorem ecclesiarum ad ecclesiasticam curam, & dignitatem sacerdotalem iam dicta secunda synodus elegit, sed ut hoc iterum fieret non confirmauit, neque sanxit, aut instituit. Et ideo licet contra patrum, atq; canonicas institutiones, quod per necessitatis fieri euentus

comprobatur, non in auctoritate tenendũ est, sed ne iterum talis proueniat necessitas, magis magis q; cauẽdum: quia omne quod ab aliis repræhendi poterit, conuenientius, ac decentius uidetur existere, si antequam fomes repræhensionis accrescat, emendationis cura succedat. De Tarasii siquidem promotione, qui similiter ex laicali cœtu ad patriarchatus extemplo culmen promotus est, quam & uos quasi in auctoritatem uestræ defensionis assumere uultis, si sanctam (quæ apud uos tempore sanctissimi uiri domni Adriani Papæ celebrata est) synodum diligentius scrutati fueritis, atq; attentius intenderitis, inuenietis quid in ea idem sanctissimus uir consultus decreuerit, & quod, dum eius consecrationis repræhenderet actus, & mœrorem se pro tam præsumptiua factione nimium sustinere profiteretur. Dicit enim, quòd nisi in erigendis Imaginibus feruentius contra illarum depositores, atque conculcatores, ut uerus miles Christi resisteres, nequaq; uestræ consecrationi assensum præberemus, aut in ordine patriarchatus uestram dilectionem susciperemus: quæ tantũ declaratur inordinate promota, quantum comprobatur cõtra apostolica decreta enormiter præsumpta. Beatissimum quoq; Ambrosium clarissimam, & splendidissimam lucernam ecclesiæ, qui ex Cathecumino, diuino præsagio ad episcopalem per continuos gradus promotus est dignitatem, cur nobis pro uestro tutamine opponitis? & ad uestram illicitam promotionem antefertis? qui non instinctu hominum, sed diuina uocatione per miraculorum prodigia electus est? Nam cum in infantiæ cunis sub nutricis cura dormiens solicite uerteretur, aperto ore examen apum subito affuit quod faciem eius, & ora compleuit, ita ut ingrediẽdi, & egrediendi uices frequentarent. Quem pater cum matre, uel filia deambulans, ne abiiceretur ab ancilla, quæ curam nutriendi infantis susceperat, prohibebat. Solicita enim erat, ne infanti nocerent, expectabat tamen patrio affectu quo fine illud miraculũ clauderetur. At illæ post aliquandiu uolitantes in tantam aeris altitudinem subleuatæ sunt, ut humanis oculis minime uiderentur. Quo facto territus pater ait: Si uixerit infantulus iste, aliquid magni erit. Post hæc uero adultus puer liberalibus artibus imbutus Mediolanum perexit, ubi Auxentius Arrianorum Episcopus cathedram non regendam, sed dilaniandam tenebat episcopalem. Quo defuncto dum ad electionem Episcopi popularis fieret in ecclesia conglobatio, ecce quidam infans acclamabat, dicens Ambrosium Episcopum: ad quam uocem & omnis illa conuẽtio similiter acclamabat Ambrosium Episcopum. Quod non humanis id fieri credendum est uoluntatibus, sed diuinis, ad saluationem, & ereptionem fidelium de aduersarii nostri faucibus, qui tanq; leo ru-

giens

giens quærit quem deuoret, inſpirationibus. Qui dũ ſe multis, ac uarijs uoluiſſet occultare argumentis, & à tanto honore deliteſcere, tandem ſuperatus ad ſacerdotalem ab omni populo, & clero diuinitus eſt dignitatem electus, & à Cathecumino per ſingulos gradus eccleſiaſticos proficiſcens, octauo die ab omni catholicorum, diuina annuente clementia, conſenſu eſt conſecratus Epiſcopus. Attendat igitur prudentiæ ueſtræ dilectio, & intimo cordis proſpiciat oculo, ſi debẽtur ea quæ per miraculocum ſigna fidelibus proueniunt, his æquari, quæ pro prio tantum libitu ad dignitatis gloriam percipiendam peraguntur: & ſic ad auctoritatis ueſtræ excuſationẽ præfatos aſſumite uiros. Ecce propter neceſſitatem, & inopiam clericorum Nectarius: ecce propter eccleſiaſtica dogmata, & hæreticorum expugnationem, qui uenerandas deponere Imagines præſumpſerunt, Taraſius: ecce per miraculorum ſigna Ambroſius ad regendas eccleſias promoti ſunt. De uobis autem, quibus perplures auctoritates conciliorum, atque decreta ſanctiſſimorum Pontificum reſiſtunt, quid aliud eſt ſentiẽdum, niſi inopinatã à uobis conſuetudinẽ adoleuiſſe credendum. Et ſecundum ſanctorum patrum ſententiam non ſolum quia ex laicali ordine contra canonicas auctoritates ad regendam Conſtãtinopolitanam Eccleſiam ſubito tranſuolaſtis: ſed etiã quia uiuente uiro, & incolumi perſiſtente (uidelicet religioſiſſimo Ignatio Patriarcha) cathedrã illius (ſcilicet Cõſtantinopolitanam Eccleſiam) ut mœchus ſurripuiſtis: & inuadere præſumpſiſtis: poſtponentes illud, quod ſcriptum eſt, quod tibi non uis fieri, alii ne feceris: & ideo ueſtræ conſecrationi æquitatis libramina tenentes aſſenſum præbere (quia enormiter, & contra ſanctorũ patrum inſtitutiones peracta eſt) minime præſumimus. Quod uero dicitis neq; Sardicenſe Concilium, neq; Decreta alia uos habere ſanctorum pontificum, uel recipere, non facile nobis facultas credendi tribuitur: maxime cum Sardicenſe Concilium, quod penes uos in ueſtris regionibus actũ eſt, & omnis eccleſia recipit: qua ratione conuenerat, ut hoc ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia abiiceret, & (ut dignum eſt) non retineret? Decreta alia, quæ à ſanctis Pontificibus primæ Sedis Romanæ Eccleſiæ ſunt inſtituta, cuius auctoritate, atq; ſanctione omnes ſynodi, & ſancta concilia roborantur, & ſtabilitatem ſumunt, cur uos non habere, uel obſeruare dicitis? niſi quia ueſtræ ordinationi contradicunt, & ex laico ſubito ad culmẽ patriarchatus tranſuolare reſiſtũt? contra illud apoſtolicum, nemini cito manum impoſueris. Quod ſi ea non habetis, de neglectu, atq; incuria eſtis arguendi: ſi habetis, & non obſeruatis, de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi. Quod uiolenter uos ad ſacerdotalem dignitatem promotos aſſeueratis, atque

proteſtamini, ueſtræ conſecrationis tempore non ita eſſe declaratur. Qui poſtq̃ in Patriarchatus throno ſtabiliti eſtis, non ut pater in filiis blandus, ſed ut immitem in depoſitione Archiepiſcoporũ, & Epiſcoporum per ſeueritatem uos demonſtraſtis, & in damnatione innocẽtis Ignatii, quem uos ut depoſitum habetis, immoderate exarſiſtis: in cuius depoſitione, niſi prius ueraciſſime illius cognouerimus tranſgreſſionem, uel culpam, inter depoſitos illum non numeramus, neq; damnamus: quia ualde cauendum eſt, ne ſine cauſa innocens damnetur: & ſicut illum in priſtino manſurum, ſi ei damnationis crimina non comprobantur, ſancta Rom. honore retinet eccleſia, ſic uos, qui incaute, & contra paternas traditiones promoti eſtis, in patriarchatus ordine non recipit: & neque ante iuſtam damnationem Ignatii Patriarchæ in ordine ſacerdotali uobis manere conſentit. Quod non ideo ueſtra arbitretur dilectio contra uos inuidiæ cauſa, aut exoſos uos habendo id agere, atq; incongrue contra ueſtram ordinationem exardeſcere: ſed ducti zelo paterne traditionis uolentes ſanctam Conſtantinopolitanam Eccleſiam, quæ pro ſui ſtabilitate, atq; firmitate cenſura ſanctorum patrum ad hanc ſanctam Romanã Eccleſiam ſolito more percurrit, ſine macula, ſine repræhenſione, aut aliqua tranſgreſſione illæſam conſiſtere: & ea, quæ eccleſiaſticis regulis obuiant, reſecare: & (maxime hoc, quod omni auctoritate canonica reuincitur, & tali conſecrationi contrait, quod iam per longam conſuetudinem quaſi regulariter actum defenditis) omnimodis amputare. A qua (quia uos ſicut nos diligimus) per increpationem paterni affectus prouidentiam ueſtram proculdubio uolumus reuocare: imitantes Apoſtolum dicentem: Filium, quem diligit pater, flagellãdo caſtigat, & corripit. De cõſuetudinibus quidem, quas nobis opponere uiſi eſtis, ſcribẽtes per diuerſas eccleſias, diuerſas eſſe conſuetudines, ſi illis canonica non obſiſtit auctoritas, pro qua eis obuiare debeamus, nil iudicamus, uel eis reſiſtimus: tamen cauere uolumus, ne hæc ueſtra conſuetudo, quæ omnium ſanctorum Patrum promulgatione conuincitur, ut ex laico nõ ſubito ordinetur Epiſcopus, uires accipiat: aut in ueſtra Eccleſia magis pullulet, operam dare minime ceſſamus. Quam etiam noſtra apoſtolica tantum abigit cenſura, quãtum hanc temere recognoſcit præſumptam. De Miſſis ſiquidem noſtris, quos petitos in ſeruitio beati Petri principis Apoſtolorum pro utilitate ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ contra depoſitores Imaginum, uel alias neceſſitates ingruentes, necnon & pro cauſa ſolummodo depoſitionis ſæpe fati uiri Ignatii inquirenda, illas in partes direximus, ſilendum non eſt: qui cum eis (ſicut dicunt) per centum dierum ſpacia, omnium, niſi ſuorum loquendi facultas

di facultas fuisset denegata, ut apostolicæ sedis Missi non digne suscepti sunt, atqȝ, ut decuerat, retenti. Quod non pro alia gestum putamus re, nisi ut inquirendi locum de depositione præfati uiri non inuenirent: quia ceu in apostolica nostra insertum fuit epistola, quæ nescimus cuius illusione (sicut in synodo à uobis missa reperimus) fraudata extitit, non illius promotionem, aut ingressionem, sed tantummodo depositionis exitũ per nostros audire, uel cognoscere, sicut nũc uolumus, Missos uolebamus: quibus secundum horum relationẽ longa exilia, & diuturnas pediculorum comestiones, si in tali intentione persisterẽt, quibusdã nunciãtibus, quod illis à nobis iniunctũ fuit clã uobis cũ sequacibus uestris resistentibus perficere minime potuerũt, aut depositionem iam dicti Ignatii utrum iusta, an iniusta fuerit, inuenire ualuerunt. Qua cognita secundum sui modum canonica, atqȝ apostolica in eo censura extenderetur.

Data Mense Martio Die. XVIII. Indict. X.

NARRATIONIS ordo de Photii depulsione, & Ignatii Patriarchæ restitutione: necnon de Zachariæ, ac Rhadoaldi dudum Episcoporum depositione, ac excommunicatione, cum Capitulis interpositis.

HIS ita se habentibus, & his apostolatus nostri epistolis pro manifestando nostræ uoluntatis proposito Constãtinopolim, & in alias mũdi partes destinatis, sicut & superioribus scriptis hucusqȝ recitatis colligere, ac compræhendere potestis: nunc quæ post habitam Satisfactionem nostram, & ostẽsum uotum nostrum de Ignatii fratris, & Coepiscopi nostri restitutione, ac Photii adulteri repulsione coram omni Ecclesia, quæ apud nos est, astante præsentialiter Leone à secretis Imperiali Legato, cuius superius mentionem fecimus, & quæ post discessum ipsius acta sunt, uestræ in Christo fraternitati, ac piæ generalitati breuiter indicamus. Igitur cum hæc gerebantur nondum Rhadoaldus, & Zacharias Episcopi, quos ab apostolica sede Constantinopolim direxeramus, detecti erant, uel ostẽsi, quòd ipsi deposuissent Patriarcham Ignatium, uel communicassent inuasori, & mœcho, ac laico Photio: sed procedẽte tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo persecutiones à fautoribus Photii commotas fugientium, sensim eosdem cœpit Episcopos muneribus fuisse corruptos diffamare: &, quòd cõmunicassent Photio, & deposuissent Ignatium, diuulgare. Quo audito ni

mio mœrore repleti, qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina dignatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi sinistram procul faceremus suspitionem (uidelicet, ne in hāc saltem te nuis subsannandi oriretur occasio) cogitare cœpimus, & mente reuol uere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regio num sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, ubi beatus Petrus apostolorum princeps corpore flo= ret, & uirtutibus emicat: deinde propter frigidiorem locum in eccle= sia Saluatoris, quæ ab auctore uocatur Constantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe constructa est, ibiq; recitatis omnibus scriptu= ris de græco sermone in latinum conuersis, tam uidelicet nefandā sy= nodo, quæ per iam satum Leonem apostolicæ sedi delata est, q; etiam imperialibus epistolis in quibus omnibus depositio Ignatii contine= batur: & deductus in medium Zacharias Episcopus, quia Rhadoaldus propter absentiam haberi ad præsens non poterat, & discussus, & dili= genter examinatus, inuentus est in depositione Ignatii, & commu= nione Photii omnino culpabilis. In quo idem Zacharias tunc Episco pus, nunc honore, ac communione priuatus, se obnoxium recogno scens proprio ore, ac proprio scripto se Constantinopolim à sede apo= stolica directum esse, & quæ sibi à nobis agenda fuerant iniuncta, ne= glexisse: ac quæ sibi fuerant prohibita, peregisse cōfessus est: Ignatium scilicet sine iussione apostolicæ sedis deponendo, & Photio contra no= stri apostolatus præceptionem communicādo. Tunc decernēte sancta nobiscum synodo depositionis, & excommunicationis suæ sententiā præfatus Zacharias accipiens in foueam quam alii præparauit, incidit: alterius (id est Rhadoaldi) examinatione propter absentiā usq; ad aliā synodum protelata. Quæ autem in eadem uenerabili, & sancta syno= do unanimiter, & cōsonanter de fratre, & consacerdote nostro Ignatio Patriarcha, uel de inuasore, & usurpatore ecclesiæ ipsius Photio, atque fautoribus eius, necnon & de sacris Imaginibus statuimus, & promul gauimus: insuper autem quid in alia synodo à nobis olim collecta de creuerimus aduersus eos, qui diuinitatem domini nostri Iesu Christi cum Valētino, Mani, Apollinari, & Eutice, ac sectatoribus eorum cō tra primum pastorē, & apostolum, qui Christum tantum carne pas= sum dicit, passibilem ore sacrilego in quibusdā regionibus uestris præ= dicare dicuntur, subter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui ex schismaticorum & se à sanctæ communionis parti cipatione auertentium parte esse dignoscitur, & ex sæculari administra

tione,

tione, atq; militia, & ex foro subito tõsuratus à Gregorio Syracusano dudum Episcopo in synodo damnato, & ab apost. sede conuicto Eps ordinatus est, & uiuēte, ac superstite consacerdote nostro Ignatio sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha sedem ipsius inuasit, & sponsam, quam à Christo sponso immaculatam custodiendam ueluti amicus sponsi perceperat, nō per ostium, quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicū more furis, atq; latronis ingrediens; ac si uiolētus, rapax, & sceleratus adulter irrupit. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atq; cum his, qui ne sacerdotale officium ante audientiam præsumerent à prædecessore meo beatæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie ac indifferenter communicās, & conuersans contra fidem promissam, contrá que suam professionem, qua pollicitus est se aduersus iam fatum Patriarchā nullum sinistrum consilium esse facturum, congregauit consilium, & unà cum sequacibus suis depositis, & damnatis, excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus, atq; cū his à quibus uel ille irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipse temere, ac indebite prouexerat contra eundem fratrem, & comministrum nostrum Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde Apostolicæ Sedis Missos, quos pro causa sanctarum Imaginum, & pro inquirenda & nobis renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendū modum promotionis huius neophytī destinaueramus, quibus potuit argumētis à nostris mandatis auertere more Acatii quondam Constantinopolitani hæretici Patriarchæ præsumpsit. Et ad processionem, quæ ei cum paribus suis habebatur, sicuti eorum professione patefactū est. Et sancto spiritu reuelante uenerandæ synodo, quæ à nobis collecta est, claruit ad damnatorum, & schismaticorum communionem contempta legatione, quæ uel gentilium more seruari debuit, pertraxit, & in illusionem beati Petri apostoli, à cuius sede profecti fuerunt, non solum inefficaces redire fecit, sed etiam impugnatores omnium, quæ fuerunt mandata monstrauit. Postremo Episcopos, qui ei tanq̄s adultero, & peruasori communicare noluerunt exilio relegauit, & sui sceleris complices in eorum subrogare locis nō timuit. Et usq; hodie ecclesiā Dei diuersis persecutionibus impugnare nō desinit, ita, ut fratrem, & coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimū Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescat, sed & omnes quot quot pro ueritate, & fide cum eodem persistere comprehenderit, quibus præualet modis perdere imprætermisse moliatur. Hæc & his similia contra euāgelica, apostolica, prophetica, atq; canonica instituta asserens, sit Dei omnipotētis, & beatorum apostolorum principum Pe

tri, & Pauli, & omnium simul sanctorum, atque uenerandorum sex uniuersalium conciliorum auctoritate, necnō & spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus; & omni clericatus officio prorsus exutus: ita ut si post notitiā huius sanctionis, quam diuina inspiratione depromptam esse credimus, cum unanimitate, & concordia sanctæ synodi sit proculdubio promulgata, tētauerit in constantinopolitano throno possidere, aut sæpe fato uenerabili coepiscopo nostro Ignatio, quóminus ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere possit, impedierit: uel si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis contingere, iuxta præcedētem consuetudinem, nullo modo liceat ei communionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed anathematis uinculis innodatus unà cum communicatoribus suis, atqꝫ fautoribus perpetuo Dei per nostram mediocritatem iudicio, ac sentētia sacrum corpus, & sanguinem domini nostri Iesu Christi, non nisi uicino mortis periculo, omnino percipiat: ut hæc unusquisqꝫ discens nequaqꝫ de cætero temeraria præsumptione ex laicis subito in dominicis castris insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præstare uelit, qꝫ tyronis consummet officium: & ante tentet docere, qꝫ discere: sicut in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse comperimus. Et rursus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copiosa multitudo est, quí qꝫ ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis impræ termisso labore in ecclesia Christi desudant: & indesinentia domino exhibent seruitutis obsequia, is, qui deforis est alterius oculis, Christi repente principatum arripiat, & nitatur, quos esse suos non recognoscit, discerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneum, & improuisum, omnino contemnere: præsertim cum perspiciat nil sibi stipendia profecisse meritorum, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium sane, qui Syracusanæ Ecclesiæ irregulariter, atque Deo contempto præest, eo quòd & ipse ex parte schismaticorum sit, & post quàm à synodo episcopatus officio priuatus, & à decessore meo sanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus est, & Photium laicū subito consecrare in episcopatu non formidauit, & de sacro ministerio ausus est multa contingere, iuxta præcedentem consuetudinem sancimus, & iuxta canonicam deliberationem apostolica auctoritate diffinimus, atqꝫ statuimus, omni sacerdotali carere, atque priuatum fore ministerio: ita ut nullo modo liceat ei in qualibet synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis, quod de reliquo præsumpserit in sacro officio more

cio more sacerdotis quouis tempore anathema sit. Sed & si contra fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius communione fideles auerterit, anathema sit. Et omnes communicantes ei ab ecclesia abiiciantur, sed & ipsi anathema sint.

Cap. Tertium.

Eos uero, quos Photius neophytus, & Constantinopolitanæ Sedis inuasor, in quolibet ecclesiastico ordine prouexit, quoniam manifestum est eos in omnibus consecratoris sui prauitatibus consensisse, atque ei post inuasionem communicasse, omni clericali officio priuamus, & apostolica, atque canonica auctoritate, & synodali decreto eos penitus sequestramus.

Cap. Quartum.

Reuerendissimum, & sanctissimum fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium Sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore, proprio throno priuatus est, & postea à Photio adultero, præuaricatore, ac peruasore Sedis Constantinopolitanæ, & ab eius complicibus (excommunicatis, uidelicet & anathematizatis, atq; damnatis, & sine episcopalibus sedibus, & à prædecessore meo sancte recordationis Papa Benedicto, obligatis hominibus) anathematizatus est, & postremo ab apost. sedis Misso contra nostram præceptionem (ut sanctæ synodo spiritus sanctus reuelauit, & dudum Zacharias Episcopus, qui unus de eisdem duobus Legatis exstitit, propria confessione manifestauit) insulis est sacerdotalibus despoliatus, auctoritate summi iudicis domini nostri Iesu Christi promulgamus, sancimus, atq; decernimus, unq̃ nec fuisse, nec esse depositum, uel anathematizatum, tanq̃ qui ab imperiali potentia sit absq; ulla canonica auctoritate pulsus ecclesia, & tanq̃ qui ab alligatis nullo possit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nulla eum iudicandi potestatem, uel ab Apostolica Sede auctoritatem habuerint, & nullum sui honoris discrimen pati debuerit. Et ideo illum (id est eundem fratrem, & consacerdotem nostrum Ignatium Patriarcham) omni uinculo anathematis ab eo remoto per potestatem diuina uoce beatissimo Petro collatam, & per auctoritates sacrorum Canonum, & decretalium constitutionũ ore sanctorum patrum prolatarum pristino honori, pristinæ dignitati, & sedi, pristino gradui, & Patriarchio, ac pristinis, & pontificalibus insulis, atq; officiis restituimus, statuimus, ac cõfirmamus: ita, ut quicunq; post notitiam huius Apostolicæ, atq; synodicæ sanctionis, quominus omnia, quæ præmisimus, insignia Pontificatus recipiat, ei impedierit, & nõ in omnibus huic decreto obedierit,

uel se ab eius communione separauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudicium proferre tentauerit, absque Sedis duntaxat Apostolicæ præmisso consensu: siquidem clericus fuerit, ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus sit alienus, atque perenni pœna tanquam magistrum proderit, cum Iuda traditore constringatur, & nisi à praua intentione recesserit, perpetuo anathemate maneat condemnatus: si uero laicus extiterit ille (quisquis est) huic nostræ constitutioni contraire tentans, & eum sedem, & omnem pristinam duntaxat dignitatem recipere non permiserit, uel si post receptam priorem sedem denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel personæ ipsius seu sacerdotali honori aliquam molestiam sine primæ huius sedis consensu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaan filii Cham, qui uerecundiam patris uidens non cooperuit, sed irrisit, multetur: & cum parricidis æterna pœna Domino iudicante percellatur, & nexibus anathematis non nisi resipiscens penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post iniustam deiectionem fratris, & Coepiscopi nostri, uel in exilio religati, uel ministerio, aut gradu inuidiose priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto proprias sedes, atq; gradus recipiant. Quod si quisquam huic decreto nostro cõtraire præsumpserit, & ut sedes, uel gradus resumant impedierit, quousq; nõ obtẽperauerit, anathema sit. Sane siqui ex eis ab aliis criminantur, decernimus eos antea sedes quidem, & proprios gradus recipere, iudicari autem nisi à Sede Romana non patimur. Sed siqua præter regulam forte egisse dicuntur, nostro eos decreto iudicandos reseruari statuimus, iuxta quod & sacri præcipiunt canones.

Cap. Sextum.

Quod oportet nos Maiorum nostrorum statuta immoto mentis intuitu conseruare, & in omnibus Sanctorum Patrum semper dogmata uenerari, diffinimus de sacris, & uenerandis Imaginibus Domini nostri Iesu Christi, eiús que semper Virginis genitricis Mariæ, omniúm que sanctorum martirum, qui Deo ab Abel iusto placuisse creduntur, qui Ecclesia Sancta in uniuerso orbe diffusa antiquitus accepti, quæ que Sedis Apostolicæ Præsules pro eis decreuerunt, ac statuerunt illibata persistere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Constantinopolitanum Antistitem, & sequaces ipsius, qui eas frangendas, atque calcandas esse ore polluto asse-

uerant,

uerant, quandiu de his nobiscum non senserint, & iuxta sanctorum Pontificum Romanorum decreta, & aliorũ catholicorum patrum instituta non sapuerint, sancimus eos à Christo, & ab ecclesia catholica, atq; apostolica esse anathema.

Capitula, quæ subsequuntur in alia primitus à nobis collecta synodo promulgata sunt.

Cap. I. Quia dominus Iesus Christus carne tantummodò passus est.

Veraciter quidem credendum est, & omnimodis profitẽdum, quia dominus noster Iesus Christus Deus, & Dei filius passionẽ crucis tantummodo secundum carnem sustinuit: deitate autẽ impassibilis mansit, ut apostolica docet auctoritas, & sanctorum patrum lucidissima doctrina ostendit.

Cap. II. De his, qui diuinitatem passibilem dicunt.

Hi autem, qui aiunt, quia redẽptor noster, & dominus Iesus Christus Deus, & Dei filius passionem crucis secũdum deitatem sustinuit, quod impium est, & catholicis mentibus execrabile, Anathema sint.

Igitur rediens Rhadoaldus à Galliis, ubi nõ minora quàm in Constantinopolitana urbe perperam gesserat, & Collegam suum tale quid pertulisse cognoscens, quin potius conscientia propria stimulatus, expauit. Quod nos intuentes nequid formidaret, illum admodum sumus hortati, subiungentes duntaxat præter examen synodi nihil in illum nos esse moturos: sed neq; ei sine culpa prolata, fore aliquid aduersi laturos: sed quia fugit impius nemine persequente, dum nihil mali & sufficiẽtibus nostris frueretur bonis, ante tempus synodi, ante sui purgationem, ecclesiam, & parochiam propriam deserens ad alias diœceses, examen utiq; subterfugiendo, se contulit. In quibus diutius eo morante, apostolico moderamine freti, canonicam, quam merebatur ultionem super eum inferre distulimus: ne uidelicet ad uindictam faciles, uel uideremur esse præcipites. Quamobrem destinatis in diuersa loca cum epistolis (id est ubi solus illum rumor latitare fatebatur) Missis nostris, uidelicet sanctissimis Episcopis, raptũ eum duximus cõuocari. Sed ille diuersas látebras penetrando (utpote filius noctis, & tenebrarum, qui opera lucis, & diei semper refugiens causam suam ad manifestationem iustitiæ solis deduci formidat) quousq; ualuit, nobis obedire despexit. At ubi non reperit tutum suæ tergiuersationis latibulum, tandem aliquando Romam redire ausus est. Et cum nos in-

ter furētium aduersariorum linguas, & manus apud beatum Petrum Apostolum degeremus, ipse insperatus super nos hostis, inter hostes irrupit: & (ut nunc claret) iterum discessurus fraudulenter accessit: quo tamen corpore, non mente reuerso, & Synodi tempore propter imminentes hostium oppressiones dilato, rumore crebrescente diffamatur, quod Rhadoaldus denuo fugam arripere meditaretur. Quo audito, quia non poteramus sub tam horrendo neuo ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi deserere, quominus illam etiam à falsa suspitione redderemus extorrem, nec poteramus personam in tantis præuaricationibus diffamatam, & tam scelerum ore aspersam, sine satisfactione in communionem nostram admittere, coram multis fratribus, & Episcopis, corám qꝫ plurimis filiis sanctæ huius ecclesiæ admonuimus eum quatenus (sicut prius) nullā in partem sine nostra licentia à Romana discederet Vrbe. Sed in ea residens sine timore suis licenter utens, & amicos, ac homines suos libere possidens tempus synodi, qua purgandus esset, intrepidus expectaret: sciēs profecto nihil se iniustū ante, uel post, præter examē synodicum fore passurum: sed in iustitia, quam haberet, esse mansurum. Insuper etiam sciret, si quoquam à Romana sine licētia nostra discesserit Vrbe, quia ex tunc esset depositus, & excommunicatus. Sed spretis satisfactionibus nostris, atque sententiis in se prolatis, immo spretis sanctorum patrum constitutionibus, sine licentia nostra propriam ecclesiam despolians, & lupinis dentibus oues sibi creditas deserens ad alias dioceses imminentem synodum fugiens discessit. Et quia hæc & alia multa obiecta non diluit, uera esse quæ de illo dicebantur modis omnibus examen subterfugiēdo firmauit. Quapropter conuocata sanctissimorum Episcoporū numerosa, & uenerabili synodo in superius memorata ecclesia Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana: auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum Petri, ac Pauli apostolorum principū, & omnium simul sanctorum, quorum regulas, & decreta multipliciter uiolauit, necnō & nostri apostolatus iudicio deposuimus eum & à corpore, & sanguine Christi excommunicauimus, sanctorum scilicet statuta patrum sequentes, & præcipue sancti Felicis exemplum, qui Vitalem, & Misenum Episcopos deposuit, & excommunicauit, eo quòd huic Apostasiæ in Constantinopolitana Vrbe olim par omnino piaculum perpetrauerant. Quod si prædictus Rhadoaldus dudū Episcopus, nūc autem depositus, & excommunicatus decætero cum anathematizato Photio inuasore Constantinopolitanæ Ecclesiæ mixtus esset aliquādo, & Ignatio fratri, & coepiscopo nostro infestus esset, & ecclesiam Dei amplius conturbasset, uel si de damnatione sua

querimoniam

querimoniam fecisset, anathematizatus foret: ac per hoc ab omni christianorum separatus, & alienatus, donec nostræ sententiæ sponte se submitteret, collegio. Est igitur Rhadoaldus nunc depositus, & excommunicatus, & si Photio communicauerit, anathematizatus: quem uobis fratres charissimi ideo intimamus, ut scire ualeatis cũ quibus communicamus, & quos à nostra apostolica, & catholica communione repellimus: quatenus per hoc, secundum sacras regulas, & præcipue iuxta Nicenum Concilium, qui ab aliis abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. Porrigẽtes ergo ecclesiæ Dei manus, quos à nobis abiicimus, à uobis repellite: & quos suscipimus, suscipite: quatenus uno animo, uno ore glorificetur Deus, & pater per Iesum Christũ in unitate spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum Amen. Præterea postq̃ sanctæ in Christo fraternitati, piæ que religioni uestræ, quæ in isto uolumine hucusq; releguntur per alia scripta nostra, nota facere procurauimus: uenit ad sedem apostolicã quidã protospatharius nomine Michael ab Imp. Græcorum cum epistola missus, in qua eundem Imp. inuenimus iactitare, quod uos beatissimos uidelicet Patriarchas, & charissimos fratres nostros traductos, atq; seductos habeat: quatenus in illa execrabili apostasia fautores existatis: uidelicet ut & in depositione fratris nostri, & consacerdotis Ignatii irregulariter facta, & in cõsecratione Photii mœchi, & ecclesiæ inuasoris consentiatis: & cõtra statuta nostra, sed & aduersum sedem principis Apostolorum Petri, uos cum illis pariter efferatis. Quod quidem nos de uobis licet minime credamus, qui tale quid ab Antecessoribus uestris catholicis duntaxat Antistitibus actum nusquam omnino legimus. De uobis tamen magis quàm de nobis curam habẽtes hæc nos in scriptis ipsius Imperatoris recepisse uos nolumus ignorare: intimãtes pariter, & uestram unanimem charitatem admonentes quatenus in speculo sitis, & ad memoriam reuocetis ista uobis nos ideo nota facere studuisse, quoniam (ut prædiximus) sancti, magni q; Niceni Concilii decretis iubetur per unanquamque prouinciam, ut epistola regularis obtineat, ut hi, qui abiiciuntur, ab aliis nõ recipiantur. Deinde uero, ut cauti, soliciti que semper sitis, ne quorunlibet suasionibus, uel terroribus hominum, aut quibuscunque mendaciis decepti à capite (id est à prima sede) dissentiatis, uel ab eius ecclesiæ charitate, ac unitate diuidamini, cui ille præfuit, quem uox Christi prætulit uniuersis. Verum si dies antiquos secundum datam uobis diuinitus sapientiam cogitatis, priscos que sedium uestrarum Præsules ad memoriam ducitis, quanta ueneratione sedem beati Petri, prædecessores uestri celebrauerint, quantó que charitatis amore decreta ipsius semper amplexi sint, profecto reperietis. Denique in uni=

uerſalibus ſynodis quid ratum, uel quid prorſus acceptum, niſi quod ſedes beati Petri probauit (ut ipſi ſcitis) habetur: ſicut è cõtrario quod ipſa ſola reprobauit, hoc ſolummodo conſiſtat hactenus reprobatum. Próinde charitas unanimitatis ueſtræ de fratris, & comminiſtri noſtri Ignatii ſanctiſſimi Patriarchæ deiectione nobiſcum doleat, & quæ præ ualẽt ei ſolamina nobiſcum exhibeat. Nam ſi iuxta apoſtolum, quod patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra, quanto pò tius compatiendum eſt illi, quod inter cætera membra præcipuum te= nuiſſe locum dignoſcitur? Vnde ſi non pro unius, & ſpecialis perſonæ præfati fratris noſtri repulſione, uel certe pro ſummi ſacerdotii con= culcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam ſi licitum fuerit ſæculari poteſtati de eccleſiæ domini præſulibus taliter iu dicare, uel ſi rurſus fas extiterit inferioribus de prælatis ſibi tam temere iſta patrare, perpendite ne ad perniciem ueſtram, immo totius eccle= ſiæ nunc, & futuris temporibus præſumptio talis præualeat, quod ſi at tenditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut ec cleſiarum præſulibus poſtpoſitis, & ordine canonico conculcato, laici nunc eccleſiaſtica moderamina teneant: & pro libitu proprio, modò iſtos remoueant, modo illos in locis eorũ promoueant, & rurſus quos nunc approbant, poſt modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim iidem ſæculares, ac laici homines quælibet ſcelera ualeant licẽter committere, ut pro his à nullo Pontificum, qui ex clero promotus, hæc ſumma póterat auctoritate compeſcere, libere redarguantur, non de clericorum cathalogo permittunt ad ſacros ordines prouehi, qui ui tam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius ſub Chriſto duce forti militantes fortius comprimere poſſent: ſed ex ſeipſis eligũt, qui facta eorum tanto minus præſumãt arguere, quanto ſe paulo ante de eorum cœtu fauore ipſorum promotos meminerint. Quod illis in partibus tanto familiarius agitur iſta præſumptio (uidelicet ut ex laicis ſubito tondeantur, & in Epiſcopos conſecrentur) quanto ex conſuetu dine inoleuiſſe teſtantur, quam nos econtra tanto ſtudioſius de eccle= ſia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxiam eſſe clericis, & o= mni religioſæ plebi ſupra docuimus. Quantó q; ſcimus ex ſacris ca= nonibus, quod non minus mala conſuetudo, quàm pernicioſa corru= ptela uitanda ſit, & ſcimus quòd paulatim creſcens iam ſuæ peſtiferæ nequitiæ gramine multos inuaſerit, adeo ut temeritas hæc tantum ex creuerit, ut iam minime clericis egeant, dum contra ſacros canones ex ſe ipſis ſubito tonſoratum, quem uoluerint, eligant: & ad labores cle= ricorum mentis oculos non inflectant, ac per hoc fit, ut alienus co= medat ipſorum fructum laborum, & ſtipendia meritorum extraneus

hoſtis

hostis insperatus surripiat. Ita ut nihil proficiat clericis in castris domi nicis militasse, uel gradatim per singulos ecclesiasticos ordines ascen= disse, dum alter saltu hos omnes transcendit, & repente principatur in eis, is, qui inter eos nec contra spiritales hostes arma sustulit, nec di= uersis ecclesiæ aduersariis pro ueritate prælians aliquando restitit. Quã= tum autem ne de laicis temere quislibet ad Episcopatum eligatur sa= cri Canones cum aliis prohibeant, Sardicenses ostendunt, Osio Episco po Cap. XIII. dicente. Et hoc necessarium arbitror, ut diligentissi= me tractetis si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex admini= stratione Episcopus fuerit postulatus, ut non prius ordinetur nisi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbiteri fuerit perfunctus, & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen Episco= patus. Potest enim per has promotiones, quæ habebunt utiqꝫ proli= xum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uere cundia: & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina patitur, ut temere, & le= uiter ordinetur, aut Episcopus, aut præsbiter, aut diaconus, qui neo= phytus est: maxime cum & magister gentium beatus Apostolus ne hoc fieret denunciasse, & prohibuisse uideatur. Sed hi, quorũ per lon= gum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata. Con= tuemini ergo & futura, immo urgentia mala conspicite: medici estis, imminentes morbos per præcedentia signa præuidete: Episcopi estis, exurgens in ecclesiã Christi horrendum exitium perspicite: speculato= res estis, in altam mentis arcem conscendite, & in gregem dominicũ feram pessimam irruere cupientem à longe contemplamini: quasi tu= ba exalta uocem tuam, & annunciate populo Dei scelera eorum, su= per montem excelsum (id est ad altitudinem uirtutum) ascendite, qui euangelizas Syon, state in fortitudine, potestatibus huius sæculi ex ad uerso ascẽdite, & murum pro domo Dei opponite, & quibuslibet po= testatibus inique agentibus contraite. Sic que fiet, ut nec (sicut canes muti) de taciturnitate argui ualeatis, nec de talenti occultatione distri= ctam domino reddere rationem compellamini. Vos qꝫ ipsos, & con= sacerdotes nostros, immo ecclesiã Christi illis in partibus constitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipso iubẽte landabiliter eruatis, mi= rabiliter qꝫ regatis. Hanc autem epistolam, quam per superius memo ratum Michaelem Protospatharium glorioso Augusto Michaeli dire= ximus, icc irco pridem Sanctitati, seu unanimi dilectioni uestræ cum aliis scriptis non misimus: quia & fratres per quos illa destinata sunt se dimitti uehemẽtissime postulabant. Et nos ad multa ecclesiasticorum negociorum extenti hanc tam concite (sicut uolebamus) solẽniter or= dinatã præ manibus, cũ dimitterentur, minime poteramus habere.

NICOL. EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI
Piissimo, & dilectissimo filio Superatori gentium,
atqз tranquillissimo Imperatori Michaeli
à Deo protecto semper
Augusto.

P ROPOSVERAMVS quidem, antequam Michael gloriosus Protospatharius, Legatus uester Romam ueniẽs, epistolam nobis claritatis uestræ detulisset, talia uobis scripta per Missos nostros, quæ iam & parata erant, transmittere: qualia gratissimus filius à diligente patre, ac Dei cultores Imperatores, à sedis apostolicæ Præsulibus soliti erant suscipere. At uero præfato uiro perueniente, epistolám qз nobis uestræ gloriæ, quæ tota blasphemiis, tota erat iniuriis plena, porrigente, mutata est in luctum cithara nostra, & organum nostrum in uocem flentium. Quoniam expectauimus tanquam de bona uite uuas, suscepimus autem labruscas: ideóqз mutauimus stilum, & ostenso uulneri congrua prouidimus adhibere medicamenta. Igitur ad potentiam uestram inspirante domino scripturi, nostræ qз mentis affectus industriæ uestræ referaturi, necnon & pro sancta ecclesia catholica, & apostolica (cuius nos præcipua cura, & quotidiana secundum Apostolum solicitudo constringit) apud uos interuenturi, & epistolæ uestræ assertionibus (prout dominus posse, & nosse dederit) responsuri, nihil opportunius, nihil aptius, nihil profecto salubrius arbitramur (licet uos à conuitiis inchoassetis) quàm præ omnibus flagitare suppliciter eum, per quem reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, & in cuius manu corda sunt regum, & ex quo regnat omnis, qui pie regnat, & imperat omnis, qui eidem Regi regum, & Domino dominantium non repugnat, Dominum uidelicet nostrum Iesum Christum, cui omnis rationabilis creatura ministrat: nimirum cui & insensibiles uenti, & maria imperati obediunt, quatenus & labia nostra ad annunciandum laudem suam aperiens, dilatatum quoque os nostrum pastu doctrinæ salutaris adimpleat, & quæ per nostri Apostolatus officium auribus uestris exterius dicimus: per se quoqз nutu suæ aspirationis interius mentibus uestris aspiret. Quia incassum terra cordis, uomere nostræ linguæ proscinditur, nisi cœlestis roris aspersione intrinsecus infundatur. Deus est enim, qui incrementum dat, & qui docet hominem scientiam. Putas Imperator, non bene faciamus? quòd uos ab iniuriis scribẽtes inchoaueritis, nos ab orationibus: uos à conuitiis in nos, immo contra primam, & magistram ecclesiarum omnium loquentes exordium fe-

ceritis,

ceritis, nos in laudibus, & in nomine Domini ad potentiam uestram sermonem habituri os aperuerimus? Videmus enim gigantem Allophylum contra puerum sanctum, & citharœdum nostrum Dauid furore plenum, & blasphæmias eructantem primo impetu populo Dei terrorem nõ modicum intulisse. Sed expecta paululum, & ecce illum uidebis in nomine domini percussum, & à iã dicto hymnidico & laudes, & psalmos, ac orationes Domini maiestati humiliter effundente gladio suo prostratum. Et quidem nos iniurias nobis specialiter irrogatas, & maxime pro iustitia laborantibus, & à iustitiæ impugnatoribus ingestas, libenter sufferimus. Discipuli enim sumus illius, de quo apostolorum princeps ait: Qui cum malediceretur, non maledicebat, & cum pateretur, non comminabatur. De talibus enim ueritas loquitur: Si patremfamilias Beelzebub uocauerunt, quanto magis domesticos eius? & rursus: Eos, qui propter nomen illius persecutionem, & maledicta toleraturi erant, beatos esse pronunciat, dicens: Beati estis cum maledixerint uobis, & persecuti uos fuerint, & dixerint omne malum aduersus uos mentientes propter me. Vbi ergo, teste conscientia, Deus in causa est, ibi omnino beatitudo speranda: & ubi mendacium sonuit, ibi conuitia nulla timenda. Sicut ergo nos propter Deum etiam à non uera dicentibus iniurias nobis illatas, æquanimiter ferimus, ita quoque oportet pietatem uestram sacerdotibus, qualescunque sint, propter eum, cui deseruiunt, reuerentiam potius, quàm iniurias exhibere. Sed de his iam cum sancto Papa uobis loquamur Gregorio: nam in diuinis eloquiis sacerdotes aliquando dii, aliquando angeli uocantur. Nam & per Mosen de eo, qui ad iuramentum deducendus est, dicitur: Applica illum ad deos, uidelicet ad sacerdotes. Et rursum scriptum est: diis nõ detrahes, scilicet sacerdotibus. Et Propheta ait: Labia sacerdotis custodient sciẽtiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est. Quid ergo mirum, si illos imperialis pietas honoret, quibus in sacro eloquio honorem tribuens, eos aut angelos, aut deos ipse etiam appellat Deus? Ecclesiastica quoque testatur historia, quia cum piæ memoriæ Constantino Principi scripto oblatæ accusationes contra Episcopos fuissent, libellos quidem accepit, & eosdem, qui accusati fuerant, Episcopos conuocans, in eorum conspectu libellos, quos acceperat, incendit dicens: Vos dii estis, à uero Deo constituti: ite, & inter uos causas uestras deponite, quia dignũ non est, ut nos iudicemus deos. In qua sententia sibi magis ex humilitate, quàm illis aliquid præstitit ex reuerentia impensa. Ante eum quippe pagani in Republica principes fuerant, qui uerum Deum nescientes, ligneos deos, & lapideos colebant, & tamen eorum sacerdoti-

Honorẽ deberi sa[...] [...], ondit [...]

bus honorem maximum tribuebant. Quid igitur mirum, si christianus Imperator ueri Dei sacerdotes honoret, cum pagani (ut prædiximus) principes honorem impendere sacerdotibus nouerunt, qui diis ligneis, & lapideis seruiebant? Hæc ergo nō tantum specialiter, quantum generaliter pro omnibus asserimus sacerdotibus: quoniam adhuc nescimus, quis in terribili Dei iudicio qualis futurus sit. Etenim Paulus egregius prædicator dicit: Nolite iudicare ante tempus, donec ueniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Hoc tamen breuiter dicimus, quia, licet peccatores, & indigni, plus tamen de uenturi Domini misericordia, quàm de uestra pietate præsumimus. Nam sunt multa, quæ de iudicio illius homines ignorant: quia fortasse quæ uos laudatis, ille reprehendit, & quæ uos reprehenditis, ille laudabit. Non ergo quales sint sacerdotes Domini, sed quid de Domino loquantur, est uobis magnopere praui dendum. Nec in uicariis beati Petri apostoli uobis est attendendum qui sint, sed quid pro correctione ecclesiarum, quid pro salute uestra satagunt. Neq; enim illos inferiores dicetis Scribis, & Phariseis sedentibus super cathedram Moysi: de quibus Dominus præcepit dicens: Quæcunq; dixerint uobis, facite, & obseruate: secundum opera uero eorum nolite facere. Ergo Imperator considera, si illos dixit audiendos, qui super cathedram Moysi sedebant, quanto potius his, qui super cathedram Petri resident, esse existimetis obaudiendum? Et si illorum non opera, sed dicta facere, & obseruare iubet, quanto potius horum, quicunque sint ipsi, dicta, & monita custodienda sunt, & amplectenda? Quid autem nos mali uolumus, quia frustra indignamini? & contra euangelium, quod dicit: Qui dixerit fratri suo fatue, reus erit gehennæ ignis, nos leuitatis nomine lacessendos opinamini: uobis nihil, nisi quod est salubre: nihil, nisi quod sit Deo acceptum, offerre studentes? Scimus tamen nos à Phreneticis, quos portamus, & sputa perpeti, & colaphis cædi, & eis, quod ad salutem pertinet, nihilo minus exhibere. Nam & in eorum loco per abundantiam gratiæ Dei sedemus, qui propter ueritatē laborantes, à Constantinopolitanis sæpe talia pertulerunt, qualia nunc nos ferre dignoscimur, quæ sufficienter (ubi opportunitas exegerit) ostendemus in subditis: neq; enim fas esse iudicamus, ut ad imitationem inferiorum, ac infirmorum, tales nos si namus credi, quales à uobis cernimus prædicari. Exemplum sequentes Saluatoris, qui cum à Iudeis, dæmonium habes, audiret, hoc humiliter dicens: ego dæmonium nō habeo, refutauit. Ita quoq; nos cum de nobis, quæ uera non sunt, audimus, ueraci, ac rationabili responsione à nobis illa remouere satagimus. Veruntamen quæ ad Ecclesiæ

Romanæ

Romanæ iniuriã, quæ ad ipsius priuilegiorũ imminutionem, quæ ad sedis apost. præsulum derogationem scripsistis, quanta possumus constantia retũdemus, & nullis terroribus, nec ullis detractionibus uestris repulsi, quãta possumus uirtute destruere, utpote ueritatis inimica, studebimus. Dixistis enim, quòd nullus Antecessorũ nostrorũ à sexta synodo meruerit à uobis, quod nos meruisse dignoscimur: quid tamẽ meruerimus euidẽter nullatenus indicastis, nisi forte literas prædicatorias hoc dicto uelitis intelligi nos à uobis, nũc tantũ meruisse suscipere, à sexta synodo propter aliquod dogma, uel disciplinam quãlibet ecclesiasticã. & hoc dicitis quasi nostrum fuerit opprobriũ, eo quòd sedem apost. in nullo quærere Antecessores uestri dignati fuerint, cũ magis eorum fuerit dedecus: quia per tot annorũ curricula diuersarũ hæreseon morbis languẽtes medicinale remedium nõ quæsierint: quin potius medicinam sponte à nobis sibi porrectã quasi desperati, uel quasi cor impœnitens gerẽtes, ab ipsis faucibus proiecerint: dum tantæ salutis oblatæ ministros duplici modo interemerint: quoniã aut participes illos sui erroris effectos spiritaliter occiderũt, sicut tẽpore reuerẽdæ memoriæ Cononis Papæ contigit, qui post sextam synodũ extitit, aut certe corporaliter illos nõ consentiẽtes sibi necauerunt, sicuti sub uenerabili Papa Gregorio factum est, qui post sextam synodum fuit, quando pro zelo fidei, & sanctarum Imaginum reuerẽtia religiosi uiri, ac Dei famuli directi in exilium missi sunt, & bona confessione huius mundi finierũt uitam. Deniqȝ à sexta synodo Imperatores, aut hæretici, aut (licet perpauci) catholici fuerunt: & hæretici quidem, si mittere ad nos dedignati sunt, nõ est mirum: nouerãt enim per gratiam Dei se nos nunqȝ penitus sibi sociaturos. Fuit autẽ quando nos sibi sæpe sociare tentantes cum magno sunt dedecore, & opprobrio repulsi, & digna constãtia à nobis, & nõ à Constantinop. Ecclesia crebro retusi. Quando uero catholici fuerunt, & pium dogma, uel ecclesiasticã correctionẽ defendere uoluerunt, nostrũ præsidium quæsierunt, sicut synodus sub Constantino, & Hirene facta indicat: in cuius initio, id est in epistola, beatæ memoriæ Præsulis Adriani, quãtum idem Pontifex illã præsumptionẽ qua ex laicis quidam subito tonsurãtur, & in Episcoporum numerum exaceruatæ prosiliunt, dãnauerit, si diligẽter inquisieritis profecto inuenietis, si tamen non falsam, Græcorum more, sed sicut à sede missa est apost. penes Ecclesiam Constantinop. hactenus perseuerat, & epistolæ diuersæ Sanctiss. Pontificibus Leoni scilicet, & Benedicto decessoribus nostris missæ testantur. Ergo cũ ita sint hæc, quæ de multis partim cõmemorauimus, nõ iã uerũ est illud, quod dicitur, à sexta synodo nõ nos meruisse suscipere. quod nũc à uobis ipsi meruimus. Præterea scripsistis iussisse uos quosdã, qui sub nobis existũt, mitti ad uos, quod lõ

ge est à piorum Imp. affectu, quorum sicut locum tenetis, utinā ita & pietatē sectemini, quod lōge inqꝫ est à principib. sedis apost. reueren tiam obseruātibus. Nō quippe hoc dicit Honorius, qui reuerēdo præ suli Bonifacio scribit dicens: Petimus uti quotidianis orationibus apo stolatus tuus, studiū, ac uotum suū circa salutē, atqꝫ imperium nostrū dignetur impēdere. Nō inqꝫ hoc dixit Valentiniani, & Martiani pia dualitas ad Beatū Papā Leonē scribēs: Et tuam inquiēs sanctitatē prin cipatum in Epatu diuinæ fidei possidētem sacris literis in principio iu stum credidimus alloquēdam, inuitantes, atqꝫ rogantes, ut pro firmi= tate, & statu nostri imperii æternā diuinitatē tua sanctitas deprecetur. Nō hoc dixit Iustinianus, qui dicit sancto Papæ Ioāni, & iā promul= gatis legibus id interferens: Petimus uestrū paternū affectū, ut uestris ad nos destinatis literis, manifestum nobis faciatis, ꝙ omnes qui prædi cta recte cōfitentur, suscipit uestra sanctitas, & eos qui iudaice ausi sunt rectam denegare fidē, condēnat. & rursus: Petimus inquit, uestrā bea= titudinē orare pro nobis, & Dei nobis acquirere prouidentiā. Nō hoc dicit Constātinus, qui Dōno Papæ scribēs etiā iurando benignitatē, & honorē circa sedem exhibet apost. in his uerbis: Per Deū inquiēs om nipotētē nō est apud nos partis cuiuslibet fauor, sed æqualitatē utrisqꝫ partibus conseruabimus, nullatenus necessitatē facientes in quocunqꝫ cap. eis, qui à uobis diriguntur quoquomō, sed & omni honore cum cōpetēti munificētia, & susceptiōe dignos eos habebimus: & siquidem utriqꝫ cōuenerint, ecce bene: sinautē minime conuenerint, iterū cum omni humanitate eos ad uos dirigemus. & post pauca: Inuitare enim & rogare possumus ad omnē emendationē, & unitatē omniū christia norū, necessitatem uero inferre nullatenus uolumus. Nō hoc alius Cō stantinus, & Hirenes Augusti dicūt, qui ad Adria. Papam scribentes aiunt: Rogamus uestrā paternam beatitudinē, magis quidē dn̄s Deus rogat, qui uult omnes saluos fieri, & in agnitionē ueritatis uenire, ut det seipsam, & nullā tarditatē faciat, & ascēdat huc. & paulo post: Si nō potuerit inquiūt ascēdere huc, eligat uiros preciosiss. & dirigat unà cū syllabis &c. O Imperator saltē nunc nō agnoscitis qꝫ à priorū Imp. pietate in hac re differatis, & qꝫ uox uestra ab eorū discrepet diuinitus inspirata modestia? Illi quippe, petimus, inuitamus, ac rogamus, ecce sparsim ad sedis apost. p̄sules, sed pari pietate clamāt. Vos aūt quasi nō māsuetudinis, & reuerētiæ, sed solius imperii eorū hæredes effecti, & in causa pietatis illos imitari nolētes p̄cepisse, iussisse, ac imperasse uos, ut quosdā subiectorū nostrorū ad uos mitteremus asseritis, & hoc ipsum uos quidem egisse nescimus, cuius instigatiōibus fascinati, & obliuioni traditi dicitis: porro factū à uobis nulla recordatione recolimus: nusqꝫ enim nobis tale quid iussisse uos (ni fallimur) hactenus reminiscimur:
nusqꝫ

nusq̃ uos ad tantã circa sedem B. Petri Apost. principis irreuerẽtiam deuenisse cognouimus. Reuoluẽtes enim epistolã, quã tũc per uenera biles Epos, & Arsam uirũ gloriosum spathariũ miseratis, nil iussisse uos nobis, sed potius obsecrasse, atq; rogasse nos oĩno reperimus. In quo datur intelligi, cũ nunc aliter perhibeatis, aut uos oblitos eorũ fuisse, quæ antea miseratis, aut certe pœnituisse pro his, quæ humiliter petiue ratis. In tantam uero furoris abundantiã prorupistis, ut linguæ latinæ iniuriã irrogaretis, hãc in epistola uestra barbarã, & scythicã appellãtes ad iniuriã eius, qui fecit eam. Omnis enim operis derogatio ad opificis redũdat iniuriã. O furorẽ, qui nec linguæ nouit parcere, quã Deus fe cit, & quæ inter cæteras in nomine dñi orãte apostolo confitetur, quia dñs noster Iesus Christus in gloria est Dei patris. Et quæ cũ hebræa, atq; græca in titulo dñi à reliquis discreta, insignẽ principatum tenens oĩbus nationibus prædicat Iesum Naza. Regẽ Iud. quẽ titulũ multi Iudæorũ corrũpere uoluerũt, sicut uos nũc huius celeberrimæ linguæ tentatis insigne destruere, sed minime potuerunt: scriptũ quippe diui nitus in libro psalmorum fuerat: Ne corrumpas tituli inscriptionẽ, uel quia christiani sunt, quorũ linguã barbarã, uel scythicam appellatis, glo riam uestrã, quare nõ pudeat, obstupescimus. Cum enim barbari oẽs, & Scythæ, ut insensata animalia uiuãt, Deũ uerum nesciãt, ligna aũt, & lapides adorẽt, in eo ipso quo uerũ Deũ colit lingua latina, quantũ barbarã, uel scythicã linguam antecedat agnoscitur. Iam uero si ideo linguam latinam barbaram dicitis, quoniam illam nõ intelligitis, uos considerate, quia ridiculum est uos appellari Romanorum Imperato res, & tamen linguam nõ nosse Romanam. Ad extremũ autẽ si iam sæpe nominatã linguã ideo barbaram nuncupatis, quoniã à translato ribus in græcã dictionẽ mutata, barbarismos generat, nõ linguæ latinæ sed culpa est (ut opinamur) Interpretum, qui, qñ necesse est, nõ sensum è sensu, sed uiolẽter uerbũ edere conãtur è uerbo. Ecce enim in prin cipio epistolæ uestræ Imperatorem uos nũcupastis Rom. & tamẽ ro manã linguã barbarã appellare nõ ueremini. Ecce quotidie, ĩmo uero in præcipuis festiuitatib. inter græcã linguam ueluti quiddã preciosum, hãc, quã barbarã, & scythicã linguam appellatis, miscẽtes: quasi minus decori uestro facitis, si hac etiã nõ bene, ac ex toto intellectu in uestris obsequiis, ac officiis nõ utamini. Quiescite igitur uos nũcupare Rom. Imperatores, quoniã secũdũ uestrã sentẽtiam barbari sunt, quorũ uos Imp. esse asseritis. Romani quippe hac lingua, quã barbaram uos, & scythicã uocatis, utũtur. Quiescite iã utpote tãtæ detestationis dictionẽ in uestro palatio memorare, & adhuc si pleniter illã execramini, ẽt ab ecclesiis uestris remouere satagite. Istius enim dictiõe linguæ cõstãtino

pro defensione l... quã barbarã app...rat

Tit. psalmi lvj et duorum sequentium

politana ecclesia lectionē apostolicam, & euangelicā in stationibus fer- tur primitus recitare : sic q; demum græco sermone propter Græcos utiq; ipsas lectiones pronunciare: sed quia tantū hæc impietas ecclesiæ Constantinop. hactenus defuisse putatur, ut tota ibidem nequitia suppleatur, hoc restat à uobis solūmodo perficiēdum. Verum de hoc nos respondisse sufficiat, nō tam iniuriam linguæ defendere procurātes, q; mutatæ mētis uestræ inconstātiam exaggerantes. Cæterum dicitis nō ideo ad nos misisse uos, ut secūdum iudicium Ignatius sustineret, ad quod ueraciter respōdemus: ideo uos misisse proculdubio, posterior hoc probat euētus, ut uerius dicatur, nō ideo misimus, ut interim quodlibet Ignatius frater, & coepis noster subiret iudicium, sed ut causa illius diligēter inuestigata, & ad liquidum reperta, iuxta illud beati Iob dicē- tis: Causam quam nesciebam, diligētissime inuestigabam, plena nobis ac incunctāti relatione patesceret: sic q; demum iuxta sacros canones Missorum nostrorū relationibus certificati, si decerneremus mittēdos esse, qui præsentes cum Epis iudicarent habētes nostram auctoritatē, à quo destinarentur, esset in nostro arbitrio: si uero crediderimus Epos sufficere, ut negocio terminū imponerēt, faceremus quod sapiētissimo iudicio iudicaremus? Si autem Ignatius (ut fertis) iam iudicatus erat, quāobrem illum secundo iudicio uoluistis, cōtra illud quod scriptū est: Nō iudicabit bis in idipsum. Sed in hoc manifeste datur intelligi, nō uos bonam consciētiam gessisse, quādo iterata illum ad tribunalia concilia pertraxistis: sed quasi nō perfecte, neq; legitime depositum præsentia Missorum nostrorū tanq; maioris auctoritatis existētium damnationi subiicere contēdistis: Dicentes uero quòd synodice fuerit condē- natus, fortasse quia nō addidistis canonice diuinitus actum est. Cōgregatio enim malignantium, nō Canō iuste iudicantiū illum dānationī subegerat, immo uero afflictioni, & tribulationi subdiderat. Etenim illi, qui tunc conuenerunt contra iam dictum uenerabilē uirum, aut suspecti, & ab heri, & nudiustertius inimici eius erant, aut excōmuni- cati, aut depositi, aut subiecti ipsius, aut certe inferioris dignitatis exti- terunt. Quorum omnium nullus personam legitimorum iudicū ha- bere sine dubio poterit, uel accusatorū in omnibus dūtaxat negociis: quæ singillatim Deo docente, ac summatim omnia ita se habere mō- strare conabimur. Igitur quia suspecti, & inimici iudices esse non de- beant, & ipsa ratio dictat, & plurimis probatur exemplis. Nam quid gratius, & amabilius dare quis inimico potest, quàm si ei ad impe- tendum commiserit, quem lædere forte uoluerit? quod prouide Con- stantinopolitana synodus Canonum suorum sexto dignoscitur prohibere capitulo, quod tamen nō apud nos inuentum, sed apud uos ha-

beri prohibetur. Verum nouimus nos apostolicis imbuti documentis etiam sentẽtiis uti paganorum, quanto magis christianorum, atqꝫ catholicorum? & contra ipsos, quorum nec uitã sequimur, nec mentem erroneam imitamur? Deniqꝫ Apostolus Paulus de libris paganorum aliqua in suis scriptis posuit, ut est illud ad Titũ: Cretenses semper mẽdaces, malæ bestiæ, uentres pigri, cupidi. & iterum in actibus Apostde Deo ait: In quo uiuimus, mouemur, & sumus: nunquid ideo cuncta etiam recipiẽda sunt, quæ cum his pariter sunt prolata? Ait autem prædictus Canon: Quoniam multi ecclesiasticum ordinẽ confundere, ac subuertere uolẽtes amore inimicitiæ, & calumniose causas quasdam contra dispẽsatores ecclesiarum orthodoxos Episcopos confingunt, nihil aliud qꝫ fœdare sacerdotum existimationes, & turbationes pacatorum populorum conficere conantes, propter quod placuit sanctæ synodo Episcoporum, qui Constantinopolim concurrerunt, ne sine discussione admittantur accusatores, nec omnibus præcipiatur accusationes facere contra dispẽsatores ecclesiarum. Veniamus ergo & ad sanctam Chalcedonensem synodum, & quid nobis de Athanasio Perrhenorum Episcopo referat, audiamus. Is enim Antistes tertio euocatus ad synodum, quia nõ occurrit, á Patriarcha suo canonice condẽnatus extiterat, sed solum quia cum uocaretur ad synodum, quòd suus inimicus esset ipse, qui iudicabat, clamauit: à sancta Chalcedonẽsi synodo ad causas illatas sibi examinãdas reseruatur, & nisi denuo conuincatur recipere ecclesiam propriam iudicatur. Quod si Athanasius à Patriarcha suo depositus, quia de inimicitia ipsius conquestus est, iterato ad iudicium renouandũ dirigitur, & nisi manifesta sibi officiant crimina, suæ reddi ecclesiæ præcipitur: quanto magis Ignatius, qui nõ à Patriarcha, sed ipse potius existens Patriarcha minime debuit ecclesia propria inimicis, & suspectis iudicibus decernẽtibus expoliari? Quod quamuis factum sit, multo magis qꝫ Athanasius inimicorum soluto iudicio, sua oportuerat ab ecclesia recipi. Veniat & facundissimus noster Papa Gelasius hæreticorum expugnator fortissimus, & quod de Constantinopolitanis more solito tunc ægrotãtibus dixit, etiam nunc nobis edisserat. Quæro (inquit) tamen ab his iudicium, quod prætendunt, ubi nam possit agitari, an apud ipsos, ut iidem sint inimici testes, & iudices? Sed & tali iudicio nec humana debent committi negocia: quod si iudicio ubi iidem sunt inimici qui iudices, nec humana debẽt committi iudicia, quanto minus diuina, id est ecclesiastica? Qui sapiens est intelligat. Et re uera hinc Iustinianus Imperator pius legibus suis promulgasse dignoscitur dicens: Liceat ei, qui suspectum iudicem putat, antequam lis inchoetur, eum recusare, ut ad alium recurratur.

Nam quodammodo naturale est suspectorum iudicum insidias declinare, & inimicorū iudicium semper uelle refugere. Hinc sanctus Athanasius inimicorum sæpe declinauit insidias: hinc Sanctus Ioannes os aureum Concilii contra se congregati renuit intrare collegium. Quin immo hinc Psalmista Dauid, & Helias eximius Prophetarum Saulis uel Achab refugiunt prorsus insaniam. Quod autem hi, qui à iam facto fratre, & comministro nostro Ignatio depositi, excommunicati, uel anathematizati fuerant, nullam aduersus eum intorquere damnationem potuerint, ex prolato secundæ synodi uniuersalis capitulo declaratur, cum dicitur: Si uero ecclesiasticum fuerit crimen, quod Episcopo illatum extiterit, tunc probari oportet accusantium personas, ut primo quidem hæreticis non liceat accusationes cōtra orthodoxos Episcopos pro ecclesiasticis negociis facere. Sed ne hos hæreticos esse denegetis, audite sequentia: Hæreticos autem inquiunt dicimus tam eos, qui olim ab ecclesia proiecti sunt, quàm qui post hæc à nobis anathematizati sunt. Porro si adhuc nec sic creditis, audite quod subditur: præter hos autem aiunt, & eos qui fidem quidē sanam simulant confiteri: Schismaticos etiam & eos, qui seorsum à communicantibus nobis Episcopis collectas faciunt. Deinde uero, & si quidā ab ecclesia super causis quibusdam repræhensi fuerunt, & proiecti, aut excommunicati siue ex clero, siue ex laicali ordine, nec his licere accusare Episcopum anteq̃ proprio crimine primitus exuantur. Similiter autem & eos qui sub accusatione priori consistunt, nō ante esse acceptabiles in accusationem Episcopi, aut aliorum clericorum, q̃ innoxios semetipsos illatorum sibi ostenderint criminum. Quid autē periculi regulæ huius immineat contemptoribus nō ignoratis. Præterea quis de consedentibus ibidem nō de prædictis extitit hæreticis, atq; schismaticis? nón ne Gregorius Syracusanus millies condemnatus? nōne Eulampius Petrus, item Petrus, qui pro nefandis actibus suis & ore cōfessis depositionem deinde anathema inciderunt? & alii quos enarrare longissimum est. Ecce quales inter cæteros erant, qui contra præfatam regulam centum quinquaginta patrum, os contra uenerādum patrem suum aperire nō sunt reueriti. Et cum essent ligati, ligare, & cum essent mortui & in suis penetralibus iam fœtidi uirum per totū mundum redolētem mortificare conati sunt, & malæ opinionis nidoribus aspergere tentauerunt. Sed iterum uidete Romanæ Sedis Pontificem à uobis quidē derogatum, sed à totius christianitatis unanimitate ueneratum, & magnæ synodi Ephesinæ præsulē Cœlestinum, quid censeat de his, qui depositi, & excommunicati à Nestorio fuerant, postq̃ depositus coram oculis summi arbitri iam esse credebatur. Et multo

magis

magis hoc de fratre, & consacerdote nostro Ignatio esse censendũ arbitramini, qui non à prælato quolibet, sicut isti, sed à se deiectis talia pertulit. Ait enim Episcopis orientalibus scribẽs: Si quis uero ab Episcopo Nestorio, aut ab aliis, qui eũ sequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, uel excommunicatus, uel exutus est, seu Antistitis, seu clerici dignitate, hunc in nostra communione & durasse, & durare manifestum est. Nec iudicamus eum remotum, quia non poterat quẽquam eius remouere sententia, qui se iam præbuerat ipse remouendum. Item idem ad clerum constantinopolitanum aperte inquit: Sedis nostræ sanxit auctoritas, nullum siue Episcopum, siue clericum, seu professione aliqua christianum, qui à Nestorio, uel eius similibus, ex quo talia prædicare cœperunt, uel loco suo, uel communione deiecti sunt, uel deiectum, uel excommunicatum uideri: sed hi omnes in nostra communione & fuerunt, & hucusq; perdurãt, quia neminem uel deiicere, uel remouere poterat, qui prædicans talia titubabat. Intellexistis ne Imperator ex superius memoratis non potuisse, ut non dicamus prælatum suum, saltem quemlibet remouere qui fuerant olim ipsi remoti, nec deiicere quenquam iam ante prostrati? Ad infirmandam quoq; sententiam damnatorum, etiã illud ualere credimus, quod sancta synodus ad præfatum Papam, quæ apud se gesta sunt referens, pro Ioannis Antiocheni amputanda Antistitis exaggerata præsumptione, quosdam eorum, qui contra sanctum Cyrillum, & Memnonem latrabant, sine ciuitatibus uacantes autem, & ecclesias non habentes: alias uero ante multos annos pro acerbis causis depositos à suis metropolitis, inter alios plurimos fuisse suggessit. Quibus per omnia uestrates (ut ita dicamus) depositores Ignatii comparari plurima ex parte non immerito possunt: ibi nãq; & sine sedibus, & uagi, atq; pro suis acerbis facinoribus à propriis metropolitis inuenti sunt Episcopatu priuati. Ibi etiã cõmunione extorres, & anathematis damnationis consortes fuisse probantur. Vnde miramur quomodo excommunicati ad iudicandum recepti sint, cum secundum apostolicos Canones sine cõmendatitiis literis in communione sola recipi prohibeantur. Absurdum etenim est, ut cui non licet etiam cum minimis iuxta sacras regulas communicare, liceat penes uos etiã de maioribus iudicare. Sed iam de hoc plenissime Deo auxiliãte, dicamus: & quòd à subiectis suis prælatus non debeat sui dispendium perpeti, aut calumniis impeti demonstremus: quod quia Ignatius frater, & coepiscopus noster, inique pertulit, omni lamentatione plorandum est: & certe patres à filiis honorari non solum diuinis, uerumetiã humanis legibus præcipiuntur. Et si hoc carnales, quanto potius spiritales digna penitus à filiis debẽt

ueneratione potiri? Quanto enim spiritus carnem præcellit, tanto ma gis ea quæ sunt spiritalia carnalibus oportet omnibus anteponi. Verū si hoc Ignatii subditi dedignati sunt attēdere, saltem scelus Iudæorum in Christum patratum perhorruissent committere: nec acuerēt linguas suas aduersus patrem, ac magistrum suum ipsi, sicut serpentes, nec esset gladius in labiis eorum, nec fierent dentes eorum arma, & sagitta; & lingua eorum machæra acuta, formidātes scilicet ne de se Salomon sapientissimus dixisse uideretur: Generatio, quæ patri suo maledicit. & rursus: Generatio, que pro dentibus gladios habet, & commandit mo laribus suis. & iterum: Oculum, qui subsannat patrem, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant illum filii Aquilę. Deniqꝫ si Cham uidens patris uerenda risit potius, quàm (ut cæteri) cooperuit, maledictionem in filio percepisse legitur: quanto potius hi, qui uerecūdiam patris non solum (si quidlibet fuit) minime cooperuerunt, sed & riserunt, & falso ad subsannationem sui moris homines prouocauerunt: atqꝫ (quod deterius est) patenter contra ipsum de pharetra iniquitatis suæ sagittam iudicii produxerunt? Non sic è contra filii sobrii, non sic, sed auersi operuerunt. Quod moraliter egregius doctor Papa Gregorius interpretatus ait: Auersari dicimus quod reprobamus. Quid est ergo, quòd filii uerenda patris superiecto dorsis pallio auersi uenientes operiunt, nisi quòd bonis subditis sic præpositorum suorum mala displicent, ut tamen hæc ab aliis occultent? Operimentum auersi deferunt, quia diiudicantes factum, & uenerantes magisterium nolunt uidere quod tegunt. Sed hæc dicentes, nolite nos æstimare cuiuscunque proximorum nostrorum, quæ sunt digna repræhensione uelle defendere: sed quòd ita uelim filios circa spiritalem patrem, & discipulos erga magistrum deuotos, ac sobrios esse, ut nulla penitus temeritate ad eorum uitam, ut non dicamus, diiudicandam, sed nec saltem tenuiter repræhendendam prosiliant. Quoniam docente præfato Papa in libro Regulæ Pastoralis: Admonēdi sunt subditi, ne præpositorum suorum uitam temere iudicent, si quid eos fortasse agere repræhensibiliter uideant, ne unde recte mala redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt, ne cum culpas præpositorum considerant, contra eos audaciores fiant: sed sic quæ ualde sunt eorum praua, apud semetipsos diiudicēt, ut tamen diuino timore constricti ferre sub eis iugum reuerētiæ non recusent. Quod melius ostendimus, si Dauid factum ad medium deducamus. Saul quippe persecutor cum ad purgandum uentrem speluncam fuisset ingressus, illic cum uiris suis Dauid inerat, qui iam tam longo tempore persecutionis eius mala tolerabat: cúm qꝫ eum uiri sui ad feriendum Saul incederent,

derent, fregit eos repræhēsionibus, quia manum mittere in Christum domini non deberet. Qui tamen occulte surrexit, & oram chlamidis eius abscidit. Quid enim per Saul nisi mali rectores? quid per Dauid nisi boni subditi designantur? Saul igitur uentrem purgare, est prauos præpositos cōceptam in corde malitiam usq; ad opera miseri odoris extendere, & cogitata apud se noxia factis exterioribus exequendo monstrare. Quem tamen Dauid ferire metuit, quia piæ subditorum mentes ab omni se peste obtrectationis abstinentes præpositorum uitam nullo linguæ gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione repræhendunt. Qui & siquando pro infirmitate se se abstinere uix possunt, ut extrema quædam, atq; exteriora mala præpositorum, sed tamen humiliter loquuntur, quasi oram chlamydis silenter incidunt: quia uidelicet dum prælatæ dignitati saltem innoxie, & latenter derogant, quasi regis superpositi uestem fœdant: sed tamen ad semetipsos redeunt, se q; uehementissime uel de tenuissima uerbi laceratione repræhendunt. Vnde bene & illic scriptum est: Post hæc Dauid percussit cor suum, eo quòd abscidisset oram chlamydis Saul: Facta quippe præpositorum oris gladio ferienda non sunt, etiam cum recte repræhendenda iudicantur. Síquando uero contra eos, uel in minimis lingua labitur, necesse est, ut per afflictionem pœnitentiæ cor prematur, quatenus ad semetipsum redeat, & cum præpositæ potestati deliquerit, eius contra se iudicium à quo sibi prælata est, perhorrescat. Nam cum præpositis delinquimus, eius ordinationi, qui eos nobis prætulit obuiamus. Vnde Moses quoq; cum contra se, & Aaron, conqueri populum cognouisset, ait: Nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur uestrum, sed contra Dominum. Hinc enim prædicator ueritatis Paulus Apostolus subditis suis, & quibus Christi euangelisi prædicabat, dicit: Mihi autem pro minimo est, ut á uobis iudicer. Hinc Syxtus Apostolicæ Sedis Antistes Euphimium Episcopum damnasse describitur, nihil aliud in depositione illius obiiciens, nisi quòd Polychronium Hierosolymitanum Episcopum Pontificem suum accusauerit. Et quidem Polychronius à Legatis Sedis Apostolicæ eo quòd Sedem hierosolymitanam primam esse mendaciter affirmabat, & per simoniacam hæresim ordinationes fecisse probatus est, ecclesiæ priuetus est gubernaculis, & urbe reiectus. Sed & Euphimius nihilominus quia hunc præsumptuose (licet ueraciter) accusauerat, damnationi à synodo subiectus est. Et quoniam linguam suam contra sibi prælatum erexerat, anathema suscepit: adeo ut Leo Ecclesiæ Romanæ Diaconus ei diceret: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te consecrauit, Coepiscopum condemnabas, & accusabas. Qui cadens in ter

ram ante omne concilium Episcoporum ibi confitebatur se peccasse, Abundio Episcopo misso ab Vrbe Roma dicente: Non licet quenq̃ accusare Pontificem suum, quoniam iudex non iudicabitur. Quo audito Valentinianus Augustus (sicut apud nos scriptum habetur) cuius uos in hoc imitatores esse debetis, gauisus est in damnatione Episcopi Euphimii, qui extitit accusator Polychronii Pontificis sui. Consonat autem huic necessariæ sententiæ sanctus Syluester, & magni Constantini baptizator Augusti dicens: Neq; ab Augusto, neq; ab omni clero, neque à regibus, neq; à populo, iudex iudicabitur, haud dubium quin ecclesiasticus. Pelagius quoque Præsul Apostolicus cuidam Regi Francorum scribens, sic dicit: Cum celsitudini uestræ multa dona misericordia diuina contulerit, pro amore tamen, quem ecclesiæ eius synceriter exhibetis, fecit uos multis regnantibus clariores, quoniam inter alias regni uestri curas pro tranquillitate sanctæ ecclesiæ præcipuã solicitudinem uos certum est exhibere. Quæ cum ita sint, miramur, quia quantum nobis præsentium portitorum suggestio patefecit: passi estis subripi uobis & Sabaudum fratrem, & Coepiscopum nostrum Arelatensis Ciuitatis Antistitem, cuius ecclesia in regionibus gallicanis Primatus priuilegio & Sedis Apostolicæ uicibus decoratur, ad petitionem Episcopi ab ipso ordinati iudicium sequentis ciuitatis Episcopi, quod nulla ecclesiastica lege, uel ratione conceditur iudicandum iuberetis occurrere, ut ipso de conculcato loci sui præiudicio conquerente, ille, qui usurpauit, necesse sit de illicita præsumptione culpari. Pro quibus christianitatis uestræ confidentia freti, paterno studio postulamus, ut siquid tale factum est, cõgrua satisfactione celeriter amputetur, nec ullum sui exemplum in perturbatione ecclesiarum, quas uobis Deus credidit, relinquere concedatur: & huiusmodi causis solicitam uos in reliquo decet exhibere cautelam, nequid cõtra ecclesiasticas regulas petẽtibus cõcedatis, quia quod bene cognitum est religiosæ mẽti uestræ, non aliter Deo nostra recte potest regalis deuotio famulari, nisi prouidentia eius ecclesiasticorum ordinum seruetur integritas. Præterea suauissimus pater, & Papa noster Gregorius (de quo supra diximus) clero Mediolanensis Ecclesiæ pro eligẽdo sibi Episcopo literis suis præcipiẽs ait: Pensantes ergo, quæ cunctis expediunt, & quem uobis gratia diuina prætulerit integerrimam semper in omnibus obedientiam præbete: iudicari nanq; à uobis ultrà non debet semel prælatus, sed tanto nunc subtiliter iudicandus est, quanto postmodum iudicandus non est. Consecrato autem uobis Deo auctore pastori tota uos mente cõmittite, atq; in illo omnipotenti Deo, qui uobis hunc prætulit, deseruite. Quibus omnibus rite collectis satis euidẽter (ut opinamur) ostẽ-

sum est,

ſum eſt, nō poſſe legitime ſubiectum de prælati ſui uita iudicare: nec præter hæreſim cuiuſcunq; ſit meriti temere reprehendere. Sed ſi adhuc placet aliquid de hoc noſſe, quod delectet, antiqui patris, & uenerabilis doctoris Ariopagitæ Dionyſii ad Dimophylum uerba uobis recitari præcipite: qui etiam in cauſa pietatis delinquentem ſacerdotem nefas ſancit à minoribus, uel ab inferioribus iudicari, ne fiat in eccleſia Dei aliquid inordinatum, & ſtatus eius in aliquo confundatur. Verum hucuſq; quòd à ſuis ſuffraganeis, atq; ſubditis frater, & comminiſter noſter Ignatius non debuerit iudicari, ſed nec facile reprehēdi, breuiter comprobauimus. Nunc autem diuina inſpiratione non nos pigebit, nec nobis impoſſibile erit oſtendere uobis(ſi tamen audire uelitis) non poſſe quenq; rite ab his, qui inferioris dignitatis, uel ordinis ſunt iudicialibus ſubmitti diffinitionibus. Siquidem tempore Diocletiani, & Maximiani Auguſtorum, Marcellinus Epiſcopus Vrbis Romæ, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeo compulſus eſt à paganis, ut in templum eorum ingreſſus, grana thuris ſuper prunas poneret. Cuius rei gratia collecto numeroſorum concilio Epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc ſe idem Pontifex egiſſe confeſſus eſt. Nullus tamen eorum proferre in eum ſentētiam auſus eſt, cum ei ſæpiſſime omnes perhiberent, tuo ore iudica cauſam tuā: non noſtro iudicio. & iterū: Noli aiunt, audiri in noſtro iudicio, ſed collige in ſinu tuo cauſam tuā. & rurſus: Quoniā ex te inquiūt, iuſtificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis. & iterum dicunt: Prima ſedes non iudicabitnr à quoquam. Hinc etiam ſuperius memoratus confeſſor Chriſti Sylueſter ſecit gradus in gremio ſynodi, ut non presbiter aduerſus Epiſcopum, non diaconus aduerſus presbiterum, non ſubdiaconus aduerſus diaconem, non acolytus aduerſus ſubdiaconem, nō exorciſta aduerſus acolytum, non lector aduerſus exorciſtam, non oſtiarius aduerſus lectorem det accuſationem aliquam, neq; Præſul Summus à quoq; iudicabitur, quoniam ſcriptum eſt: Nō eſt diſcipulus ſuper magiſtrum. Sed & cum quidam tempore quodam contra Xyxtum Papam tentaſſent quædā non boni rumoris obiicere, & in concilio, cui & Valentinianus Auguſtus intererat, dictum fuiſſet: Nō licere aduerſum Pontificē dare ſententiam: ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus Pontificum minorum, uel inferiorum urbium ſubactus iudiciis inuenitur. Vnde Ioannes Antiochenus tertiæ uidelicet ſedis Epiſcopus inter cætera legitur in Epheſina Synodo uſq; ad correctionem damnatus, quia Cyrillum Alexādrinum ſecundæ ſcilicet ſedis Epiſcopum irregulariter damnationi præſumpſit addicere, eadē uenerabili ſynodo ad Cœleſtinum

fummæ fedis Præfulem taliter in fcriptis poftulante, ac dicente: Indi-gnetur ergo tua religiofitas cōpetenter pro his, quæ facta funt: fi enim data fuerit uolētibus licentia & maiores iniuriis fedes affligere, & con-tra eas, in quibus non habēt poteftatem contra leges, fic & contra Ca nones proferre fentētias, ibunt ad ultimam confufionem ecclefiæ res. Deinde uero in fancta Chalcedonenfi Synodo, cum à iudicibus Bafi-lio Epifcopo Seleuciæ obiiceretur, quare in damnatione Flauiani fub-fcripferit, & ipfe refponderit, quoniā in iudicio centumuiginti, aut tri ginta Epifcoporum traditus neceffitatem habui parere his, quæ ab illis ordinabantur: & Diofcorus ad hæc diceret ei: Erubefcens homines præuaricatus es, quod bonum eft, & fidem fpreuifti. Nō audifti quod fcriptum eft: Non erubefcas iniuriam tuam? Præfatus Bafilius Epi-fcopus refpōdit: Si apud iudices habuiffem martyrium, fuftinuiffem. Etenim Conftantinopoli oftendi fiduciam meam, à patre autem, qui iudicatur iuftus, non utitur: filius enim patri etiam iufta dicens mo-riatur. Deniqȝ fi in epiftola legimus ad Hebræos, quòd minor à ma-iore benedicatur, reftat profecto, ut exigente ratione etiam maledi-catur. Siquidem hæc utique prænofcentes periculofa tempora, illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in ecclefiis confuetudinem tradide-runt: hodiē que in Ecclefia Romana, quæ magiftra eft omnium Ec-clefiarum, imprætermiffe feruatur, ita ut nullus facerdos maiore fuo non innuēte confacerdote cuilibet rei benedicere nitatur: fed & ante-rior ftans ad pronunciandum aliquam lectionem, benedictionem qui dem poftulat, fed ei quiflibet inferior non audet penitus benedicere: cur hoc? nūquid benedicere peccatum eft? abfit. De maledicis enim, non benedicis dicit Apoftolus: Quia regnum Dei non poffidebunt. fed per hoc innuitur quantæ cenfuræ freno inferiores quiqȝ ad fuos iu dicandos præpofitos coercendi funt, fi his nec etiam benedicendi ius ullum penitus obtineant. Et re uera (ut fuperius ex euangelico beato Sylueftro commemorante) iam diximus: Non eft difcipulus fuper ma giftrum, fi ad benedicendum non, quanto minus ad maledicendum? In tantum autem hanc præfumptionem fancti patres, apud Chalcedo nem deteftati funt, ut Diofcorum Alexandrinum Antiftitem inter cæ tera, iccirco potiffimum fine ulla reftitutione damnauerunt, quia in contumacia permanēs erga primæ Sedis Romanæ priuilegium refipi-fcere à fuis fuperftitiōibus, ut feruaretur à prima fede apoftolica noluit, & ponens in cœlo os fuum, & lingua eius tranfeunte fuper terram, excommunicationem in fanctum Leonem Papam dictauit: ita ut in fententia contra ipfum prolata, hoc uideantur memorare præcipue di-centes, quoniam fecundis exceffibus priorem iniquitatem ualde tran-fcendit.

scendit. Præsumpsit enim & excõmunicationem dictare aduersus sanctissimum, & beatissimum Archiepiscopum magnæ Romæ Leonem. Nunquid ibi legitur inquisitionem fuisse factam, utrum iuste, an iniuste ipsam iam fatum Dioscorum excommunicationem dictasse? non plane: sed absq; omni controuersia hoc in eo ulti sunt, quia cum esset inferior, potiorem quibuslibet conatus est lacessere contumeliis: teste Anatolio Constantinopolitano Præsule, qui dicit: Propter fidem nõ est damnatus Dioscorus, sed quia excommunicationem fecit domino Archiepiscopo Leoni. Voluerunt enim in domo Dei nihil fieri præproperum, nihil confusum, nihil inordinatum. Vnde apte quoq; in Africano Concilio diffinitum est Capitulo LIII ita. Vnusquisq; nostrum ordinem sibi decretum à Deo cognoscant, & posteriores anterioribus deferant, nec eis inconsultis, aliquid agere præsumant. Et supra memoratus Gelasius Papa multarum destructor hæreseon in decretali epistola ad uniuersos dicit Episcopos per Dardaniam constitutos: Si certe de dignitate agitur ciuitatum secundæ sedis, & tertiæ, maior est dignitas sacerdotum, quàm eius ciuitatis, quæ non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum iura censetur. Et item idem in tomo ad orientales Episcopos, præcipue (inquiens) cum de secũdæ sedis ageretur Antistite: Nec ab inferiore qualibet, sed à primæ sedis iure possit absolui: inferior quippe potiorẽ absoluere non potest, sola ergo potior inferiorem conuenienter absoluit. Hinc liquido peruidetur, quia quem non potest absoluere, non potest iudicio inferior potiorẽ ligare. Porrò cum Theodoricus Hæreseos Arrianæ fece pollutus, Papã Symmachum usq; ad damnationem, multis hunc accusantibus, impetere uoluisset, & quotquot potuit ex Liguria, Emilia, Valeria, & ex diuersis regionibus, atque de Sicilia Insula huius rei gratia Episcopos Romam colligi præcepisset: & his ad se uenientibus dixisset: Plura ad se de Papæ Symmachi actibus horrẽda fuisse perlata, & in synodi oportere, si uera esset inimicorum eius obiectio, indicatione constare. Memorati Pontifices, quibus allegandi imminebat occasio, suggesserũt: Ipsum, qui dicebatur impetitus, debuisse synodum conuocare: scientes quia ei sedi primum Petri Apostoli meritum, uel principatus. Deinde sequuta iussionem domini conciliorum uenerandorum auctoritas, ei singularem in ecclesiis tradidit potestatẽ, nec ante dictæ sedis Antistitem minorum subiacuisse iudicio. Et rursus, causas (inquiunt) Dei ipsius esse iudicio committendas, qui ualet corpus occidere, & animam mittere in gehennam: qui dicit: Mihi uindictam, & ego retribuam: apud quem conscientia nuda est, cui non absconduntur occulta. Et iterum idem ipsi dicunt. Quod dicebatur maiori ius

dici seruabamus instruentes eos, quia per nos illis Christus innotuit, non esse ouium lupi insidias prauidere, sed pastoris. Ad postremum uero isti ipsi Venerabiles Præsules cum uidissent, quod non sine sui discrimine potuissent contra caput obices manus suas erigere, quicquid de præfati Symmachi Sanctissimi Papæ actibus delatum fuerat, totum Dei iudicio reseruarunt: ita, ut singuli quique in subscriptione sua hoc patenter indicent, cum dicunt: Laurentius Episcopus Ecclesiæ Mediolanensis huic statuto nostro, in quo totam causam Dei iudicio commisimus, subscripsi. Similiter Petro Episcopo Ecclesiæ Rauennatis, & cæteris Episcopis subscribentibus: nimirum quoniam sicut magnus Christi confessor Ennodius Ticinensis Episcopus, qui ab Hormisda apostolicæ memoriæ Constantinopolim missus, innumeras miserias à Græcorum uesania, pro Christi fide, & statu ecclesiæ non semel pertulit, ex Propheta de his meminit. Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat in ea, aut exaltabitur serra contra eum, qui trahit eam? His ita ex diuina scriptura, & probabilium Patrum doctrina commemoratis, sole clarius exhibuimus, non posse quenquam, qui minoris auctoritatis est, eum, qui maioris potestatis est, iudiciis suis addicere, aut propriis diffinitionibus subiugare. Verum de hoc generaliter nos hucusq; dixisse sufficiat. Cæterum ut calamum ad Cōstātinopolitanos Præsules specialiter extendamus, ut nunquam omnino, aut certe uix horum aliquis sine consensu Romani Pontificis reperitur eiectus, qui tamen hactenus inter depositos annumeretur, & non ab hæreticis, uel tyrannis pulsus, aut interemptus commemoretur. Deniq;, ut ex his paucos commemoremus, nón ne Maximus postquam multum à Damaso Papa (sicut eius ad diuersos epistolæ missæ indicant) laboratum est, Constantinopoli pulsus est? Nónne Nestorius, Paulus, Petrus, Sedis Apostolicæ discurrentibus consultationibus, ac decretis eiecti sunt? Cur ergo, cum ita sit, in solo Ignatio Petri memoriā despicere, ac obliuioni tradere studuistis? nisi quia pro uoto cuncta facere uoluistis, constituentes synodum Ephesinæ secundæ crudelitate consimilem, quāuis ibi Alexandrinus erat, qui cum cæteris sibi sociatis Compatriarchis aduersus sanctū Flauianū agebat. Hic autem, ut de Patriarchis omittamus, nec unius Episcopus ciuitatulæ, aut quilibet ignotæ personæ, aduersus tantū Pontificē extitit sententiæ promulgator, qui nō de suffraganeis, & subiectis eius fuerit. Sed dicitis fortasse nō fuisse in causa Ignatii sedē apost. conuocare necesse, quia nō hunc ullus hæreseos error inuoluerat. O pietatis intuitum ita recte Deum colentis, & magis suam iniuriam, q̄s sui Dei, & Domini uindicātis. Nōne magis oportuit circa eū magnanimitatē ostendere,

& regularem

& regularem uos obseruare censuram: quoniam à Deo nec per hæresim, nec per ullum omnino schisma discessit, qui si cunctis pollens uirtutibus omnipotenti minime Domino per orthodoxam fidem penitus adhæsisset. Congregastis Cōcilium aduersus eum, & ad imperii uestri nutum cuncti sunt famulati minores, & ad uotum sæcularium (ut cum pace uestra dicamus) de solio imperiali descēdentes, cathedrā prætorsularem (ut ita fateamur) ascendistis, & pro desiderio hostium eius augustalium obliti sceptrorum, quēdam regem Israel imitantes aduersus illum sacerdotalis ministerii arripuistis officiū: præsertim cū imperium uestrū suis publicæ rei quotidianis administrationibus debeat esse contentum, nec usurpare quæ sacerdotibus Dñi solū conueniunt. Dicite quæsumus ubinam legistis Imperatores Antecessores uestros in synodalibus conuentibus interfuisse? nisi forsitan in quibus de fide tractatum est, quæ uniuersalis est, quæ omnium communis est, quæ nō solum ad clericos, uerum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet christianos. Vos autem non solum synodo in causa sacerdotis collectæ interfuistis, uerum etiam numerosa sæcularium millia ad uidendū eius opprobrium aggregastis, cū magis debueratis in hoc imitari Constantinum Pium Augustum, de quo scriptum est quod dixerit: Quia si uidissem aliquem eorum, qui religioso circumamicti sunt habitu, turpitudinem aliquam operantem, chlamydem meam explicassem, & cooperuissem eū, ne uideretur à quoq̃s. Sed hoc in uiro omnia hæc obliuioni traduntur: fit plausus de Domini sacerdote, scurris, & histrionibus. Heu quomodo obscuratum est aurum, libet cum Hieremia clamare: Mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Deinde uero contra ritum ecclesiasticū, contrà qs uenerandas leges producitur accusator de imperialibus ædibus, & cui imperari potest ad falsum dicendum testimonium adhibetur. Fiunt suspecti iudices, & mercenarii, & lupi custodes, qui uidebantur esse pastores: non ascendentes ex aduerso potestatibus mundi. Iuxta Ezechielem: Nec opponentes murum pro domo Domini, sed descendentes in infernum uiuentes, hoc est sciētes. Submittitur minorum, inferiorum, & subiectorum deliberationibus, cum sacris Canonibus præcipientibus, & exemplis sanctorum Patrum, semper ubi est maior auctoritas, sit eundū, & in omnibus cōtrouersiis ad potioris sedis iudicia dirigatur. Quod nō solum à catholicis, uerūetiam ab ipsis cōstatob seruatū hæreticis. Alioquin Acephalū liquet esse conciliū, ubi de tanta persona agitur, & maiorū nō expectatur sentētia: cū nec in causa clericorū inferioris gradus, solius epī sui iudiciū tantūmō postulādū sit. Sed ne sine auctoritate canonica quicq̃s prosequi uideamur, nunc Chalce-

donensis Concilii sanctiones ad memoriam reducamus, quæ ita decer nunt. Si clericus habet causam aduersus Episcopum proprium, uel aduersus alterum, apud synodū prouinciæ iudicetur: quod si aduersus eiusdem prouinciæ Metropolitanū Episcopus, uel clericus habet querelam, petat Primâtem dioeceseos, aut sedem regiæ urbis Cōstātinopolitanæ. In quo hic tenor obseruādus est, ut si uidelicet clericus, aut Eps aduersus Metropolitanum habet querelā, & tanta urgetur necessitate, uel si hoc graue non ferat, ubicunque sit positus, Primâtem dioeceseos petat: uel si iuxta Constantinopolitanam urbem quisq3 eorum constitutus, & solius præsulis eius iudicio uelit esse contentus, petat eandem regiam urbem. Cum enim dixisset, petat Primâtem dioeceseos, præceptum posuit eadem sancta synodus, regulám q3 constituit. Cum uero disiunctiua coniunctione addidisset, aut sedem regiæ urbis Constantinopolitanæ: liquet profecto, quia hoc secundum permissionem indulsit. Ergo saltem nunc non uidetis ad maiora semper esse properandum? & quanto magis ad potioris auctoritatis iudicium tenditur querimonia, tanto adhuc amplius maius culmen petendum est, quousq3 gradatim perueniatur ad eam sedem, cuius causa, aut à se negociorum meritis exigentibus, in melius commutatur, aut solius Dei sine quæstione reseruatur arbitrio. Quē aūt Primâtē dioeceseos sancta synodus dixerit, præter apostoli primi Vicariū, nullus penitus intelligitur. Ipse enim est Primâs, qui & primus habetur, & summus: quæ uiritim (si locus exegerit) in subditis demonstrabimus. Ne uero moueat, quia singulari numero dioeceseos dictum est, sciendum est, quia tantundem ualet dixisse Primâtem dioeceseos, quantum si perhibuisset dioeceseon: plenæ sunt enim sanctæ scripturæ tali forma locutionis. Deniq3 scriptum est: Fons autem ascendebat è terra, irrigās uniuersam superficiem terræ. Qui enim nō ait, unus fons ascēdebat è terra, sed ait fons autē ascēdebat è terra: pro numero plurali posuit singularē, ut sic intelligamus fontes multos per uniuersam terrā loca, uel regiones proprias irrigantes: sicut dicitur miles, & multi intelliguntur: sicut dicta est locusta, & rana, in plagis quibus Aegyptii percussi sunt, cū esset innumerabilis locustarum numerus, & ranarum: ita & hic dioecesim singulariter dixit: sed hanc propter unitatem pacis, & fidei, pluraliter intelligi uoluit. Illud autē ridere libuit, quòd quasi ad maiorē firmitatem, Concilium aduersus Ignatium fratrem, & comministrum nostrum congregatū, æqualis numeri cum sancta olim synodo in Nicea à sanctissimis fratribus celebrata fuisse perhibetis, quod si ideo est admittēdum, quia æqualis numeri cū sancta nicena synodo habetur, necesse est ut aut se ptimam, aut octauā hanc synodū uocitetis: necesse est etiā, ut tot in-

stabilitate

stabilitate illius synodos colligatis, quot pro Nicenæ Synodi sequen- dis decretis constat fuisse concilia congregata. Quid autem proficit so- lo numero conuenientium personarum sanctam synodum uos fuisse sequutos, & moribus hanc esse crudeliter persequutos? Vtinam non essent tot numero, sed tamen existerēt tales meritis, quales erant, qui bus Christus aiebat: Nolite timere pusillus grex, quia complacuit pa tri meo dare uobis regnum. Non ergo totidem Præsules, sed merita non minora synodum synodo Nicenæ possunt facere parilem, ma- gis q̃ illud aduertendum est, quia ibi contra unius nuncupati presbi- teri uesaniam, nō solum multarum regionum pontifices, uerum etiā & Patriarchæ præsedisse referuntur. Hic autem in Patriarchæ negocio non solum ullus Patriarcharum, nec ullus alterius dioceseos inuentus est quisquam Episcopus, sicut iam significauimus. Numerus igitur pu sillus nec obest, ubi abundat pietas, nec multiplex prodest, ubi regnat impietas. Quinimmo quanto numerosior est congregatio maligno- rum, tanto ualidior est ad sectādum suorum praua uotorum, nec glo riandum est in multitudine, ubi non contra mundi rectores tenebra rum harum, contra spiritalia nequitiæ certamen assumitur: sed aduer- sus carnem, & sanguinem (id est aduersus homines) totius belli pon- dus inducitur: nisi enim Psalmista nosset quondam non bonorum multitudinem, nequaq̃ Deo supplicando diceret: Disperge illos in uirtute tua. Dispersio enim minorationem facit, minoratio uero abo litionem generat. Nolite ergo gloriari in multitudine, quia non mul titudo, sed causa damnationem, uel iustificationem adducit. Neque enim Ignatium iustiorem dixerimus, iam memorato Dauid Rege, & Propheta Domini, qui dicebat: Multiplicati sunt super capillos ca- pitis mei, qui oderunt me gratis. Sed quid de homine dicimus, cum de Deo nimirum ex cuius persona hæc Psalmista dicebat in passione ipsius, sicut Euāgelium attestatur, tale quid nihilominus agnoscamus. Quod autem scripsistis uos iccirco quosdam nostrorū adesse uoluisse, quoniam dicebamur cum expugnatoribus sacrarum Imaginum con certare, noua profecto adinuentio est. Nam apud uos præsentia est Missorum nostrorum pro Imaginibus sacris, nec digne decertatum est, nec impugnatores earum hactenus errare desierunt, sed sicuti usq; ad illud tempus apud uos super hac causa strepitus, & blasphemiæ nō cessarunt, ita & nunc ibidem profana prædicantur, & hucusq; sacrile- ga pronunciantur. Vnde apparet Legatos nostros non causa pietatis à uobis, sed crudelitatis argumento fuisse quæsitos, uerum ad quid fue rint petiti, res ipsa declarat, uidelicet (sicut iam dictum est) ut quod de Ignatio iudicandum erat, & acceptum apud omnes, & fixum semper

maneret, utpote quod tantæ auctoritatis uicarii iudicassent. Nos enim nec saltem tenuis rumor aspersit aliquando cum praua sapientibus sapere, quanto minus concertare? Siquidem nusquam frigidus, nusquam tepidus labor sanctorum apostolicæ sedis Præsulum circa debitã sacrarum Imaginum reuerentiam, & competentem uenerationem apparuit. Nec defuerunt harum impugnatoribus decessorum nostrorum certamina, qui hoc egerunt scriptis, hoc diuersis laboribus, hoc etiam suis increpationibus apud mũdi huius principes, ut talis error eminus pelleretur: quamuis dixeritis non nostri eguisse uos ad expugnandos hæreticos, pro eo quòd iam fuerunt huiusmodi hæreses in Nicea secũdo conuocata Synodo, & à magno Methodio deinde subuersæ, quasi nõ & ipsi secundo in Nicea collectæ Synodo apostolica nostra sedes præsederit, & prima contra mala sentientes spiritalem sagittam emiserit. Et rursum quasi non & uenerandæ memoriæ Methodius in Græciã persecutione feruẽte, hic apud beatum Petrum, & apud nos, ubi olim Athanasius, ubi Paulus, ubi plurimi cum illis, & præter illos, ubi denique semper catholicis subuenitur, consequuti sint requiem, donec appræhenderet campum certaminis iam satiatus lacte huius matris omnium Sanctæ uidelicet Romanæ Ecclesiæ catholicum dogma defendere fuerit eruditus. Et quasi non hinc auctoritate prædicandi sumpserit, nec hic insulis sacerdotalibus ditatus extiterit: ad extremum quasi non hinc constantia Petri, & omnia Pauli ad debellandos Iconomachos arma portauerit, id est loricam iustitiæ, calceatos pedes in præparatione euangelii pacis, scutum fidei, galeam salutis, & gladium spiritus, quod est uerbum Dei. Non ergo dicatis non eguisse uos in causa pietatis Romanæ Ecclesiæ, quæ collecta cõcilia sua auctoritate firmat, sua moderatione custodit. Vnde quædam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, ualetudinem perdiderunt. Quomodo non egeat quælibet synodus Romane Sedis, quando in ephesino latrocinio cunctis Præsulibus, & ipsis quoque Patriarchis prolabentibus, nisi magnus Leo, imitator scilicet illius Leonis, de quo scriptum est: Vicit Leo de tribu Iuda, diuinitus excitatus, os aperiens totum orbẽ, & ipsos quoque Augustos concuteret, & ad pietatem commoueret, Religio Catholica penitus corruisset. Nam & in causa sacrarum Imaginum ante sanctissimum Methodium, quinimmo & ante synodum in Nicea sub Hirene congregatam, cum adhuc hoc schisma nouiter esset exortum, & Constantinopolitanos pene cunctos more pestilentiæ inuasisset, Romani Præsules Gregorius inter cæteros, & Stephanus conuocatis Episcopis occidentalium regionum inueniuntur fortiter dimicasse, & hoc funditus condemnasse. Hæc quidem primordiis epistolæ

imperii

imperii uestri respondimus, non quantū poteramus adhuc, sed quantum sufficere credidimus ad conuincēdam scilicet stoliditatem eorum, qui talia sapiūt, qualia in epistola uestro signo signata, & nobis missa, resonare uidebantur. Non enim nos & pio corde, uel ore uestro tam prosana tanq̃ peruersa processisse putauimus. Ad reliqua uero, quæ ex eadem epistola uestra plurima ex parte remanebant, rescribere his pro causis omisimus, uidelicet quoniam tanta nos pater cœlestis secundum beneplacitum suum ægrotatione quasi filios suos corripuit, ut non solum quæ ad respondendum propositionibus uestris idonea esse perspeximus, ualeremus exponere, uerum etiam eadem ipsa qualiter dictarentur, nulli ægritudine nimia pressi, quiuerimus edicere. Et quia Legatus uester tanta est impatientia usus, ut anteq̃ nos ex ualidissima infirmitate respirare aliquantulum cognouisset, nullam moram passus, mox & iam nobis inconsultis urbe (quam uos quidem inueteratam, sed Honorius pius Imperator æternam uocat) discesserit: ob nihil aliud, nisi quia iam tempus hyemis imminebat, & periculū sui, uel militum uestrorum, qui secum erant uehemētissime formidabat: apud quem uix obtinere potuimus, ut saltem dum hæc scriberentur, (quoniam ad urbem reuerti nullo modo uoluit) in Ostia positus expectaret. Tertio, quia cum eadem, que superfuerunt in ipsa epistola, ad quæ nihil respondimus, sed potius philosophando contempsimus, plena essent omni prauitate, atq; blasphemia, & contra ipsam dispositionem Dei (in qua Ecclesiæ, Sedís q; Romanæ priuilegia cunctarum ecclesiarum priuilegiis sua ineffabili prouidentia prætulit) uenena diffunderent, nō uestra esse uerba (sicut prædiximus) quæ tam perperam sonabant, credidimus, ac per hoc his, quæ in ambiguum uenerāt, nō potuimus tanquam indubitatis respōsa, uel apologetica scripta remittere. Veruntamen si uestra fuerunt uerba, quæ in despectum beati Petri apostolorum principis, immo Dei, cuius ordinationi resistitis, scripta, & quasi detrahentia priuilegiis huius sacratissimæ Ecclesiæ missa sunt, fateor non uos studiose sacras regulas, non uenerandarum synodorum actiones, non piorum Imperatorum leges, non ueraces probabilium uirorum historias lectitasse, quas tam conati estis in derogationem ecclesiæ tantæ inutiliter, ac incompetenter, atq; incongrue memorare. Sed rogamus omnipotentem Deum, ut qui suæ cognitionis uobis reserauit mysterium, tribuat quoq; nosse ad plenum suas dispositiones, quibus sancta ecclesia moderatur arcanū, & quæ sint, uel quãta, & qualia priuilegia Ecclesiæ Romanæ, & ex quo cœperint exordium, & quis eius summæ auctoritatis auctor existat, uobis clementer aperiat. Quod si à nobis quæritis scire, utpote à ministris Christi, & di-

ſpenſatoribus myſteriorum eius, uobis euidentius oſtendemus: ſi uero noſſe paruipenditis, & ſolum contra priuilegia Eccleſiæ Romanæ niſus ueſtros erigitis, cauete ne ſuper uos conuertantur. Durum quippe eſt uobis contra impetum fluminis reluctari, durúm q; eſt contra ſtimulum recalcitrare. Porro ſi nos nō audieritis, reſtat ut ſitis apud nos neceſſario, quales Dominus noſter Ieſus Chriſtus hos haberi præcepit, qui eccleſiam Dei audire contempſerint, præſertim cum Eccleſiæ Romanæ priuilegia, Chriſti ore in beato Petro firmata, in eccleſia ipſa diſpoſita, antiquitus obſeruata, & à ſanctis uniuerſalibus ſynodis celebrata, atque à cuncta eccleſia iugiter uenerata, nullatenus poſſint minui, nullatenus infringi, nullatenus commutari. Quoniam fundamentum quod Deus poſuit, humanus nō ualet amouere conatus: & quod Deus ſtatuit, firmum, ualidúm q; conſiſtit. Ille q; potiſſimum peccat, qui Dei ordinationi reſiſtere tentat. Priuilegia inquam iſtius Sedis, uel Eccleſiæ perpetua ſunt, diuinitus radicata, atq; plātata ſunt: impingi poſſunt, transferri non poſſunt, trahi poſſunt, euelli non poſſunt. Quæ ante imperium ueſtrum fuerunt, & permanent (Deo gratias) hactenus illibata, manebúnt q; poſt uos, & quouſq; chriſtianum nomen prædicatum fuerit, illa ſubſiſtere non ceſſabunt immutilata. Iſta igitur priuilegia huic ſanctæ eccleſiæ à Chriſto donata, à ſynodis non donata, ſed iam ſolummodo celebrata, & uenerata: per quæ non tam honor, quám onus nobis incumbit (licet ipſum honorem non meritis noſtris, ſed ordinatione gratiæ Dei per beatum Petrum, & in beato Petro ſimus adepti) nos cogunt, nós q; compellunt omnium habere ſolicitudinem eccleſiarum Dei: cui ſancto ſcilicet Petro addita eſt ſocietas beatiſſimi Pauli apoſtoli uaſis electionis, magiſtri ueritatis: cui iugiter imminebat omnium eccleſiarum ſolicitudo. Hi ergo tanq; duo luminaria magna cœli in Eccleſia Romana diuinitus cōſtituti, totum orbem ſplendore fulgoris ſui mirabiliter illuſtrarunt, & occidens eorū præſentia, ueluti rutilante ſole tam per ſe nitorem dante, quàm per diſcipulos ſuos quaſi quoſdam radios lucis micante factus eſt Oriens: quí q; non poſtq; mortui ſunt, Romam à principibus ſunt delati, ut Romanæ Eccleſiæ maiorem conferrent priuilegiorum honorem, ſicuti apud uos non rationabiliter, ſed potentialiter actum eſt, uidelicet ut eccleſiæ cæteræ patronis ſuis priuarentur, & ſola Conſtantinopolis ſpoliis, & opibus, quas uiolenter abſtulit, ditaretur: ſed Romam in carne uenientes uitæ uerbū euangelizantes, ab ea erroris caliginem amouentes, ueritatis lumine mentes hominum illuſtrantes, & in ea uno, eodém q; die martyrium conſummantes, ſanctam Romanam Eccleſiam roſeo cruore ſuo conſecrauerunt: & hanc nō habentem ma-

culam,

culam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi exhibentes, Deo domino dedicauerunt. Sic qз demum Alexādrinam Ecclesiam suam fecerunt per beatum scilicet Marcum unius horum filium, ac discipulum. Hæreditas quippe filii in potestate parētis existit, & gloria discipuli ad magistrum sine cunctatione refertur. Fecerat autem beatissimus Petrus præsentia corporali & Ecclesiam Anthiochenam iam suam, quæ (sicut beatus Papa dicit Innocētius) urbis Romæ sedi nō cederet, nisi quòd illa in transitu meruit, ista susceptum quippe beatum Petrum apud se consumatúm que gauderet. Per has igitur tres præcipuas ecclesias, omnium ecclesiarum solicitudo beatorum Apostolorum principum Petri, ac Pauli proculdubio moderamen expectat. Pro quibus patribus nos diuinitus, incremento gratiæ ministrato, nati sumus filii, & constituti (licet indigni, licet eis longe meritis impares) principes super omnem terram, id est super uniuersam ecclesiam. Terra enim ecclesia dicitur, sicut scriptum est: Non sic impii, non sic, sed tanqз puluis, quem proiicit uentus à facie terræ. Quæ (sicut sanctus Augustinus exponit) ecclesia intelligitur. Hæredes quippe horum effecti, facultatem potestatis, quam à domino perceperunt, & onus solicitudinis nihilominus capessere nos oportet. Proinde animaduertendum est, quia non Nicena, non denique ulla Synodus, quodquam Romanæ contulit Ecclesiæ priuilegium, quæ in Petro nouerat, eam totius iura potestatis pleniter meruisse, & cunctarum Christi ouium regimen accepisse: Sicut beatus præsul Bonifacius attestatur, uniuersis Episcopis per Thessaliam constitutis scribens: Institutio uniuersalis nascentis ecclesiæ de beati Petri sumpsit honore principium, in quo regimen eius, & summa cōsistit. Ex eius enim ecclesiastica disciplina per omnes ecclesias religionis iam crescente cultura, fons emanauit. Nicenæ Synodi non aliud præcepta testantur: adeo ut nō aliquid super eam ausa sit constituere, cum uideret nihil supra meritum suum posse conferri. Omnia deniqз hinc nouerat Domini sermone concessa. Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi concesserit. Denique si instituta Nicenæ Synodi diligenter inspiciantur, inuenietur profecto, quia Romanæ Ecclesiæ nullum eadem synodus contulit incremētum, sed potius ex eius forma, quod Alexādrinæ Ecclesiæ tribueret particulariter, sumpsit exēplum. Hæc igitur, & his similia, nos pro cunctis ecclesiis solicitos reddunt: hæc etiam de Constantinopolitana Ecclesia impigram curam arripere uehementer hortantur: hæc inquam Ignatium Patriarcham nulla regula, nulló qз ordine ecclesiastico dictante deiectum, tanquam fratrem adiuuare compellunt. Nam & inter cætera is, per quem nobis præcipue ista sunt priuilegia collata: Tu aliquando conuersus, audiuit à do-

mino, confirma fratres tuos. Siquidem & ideo in culpam cecidit, ut sciret qualiter aliorũ infirmitatis misereri debuisset. Hæc priuilegia Photium, uiuẽte Ignatio, in caulas dominicas non per ostium, sed aliũde ascendentem, & pastorem impellentem, & oues dispergentem nobis, & ab honore, quem irregulariter usurpauit, & à communione christianorum amouere diuinitus inspirata, iusserunt. Quod autem perhibet excellẽtia uestra noluisse uos, ut à Missis nostris Ignatius iudicaretur, eo quòd fuerit iam iudicatus, & condemnatus: fatemur ueraciter, quia nec illud ulla ex parte uidetur fuisse canonicum, nec hoc ipsorum iudicium fieri præcepimus, nec factum admisimus. Veruntamẽ cui magis placuit euidenter intelligitur, cum patratum in nos, scribendo roborassetis (quod nusquam aliquando factum ab Imperatore recolitur) & omnes in eo scribere imperassetis. Nos autem non solum factum minime recepimus, uerum etiam doluimus, & à nostro consensu procul amouimus: quinimmo auctoritate, & exemplo Antecessorum nostrorum in irritum duximus. Quod si tempus indulgeret, quod dicimus, facile probare ex monumentis poteramus ecclesiasticis. Patratores autem præsumpti iudicii, in quo iudicauerunt, iudicati sunt, secundum Euangelium: & mensura in qua mensi fuerunt, dimensum est eis. Nos quippe illos, non ut Ignatii ad patriarchalem sedem promotionem, uel ingressum inquirerent, aut iudicarent destinauimus, sed ut circunstantiam deiectionis eius edíscerent, nobís que ueritatem repertam repedantes intimarent, direximus. Quod nostræ (Deo gratias) liquido testantur epistolæ, quas ternas per Zachariam, & Petrum, atq; Leonem, Deo amabiles, scriniarios sanctæ Romanæ Ecclesiæ, uno textu scribi præcepimus, & coram sancta ecclesia, quæ apud nos est, dispertiti sumus: & unam quidem apud nos retinuimus pro futura scilicet cautela, & propter quæstionem, quæ oriri poterat in posterum. Quod ecce in præsentiarum (proh dolor) cernimus: aliam uero dilectæ sublimitati uestræ direximus. Porro ternam eisdem Legatis nostris tribuimus, ut illam uelut specular pre oculis habentes, in ea meditarentur quid agere debuissent, atque recordarentur quid sibi à nobis constiterat esse præceptũ. Et si fortasse uestra magnitudo dedignaretur sibi missam epistolam in Episcoporum ostendere cœtu, iussimus eis ut illam, quam sibi specialiter dederamus, quám q; unius formæ cum reliquis duabus esse nouerant, in eo conuẽtu, in quo causam deiectionis Ignatii præceperamus inquirere, ac diligẽter inuestigare, imprætermisse legerent, & in auribus omnium recitarẽt: licet ipsi contrarii facti sint eorum omnium, quæ sibi fuerant imperata. Quamobrem & nunc, quia quædam scripta dicuntur apud uos esse, tanq; ex nomine nostro

missa,

missa, quæ nos omnino non misimus: iccirco & hanc, quam mansuetudini uestræ dirigimus, in altero tomo scribi præcepimus: & hāc quidem Petrus, qui unius prædictarum trium scriptor extitit: quam uero penes nos retinemus, præfatus Leo, Deo amabiles, scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quorum fides nobis probata est, scripsisse noscuntur. Porro scripsit nobis imperium uestrum, ut Theognostum, quia fratre & coepiscopo nostro ignatio super quasdā prouincias Exarchatus pondus accepisse dinoscitur. Necnon & alios monachos sibi tanquam uestræ Augustalis iniuriatores excellētiæ, destinemus. In quo cum tamē ipsi iniuriatores uestri non fuerint, quid aliud nisi ut quanta pœna, & quibus tormentis subiiciantur hi, qui ex parte Ignatii sunt, & apud uos in ditione uestra consistunt, liquidius agnoscamus. Quādo hi nō utiq; ad epulas, non ad insulas alicuius honoris percipiendas profecto quæruntur, sed potius ad puniendum, quos forte nec uidistis, nec cuius moris sint penitus agnouistis. Deniq; quidam eorum ab ineunte ætate Romæ diuinis obsequiis famulati sunt, & nō iustum credimus, huiusmodi tormentis fore subdendos. Theognostum autem non de uobis sinistra, sed potius grata prædicare testamur. Quamobrem ergo eum quæratis ignoramus, nisi forte quia illinc fugatus, hic apud nos requiem (quemadmodum innumeri Christiani) aliquantulam reperit. Siquidem tanta millia hominū protectioni, ac intercessioni beati apostolorum principis Petri, ex omnibus finibus terræ properantium, se se quotidie cōferunt, & usq; in finem uitæ suæ apud eius limina semet mansura proponunt, ut præter illud, quo uas e cœlo submissum, in quo cunctorum ostensa sunt eidem beato Petro horum omnium rectori animantium genera, catholicam signat ecclesiam: etiam ipsa sola Romanorum Vrbs, apud quam eiusdem apostoli corporalis præsentia sedule ueneratur, cunctas dinoscatur in se continere uniuersorum animalium (quæ homines intelliguntur spiritaliter) nationes. Suscipit ergo, ac continet in se Romana Ecclesia, quod Deus uniuersalem ecclesiam suscipere, ac continere præcepit. Decentissimum quippe est, atq; conuenientissimū, ut apud se Petrus, quod sibi specialiter ostensum, atq; præceptum est, exhibeat. Sic q; demum quod in generali ecclesia facilius credendum sit, innuat. Sane intuendum est, quia & hic uas, in quo omnia genera erant animantium, Petro specialiter ostensum est: & ut ea mactaret, & manducaret, illi soli iussum est. Et post resurrectionem ut rete plenum diuersis piscibus ad litus traheret, à Domino ipsi proprie soli præceptum est. Ipsum enim cuius nos (licet immeriti) uicem suscepimus principaliter, ac specialiter uniuersalis ecclesiæ curam diuinitus accepisse, etiā nobis tacentibus credimus, quod uestra sapiētia

iam animaduertat. Putás ne ergo Imperator iustum esse, ut tradamus aliquem eorum, quos nunc commemorauimus, principibus: quorum aulas, dignitates, honores, & beneficia contempserunt, uel quorum forte indignationes, aut persequutiones sustinuerunt? absit. Nolumus enim (Deo auctore) nec Iudæ proditori similes inueniri, nec paganorum excedere profecto nequitiam. Ipsi enim nihil tale agere penitus patiuntur, quale nos perpetrare cohortamini uos. Deniq; cũ quidam Antecessorum uestrorum quendam uenerabilem uirum ab Agarenorum Principe, multis oblatis muneribus, sibi mitti poposcerit, nõ solum minime impetrauit, uerum etiam (ut fertur) ab eo quem quærebat, pudorem conserẽtia scripta recepit. Quamuis (Deo gratias) & per principalem beatorum apostolorum Petri, ac Pauli (de qua supra partim exposuimus) potestatem, & ius habeamus, nõ solum monachos, uerum etiam quoslibet clericos de quacunq; diocesi, cum necesse fuerit, ad nos conuocare, atq; ecclesiasticis exigẽtibus oportunitatibus inuitare. Hoc quidem nostrum: uestrum autem, & piorum Imperatorum non est ullum penitus quærendi monachos ministerium, nisi ad miserendum, & orationes eorum submisse poscendum. Quod si forsitan opinamini Theognostum apud nos Photio detrahere: Ignatium q; iugiter commendare, scitote ueraciter, quia nihil ipse de utroq; loquitur, nisi quod in propatulo est, quod mundus dicit, quòd omnis ecclesia clamat, quod ipsi per innumeros homines Romã ab Alexandria, ab Hierosolymis, à Constantinopoli, à confinibus eius, ab Olimpo monte, atq; à cæteris mundi partibus aduentãtes agnouimus. Ad extremũ quoq; quod nos per Missos uestros, & diuersa scripta patẽter intelleximus. Quid ergo quis peccat, si ea dicit, quæ uos dixisse constat? Ecce enim scripta uestra missa ad Antecessorem nostrum, quæ penes nos recondita seruantur, quosdam partis Gregorii Syracusani, cõgregatis Episcopis, etiam absente fratre nostro Ignatio, uos anathematizasse testantur. Quid ergo quispiam delinquit? uel uos in quo (rogamus) offendimus (licet uos uersa uice quos tunc laudastis, nunc uituperetis, & quos tunc reos, & dãnatos pronunciastis, nunc miris præconiis efferatis) si quod scripsistis, credidimus: & quod dixistis, nos quoq; nunc dicimus. Postremo, nisi correxerimus consilium nostrum, uide licet ut illud iuxta consilium uestrum dirigamus, uel si non effecti similes uobis, sicut ipsi caput, ita quoq; nos membra tradamus; interminationibus crebris deterrere nos, & minitari uidemini, tãq; sitis patriæ, & Vrbi nostræ ultimum exterminium illaturi. Quæ nos Christo propitio, atq; custode (de quo scriptum est: Nisi Dominus custodierit ciuitatem, in uanum uigilant, qui custodiunt eam) sicut hactenus nõ

timuimus,

timuimus, nec modo timemus, credentes super muros eius angelorũ custodiam, immo uero sciẽtes, quòd saluator positus sit in ea murus, & antemurale, id est Apostolorum munimentum intercessionum. Neqꝫ enim nõ legimus, aut obliti sumus minarum Sennacherib Regis Assiriorum, & seruorum eius contra Vrbem Hierusalem, & populum eius: quæ non miniores, nec pauciores minis uestris fuerunt. Et rursus miserationum domini recordamur, & qualiter CLXXXV millia hominum de castris Assyriorum interierint, & urbs cum habitatoribus suis euaserit, in mente recolimus, & gratias agimus, & spem sumimus, ac fiducialiter de domo domini, si uirtutẽ ipse donauerit, cultum Baal amouere curauimus: quoniam ipse est nunc, qui tunc ipse & in sæcula: nec minor misericordia, nec infirmior omnipotentia. Ergo, ne uelit minari puluis, & uermis, scriptum est: Quid superbit terra, & cinis? Ne uelit ampulla in aquis inflari: quia post pauxillum & ecce non est. Quid gloriatur in malitia, qui potens est in iniquitate? Quid facturus est? Occisurus est (ut uerbi gratia dicamus) hominem? quoniam amplius nõ habet, quid faciat: hoc & unus fungus facit malus. O Imperator, in hoccine redacta est malitia hominis in iniquitate potentis, ut fungo malo comparetur? Heu quàm inutilem potẽtem, heu superuacue gloriantem. Porro uestra potẽs uirtus in domino potius glorietur, in bonitate laudetur, in iustitia exaltetur: nõ minas nobis, non terrores uelit incutere. Nescitis enim secundum Salomonem quid superuẽtura pariat dies. & iuxta Psalmographum: Dominus dissipat consilia gẽtium, reprobat autẽ cogitationes populorum, & reprobat consilia principum, præsertim cum inter nos, & uos non modica sit intercapedo, quæ quotidie populos nõ pauxillas uobis iniurias, immò discrimina inferentes producit, & de his uos conueniat potius q̃ de nobis ulcisci. Nos enim apici gloriæ uestræ non damna, non conuitia, non prorsus ullas (quod absit) iniurias irrogauimus. Veruntamẽ quandiu subsistemus, ministerium nostrum honorificabimus, dispensationem nobis creditam exercebimus, antecessorum uestigia nostrorum sectabimur, ecclesiarum cunctarum solicitudinem baiulabimus in eo, qui nos confortabit domino nostro Iesu Christo. Quid sæuiunt homines? quid mali fecimus nos? Certe non Cretam inuasimus, nõ Siciliam exterminauimus, non innumeras Græcis subiectas prouincias obtinuimus: postremo non ecclesias sanctorum, interfectis numerosis hominibus, ac suburbana Constantinopoleos, quæ & muris eius pene contigua sunt, incendimus, & uere de istis nulla fit ultio qui pagani sunt, qui alterius fidei sunt, qui inimici Christi sunt, qui ueritatis ministris iugiter aduersantur, & nobis, qui gratia Dei Christiani su-

mus, qui ex parentibus christianis existimus, atque catholicis, qui unius, eiusdém qꝫ fidei dogmata credimus, qui serui Christi uocamur, qui ueritatis cultores quãtum possumus esse desyderamus: minæ prætenduntur, terrores promittuntur, etiam nonnullæ molestiæ irrogantur. Non est iste ordo laudabilis, non est ista commutatio imitabilis; ut qui innumera mala ingerunt, impuniti euadant, & qui nihil mali gesserunt, pro his talia recipiant, & qui Christum blasphemant, dimittantur, & qui Christum celebrant, huiusmodi minis subiiciantur. Sed habemus ad quem respiciamus nos, habemus in quo consolemur. Fecerunt enim hoc & Iudæi, latronem dimittentes, & saluatorem tenentes, occisorem iustificantes, & uiuificatorem condemnantes, Barrabam liberantes, & Christum morti subdentes. Sed his tandem omissis ad ea, quæ cum uniuersa sancta ecclesia, quæ apud nos est, dispensatorie consyderauimus, stilum iam dirigemus, & cum beato Gelasio nostræ sedis Antistite consulte dicemus. Necessaria rerum dispositione constringimur, & apostolicæ sedis moderamine conuenimur sic Canonum paternorum decreta librare, & retro Præsulum, decessorúm que nostrorum præcepta metiri, ut quæ præsentium necessitas temporum restaurandis ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus. Et quoniã de persona Ignatii, atqꝫ Photii nihil discretius, atqꝫ mitius, necnon & salubrius arbitramur, quàm ut uterqꝫ Romam ad renouandum examen ueniat, hoc magnopere uolumus, & ut uos annuatis salubriter admonemus. Sed hoc secundum indulgentiam concedimus, non licentiam id efficiẽdi pro libito cuiuslibet tribuimus. Quoniam cum secundum Canones, ubi est maior auctoritas, iudicium inferiorum sit deferendum, ad dissoluendum scilicet, uel ad roborandum. Patet profecto sedis Apostolicæ, cuius auctoritate maior non est, iudicium à nemine fore retractandum, neqꝫ cuiqꝫ de eius liceat iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari uoluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Iuxta quòd & Bonifacius, atque Gelasius sanctissimi Præsules, non suis adinuentionibus, sed Ecclesiæ Romanæ consuetudinem non ignorantes dicunt. Bonifacius quidẽ Ruffo, & cæteris Episcopis per Thessaliam, & alias prouincias cõstitutis scribens: Nemo (ait) unquam apostolico culmini, de cuius iudicio non licet retractare, manus obuias audacter intulit. Nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se uoluit iudicari. Gelasius autẽ in commonitorio Fausto magistro fungenti legatione Constantinopolim dato. Nobis (inquit) opponunt Canones, dum nesciunt quid loquantur. Contra quos hoc ipso uenire se produnt, quòd primæ sedi sana, rectá qꝫ suadenti

denti parere fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius eccle= siæ ad huius sedis examē uoluere deferri. Ab ipsa uero nusq́ prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota ecclesia iudicare, ipsam ad nullius commeare iudicium. Nec de eius unquam præcepe= runt iudicio iudicare, sententiám q́ illius constituerunt, non oportere dissolui: cuius potius sequenda decreta mandauerunt. Ergo de iudicio Romani Præsulis nō retractando, quia nec mos exigit, quod diximus comprobato. Non negamus eiusdem sedis sententiam posse in me= lius commutari. Cum aut sibi subreptum aliquid fuerit, aut ipsa pro consyderatione ætatum, uel temporum, seu grauium necessitatum, di spensatorie quiddam ordinare decreuit. Quoniam & egregium Apo= stolum Paulum quædam fecisse dispensatorie legimus, quæ postea re= probasse dignoscitur. Quādo tamē illa Romana uidelicet Ecclesia alias disertissima, discretissima consideratione fieri delegerit, nō quando ipsa quæ bene sunt diffinita retractare uoluerit. Porro ne dicatis præter ec= clesiæ legem Ignatium, uel Photium Romam uenire sanxisse, scitote nos antiqui patris, & prædecessoris nostri Iulii in hoc esse sequutos ex= emplum: qui iuxta quod in epistola sua reperitur, his, qui conuene= rant Antiochiæ, hoc præcepisse dignoscitur, & Theodoricus historiogra phus in his hoc ipsum uerbis ostendit. Verum (inquiens) Eusebius, eiús q́ consortes calūnias in Athanasium factas Iulio Romano Pon= tifici destinauerunt, qui ecclesiasticam sequens legem, etiam ipsos Ro= mam uenire præcepit, & uenerabilem Athanasium ad iudicium regu= lariter euocauit: ille continuo euocatione suscepta uenit. Quod si ad hoc dicitis, ille quidē uocauit, sed ipsi uenire contēpserunt. Audite se= quētia, & uidebitis utrū in laudem, an in uituperiū ista sit illis putata contemptio. Subiunxit enim idem historiographus dicens: Calūnia= rum uero sarcinatores Romam quidem profecti non sunt, scientes fa cile suum posse capi mendacium. Ne ergo dicatis nos præter ecclesiæ legem præfatos Romam uenire sanxisse: quoniam (sicut ex historio= grapho ecce audistis) beatus Iulius, & accusatum, & accusatores Ro= mam uenire præcepit, & uenerabilem Athanasium ad iudicium regu lariter euocauit. Sed ille, qui bonam conscientiam gerebat, nihil relu ctans uenit: illi uero, qui malam contempserunt, scientes profecto, si= cut ibi legitur, facile suum posse capi mendacium. Quod nos quoq́ Ignatio, ac Photio modo probabimus, quia consciētia se remordēte, qui pauet, nobis obedire contemnet. Si tamen Ignatius, qui omni est humano destitutus præsidio, uestrum non impedimentum passus, sed potius fuerit misericorditer uestro qualiter uenire possit, adiutus au xilio. Porro, si uenire illi per se nequeunt, primo quidem ipsi, cuius

rei causa uenire nõ ualent, nobis per satisfactorias suas literas indicẽt. Deinde ueniant de his, qui cum Syracusano Gregorio sunt quotquot uoluerint, uices cæterorum tenentes, qui ipsius sunt partis. Mittantur etiam de parte Ignatii Archiepiscopi quidam Antonius Cizici, Basilius Thessalonicæ, Constantinus Larissæ, Theodorus Syracusanorum, Metrophanes Smyrne, & Paulus Episcopus Ponti Heracliæ, Egumeni autem Nicæta, Chrisopoleos Nicolaus, Studii Dositheus, atq; Lazarus presbiter, & Monachus qui dicitur Cazaris: qui ni fuerint missi suspectos uos reddetis: quia hos in quibus certificari possimus, à nostris obtutibus subtrahere studiose curatis. Et ideo neminẽ cæterarum partium admittemus, nisi forte quos ex latere uestro destinatos esse ueraciter ualemus agnoscere. Quibus ex utraque parte conuenientibus, & coram nostra præsentia, ac fratrum, & Coepiscoporum nostrorum auditis, quid quæstionis inter utranq; partem emerserit, facilius agnoscamus, & canonice finiamus. Mittat nihilominus & Photius ex sua parte quos decreuerit, qui modum promotionis suæ irrepræhẽsibilem & canonicum, si possunt, edoceant. Necnon & imperialis apex uester, si libet, suos è latere mittat aulicos, qui in præsentia positi, quem iustitia, & rectitudo utrisq; partibus finem dederit, patenter agnoscant, ue stræ q; pietati renuncient. Hi uero, qui ex latere uestro mittẽdi sunt, tales sint, qui & Deum timeant, & non sint ecclesiasticarum inexpertes traditionum, atq; ueritati obedienter, & facile acquiescant. Verum quia sunt quidam ex his, quos Romam uenire præcipimus, qui nulla sua habentes solatia, nisi aliorum freti subsidiis, omnino tantum iter arripere nequeant. Iccirco quasi præsentialiter clementiam uestrã exoramus, ut quibus egent ad tam difficile, atq; prolixum iter, pro dilectione Dei misericorditer præstare dignemini. Credimus enim acceptum esse uobis istud consiliũ, nec moleste feret honor regius uester, qui iustitiam diligit, pro his quæ taliter efficienda decreuimus. Quoniam iustitia sæpius uentilata, clarius splendescit in lucẽ. Proinde materiam, per quam ueritas possit fieri manifesta, cõfidimus quòd pietas uestra benigne cupiat adiuuare. Cum autem Legati uestri uenerint, mittite quæsumus & epistolas authenticas, quas per Radualdum, & Zachariam dudum Episcopos misimus uestræ scilicet eminentiæ, atq; synodo, quæ tunc pro sacris Imaginibus esse colligenda putabatur: quatenus si tales permanent apud uos, quales à nobis cõstat fuisse transmissas, apud nos inuestigentur: sic que de cætero falso dicentium, ália nos scripsisse præter quæ misimus, labia conticescant. Si uero quædam in eis habentur inserta, quæ nos scribi non iussimus, nec mitti uoluimus, diligenter scrutemur, & cuius culpa sit actum, reperiamus. Est

enim apud nos ſocia illarum duarum, quam apud nos (ſicut iam ſupra diximus) retinuimus pro futuro ſcilicet teſtimonio, uno tenore cum ipſis duabus expoſita, & eiſdem ſyllabis cõtexta per omnia. Precamur etiam dilectionem ueſtram, ut nobis actionum authentica, in quibus cõtinetur, qualiter Ignatius primus ſit exiſtimatus depoſitus, deſtinare dignemini, & monumenta geſtorum, quæ per Leonem à ſecretis miſiſtis, quæſumus ipſa nobis authentica tranſmittite, tam illa uidelicet, ubi de tyrannica expoliatione Ignatii refertur, quàm illa, in quibus de Imaginibus eſt agitatum, licet pene nihil, & à paucioribus Præſulibus, quàm in Ignatii putata depoſitione fuiſſent inuenti. In quo datur intelligi, quòd maius ſtudium fuerit arreptũ in læſione hominis, quàm in laude Dei. Iam uero ſi monitis noſtris obedieritis, & quæ intimauimus adimplere ſtudueritis, fauente domino, auctoritaté qꝫ ſanctorum principum apoſtolorũ potiti, licentiam chriſtianiſſimæ, ac manſuetiſſimæ ſublimitati ueſtræ concedemus, cum ſancta catholica, & apoſtolica eccleſia, ſpecialiter autem nobiſcum, & cum conſacerdote noſtro Ignatio, & cum parte ipſius, communionis gratiæ participandi, excepta communione Gregorii Syracuſani, & partis eius, atqꝫ conſentaneorum ipſius communione. Porro, ſi fortaſſis excellentiæ ueſtræ non placet, quod ſuperius ſcripſimus pro mittendis ex utriſque partibus Legatis, ſcitote nos nil conuenientius, aut cõmodius, quàm hoc fieri poſſe penitus inueniſſe. Quamuis & ad hoc ipſum pro ueſtro imperiali amore, ne uobis exiſtimemur in nullo ſatisfacere, uelle condeſcendamus: Atque ne minus pacem eccleſiæ nos uelle ſectari, quàm ſemper uoluimus, opinemini. Siquidem (ut prætulimus) nulla regula, nullá qꝫ conſuetudo demonſtrat, Sedis Apoſtolicæ ſemel prolatam ſententiam, ipſa non annuẽte, ultra poſſe mutari. Nihil præterea eſt, quod uos auertere debeat, ſi placet credite, quo minus præfatos uiros in noſtram præſentiam dirigatis ad inquirendam ſcilicet iuſtitiam, & ueritatem. Teſtis enim eſt nobis omnipotens, quia non eſt in mente noſtra quælibet intentio, uel deſiderium, niſi diligenter inueſtigandi, & inueniendi quid æquitas uniciuiqꝫ parti tribuat, & quid eccleſiæ præſenti ſtatui, & futuro conueniat. Non ergo putetis nos aut Ignatio uelle fauere contra iuſtitiam, aut Photium impugnare Canonibus ſibi non reſiſtentibus. Certe perfectorum chriſtianorum eſt, nõ ſolum nulli uelle nocere, uerum etiã lædenti ſe malũ pro malo non reddere. In quo ergo coram Deo loco, uel inter quos cõputaremur, ſi nil nobis cõtrarietatis irrogãtí inimicitias inferre appeteremus? Igitur dignetur credere pietas ueſtra, quoniam nec iſti uolumus in ſua iuſtitia contraire, nec Ignatio non ſuffragantibus Canonibus, & eccleſiaſticis tra

ditionibus auxiliari. Credimus autẽ in dño, qui dixit de tenebris lucẽ splẽdescere, & qui dat homini sciẽtiã. Quoniã si partes, quas diximus, ad illius limina peruenerint, qui mentientes Ananiam, & Saphyã gladio sancti spiritus interemit, siqua sunt incerta, & abdita, reuelabũtur, & manifesta fient: quia uos hoc semper in uoto habemus, & inhianter desyderamus, ut æqualitatem utrisq; partibus seruãtes, nihil, nisi quod sacri Canones, nisi quod æquitas dictauerit, adiuuante domino, statuamus, nullius detrimentum uolentes, quanto minus periculum anhelantes. Quamobrem ergo, iam quia sic se ueritas habet, contra partem Gregorii Syracusani simus commoti, & in flagello profecti, si uultis agnoscere dignanter audite: Videlicet quoniam non surdi fuimus auditores sancti Euangelistæ, qui nobis refert, quòd redemptor noster flagellum fecerit de resticulis, & templum ingressus omnes in eo diuerso modo male operantes ex ipso proiecerit. Quod cernẽtes apostoli, potuerunt utiq; minus adhuc perfecti mirari, ueluti forsitan nunc uos quomodo tanta facilitate sacerdotes, & cunctos malos operarios foras è templo pepulerit. Sed postea recordati sunt, quia scriptum erat: *Zelus domus tuæ comedit me*. Non itaque inimicitiæ, non humanum odium, non ullum (Deo gratias) malignũ desiderium, nos contra præfatæ partis homines impulit, sed zelus domus Dei, zelus paternarum traditionum, ordo ecclesiasticus, antiqua consuetudo, atq; solicitudo, quam circumferimus cunctarum ecclesiarum Dei: necnon & priuilegia propriæ sedis, quæ in beato Petro suscepta diuinitus, & in Ecclesiã Romanã deriuata, uniuersalis celebrat, & ueneratur ecclesia (sicut præmiximus) nos accendunt, & silere, ac desides esse nequaq; permittunt. Ergo cum ita sit, quoniam (ut ueritatem dicamus) per omnia ita est, & si tempus indulgeret, mille quæ dicimus, ualeremus testimoniis demonstrare, & uobis ex probabilium scriptis uirorum iudiciis ostẽdere multiplicibus. Nolite indignari, nolite aduersus nos frustra causari, nolite peruersorum hominum uerba libenter audire, sed potius nos audite. Nolite nobis minas prætendere, quoniam nec illas, domino protegẽte, metuimus, nec per has præcepta uestra, nisi diuinis fuerint iussis ornata, faciemus. Parati autem sumus propter ueritatem, sanguinẽ nostrum effundere, & quidem plebem diuinitus nobis commissam, nec uobis, nec ulli uestrum, propitio Christo, trademus. Vestrum autem est cõsyderare, utrum quod meditamiui ualeatis necne perficere. Cogitate itaque dies antiquos, & annos æternos in mente habetotẽ: & quid Imperatores, qui persecuti sunt ecclesiam Dei, & maxime Ecclesiam Romanam: id est Nero, Diocliitianus, Constantius, Anastasius, & cæteri moris eorum pertulerint, & ubi modo sint attendite diligenter,

genter, & quantum sit in ecclesia Dei execrabilis fama eorum, & nomen detestabile, sapienter aduertite. Quanta autem Dei cultorum Augustorum, qui ecclesiam Dei exaltauerunt, & præcipue Romanam, Constantini uidelicet, & Constantis, Theodosii quoqꝫ maioris, & Valentiniani, & cæterorum laus in uniuersali ecclesia polleat, & eorũ præconia ubiqꝫ personent, & nomen eorum inter sacra mysteria impræternisse commemoretur, attentius, & sedule recordamini: sic que nos audire illos imitantes satagite: Patres etenim uestri per gratiam Christi sumus, & uos tanquam charissimos diligimus filios: nec possumus uobis nisi uiam ueritatis ostendere: terrenam gloriam uestram augeri diuinitus exoptamus. Sed quid peccamus, si cœlestem, ac æternam uos capessere nihilominus exoramus? Quapropter attendat clementia uestra, quantus fuerat erga sedis apostolicæ reuerẽtiam Antecessorum uestrorum piorum duntaxat Imperatorum, & præcipue quos longe superius memorauimus, amor, & studium: qualiter eam diuersis priuilegiis extulerint, donis ditauerint, beneficiis ampliauerint: qualiter illam literis suis honorauerint, eius uotis annuerint, instituta perficiẽda mãdauerint, orationes petiuerint, fidem sectandam decreuerint: qualiter etiam legibus suis pro adunandis ei ecclesiis promulgauerint, pro colligendis Conciliis, ac proferendis sententiis imperauerint, sed precati, & hortati solum extiterint, & quæ illi decreuerunt, ipsi consenserint, & quæ illi damnauerunt, ipsi respuerint. Sic ergo fili charissime, sic & tua sublimitas non ex parte ingratorum, & inobedientium filiorum existens (quod absit) sed hos inter cæteros Dei cultores Augustos imitata, quæ decreuimus de Constantinopolitana Ecclesia, obedienter attendat. Ista quæsumus suadẽtibus sæpius nobis pietas uestra nos minime spernat, pre oculis habitis Domini uerbis, dicentis: Qui audit uos, me audit, & qui uos spernit, me spernit, & qui me spernit &c. Deniqꝫ & cõcordans Apostolus domino nostro: Quapropter (inquit) qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui dedit spiritum suum sanctum in nobis. Verum si nos uobis spernendos esse ducitis, nos tamen nõ possumus ea, quæ Dei sunt, spernere, & negligere, quo minus & saluti uestræ consulamus, & de acceptione talenti crediti nostrum periculum declinemus, dispensatione nobis cœlestis seminis iniuncta. Væ si non sparserimus: uæ si tacuerimus. Quod cum electionis uas formidet, & clamet, quanto magis cuilibet exiguo metuẽdum est? Proinde, sicut non leue discrimen incumbit Pontificibus siluisse pro diuinitatis cultu, & ecclesiæ correctiõe, quod cõgruit, ita his (quod absit) non mediocre periculum est, qui cũ debeant parere, despiciunt. Et si cunctis generaliter sacerdotibus diuina tractantibus fidelium con

uenit corda submitti, quanto potius sedis illius Pontifici consensus est adhibendus, quem cunctæ ecclesiæ generalis iugiter pietas celebrauit? Vbi clementia uestra euidenter aduertit, nunquam quouis penitus humano consilio eleuare se quenquam posse cõtra illius priuilegium, uel confessionem, quem Christi uox prætulit uniuersis, quem ecclesia ueneranda confessa semper est, & habet deuota Primatem. Impelli non ualent humanis præsumptionibus, quæ diuino sunt iudicio cõstituta. Desinant ergo (rogamus) temporibus uestris per occasionem perturbationem ecclesiasticam præcipitantes appetere, & quæ nõ liceat ambire, alioquin & quod male appetiuerint, non perfruentur, & ipsam quoqꝫ christianitatem (nisi resipuerint) prorsus amittent. Vos autem quæsumus nolite præiudicium Dei ecclesiæ irrogare: illa quippe nullum imperio uestro præiudicium infert, cum magis pro stabilitate ipsius æternam diuinitatem exorat, & pro incolumitate uestra, & perpetua salute iugi deuotione precetur. Nolite quæ sua sunt usurpare: nolite quæ ipsi soli commissa sunt uelle surripere: scientes quia tanto nimirum à sacris debet omnis mundanarum rerum administrator esse remotus, quãto quemlibet ex catalogo clericorum, & militantium Deo nullus conuenit negociis sæcularibus implicari. Deniqꝫ hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præesse permissum est, quomodo de his, per quos diuina ministrantur iudicare præsumãt, penitus ignoramus. Fuerunt hæc ante aduentum Christi, ut quidam typice reges, simul & sacerdotes existerent: quod sanctum Melchisedech fuisse, sacra prodit historia: quód qꝫ in membris suis diabolus imitatus (utpote qui semper quæ diuino cultui conueniunt, sibimet tyrãnico spiritu uendicare contendit) ut pagani Imperatores iidem, & maximi Pontifices dicerẽtur. Sed cum ad uerum uentum est eundem regem, atqꝫ pontificem ultra sibi, nec Imperator iura pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen imperatorium usurpauit. Quoniam idem mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus sic actibus propriis, & dignitatibus distinctis, officia potestatis utriusqꝫ discreuit, propria uolens medicinali humilitate sursum efferri, non humana superbia rursus in inferna demergi, ut & christiani Imperatores pro æterna uita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uterẽtur. Quatenus spiritalis actio carnalibus distaret incursibus. Et ideo militans Deo minime se negociis sæcularibus implicaret, ac uicissim non ille rebus diuinis præsidere uideretur, qui esset negociis sæcularibus implicatus, ut & modestia utriusqꝫ ordinis curaretur, ne extolleretur utroqꝫ suffultus, & competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur. Quibus omnibus rite collectis, satis euidenter

ostenditur

ostenditur à sæculari potestate nec ligari prorsus, nec solui posse Pontificem, quem constat à Pio principe Constantino (quod longe superius memorauimus) Deum appellatum, nec posse Deum ab hominibus iudicari, manifestum est. Sed & Theodosius minor sanctæ Synodo scribens Ephesinæ primæ, dicit: Deputatus est igitur Candidianus magnificentissimus comes strenuorum domesticorum transire usque ad sanctissimam synodum uestram, & in nullo quidem quæ faciendæ sunt de piis dogmatibus quæstiones, seu potius expositiones communicare. Illicitum nanq; est eum, qui nō sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum, ecclesiasticis intermisceri tractatibus. Quid præterea Romani Præsules sentiant, quid latini, græci q; doctores hinc exponant, quid deniq; Maximus uenerabilis monachus, & illo in tempore apud uos pene solus catholicus in disceptatione sua perhibeat, quoniā longum est scribere, interrogate seniores, qui tamen moribus seniores sunt, & dicent uobis. His itaq; manifeste repertis, apparet comministrum nostrum Ignatium per imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus expelli. In cuius damnatione, quia Præsulum quoque assensus est subsecutus, apparet id causa fuisse patratum adulationis, non legitimæ sanctionis. Siquidem in tantum uestra sententia, Præsulum præcessit sententiam, ut non solum uestro sit iussū à credita sibi ante omnem interrogationem idem Antistes pulsus ecclesia, uerum etiam postea in damnatione ipsius (sicut gesta illius latrocinalis synodi, quæ nobis per Leonem illustrem à secretis misistis indicant) quod nunquam (ni fallimur) aliquando fuit actum, primi, & ante omnes scripseritis Episcopum. His ita prælibatis sub conspectu Dei, pure, syncerè q; pietatem uestram deprecamur, obtestamur, exhortamur, ut petitionem nostram non indignanter accipiatis. Rogamus deniq;, ut nos in hac uita potius audiatis deprecātes, quàm (quod absit) in diuino iudicio sentiatis accusantes. Et ideo nolite (precamur) irasci si uos tantum diligimus, ut regnum, quod temporaliter essecuti estis, uelimus uos habere perenne: & qui imperatis sæculo, possitis regnare cum Christo. Nam qua fiducia (rogamus) illic Dei præmia petituri estis, cuius hic ecclesiæ detrimenta non prohibetis? Non sint grauia, quæsumus uos, quæ pro uestræ salutis æternitate dicūtur. scriptum legitis: Meliora sunt uulnera amici, quam fraudulenta oscula inimici. Deus Omnipotens cor imperii uestri ad intelligenda quæ dicimus clemēter aperiat, & nobis obedire in his, de quibus scribimus, impetrare nutu intimæ inspirationis suæ dignetur, christianissime, & dilectissime fili. Quisquis autem hanc epistolam nostram Constantinopoli legerit, & Augustissimo filio nostro Imperatori Michaeli quicq; ex his,

quæ in ea ſcripta ſunt occultauerit, ſi locum apud illum poteſt inue-nire ſufficientem, anathema ſit. Quiſquis etiam interpretatus eam fue rit, & ex ea quicquam mutauerit, uel ſubtraxerit, aut ſuperaddiderit, præter illud quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interpretantis ſci-entia intelligendi non tribuit, anathema ſit.

Hæc quidem, quæ hucuſq; per periochas nouem ſunt ſcripta, prius acta, & à nobis per quoſdam fraternæ generalitati ueſtræ intimanda ſunt miſſa, præter epiſtolam illam Apoſtolatus noſtri, quam Michaeli excellentiſſimo Imperatori per quendam ipſius Legatum, qui ſe Pro-toſpatharium appellabat, nomine Michaelem tranſmiſimus. Poſtea uero cum cognouimus, quia penes hos, qui nolunt ſanis acquieſcere monitis, nihil ſolum ſcribēdo proficiebamus, ratum duximus, per Le gatos noſtros, & iteratas literas eorum, quæ uidebantur eccleſiæ profu-tura mandare, huius rei gratia direximus Conſtantinopolim, Dona-tum ſanctiſſimum Epiſcopum, & Leonem uenerabilem presbiterum, atq; filium noſtrum Marinum diaconum. Quatenus hi, qui literis ad moniti parere fugiunt ueritati, ſaltem uerbis ſalutaribus conuenti, di-ſcant tandem diuinis inſtitutionibus minime reſultare. Quibus in ſcri ptis dedimus, quæ habentur in ſubditis, quæ q; per tres periochas di-ſtinguēda fore decreuimus. Prima utiq; harum eſt, quæ & decima hu ius eſt periocha, uoluminis continens epiſtolam ad iam memoratum Auguſtum tranſmiſſam, & alteram ad Epiſcopos, ac cæteros ordines Conſtantinopoli ſubiectos. Secunda uero periocha eſt, quæ huius cor poris undecimum complet locum, habens in ſe duas epiſtolas: unam Photio, & alteram Bardæ fautori eius deſcriptam. Porro tertia eſt, quæ & duodecima iſtius eſt codicis periocha, circūferens in ſe fratri, & coe-piſcopo noſtro Ignatio, & matri Imperatoris, atque uxori eius ſin-gulas miſſas epiſtolas: necnon & epiſtolam uniformem, quam quibuſ dam claris Vrbis Conſtātinopolitanæ Senatoribus ſingulatim ſcriben dam, atque mittendam fore præuidimus.

Hæc Nicolaus Papa primus.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei piissimo, & gloriosissimo dilecto filio Michaeli magno Imperatori.

QVANTO maiora sunt beneficia Dei, quæ gratuita misericordia sua uestræ collata sunt pietati, tanto proculdubio uirtutum uestrarum debent insignia fœcundius abundare: & quanto dono ipsius imperium uestrum gloriosius esse dignoscitur exaltatũ, & super omnia regnorum culmina sublimatum, tanto infirmitate propria considerata, oportet sub potenti manu eius solo tenus humiliari, & prona mente, quod omnia ex illo quicquid boni habet, quicquid sibi arridet, sine dubio possideat, submisse, sedulé qꝫ pensare: scriptum quippe est: Quãto magnus es, humilia te in omnibus. & rursus: Rectorẽ te posuerunt noli extolli, sed esto in illis quasi unus ex illis. & ad Saul dicitur: Nõne cum paruulus esses in oculis tuis caput te constitui in tribubus Israel? Nihil quippe à sublimibus personis offertur Deo gratius humilitate. Nihil autem humilitati principum magis congruit, quàm libenter audire quæritantium uoces, prædicãtium exhortationes, & iminentes, seu futuras à speculatoribus Domini prænunciatas cauere calamitates. Deniqꝫ, cum non omnes prophetiæ spiritum accepimus, unde scire possumus, quæ circa subiectos nostros, uel circa eos, qui eiusdem fidei sunt nobiscum, agũtur, si præsentium uerba, uel absentium scripta ab auditu nostro, uel uisu prorsus excludimus? Epistolæ nanqꝫ stilus tanquam quiddam aduentãtium, seu gestorum negociorum hostiarius est. Quid ergo nosse poterit omnium curam habens subditorum, & præcipue Religionis prouidẽtia uestra, si adempto ianitoris officio intus nunciari non permittitur, quod aduersis suggeri clementiæ uestræ auribus foris deposcetur? Deligetis ergo cunctorum suggestiones absqꝫ ulla prorsus retractione pio semper auditu præcipere, referentiũm qꝫ uoces honestatis immo reperiendæ iustitiæ, ac æquitatis auidi absqꝫ qualibet dispectione dignanter admittere: sic que demum magistra ratione, quæ semper uoluntati non postponi, sed anteponi debetur, à falsis uera, & à noxiis salubria sequestrare, & falsa quidem, seu noxia summo libramine reperta, merito repellere. Quæ autem uera, siue proficua esse probantur, iure consequentur admittere: nã amatoris iustitiæ indicium est quoslibet, & quomodolibet hanc uelle penitus inuenire. Iustitia nempe preciosa margarita est, quæ nõ solum in thesauris regiis, uerum etiam in sterquiliniis est quærenda. Quãto potius à sede Petri, cui Deus pater preciosissimum margaritum, id est fi-

lium suum reuelauit, est sine omni cunctatione speranda, & expectanda: necnon & oblata totis præcordiorum ulnis ardentissime suscipienda. Nolite igitur fili charissime scripturam nostram, uel Missos à uisitatione uestra secludere: nolite à beati Petri legatione tranquillissimas aures uestras auertere. Infidelium est enim immo de salute sua desperantium, aures à uoce prædicantium claudere, sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas, quæ non exaudiunt uocem incantātium, id est prædicantium. Cæterum uos, qui pii (Deo gratias) suadibiles estis, tanto aures ad audiendos clamores pauperum, id est humilium, & pro ecclesia Dei uociferantium aperire debetis. Tantó q; ad audiēdam legem dirigere uestram intentionem oportet, quanto ipsi penes Deum haberi uestram orationem acceptam desideratis, quantó q; cum in opportunitatibus clamatis, & exaudiri medullitus exoptatis. Siquidem uirgines illæ fatuæ, quæ foris positæ in cassum Domine, Domine aperi nobis, clamarunt. Iccirco apertam ianuam non inuenerunt, quoniam aurium suarum ianuā salutiferis uocibus non aperuerunt. Sicut enim misericordiam facientes, misericordiam consequentur: quod de una quaq; uirtute sentiendum est. Ita uoces, quæ pro causa Dei proferuntur, qui audierit uoces quoq; suas, constituet exaudibiles, sicut è contra: Qui non audierit, non audietur, quemadmodum scriptum est: Qui obturat aures suas ne audiat legem, orario eius erit execrabilis. Porro, cum quædam mulier typum ecclesiæ gestans domino: Beatus uenter, qui te portauit, & ubera quæ suxisti clamaret, confestim audiuit: Quod magis beati sint, qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt. Itaq; audite serenissime Imperator uoces Legatorum nostrorum, uel uoces literarum nostrarum audite, patienter audite, tranquille, quas confidimus in Domino, non inuenietis à diuinis præceptis in aliquo dissentire, uel à paternis diffinitionibus studio discrepare. Nam si antequam has audiatis, repellitis, & à uocibus antequā de his, quæ fortassis in eis in dubium ueniunt, interrogaueritis, excluditis contra diuinum præceptum: de incognitis iudicare, & non probata damnare, procul dubio dignoscemini. Itaq; sapientissimum Salomonem, qui filium, quem instruit ad auditionem suam potissimum inuitat sequētes. Hæc uobis scripto tanquam charissimo filio præmisisse sufficiat. Cæterum & si non uobis, saltem nobis consulentes, quæ mittēda operæprecium duximus, scribere nō omittimus, & causas ecclesiæ ipsius, uel nostras: & si non auribus tuis certe tanquam coram præsentia Dei fidenter exponimus. Igitur, quæ penes Ecclesiam Constātinopolitanam diebus tuis excellentissime Imperator acta sunt, hactenus quæruntur, sapientia quidem tua, liquido nouit. Sed qualiter zelo zelati pro domo Dei

solicitudinem

solicitudinem scilicet omnium ecclesiarum secundũ apostolum, more prædecessorum meorum circunferentes, nos de his egerimus, uel disposuerimus, non tam breui, quàm ueraci stilo pietati tuæ significamus: & ne aliter synceræ menti tuæ suaderi tentetur, uel aliter quod egimus, tibi surripiatur intelligi, præsentibus te syllabis edocemus: quod prudentiam tuam dudum iam non lateret, si uel hostes Christi, qui uere est ueritas, non in mendacium ueritatem conuerterent, uel nos affectu uoluisse paterno, tanquam charissimo filio hanc tibi reserare, studuissent asserere, uel si quo dilectionis ardore circa salutẽ tuam flagremus, falsitatis fuco noluissent contegere. Igitur postquam audiuimus, quod quidam qui inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arrogãte eleuati, more Iudæorum, contra pastorem, & magistrũ suum fratrem uidelicet, & comministrum nostrum Ignatium ecclesiæ præfatæ sanctissimum Patriarcham insurrexissent: quidam uero instar uiperarum, ac parricidarum parẽtem proprium, eundem scilicet beatissimum uirum ferinis dentibus impetissent, & ab ecclesia ipsa, cui iure præsidebat tyrannidis suæ cornu penitus remouissent: acerrimis doloribus angustiati, atqꝫ mœroribus uehemẽtibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uiscera benignitatis, utpote circa fratrem ostenderemus sedula meditatione tractare. Scriptum quippe est: Qui uiderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit uiscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cum scandalum, & schisma in iam dicta urbe, & in adiacentibus ciuitatibus propter quẽdam Photium ex foro, ac sæculari militia, & habitu, atqꝫ à palatinis ædibus eductum, ac subito tonsuratum, non modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus: aliis autem hanc tanquam inconuicto, & superstite Ignatio factã merito detestantibus. Sed dum quid hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tantæ pestilentiæ mederi possemus, nobiscum incessanter, & anxie cogitaremus, ecce repente Legati sublimitatis tuæ ad Sedem Apostolicam cum epistola regia per uenerunt, accusationes quasdam ad iam fatum & consacerdotem nostrum Ignatium deferentes, & ut à Sede Apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparent, magnopere postulantes. Quibus benigne receptis, & legationis iniunctæ sibi, seu scriptorum delatorum tenore perspecto, mœstitiam quã prius rumor solus in corde nostro pepererat, casuum euidenter ostensorum certior confestim relatio multiplicauit. Quapropter, quia imperii tui diuinitus inspirata sapientia nobis cunctarum Christi ouium cura constringimur, cum uices illius per abundantiam cœlestis gratiæ gerimus, cui specialiter à Deo dicitur: Pasce oues meas. & rursus: Et tu aliquando

conuersus confirma fratres tuos. Non potuimus dissimulare, non po tuimus negligere, quominus uisitaremus oues dispersas, & dissipatas: uel quominus cõfirmaremus in fide, & bonis moribus fratres nostros & proximos. Et quia inter cætera, quæ de schismate iam facto Constantinopolitanæ Ecclesiæ, hi qui missi fuerant, testabantur, maxime eandem ecclesiam ab Iconomachis recidiuam contentionem excitantibus asserebãt uexari, Christúm qȝ per singula conuenticula blasphemari, iccirco duos Episcopos, qui nobiscum erant, quí qȝ ad hoc perficiendum opus idonei nobis esse uidebantur, Radoaldum scilicet, & Zachariam una cum ecclesia, quæ apud nos est, datis literis quæ Constantinopolim, id est nimirum piaculum execrantes, è latere nostro direximus nihil eis penitus iniungentes, nisi ut tantummodo causam Ignatii Patriarchæ, qui ante de ecclesia pulsus, quàm ab aliquo accusatus extiterat, diligenter inuestigarent, & Sedi Apostolicæ, & ueracibus plenius referrent indiciis, quẽadmodum Iob beatissimus edocet: Causam (inquit) quam nesciebam, diligentissime inuestigabam. Photii uero consecrationem non solum minime interim admittendam esse credidimus, uerum etiam ipsis Legatis nostris ne cum illo, nisi cum laico usqȝ ad notitiam nostram communicarent, frequenti ac cõmoda iussione præcepimus. Quoniam sicut magniloquus Leo Papa scribẽs ad sanctum Flauianum dicit Antistitem: Nos qui sacerdotum Domini matura uolumus esse iudicia, nihil possumus incognitis rebus cuiusqȝ partis in præiudiciũ diffinire, priusquam uniuersa quæ gesta sunt, ueraciter audiamus. Tantũ eis de uenerabilibus Domini nostri Iesu Christi, eiús qȝ Dei genitricis semper Virginis Mariæ, ac sanctorum ipsius imaginibus quicquid quæstio afferret, iuste, ac pie diffinire licentiam dantes. Quæ ita esse (ut dicimus) literæ nostræ, quas Augustæ mansuetudini tuæ, necnon & Photio per eosdem Missos nostros destinaueramus, si ita sunt apud uos, quemadmodum à nobis fuere transmissæ, patẽter poterũt indicare. Verum de hoc in subditis late dicturi, ad propositum redeamus. Peruenientes igitur id est Missi nostri Constantinopolim minis imperii tui (sicut ipsi postea nõnunquam fatebantur) deterriti, & horrendis terroribus impulsi, spretis monitis nostris, contemptis & epistolis sibi à nobis coram tota ecclesia nostra datis, immo postposito timore Dei (sicuti postea claruit) in contrarium uerterunt omnia, quæ sibi fuerant imperata. Verũ de his à nobis collecto bis sanctorum Episcoporum occidentalium regionum Concilio, iuxta quod Dominus ait: In quo iudicio iudicauerunt, iudicatum est: & in qua mensura mensi sunt, remensum est eis: contigit enim illis, quemadmodum Vitali quondam, & Miseno Episcopis, qui sicut isti Constantinopolim

polim missi eorum, pro quibus destinati sunt, aduersæ parti commu-nicando, non executores, sed expugnatores inuenti sunt. De quibus beatus Felix Apostolicæ Sedis Antistes, & Alexandrini Petri, seu Constantinopolitani Acacii Præsulum damnator Imperatori Zenoni scri-bens, inter cætera Vitalem, ait, atque Misenum cur uel impulsi ad ista consenserint, honore simul, & communione apostolica censura priuauit. Quoniam factum est sicut ipse Cyrillo Abbati Acrinentensi scri-bit, ut eorum præuaricatione deciperetur populus christianus: qui rursus de eis mentionem faciens, ad iam fatum Principem de eorum transgressione dicit: Plebi suasum est christianæ nos talibus præbuisse consensum, quos mox regressos præuaricatio impune non habuit. Nam eos apud beatum Petrum apostolũ sancta mecum synodus re-sidens dum conuitia plura metirentur ordine, & communione nuda-uit: ne eorum incorrepta perfidia securitatem præberet inimicis. Iam uero si uos prodictis Legatis nostris uim (quemadmodum ipsi fate-bantur) intulistis, licet eos exemplo memoratorum oportuerit Antistitum deterreri, immo ne uel impulsi ad talia laberentur, Domini: No-lite timere eos, qui corpus occidunt, dicentis, debuerint præceptis ar-ceri. Contra diuinam tamen reuerentiam à te, ò Catholice Princeps probatur admissum, ut beati apostoli Petri directa legatio, immò hæc in illo præferentis Christi, qui dicit: Qui uos spernit, me spernit: tan-quam in captiuitatem redacta teneretur. Verum quia res, & personæ utrarunque partium istius temporis cum illo pene in cunctis conue-niunt, memorabilis uiri iam nominati Felicis Sedis Apostolicæ Præ-sulis apud uos & iam apertissime uerbis alloqui procurauimus, qui ad super scriptum Augustum scribens inter alia: Cum (inquit) apud bar-baras etiam nationes, atq; ipsius deitatis ignaros, pro exequendis negociis uel humanis, Iure gentium semper legationis cuiuslibet habeatur sacrosancta libertas. Notum est omnibus quãto magis ab Imperatore Romano, & Christiano Principe in rebus præsertim diuinis oportue-rit intemeratam seruari. Sed quia superius de falsatæ epistolæ per iam dictos tunc Radualdum, & Zachariam Episcopos ad te directæ scriptura memoriam fecimus, restat ut partim loca, in quibus falsata est, quã-tum inspectis exemplaribus græcis, quæ nobis per Leonẽ à secretis missi, nosse tribuitur, aperiamus. Asserentes primitus quomodo nõ or-do legitimus, nec à sanctis patribus usitatus, in lectione ipsius epistolæ fuerit obseruatus: quandoquidem eadem epistola non solum de sa-cris imaginibus, uerum etiam de audiendo fratre, & nostro Coepisco-po Ignatio sententiam Sedis Apostolicæ continebat. Et uos eam in causa quidem Ignatii consacerdotis nostri, quæ prius uentilata est, ne-

ſcimus cuius uſi conſilio,ſilentio contexiſtis,ſolum hanc poſtea,quando pro ueneratiōe ſanctarum Imaginum ſynodus collecta eſt,demonſtrantes: quamuis in his,quæ ibidem ex ea lecta ſunt,nōnulla addita, multa mutata,plura ſubtracta reperiantur , & per omnia talis à uobis effecta ſit,ut aut nihil,aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comminiſtri noſtri Ignatii diſpoſuiſſe cauſa uideamur. Sed uere non ſic in ſynodis priſco tempore collectis,non ſic actum fuiſſe nonnullorum geſta Conciliorum demonſtrant. In illis enim Apoſtolicæ Sedis ſcripta nō ſub occultationes in odio tegebantur, ſed ut omnibus,qui erant in domo Dei lucerent,in propatulo ponebātur,& ut ſiqua tortitudo,uel macula in fidei pulchritudinem à quolibet tentaretur induci,facile pateſceret,ac ſi ſpecula,omnibus habebantur, & quaſi quædam rectitudinis formula,qua imprimi cæteri poſſent poſita,colebantur. Quod,ut manifeſtius pateat ex his,huic epiſtolæ pauca duximus inſerenda. Primo etenim loco ſancta ſynodus apud Epheſum congregata,ſanctæ memoriæ Cœleſtini Papæ prius epiſtolam legit, & ita demum ad alia exequenda uacauit, ita ut iubente ſancto Cyrillo,qui ic circo in præfata ſynodo ante omnes ſedit, quia & ipſe locum iam memorati Papæ ibidē(ſicut geſta eiuſdem ſynodi teſtantur)obtinuit:ipſa epiſtola cum competenti honore latine primitus,& poſtea in græcam dictionem ſine ullo fuco falſitatis iam trāſlata ſit coram ſynodo lecta. In tantum,ut ex eius propemodum ſpecialis iudicii tenore ſit perfidus Neſtorius Conſtantinopoleos Antiſtes expulſus,dum eadem ſynodus in ſententia contra eum prolata tali modo proſequitur. Neceſſario(inquiens)coacti tam ex Canonibus,quàm ex epiſtola ſanctiſſimi patris noſtri comminiſtri Cœleſtini Epiſcopi Romanorum Eccleſiæ lachrymantes ſæpius,ad hanc mærore plenam contra eum uenimus ſententiam. Et ad eundem Papam poſtea ſcribēs, præfatum Neſtorium per epiſtolam ab ipſo ſanctiſſimo Præſule ſcriptam,rationabiliter aſſeuerat fuiſſe damnatum. Epiſtola quoque ſancti Leonis Papæ adeo apud oēs tales Epiſcopos extitit uenerabilis,ut hunc columnam orthodoxæ uocarent:& omnes in ea Præſules Conſtantinopoleos Anatholio præcedente ſubſcriberent : ita ut Chalcedonenſis magna ſynodus nil diffiniſſe,nil reſpuiſſe,nil ſuſcepiſſe,niſi quod uel illa,uel uices Apoſtolicæ Sedis ibi reſeruantes diffinierunt, proiecerunt, uel admiſerunt,penitus agnoſcatur,&(ſicut in reuelatione ſua, quàm ad piæ recordationis ſuæ Marcianum Auguſtum habuit,inuenitur)prima ruina Dioſcori, qui epiſtolam ſancti Leonis recitari prohibuit, extitit,dum ſic aiunt: Nos igitur conſiderātes & uniuerſo orbe factas tēpeſtates,& cauſam inquirentes huius rei auctorem comperimus Dioſcorum quondam Alexandrinorum

xandrinorum Episcopum primum quidem, quia epistolam à sanctissimo Archiepiscopo senioris Romæ Leone directam ad sanctæ memoriæ Flauianum quondam Constantinopolitanæ Vrbis Episcopum recitari prohibuit. Sed quid per singularum Concilia synodorum im moremur, cum in omnibus illis ab Apostolica Sede scriptum prolatũ & ordine præponatur, & auctoritate scripturis cæteris antecellatur? Quod si sublimitatis tuæ non latuit sapientiam, oportebat ut etiã ipsa diebus suis talium sequeretur exemplorum uestigia. Sed tandem aliquãdo ad ostẽdendũ partim falsa in epistola nostra loca (opitulãte Domino) sicut præmisimus accedamus: partim uero dicimus, quoniã pro lixitatem uitantes, eadem commorare per singula recusamus, quandoquidem ne in his, quæ de uenerandis Imaginibus per eandem loquuti sumus epistolam, tenor stili nostri, uel intentionis extiterit obseruatus. Siquidem cum nos inter alia cõmemorassemus, quòd multoties conuentus factus fuerit sanctorum patrum, à quibus & delibera tum, ac obseruatum extitit, qualiter absque Romanæ Sedis, Romaníq; Pontificis consensu nullius insurgentis deliberationis terminus daretur. Hoc uidelicet de maioribus duntaxat ecclesiæ negociis nos in nuentes, quod & ueraces historiæ, & synodalia gesta sæpe diffinitum, sæpe & factum fuisse testãtur. Vos erasistis absq;, & interposuistis cum, significare scilicet attentantes: Deliberatum fuerat à sanctis patribus, ut cum Sedis Apostolicæ, & ecclesiæ uestræ consciis omnis rei finis debeat omnino proferri: cũ hoc fieri semper nulla ratione ualeat, nullo prorsus exemplo gestum patefcat, præsertim cum hæc Apostolica semper se des in sana doctrina perstiterit. Vestra uero ecclesia (quantum ad præsu latum pertinet) infirmante capite sæpe languerit: ac per hoc ista nequiuerit ascire quouis modo consensum, cuius pessimum execrabatur nõ immerito sensum. Deinde cum nos exprobrantis effectu per eam cau sari uideamur, pro eo quòd cætus conueniens Constantinopolim sine Romani consultu Põtificis Ignatium proprio priuasset honore, quod nusq; nimirum de Constantinopolitano Præsule nisi fortassis ab hæreticis absq; Romano Papa factum fuisse recolitur. Vos hoc commutatis dicentes, quod id nos prius à uobis fieri nõ debuisse nõ scripsissemus, tanq; uel nos postea id fieri censuissemus, aut tanq; nos Legatos nostros nõ ad audiẽdam solummodò & nobis referendã Ignatii causam, sed ad diffiniendã Constãtinopolim miserimus, cum nõnullis in eadẽ epistola interpositis inueniriq;, quo ad depositionis eiusdẽ cõsacerdotis nostri censurã, nõ terminari sed tantũ perquiri, & nobis significari ad diffiniendam auctoritatem apostolicam luce clarius decreuerimus. Nã si nos pro diffinienda controuersia fratris nostri Ignatii tunc Legatis nostris quicq; præcipimus, uel eum damnationi subiici decreuimus ut

quid ne ſententiam diffinitiuam ſuſcipere, licet non digne decertaue-rint, attamen quantuncunque, & quomodocunque contradixiſſe, ac ne deponeretur, reſtitiſſe probantur. Siquidem ut (cætera nunc com-memorare differimus) in epiſtola ueſtra ex ore ueſtro didicimus, quo-modo illi non ſolum conſenſum noluerunt ipſius præbere damnatio-ni, uerum etiam qualiter, ne tantum piaculum à uobis in eum com-mitteretur, interdixerint: quæ profectò & ipſi minime contradicerent, ſicut depoſitioni eius intereſſent, nos ſibi mandatum tribuiſſe recole-rent, & uos poſtea niſi illos præter iuſſionem noſtram clare ſciretis, eos & nobis commendare, & ſuper huiuſmodi noxa tranſgreſſionis excuſare nullo modo ſtuderetis. Iam uero ſi dicitis quamobrem illos depoſuerimus, cum eos in damnatione ſæpe ſati Patriarchæ conſentire noluiſſent, tam maniſeſte ſciamus: Reſpondemus, quia nihil illis bo-num profuit inchoaſſe, & in bonitate minime perduraſſe: quoniam qui perſeuerauerit uſque in finem, hic ſaluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & poſt paulùlum aut ſuaſionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio ueritatis tramite declinare? Porro ſi Vitalis, & Miſenus, de quibus ſupra diximus, à beato Felice Papa honore pariter, & cõmunione priuati ſunt, qui ad talia uel impulſi dilapſi ſunt, quãto potius iſti pari debent ultioni ſuc-cumbere, qui parem quidem præuaricationem, ſed non pares, immo nullas pœnas ſicut illi quondam perpeſſi ſunt. Poſt hæc autem quic-quid de iam ſati fratris, & comminiſtri noſtri Ignatii tyrannica repul-ſione, quicquid de conſiderata & inuidiæ plena in eum prolata ſenten tentia, quicquid de uiolatis paternis diffinitionibus, quicquid de Pho-tii ſcripſeramus irregulari promotione, ſaltu quodam aſtutiæ tranſcen-dentes, etiam ſanctorum patrum inſtituta, quæ ſancti ſpiritus afflatu ſunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam contexiſtis, & ueluti in quodam ſilentii ſudario ligata in terra dum diuinis, ac tributa talen ta fuerint abſcõdiſtis, licet continuatim deueniendo in conſpectu Miſ-ſorum noſtrorum & perquirendo Ignatio. Quamobrem traditam ſibi plebem, & conſtituta deceſſorum meorũ ſpreuerit, quæ nos poſt mul tum ſcripſimus, dictis ſuperioribus conglutinaueritis. Nõ tamen quæ nos confeſtim ſubintulimus, paſſi eſtis ad cognitionem Eccleſiæ Con-ſtantinopolitanæ, uel ad Synodi auditionem proferri. Subintulimus quippe nos poſt illa uerba ita continuo proſequentes, & in hoc agen-dum ſubtili examine à noſtræ iuſſionis Legatis depoſitionis eius cen-ſura perquiratur, quatenus inquirentes inuenire queant, utrum cano-nicus tenor in eadem obſeruatus fuerit, uel non maniſeſtum exiſtat, ac deinde cum noſtro præſulatui ſignificatum fuerit, quid de eo agen-

dum ſit,

dum ſit, apoſtolica ſanctione diffiniamus, ut ueſtra eccleſia, quæ tantis quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcuſſa permaneat, ſed uos hæc, ut prætulimus, occultãtes à piorum, qui fortaſſis illic habebantur, notitia ſubduxiſtis. Ad nihil plane aliud intendentes, niſi ut non tenebrarum opera manifeſtatione lucis arguerentur, & ut nos his quæ illic irrationabiliter acta fuerant, dum noſtra ſcripta tacentur, conſenſum præbuiſſe reputaremur: probat hoc præcipue poſt multa utilia, quæ ibi non utiliter corrupta, uel defraudata ſunt, nouiſſimis eiuſdem epiſtolæ locis. In quo nos quidem Legatos noſtros commendantes amplitudinem tuam deprecati fueramus de ipſis inter alia dicentes: Et cum in conuẽtu eccleſiæ ſederint pro eccleſiaſticis diffinitionibus nihil á uobis, uel ab aliis alicuius contrarietatis, impetum ſentiant. Vos uero protinus ſubintuliſtis, quaſi nos hic continuatim ſubiunxiſſemus perhibentes: A nobis enim quæ huiuſmodi ſunt diſpoſitionis, & ſtatuta ſunt & diffinita. Hoc præcepto ueſtra utinã placens Deo ſagacitas innuere uolens quæcunque à Legatis noſtris ſtatuta fuerũt, & diffinita nos ſtatuiſſe, uel diffiniſſe per omnia dignoſcamur: qui tamen ſcriptus uerſiculus, nec à nobis prodiit, nec eis (præter quod ad ſacras Imagines pertinet, & id quoq; irrepræhenſibiliter) diffiniendum ſiue ſcripto, ſiue uerbo terminare quicquam, uel deliberare præcepimus. Ita eſſe quæ diximus ſuperius à nobis annotatis ſentẽtiis, teſtificantibus exemplaribus eiuſdem epiſtolæ noſtræ, ubi nos deprauata reiacent affatim edocentibus. Nam ſi nos ideo Miſſos noſtros deſtinaſſemus, ut uice noſtra Ignatii eſſent negocii iudices, quẽadmodum uos prætenditis, qui latrocinale illud Concilium, in quo Ignatius deponi putatus eſt iudicium noſtrum ſcribentes aſſeritis. Ante totius litis motionem, atque ante omnis initium controuerſiæ ſedem ei propriam reſtitui proculdubio cenſuiſſemus, ut legitime nimirum reciperet, quod nulla lege dignante perdiderat, atq; per eccleſiaſticum Canonẽ, reſumeret quod illi potẽtia ſæcularis ademerat, quatenus ſic deinde propria ſede, necnon & omnibus ſuis ante receptis, uiribúsq; reſumptis reſtitutus iam & armatus, cum accuſatoribus ſuis certaminis campum, & litigii conflictum poſſet arripere. Quod cum in mũdanis negociis legibus tuis fieri cẽſeas Imperator, multo magis in eccleſiaſticis atq; diuinis obſeruaretur, pietas tua debuit præuidere. Sed hæc nos ex innumeris ſtudio ueritatis defalſatæ memoratæ crebrius epiſtolæ noſtræ dictionibus ſummatim tetigiſſe ſufficiat. Cætera uero, quæ ſuperſunt, per Legatos noſtros, quos ad diuinitus protectũ imperium tuum ecce direximus, inſpectis immutilatis exemplaribus, quæ illis tranquillitati tuæ demonſtrãda tradidimus, facillime potes agnoſcere. Quamobrem

& nos quoque dilectionem tuam paterno salutantes affectu depreca-
mur, & per Deum, in cuius manu corda sunt regum, anxius obsecra
mus, ut eandem ipsam epistolam, quam gloriæ tuæ per lõge superius
memoratos, Radoaldum, & Zachariam misimus, his præsentibus Mis
sis nostris monstrare, atque ad collationem cum exemplaribus, quæ eis
dedimus, faciẽdam mora sufficiente accommodare digneris, quatenus
per hoc scire ualeant, utrum sic eadem epistola in sua penes uos inte-
gritate maneat, quemadmodum extiterat à nobis tuæ sublimitati dire
cta: an à quoquam fuerit postmodum ad superius annotatas deprauą-
tiones perducta. Et siquidem per uestratum aliquem tantum nefas pa
tratum est: quoniam apud Græcos (sicuti nonnulla diuersi temporis
scripta testantur) familiaris est ista temeritas: miramur, & modis omni
bus obstupescimus, si regius excellentiæ tuæ honor, qui iudicium dili
git, ad tantum potuerit dedecus incuruari, cum ad hoc magis diuini-
tus ordinatus sit, ut deprauata corrigat, & falsata pristinæ ueritatis ho-
nestati restituat. Aut enim iusta fuerũt, quæ misimus, sicque cõsequen-
ter oportuit ea seruari, aut si iusta putata non sunt, in quo iusta non
fuerint, per aliud saltem scriptum exponi, uel nobis referri, & summa
ratione debuerunt patenter ostendi. In nullo tamen horum oportuit
ea uel ecclesiæ, quæ apud uos est, cognitiõe priuari, uel aliqua falsitatis
deprauatione fraudari. Porro si tuæ mansuetudinis postposita notitia
hoc immane sacrilegium gestum est, nihilominus immensa admira-
tione ducimur, & quia tantum imperium illudi potuit, & tantã frau-
dem perferre iure dolemus. Denique sacrilegium non immerito com-
misisse dicendum est, qui scripta pietatis fidelium, atque pii principis na
tioni uel subducit, uel à sui ueritate submouens uelamento præstigio-
rum suorum obnubilat. Veruntamen nos quomodocunque falsitati,
uel deprauationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus
Deo, cuius inspiratione & fidelia eius exemplaria penes nos retinui-
mus, & cuius permissu qui hæc uel authenticam ipsam scripsere super-
esse noscuntur. Nos autem Ignatii fratris, & Coepiscopi nostri quo-
cunque discrimine, priusquam à nobis specialiter ad iterationem eius perdu
catur negotium, quia nec hactenus consensimus aliquando, Deo nos
confirmante, nullo modo consentiemus. Verum non ita iustificamus
eum, ut nihil hunc reprehẽsione dignum admisisse dicamus, pro quo
fortasse merito poterat, legitima discussione facta, quodlibet canonice
iaculum pati sententiæ: cum scriptum in apostolicis literis confitea-
mur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rursus: Si dixerimus
quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & ueritas in no-
bis non est, sed ita uolumus, & ita dicernimus istiusmodi Pontificem
digna

digna pro factis recipere, ut sacerdotale decus penitus non uilescat, nec tam facile pontificalis apex terrátenus incuruetur. Ita inquam uolumus, & ita decernimus hũc, immo quęcunq; pontificem, iustæ subdi sententiæ, ut non à sæcularibus quibuscunq; iudicetur, non tyrannice propellatur, non ante audientiam ecclesia sua priuetur, non ab inferioribus, sed à maioris auctoritatis personis recti calculi sentẽtiam consequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus istius, immo uero cunctorum sacerdotum causas examinare, culpam suam punire, ut paternos terminos non transgrediamur, sacros Canones non conculcemus, nec decretalia Sedis Apostolicæ cõstituta, quibus ecclesia tota fulcitur, atq; munitur, quoquomõ uiolemus. Ad extremũ ita uolumus, & ita decernimus, Pontificem (qualiscunq; sit) iudicari: ut ecclesiæ, cui præest, iura nulla temeritate, nulla præsumptione frangantur. Nullum quippe poterit ecclesiæ ius dignum seruari, si Præsul eius à quibuslibet uel quãdolibet, aut quomodolibet impetatur, & pro libito cuiuscunq; tanta facilitate pellatur. Quod cum ita sit, non possumus interim fratrem nostrum Ignatium (qualiscunq; sit) nõ inter sanctissimos, & beatissimos Patriarchas connumerare. Qui licet apud uos sit tot opprobriis, tot persecutionibus fatigatus, à nobis tamen nõ nisi qualis à decessoribus meis est habitus, creditus & ueneratus, nullo quippe nostro examine alicuius criminis reus, nullo est nostro speciali iudicio repertus obnoxius: ac per hoc (cum nulla est) nulla sententia condẽnandus, aut à nostri, ecclesiæ q; nostræ communione collegii sequestrandus, aut aliquibus, nisi honorabilibus, uocabulis appellãdus. Sed nec in Photii sacerdotali prouectui, præstando fauore in uota condescensionis nostræ modo quolibet inclinabimus. Ergo tranquillitas tua literarum saltem nunc tenore cognoscat sedem beati Petri apostoli in neophito, & mecho, & Constantinopolitanorum ecclesiæ inuasore Photio olim, iusté q; dãnato, ac nihilominus præsentia synodali nuper eliso communionis nũq̃, nisi à præuaricatione cessauerit, præbituram esse consensum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracusano, uel cæteris schismaticis institutus, immo destructus, contra omne fas alterius præsidere non potest ecclesiæ. Nam merito destructus esse creditur, qui à destructo ædificari sperans, etiam siqua alia noua fortassis habuit, nimiæ præsumptionis eius temeritati communicans, perdidit. Nam Gregorius quomodo quędam ædificare poterat, qui multipliciter iam noscebatur elisus? Quomodo quenq̃ in aliquo ecclesiastico poterat ordine stabilire, qui ecclesiæ unitatem scindens ipse iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere nõ potuit, sic destructus construere, & elisus quenq̃ ordinare nequiuit. In

ſummo quippe ſtatus ſui oportet eum uigore conſiſtere, & firmis innitи per omnia baſibus, qui alterum uel proſternere, uel conatur ſtatuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac ſynodice depoſitus, & anathematizatus erat, quemadmodum poſſet quenq; prouehere, uel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil potius à Gregorio percepit, niſi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit. Per eorum quippe (ut legitur) manus impoſitionem, & inuocationem dabatur ſpiritus ſanctus, qui nouerãt mũdas ad dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui tranſgreſſor factus eſt legis, ad iracundiam ſui magis quàm ad conſecrationem alicuius ſpiritum ſanctum per impoſitionem ſuæ manus ſine dubio prouocauit, etiam ſi is qui ordinandus erat, nullas alias haberet ſibi regulas obuiantes. Hinc enim ſcriptum eſt: Qui obturat aures ſuas ut audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Si execrabilis, utique & non audibilis, ſi non audibilis, ergo inefficax: ſi inefficax, profecto Photio nihil præſtãs: nimirum qui uulneratum caput per illam manus impoſitionem potius habere dignoſcitur. Porro ſi prætendit iniuſte ab Ignatio ſe fuiſſe depoſitum, quid de omnibus, qui in ſynodo illo tempore conuenerunt, ſententiám q; in eum protulerunt, perhibebit? Quod ſi & illos iniuſte feciſſe dicere præſumit, quare cum eis nunc communicat, & quoſdam eorum ſacerdotio dignos exiſtimat? Quos tamen recte prius non iudicaſſe repræhendit, & ſententiæ, quam protulerunt, eos ſecundum ſe debere, ſuccumbere non neſcit. Sed uideamus quorum iudicio, uel quorum auctoritate Gregorius poſt depoſitionem, & anathema, honorem Epiſcopatus, uel officium priſtinum recepit. Omnes enim illum & depoſitum norũt, & anathematis uinculis obligatum, ac per hoc totius eccleſiæ communione priuatum. Iam uero ſi dixeritis quia ipſe ſibi Gregorius & honorẽ reſumpſit, & priſtinum officium recepit, audite quid apoſtolus dicat: Nec quiſquam ſumat ſibi honorem, ſed qui uocatur à Deo tanquam Aaron: ſed & Chriſtus nõ ſemetipſum clarificauit, ut Pontifex fieret. Sed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt: Si quis Epiſcopus damnatus à ſynodo, uel præsbyter, aut diaconus à ſuo Epiſcopo, auſi fuerint aliquid de ſacro miniſterio contingere, ſiue Epiſcopus iuxta præcedentem conſuetudinem, ſiue præsbyter, aut diaconus, nullo modo liceat, & ne alia ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis. Sed & communicantes omnes abiici de eccleſia, & maxime ſi poſtea quàm didicerint aduerſus memoratos prolatam fuiſſe ſententiam, eiſdem communicare præſumpſerint. Carthaginenſes quoq; regulæ excommunicatum qui ante audientiam communicare tentauerit, ipſe in ſe damnationem protuliſſe manifeſte denunciat.

nunciat. Si ergo secundum Apostolum nemo sibi honorem accipit, & Christus non se clarificauit ut Pontifex fieret, qui omnes cum pa= tre, & spiritu sancto glorificantes se glorificat, & ipse est Pontifex, de quo rursus id dicit Apostolus, Talis decebat ut nobis esset Pontifex sanctus &c. Et si Episcopus, qui damnatus à synodo est, iuxta sacros Canones, si ausus fuerit aliquid de sacro ministerio iuxta præcedentem consuetudinem contingere, & ante audiẽtiam communicare, ipse in se damnationem protulit: ita nullo modo liceat ei nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis, sed & communi= cantes omnes abiici de ecclesia: quanta putas Gregorius pœna multan dus est, qui post damnationem sui & anathema, in hæc omnia com= misisse probatur, id est & super Christum se extulit, & quod ipse non fecit, iste & honorem sibi resumpsit, & ut Pontifex esset, se arrogan= tissime clarificauit, & ante audientiam excõmunicatus communicare, & uetita usurpare præsumpsit, & damnatus de sacro ministerio nõ so= lum aliquid, uerum etiam multa iuxta priorem consuetudinẽ tetigit? Quod certe Gregorius agere omnino non debuit, etiam si nulla com missa existerent, pro quibus damnari potuisset: quoniam prælati iudi cium semper inferioribus formidandum est, ne si ei non obedierint, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suæ sententiam ex alia culpa, id est inobedientia mereantur. Igitur prælatos damnare indifferenter, oportet horrescere. Quicunque uero minoris auctoritatis sunt, damnare solicite caueant, ne maiorũ suorum sententiam trans= grediantur. Alioquin licet iniuste nonnunq̃s damnati sunt ex ipsa te= meraria præuaricatione, culpa quæ nondum forte perpetrata fuerat, & ultio quam culpa nec dum merebatur, proculdubio subsequuntur. Nihil quippe lignum uetitum in se mortiferum habuit: sed qui inobe dienter ex eo comedit, mortem sibi, & posteris propinauit: non quia lignum malignum, cum quod Deus fecit, totum fecerit bonum, sed quòd mala sit transgressio, & uolenti subiici per eam merito sit orta damnatio. Porro si dicitis Gregorium ab imperio uestro, & ab Antisti tibus fuisse receptum, percontari libet ô sapientissime Imperator, qui= bus hoc documentis, quibus Canonibus iubentibus agi rite potest, ut hi qui abiiciuntur ab aliis recipiantur? Id etiam ueneranda, & uni= uersali Synodo Nicena de utraque professione luce clarius inhibente? Nam à sæculari potestate nec ligari, nec solui sacerdotem posse mani= festum est: & icirco affatim approbatur Syracusanum Gregorium per imperialem tantummodo sententiã nullo modo ualuisse reconciliari. Vbi si Pontificum quoq; sociatur assensus, quærimus utrum præcesse= rit, an fuerit subsequutus? Si subsequutus est, nihilominus ad id redi=

tur, ut absolutio à sæculari potestate præcepta ualere non possit, Pontificúm qs sequutus assensus, adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ sanctionis, si præcessit, doceatur à quibus, & ubi ille sit gestus, si secundum ecclesiæ regulam celebratus, si paterna traditione profectus, si Maiorum more prolatus, si competenti examinatione depromptus, si ad maioris auctoritatis sedem, quàm illa est, à qua Gregorius damnatione tenebatur obstrictus, secũdum ecclesiæ regulas est relatum, si ipse Præsul, qui ligauit, absoluit. Si hæc gesta non sunt, quo more, quo ritu Syracusanus Gregorius se gloriatur absolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec ecclesiasticis legibus fuerit expetitus, nec à mundana potestate potuerit præter ecclesiæ tramitem prorsus absolui? Legitima ecclesiastici tenoris absolutio præueniret, & hæc omnia, quæ superius dicta sunt, secundum ecclesiæ tramitem seruarentur, præcipue, cum non ab inferiori, uel pari, sed à maiori persona: & (sicut ex apostolicis canonibus edocemur) solum ab eo qui eũ sequestrauit, aut certe à prima sede iure possit absolui. Inferior quippe, uel compar antelatum, uel comparem non annuente maiori, absoluere non potest. Sola igitur potior inferiorem conuenienter absoluit. Proinde inferioris loci Pontifices eos, quos potior suus obligauerat, sine prima sede absoluere non potuerunt. Veruntamen, licet contra Nicenenses sacros Canones præfatum Gregorium, qui abiectus fuerat, recceperint, nunquam tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt, quem absolutione præuaricatoria potius nexuerunt, & hũc, dum soluere nixi sunt, nodis maioribus dediderunt. Quinimmo dum sententiam maioris contemnentes transgressi sunt, uel etiã suam tergiuersatorio consilio, lení que sensu sibimet facti contrarii destruere sunt moliti, pari præuaricatione habentur innexi, & simili pœna secundum apostolicos, & nonnullos alios Canones tenentur obstricti, ita ut communicãtes expelli de ecclesia iubeantur, ac per hoc, reos reum iustificare constat minime potuisse, nec ligatos ligatũ soluere modo quolibet ualuisse. Ecce à quibus ò Christiane Princeps, Photius est institutus. Ecce qualis est Gregorius, qui Dormitantius conuenientius poterat dici. Quamobrem cogita fili charissime, tracta & tecum sedula meditatione perquire, si stare Photius possit, etiã si miris uirtutibus polleat, etiam si omni scientia fulgeat. Quando qui hunc statuisse tentauit, dudum iam cecidit: & uolens erigi cum conãtibus se erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Consyderet ergo diuinitus uester inspiratus apex quomodo Photius (etiam si nihil aliud sibi iure ualeat impedire) queat in sacerdotali gradu persistere: quandoquidem institutor suus cum hic ordinaretur, nõ solum sacerdotio, uerum etiam ipso

carebat christiano uocabulo: & sicut iam exposuimus, nec dãnatus iu stificare, nec depositus erigere, nec ligatus potest quenq; per impositio nem manus prouehere: impossibile est enim horũ aliquid fieri. Iudi= cate ergo mãsuetissime Imperator cui potius obediendũ est, Deo, an hominibus: iudicate cui potius resistendum sit, potestati quã in Petro oĩpotens Deus ordinauit, quã q; super cunctam ecclesiã extulit, an or dinatiõi Gregorii Syracusani, cui illi ue dicendũ est, homini, uidelicet per quẽ in ecclesia Christi tot scãdala uenerunt: qui q; olim (sicut ipsi scitis) à fratre, & comministro nostro Ignatio, & à synodo quæ sub eo erat, depositus est: & ut apo. sedes in eius dãnatione cõsentiret, ab ipso consacerdote nostro postulata est. Sed decessores mei beatæ memoriæ Leo, ac Benedictus sedis apo. moderamina seruãtes, noluerunt sic unã partem audire, ut aliæ parti nihil penitus reseruarẽt. Vnius quippe me diator nõ ẽ: quãobrẽ interim depositio ipsius à sede apo. nõ suscepta, remansit infirma. Cúm q; idẽ Gregorius per Legatũ suæ partis, Zacha riam noĩe, sedẽ agnouisset apost. in sua depositione nullatenus cõsen= sisse, nõ gratias egit, nõ à cœptis in iam dictũ fratrẽ nostrũ sæuiẽtibus contumeliis cõquieuit, sed benignitate Dei, & patiẽtia sedis apo. in su perbia abutẽs, in ipsum uidelicet Ignatiũ Patriarchã suum rediuiua ia cula impietatis irreuerẽter exacuit: & eo superstite neophitum in Con stantinopol. Ecclesiã consecrauit: quin potius & aduersus sedis decreta contumax esse nõ destitit, qui pro se, nõ contra se ipsius ab ea decreta paulo antea tanq; ingratus nõ recolit, & ueluti tergiuersator arma præ parat aduersus arma, sibi tutelam salutis nõ modice conferẽtia, & mu= rum destruere nititur, qui ne ipse destrueretur fortissime custodiuit. Et agit nunc quantum in se est, ut ea statuta prorsus habeãtur inualida, quæ cũ ipse his egeret, supplex petebat, & ut fortiora essent adamante submissus optabat, atq; ut sibi auxiliarẽtur, humiliter implorabat: nec nõ & contra ea repugnãtes forsitan tyrannos, & sacrilegos iudicabat. Nisi enim sedes apost. ei parceret, ille quomodo cõreuerẽdiss. Ignatiũ posset destruere, brachium nõ haberet. At ille usus est sedis apost. bo= nitate in malignitate, & beneficiũ in patris sui conuertit exitiũ. Dicite igitur ò Imperator (obsecro) cũ ita sit, quomodo debeamus nos Igna tium non adiuuare? aut usq; ad audientiam (quantum in nobis est) indemnem nõ penitus conseruare? uel quomodo non possimus Gre gorium, & hos qui ex parte ipsius sunt merito condemnare? Quando Ignatius, nisi à nobis esset impeditus, sic illos canonice forsitan sterne ret, ut & eum nullo conamine potuissent impellere: isti q; non no= bis hæserunt, quos in adiutorium suũ habere promptissimos merue= runt, nec à nobis consilium acceperunt, ut hi cum Patriarcha suo uel

pacificari, uel canonice iudicari potuisset, sed uires suas à nobis ne fran gerentur seruantes, eas aduersus eum protinus præpararunt. Vndéque superpēdite quantum nos nunc Ignatio debitores sumus, qui sibi ob staculum, & inimici eius facti sumus defensionis umbraculum: quam uis nos non ideo iudicium istorum distulerimus, ut ei nocendi iacu= la præpararent, sed ut sic sentētia in hos prolata ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio procederet: & rursus sic ab istis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut partis Ignatii uocata persona, uel conuicta, nostræ præsentiæ non deesset. Quãobrem dilato parum= per iudicio, & interim infirmata sentētia, missum est utriqꝫ parti, sedis apostolicæ Præsulis præsentandum optatibus, ac etiam (ut par est) sub= iiciēdum diffinitionibus, sed dū pars Ignatii properanda disponit iter, hostibus eius uiribus resumptis, non iam fidem apostolicam petenti= bus, non Petri memoriam facere dignātibus Ignatius trahitur, impel litur, & innumeris malis affectus ab ecclesiæ regimine sequestratur. Et hoc totum factum est, eo quòd prædicti Pōtifices utriqꝫ parti æquitatē seruantes, & utriusqꝫ lateris audientiam postulantes, Ignatii nō firman do sententiam, immo uero interim infirmādo, inimicis eius quodam= modo manū porrexerint, dum nimirum sentētiam in eos prolatā, nō interim auctoritate sedis apost. roborauerint, sed usqꝫ in præsentiā eius dem apost. sedis differri decreuerint. Quãobrem charissime fili, & lau= dabilis Auguste, quia quasi per nos inuēta est Ignatii deiectionis mate ria; iccirco præter id quod frater adiuuari debet à fratre, præter id etiam quod Petro cuius in terris (licet indigni) uicē gerimus, Christi oraculo peculiariter dicitur: Et confirma fratres tuos. Etiam per hoc specialiter eum nō solum adiuuare, & cōfirmare, uerum etiam (sicuti ipsi potestis aduertere) totis nos pro illo uiribus oportet per oīa disceptare: ut uideli cet totū in illo funditus aboleatur, quod per nos lædēdi fomitē aduer sariis eius reperiētibus, ei uiolētiā inferri monstratur: totúm qꝫ recipiat Christo propitio, quod, dū nos moderate, ac regulariter gerimus, ipse p̄iudicialiter amisisse dignoscitur. Quoniā & p̄fati decessores nostri Leo scilicet, & Benedictus beatæ record. Pōtifices, si tale quid diebus eorū Gregorius, uel cōplices eius patrassent, uidelicet ut abusi tātō cōpassiōis & patiētiæ sedis apo. circa se bñficio in Ignatiū manus suas iniecissent, aut aduersus eū, ipsis sanctis p̄sulibus incōsultis, linguas suas taliter exa cuissent, profecto eos, tanq̄ magistros inquietudinis, & ipsos se sole cla rius obnoxios ostēdentes, sine quauis retractatiōe protinus condēnas= sent, & tantū piaculū impietatis eorū destruere ardētissime studuissent. Sed quia illi diuina uocatiōe ab hac cōualle lachrymarū subducti sunt, hāc tyrannidē nōdū intuētes, nos debemus in eorū labore succedere,

qui

qui succeſſimus in honore, in cuiuſq; tempore crudelitas, quæ diebus ipſorũ cœpit radices mittere, conſummata perpatuit. Proinde nos, pri mo quia ſedis apoſt. de tota eccleſia ſas habẽtis iudicare, moderamina retinemus, ſecũdo quoniã fratribus iniuriã paſſis ſubuenire debemus, poſtremo (ſicut iam diximus) oportet nos in eorũ labore ſuccedere, in quorũ ſucceſſimus põtificatus honore: quẽadmodum ipſi deceſſorum ſuorũ exẽpla ſequuti ſunt, & operis eorũ ſtrenui cultores inuẽti ſunt: quod ipſi profecto agerẽt adiuuãte dño: habẽtes (quẽadmodũ illi) eiuſdem zelũ iuſtitiæ, ſeu priuilegiũ dignitatis nos ſtudioſe perficere procu rauimus: nimirum quod omittere proculdubio, ſicut noſſe cunctis cla mare tribuitur, nõ ualemus. Sed dicis ô Imperator ẽt ſine cõſenſu no ſtro Photiũ, & eccleſiã retenturum, & cõmunionẽ eccleſiæ habiturum: Ignatiũ uero nihil per nos meliorationis penitus adepturũ. At nos di uerſo credimus, ꝙ eccleſia Chriſti ſacros Canones, & præcipue Nicenos nõ tradat obliuioni, præcipiẽtes uidelicet, ut hi qui abiiciuntur, ab aliis nõ recipiãtur. Credimus ẽt, quod diu membrũ incolume nõ ſubſiſtat hærẽs membris capiti nõ hærẽtibus. Poſtremo credimus, quod cætera mẽbra (ſi tamẽ affectãt uiuere) caput quãdoq; ſequãtur. Verũ in omni bus his (ſecundũ apoſtolum) nõ uolentis, neq; currẽtis, ſed miſerantis eſt Dei: & ideo pro labore pietatis moras ullas, laborãte nos Deo, mini me faſtidimus, quia etſi noſtrum eſt currere, diuinæ tñ eſt poteſtatis qñ ei placuerit ad palmam perducere. Quod aũt facere apoſt. ſedẽ docuit, ſicut ad oẽs orthodoxos eccleſiæ catholicæ ſcripſimus, ſtrenue fecit: Dei uero ẽ cœpta perficere: nã nos uomere quidẽ linguæ terrã proſcidimus mentiũ, & in ea uerborũ ſemina ſpargimus: Deus aũt potẽs eſt illa, & ſui rore ſpiritus infundere, & augumẽto gratiæ fœcundare, atq; ea quãta, & qualia uult, & qũo uult ad uberẽ & multiplicẽ fructũ perducere. Quoniã nos etſi agri dñici cultores ſumus, attamẽ neq; qui plantat eſt aliquid, neq; qui rigat, ſed qui incremẽtum dat, Deus. Verũ his ita ſe incuntãter habẽtibus, cõſtat eos, qui ſemel à ſedis apoſt. præſulibus per culſi ſunt ſentẽtia illius, hodiẽ q; cõſtringi: ita ut eorũ nõnullos quidẽ prolata cõtra ſe iudicii tela pricipũ regimine munitos ſauciauerint, quã doq; tñ medullitus penetrauerint, nonnullos aũt etiã poſt mortẽ ſuſce ptã cunctis execrabiles oĩno reddiderint. Quotquot aũt in ipſa cõmu niõe ſedes apoſt. tenuit, aut dũ uiuerent ab eccleſia ſunt uniuerſali re cepti, aut poſtmodũ ab ea ſumma celebritate retenti. Præterea illos in quorũ dãnatione nõ conſenſit, ſingulari prærogatiua diſſoluit. Quæ ut manifeſtius prudentia tua cognoſcat, ex his pauca commemorare ſtu debimus. Primo quidem clauiger cœli Petrus, & primus ſeſſor ſedis iſtius, Symonẽ magũ nõ ferri, ſed linguæ mucrone proſtrauit. Sed ille

principũ utens uirtute nõ solum in nequitia sua permãsit, sed & male moriẽs, sui causa, in eiusdẽ damnatoris sui mortẽ principes inflãmauit. Deinde cũ Asiani oẽs inter cæteros, Euangelista Ioãne auctore, quarta decima luna cũ Iudæis putarẽt pascha celebrandũ. hos Præsul meritis, & nomine Victor à cõmunione collegii separauit. At illi oẽs cum nõ nullis ecclesiarũ Præsulibus nõ solũ huic manus minime præbuerunt, uerũ etiã pertinaciæ redarguerunt. Felix quoqꝫ Papa Constantinopolitanum Acaciũ nõ solum deposuit, uerũ & insolubilibus anathematis uinculis innodauit. Sed adeo est contẽptus, ut idem Acacius, mũdi dilectorum tuitione protectus, etiam nonnullis Romanis Pontificibus decedentibus, & officio sacerdotali iuxta præcedentem consuetudinem fungeretur, & exceptis paucis, omnium orientalium cõmunione frueretur. Porro Agapitus apostolicæ sedis Præsul Anthimum Constãtinopolitanum similiter Antistitem condẽnauit, & in loco eius ordinauit Menam, pro quo uidelicet Anthimo Siluerius, & Vigilius Rom. Pontifices ab Augusta Theodora multa incõmoda, sed & discrimina sunt perpessi, sed ad restitutionẽ eius nullatenus inclinati. His ergo de pluribus sedis apost. magnis, & præclaris rectoribus carptim commemoratis, quid mirum si nos pro Photio contemnimur, cum uideamus apostolorum principem pro ueritate contra Symonem desensa, etiam mortem subire? quãdoquidẽ, licet sero, licet post multos sudores, quãdocunqꝫ tamen mundus totus ea defendit, quæ Petrus contra Symonem defendisse dignoscitur: ea dãnat, quæ illum damnasse describitur. Quid autem mirum, si nobis pro ecclesiastica correctione laborãtibus manum nõ datis, sed & duritiis redarguitis? cum uideamus Victorem Papam, & martyrem, qui ideo uere uictor est, quia martyr, pro ecclesiastica traditione pęne à totius ecclesiæ Præsulibus pertinaciæ redargutum: quandoquidẽ ecclesia tota nũc cum illo sapit, & quod fecit laude prædicat dignum. In quo animaduertendum, quia si tunc ille pro iustitia tanta seueritate nõ uteretur, sicuti nõnulli hortabantur ẽpi, hactenus fortassis error ipse mansisset, præcipue cum etiã eo tanto zelo succenso, usqꝫ ad ephesinã priorem in aliquibus perdurasse synodum legerimus. Quid præterea mirum, si Sedes Apostolica diebus tuis paruipenditur, nec ab imperio tuo, tibí que subiectis auditur? cum uideamus sanctum Felicem adeo ab Imperatoribus prædecessoribus tuis contemptum, ut ab eo anathematizatum Acacium ita sua protectione munirent, & ut Sede Constantinopolitana dum uixit abuteretur, & in perfidia sua mala moreretur. Veruntamen propitio Christo, Sedis Apostolicæ Pontificibus indefesse certantibus, à catholicis iugi fatigatione remota, tandem alíquando à sæpe fati beati Felicis sentẽtia, id

est ecclesia tota conuersa. Et quia prædictus Acacius non est inuentus superstes, consequēter nomē eius in ecclesia taceri sancitum est. Sed & tu Imperator orthodoxe de ipso nūc cū sede apostolica sapis, qui si illo tempore fuisses repertus pro eo contra eam, & in hac causa fieres fortassis accensus. Ad extremum quid mirū, si pro deiectione Photii no bis minaris? quando Antecessores tui principes pro Anthimo iā dicto prædecessores meos usque ad confessionem persequendo perduxerint? Veruntamē, licet diutissime laborauerint, sæuierint, & tot diras aduersus eos afflictiones commouerint, sententiam tamen eorum mutare, uel Anthimum reuocare ad pristinum statum nullo modo potuerūt: qui licet tarde, quandoq; tamē & ipsum Anthimum, & sensus eius cū sede Apostolica sapiētes, detestati sunt: & Mennam uirum sanctum ab ipsa promotum, nō sicut uestrates falso autumant, sed cum ea hunc digne recipientes ueneranter amplexi sunt. Quis uero tunc uidēs Petrū uel successores eius Symonem, præfatósq; præuaricatores tam fortiter debellare, non poterat indignari? & eos tanq̃ insensatos efferri penitus arbitrari: præsertim cum pro eisdem perfidis totus præter paucissimos aduersus illos cum principibus suis pugnauerit orbis? Sed quia ueritas tegi funditus humanis nō potest conatibus, & præfati, quin & alii sancti, summíq; pontifices spe freti, quæ nō cōfundit, tot labores arripuerunt: iccirco sol iustitiæ radios suos fortasse mittens, & nebulam dissipauit erroris, & ueritatis paulatim lumen ostendit: sic q; demū quantū illi defensores ecclesiæ recte sapuerint, & isti nequiter oberrauerint, tandem euidenter innotuit. Ita quoq; & nos (ut uerbis egregii loquamur apostoli) habentes eundem spiritum fidei, quem & patres nostri (sicut scriptum est: Credidi propter quod loquutus sum) & nos credidimus propter quod loquimur, & confidimus, quoniam qui Abraham, contra spem dedit filiū, potens est nobis pro ecclesia sua laborantibus & incrementa specialium frugum donare, & earundem frugum uberē fructum multiplicare. Vnde dicito quæsumus ò Imperator piissime, cuius prolixitatis inobedientia, uel cuius multitudinis insolentia, aut cuius potestatis excellentia, nos ab hac fide, uel spe debeat, aut ualeat saltem parumper auertere? Præsertim cum beatissimus iam designatus exclamet apostolus: Est inquiens fides sperandarum substantia rerum argumento non apparentium. & rursus. Spes (ait) quæ uidetur, nō est spes: nam quod uidit quisquis, sperat, si quod uidemus, speramus, per patientiam expectamus. Hac igitur fidei suæ spe certificati fili charissime, nos quidem de percipienda mercede laborum (etiam si uos nobis nunq̃ obedieritis, etiam si quātum potestis apostolicæ sedi reniti contenderitis) nullatenus dubitamus. De te tamen tanq̃ de dilectissimo

filio uehementer ingemiſcimus, & triſtamur, quoniam nõ piorum ue ſtigia, ſed prauorum principum exempla ſectatus, apoſtolicæ & primæ in toto orbe terrarũ ſedis edicta, peruerſorũ hominum ſuaſionibus ille ctus, atqʒ decreta poſtponis, & anathematis obligamẽta, quibus perſe cutores Ignatii cõminiſtri noſtri Photiũ uidelicet, qui poſt depoſitionẽ nimis multa de miniſterio ſacro cõtingere iuxta præcedẽtẽ cõſuetudinẽ auſus eſt, & fautores eius regulariter irretiuit, contemnis: & quaſi mi nus chriſtianus temere paruipendis. Quod quantum ſit à pio intelle ctu remouendum, & à fidelium cordibus execrandum, eximius Præ ſul noſtræ ſedis moribus, & nomine Gregorius oſtendit, cum de hoc ſcriberet, dicens: Si ſunt qui certiſſime talia ſentiunt, uel tenent, quia chriſtiani non ſunt, dubium non eſt, eos quòd & ego & omnes catho lici Epiſcopi, atqʒ uniuerſa eccleſia anathematizamus: quia ueritati con traria ſentiunt, contraria loquuntur. & rurſus: Ipſi (inquit) ſi inteſtes ſunt, quia chriſtiani non ſunt, qui ligamenta ſanctæ eccleſiæ uaniſſime æſtimant conatibus ſoluere, ac per hoc nec abſolutione ſanctæ eccle ſiæ, quam præſtat fidelibus ueram, putant ſibi ligaturas eius ualere, nec æſtimant. Contra quos diutius diſputandum non eſt, quia deſpiciendi per omnia, & anathematizandi ſunt, ut unde ſe fallere ueritatem cre dunt, inde in peccatis ſuis ueraciter ligentur. Sed ſi forte dicis non de buiſſe nos tam concite audita dicta credere, nec tam ad proferendam ſententiam eſſe procliues, noueris ò Imperator hoc rationabiliter poſſe dici, ſi culpa cum clamore, quemadmodum Sodomorum, & Gomor reorum, non eſſet: ſi quæ de Gregorio geſta ſuperius intimauimus, tam in propatulo non extitiſſent: ſi ſcripta ueſtra, quæ apud Conſtan tinopolim contra conſacerdotem noſtrum Ignatium, uel circa Pho tium, immo uero per Photium geſta ſunt euidenter, nullatenus in dicaſſent: uel ſi Legatos noſtros, & epiſtolas pietas tua benigne ſuſce piſſet: uel ſi ſuſceptas auſu temerario nemo fallacia deprauaſſet, & illas ab earum ueritatis tenore nullatenus amouiſſet. At ubi piaculum nõ ſolum cum uoce, ſed & cum clamore commiſſum eſt, & ſanguis in ſontis fratris (ſicut hactenus) clamabat ad Deum de terra, & ueſtrates (iuxta quod per Prophetã de reprobis exprobrãte effectu perhibetur) peccatum ſuum, quaſi Sodoma prædicauerunt, nec abſcõderunt: poſt quam ſcripta quoque ueſtra, id eſt peccatum conſummatum, liquido demonſtrarunt, poſtquã etiam Miſſos noſtros obſeruatos à colloquio fidelium, & iuſſis noſtris auerſos, & epiſtolas noſtras occultatas, atqʒ fal ſatas agnouimus, quid potuimus conſultius, uel cautius agere, qꝫ (ne ut magis ac magis ſcelus, ut cancer ſerperet) id funditus extirparemus: & (ne ut deſides, & negligentes iudicaremur) pro domo Dei celerem,
ſeruidúm qʒ

feruidúm que zelum ostenderemus? Præter hæc autem, quia falso diuulgati fueramus, nos uel Ignatii depositioni, uel Photii promotioni consensisse, icciico ueloci studendū esse satisfactione, Christi ecclesiam de hoc certificare iure præuidimus. Verum quemadmodum audita crimina non facile credi, sed cognita sine tarditate puniri debeant, sanctus iam nominatus Papa Gregorius, & magister egregius, sapienter edocet dicens: Peccatum cum uoce est, culpa in actione: peccatum uero etiam cum clamore est, culpa cum libertate. Sed quid hoc exēplo nisi nos admonemur ne ad proferendam sententiam unquam præcipites esse debeamus, ne temere indiscussa iudicemus, ne quælibet mala audita nos moueant, ne passim dicta sine probatione credamus, quod profecto perpetrare pertimescimus, si auctoris nostri subtilius facta pensamus. Ipse quippe ut nos à præcipitata sententiæ prolatione compesceret, cum omnia nuda, & aperta sint oculis eius, mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, qui ait: Descendam, & uidebo utrum clamorē qui uenit ad me, opere cōpleuerint, an non est ita, ut sciam. Omnipotens itaq; Dominus, & omnia sciens, cur ante prouocationē quasi dimittit, nisi ut grauitatis nobis exemplum proponat? ne mala hominum ante præsumamus credere, quàm probare? Ecce per angelos ad cognoscenda mala descendit, móx q; facinorosos percutit, atq; ille patiēs, ille mitis, ille de quo scriptum est: Tu autem Domine cum tranquillitate iudicas: ille de quo rursum scriptum est: Dominus patiens est redditor, in tanto crimine inuolutos inueniens, quasi patientiam prætermisit, & diem extremi iudicii expectare ad uindictam noluit, sed eos igne iudicii ante iudicii diem præuenit: & ecce malum & quasi difficultate credidit, cum audiuit, & tamē sine tarditate percussit, cum uerum cognoscēdo reperit: ut nobis uidelicet daret exemplum, quòd maiora crimina & tarde credenda sunt cùm audiuntur, & citius punienda, cum ueraciter agnoscuntur. Nos igitur quomodo ad puniendum audita mala procliues, aut præcipites fuimus, quādo (sicut longe superius diximus) antequam Legati uestri Arsa uir uidelicet illustris spatharius, ac cæteri Romam uenissent, quæ apud Constantinopolim postea gesta fuisse ueraciter agnouimus, nos iam audita, nec tamen credita penitus habebamus? Postquam uero, id est Missi uestri ad Sedem Apostolicam peruenerunt, quæ auditu solò primitus didiceramus, patefieri coram nobis, & tota ecclesia, quæ apud nos est, manifeste cœperunt: nec tamen nos interim ad sui damnationem quoquo modo pertraxerunt. Postq; uero Missi nostri, quos illuc ad hæc per ordinem, ac subtiliter inuestiganda, & pleniter inuenienda, seu uestræ notitiæ ueraciter referenda destinaueramus, una cum Leone à secretis

Imperiali Legato regressi sunt: & tam epistolam tuam, quàm cætera scripta de his, quæ Constantinopoli gesta sunt, ab illo suscepimus, & diligenter inuestigauimus, eosdem Missos nostros una cum sancta synodo regulariter examinauimus, cuncta, quæ gesta sunt, enucleater didicimus, omne quodqꝫ dubietatis nubilū ex corde pepulimus, ac per hoc docente magnisona Christi tuba præfato scilicet Papa Gregorio, quod supra meminimus, sicut audita mala tarde credidimus, ita tot probationibus cognita, citius punire necessario procurauimus, & hoc rite. Nam ad cognoscendam, & condēnandam impietatem Nestorii, sancta Ephesina synodus solam epistolam eius, quam ad beatum Cyrillum scripserat, recitatam sufficere credidit. Quinta præterea synodus etiam iam mortuos Originē, atqꝫ Theodorum per eorum damnanda scripta nō recte sapuisse repertos, anathemate perculit. Sanctus quoqꝫ Papa Gelasius de dānatione Acacii uestræ quondam Epī urbis ad Dardanos scribit, dicens: Hic, si examinatio quæritur, iam iudicio nō erat opus, postqꝫ literis suis ipse cōfessus est. Christi præterea cōfessor Papa Martinus Cyrrum, Alexandrinum, Sergiū, Phyrrum, & Paulū Cōstātinopolitanos, solis eorū in sua sacra synodo scriptis recensitis, dānationi contradidit. Hæc ergo, & tot prædecessorum meorum exempla sequētes, solenniter Photium, & complices eius damnasse manifestum est: præsertim cum ex uobis audierimus in scriptis Ignatium, qui merito Christus Domini dicendus est, à subiectis, & inferioribus suis sententiæ gladio transuerberatum fuisse, ac detrimentum dignitatis propriæ pertulisse: quod apte secundum Dauid in Saule, quem dicit Christum Dei nuncupatur: abiectus tamen à Domino iam dignoscebatur exhorruisse, regum prodit historia: qui dum ex ore pueri Amalachite, etiam mendaciter dicentis audisset, quod occiderit Saulem, non alia certitudine requisiuit, sed protinus hunc percutit dicens: Sanguis tuus super caput tuum, os enim tuum loquutū est aduersus te dicens: Ego interfeci Christum Domini. Veruntamen quid opus est hinc multa prosequi, cum hodiē que penes Ecclesiam Constantinopolitanam impietas ipsa uigeat, præuaricatio regnet, schismata multiplicētur? Porro si sentētiam nostram exhorrescitis, & hanc alicuius ualetudinis esse putatis, ne illam formidetis tantum, quia in præuaricatores, & contaminantes prolata est, quantum quia perpetuo constringit inobedientes, & nisi resipiscentes nunqꝫ omnino resoluit: Quapropter fili charissime, & christianissime princeps, quē cum omnibus imperio tuo subiectis alloquimur, auferte malum de medio uestrum, tollite adulterū, tollite tyrannum, & peruasorem ecclesiæ: reddite fratri, & Coepiscopo nostro Ignatio ecclesiā sibi diuinitus creditam: de qua uos illum ante

omnem

omnem audientiam canonicã expulistis: reddite quod tulistis, & emẽdate pro Deo quod contra Deum egistis: relinquite malum, conuertimini ad bonum, reuertimini ad nos, & corrigemini : & liberati à malo, à nobis nullatenus diuidemini: quoniam nos non in Photium ideo sentẽtiam tulimus, quia homo est, quia Photius dicitur: sed quia est persona præuaricatrix, & quia uiuẽtis Antistitis, & ea nulla ex parte legitime carentis, usurpauit ecclesiam. Itaque male factum quod in ea est, & in fautoribus eius punitur irrogatione sententiæ: quæ præuaricatio, quod maleficium si recedat, iam nõ erit illa persona, in quam sententia prolata est. Remanebit enim homo, & Photius, quem nõ dãnat in quantum homo est, & hominis nomine censetur, sed inquantum præuaricator, & malefactor est. Si ergo desinat esse præuaricator, sententia nostra in eo locum penitus non habebit: alter enim erit quàm ille, cui illata sententia est, dum incipiet esse quod non fuit, uel non esse in quem prolata sententia est: nam quandiu in hoc manet, cui illata sententia est, uere insolubilis est illa sententia. Et quantumlibet floreat ille, cui irrogata est, quantislibet affluat honoribus, tantislibet miris laudibus efferatur, illa sententia perpetuo confringetur. Et nisi resipiscat, si non modo, certe uel post paucos, aut etiam post multos annos, aut certe quandoq;, & si non uita sua carebit ecclesia, quam tyrannice possidet, carebit tamen post mortẽ christianitatis proculdubio nomine, cuius professionẽ inuerecũde conculcat. Iam uero si sententia nostra se, aut fautores suos iudicat obligatos, & id se cum eis posse absolui. Hoc enim significare uidemini, cum epistola nobis directa nos mutare uoluntatem, consilium, ac sententiam sæpius exhortamini. Vtiq; non prætendit iniustitiam, & esse alicuius momenti profecto non dubitat, quæ tum potuit obligare, & à qua se cum fautoribus suis possit absolui: quia non posset obligare nisi iusta. Cum autem iusta sit, nõ nisi damnato errore iuste resoluitur. Ergo fateatur errorem Photius cum fautoribus suis, deponant præuaricationẽ omnes, quos ligatos tenet iusta sententia: sed tu multo magis fili charissime, qui tantum iustitia, & pietate cunctos debes superare, quatenus dissoluta præuaricatione dissoluatur quisq;, consequenter & sententiæ prolatæ censura: quia & Nathan Propheta palam, publicé q; in facie regis Dauid & commissum pronunciauit errorem, & quia hoc ipse commiserit omnino non tacuit, sed confessione correctum consequenter absoluit. Præterea non omittendum esse credidimus nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiamdecimam, epistolam sub nomine uestro conscriptam, per Michaelem prothospatarium suscepisse, quæ tantis erat uerbis contumeliosis, immo blasphemiis re-

ſperſa, ut ſcriptor eius, nõniſi in gutture colubri calamum tinxiſſe pu tetur, & dictatoris labia, pro dictionibus uenena fudiſſe uideãtur, adeo ut ſi cuiuſpiam ſimpliciorum cor penetrent (non enim hæc aures pru dentium ſuſcipiunt) continuo, nec mirum, tanto enim facilius, quan to mors animæ magis q̃s corporis per illum uirulentum hauſtum ad mittitur. De cuius immanitate piaculi, licet uobis iã nos ſcripſiſſe re= colamus, eadem tamen ſcribere ueſtræ ſapientiæ nunc, mihi quidem non pigrum, uobis autem, & multis neceſſarium. Deniq; opinati ſu= mus, & adhuc nihilominus opinamur, quod pietas ueſtra tandem ali quando reſipiſcat, & de Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ reſtaurando ſta= tu, nobis ſalubria ſuadentibus acquieſcat. Sic q; demum omnia ſcri= pta, quæ male ſint compilata, non ſolum aduerſum nos, & hanc ſan= ctam eccleſiam, uerum etiam contra fratrem noſtrum, & commini= ſtrum Ignatium, coram uniuerſa imperii ſui multitudine igni traden da decernat. Alioquin iam cunctis eccleſiæ fidelibus quæ foret apoſto= licæ ſedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, ſeu inuẽtoribus peruerſorum dogmatum immineret ultio, profecto pateſceret. Impoſ ſibile eſt enim (quanq̃s noſtras nos ſpeciales iniurias curare floccipen= damus) ut tantorum, ac talium ſanctorũ patrum, & propugnatorum catholicæ eccleſiæ, ac deſtructorum diuerſarum hæreſum, atq; defenſo= rum orthodoxæ fidei blaſphemare æquanimiter ſuſtineamus, uel etiã tantæ ſedis, ſiue tam excellẽtis Eccleſiæ Romanæ, cui, Deo deſeruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de nobis humi liter ſentiamus, non tamen (conſcientia dictante) uera eſſe quæ uos de nobis perhibetis, aſſeueramus: ſicut diximus, ea poſtponentes, illa po tius quæ Ieſu Chriſti ſunt, inueſtigamus. Et ſi male congeſta aduerſus eius famulos, aduerſus eius ordinationes, aduerſus eius diſpoſitiones ſta bilita priuilegia reperiuntur, nulla patientia tolleramus: & non ſolum hæc deſtruere totis uiribus anhelamus, uerũ etiam conflatoribus tantæ peruerſitatis dignam uiciſſitudinem reddere neceſſario meditamur. Ni mirum ne hos quis impunitos intuens, aut nunc, aut futuro tẽpore deinceps talia præſumat præſtigia ſalſitatis componere, uel commenta blaſphemiarum huiuſmodi figmentis contradicere. Quapropter Impe rator ſublimiſſime diligenter propter dominũ inquirẽtes, atq; ſcrutan tes, ſi ueſtra illã non fuiſſe præceptione tam cœnoſam inueneritis con fectam, immo toxicatis ſyllabis infectam epiſtolam (ut interim de tot præſtigia texentium pœna taceamus) quam illi uobis zelo ueritatis fla grantibus inuoluere, conuenit ſaltem huius ſocia accepta, & palam cunctis igne ſuccenſa per auguſtales ueſtros tam nobis, quàm omni= bus, ad quorum notitiam peruenit, deſtinatos apices competenti ſatiſ=

factione à tam peruerso sensu, & tam profanis adinuentionibus, quod à sensu uestro non fuerint commētis tradita, uos exhibere prorsus immunes. Iam uero si uobis in multis huius mundi solicitudinibus occupatis surreptū est, ut talia scribere mandaretis, ne pigeat clementiam uestram hoc etiam ipsum humiliter confiteri, & legibus uestris ut huiusmodi scripta nullius habeantur momēti, decernere: ita ut penes quē reperta fuerint, impunito non euadēte, ipsius quoq; sæpe memoratæ, ac semper execrandæ epistolæ, uel exemplaris eius, intemeratis pro reuerentia manentibus sacris dictionibus, flammeo dedantur igni uoranda: ut & sinistræ opinionis nomine quod ex blasphemis scriptis incurreretis, carere ualeatis. Et ingrati filii circa matrem uestram, ex qua imperandi fastigium uos, & patres uestri ordine cœlitus disposito percepistis, nullatenus appareatis. Sinautē scitote, quoniam postq; in hac uos pertinacia persistere fine tenus uelle compererimus: primum quidem congregatis cunctarum occidētalium regionum uenerabilibus sacerdotibus, dictatores, & dispositores, atq; præceptores tātæ fallaciæ, seu crudelissimæ derogationis sanctorum, uel paternarum traditionum, ab omni christiana cōpage remotos, apostolica freti auctoritate, duris anathematis uinculis innodabimus. Necnon patrum, ac prædecessorum meorum sequuti uestigia, qui soliti sunt etiam numerosorum concilia nequiter celebrata, cassare Pontificum, siqua socia sunt crebrodictæ, uel exemplaria fortassis epistolæ, quin potius nō solum hæc, sed & omnia scripta, quæ uel aduersus fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium inique confecta, uel aduersus nos causam illius canonice prosequentes furiose deprompta sunt, perenni dānationi mandabimus. Deinde uero decernentibus nobiscum, & simul consyderantibus eisdem sanctissimis fratribus, & Coepiscopis nostris, ipsam epistolam in stipite uidentibus cunctis suspensam, uasto supposito foco, ad uituperium uestrum coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam sancti Petri multiplices inueniūtur, extremæ perditioni donabimus. Quatenus his rite patratis discat pius quod amet, & crudelis quod timeat: Nam tot, & talia blasphemiarum commenta, quin potius ueracium literarum deprauationes audisse, & tacuisse, cohibuisse est. Quāobrem uenerabilis Imperator, ualde mihi, sicut ipse comprehendere poteris, cauendum est, ne, si nos præstigiorum figmētis minus celeriter obuiauerimus, tanq; uera recognita, uel comprobata hæc admisisse fallaciter apud stolidos æstimetur. Nec possumus in ecclesia Dei dissimulando tam spurca relinquere germina, quæ Antecessorum nostrorum beatissimorum Pontificum tempore, aut nunq; exorta, aut certe si undecunq;, uel quomodocunq; exorta sunt, eorum iudicii ligone, anteq; proficerent radi

citus extirpata ſunt. Deſtruite ergo uos, & diſſipate illa, alioquin à nobis fore deſtruenda, ſeu funditus diſſipãda (modo quem prædiximus) antenoſcite, quamuis antequam nos ita uobis ſcriberemus, quæ nunc ſubtilitatem ueſtrã hortamur, hoc uos ſponte facturos eſſe putaremus, ſed quia quod putatum eſt, nullum effectum hactenus habuit: iccirco nos ſalutem ueſtram illæſam manere uolentes, ut hoc nunc ſaltem agatis, affectu paterno monemus. Alioquin (ut iam præfati ſumus) ſic (Deo fauente) decætero uigilabimus, & ſtudiis quibus poſſumus, inſiſtemus, ut inter exanimes computentur qui auctoritatem Petri non ſenſerint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint: ita ut nec iſta, quæ pernitioſe compilata ſunt defendere, ſed ne ſimilia, ut non dicam ſcripto tradere, uel in mentẽ uoluere, quis ulterius audeat. Non enim figmenta, quæ ordinationi Dei reſiſtunt, quæ euangelicis uocibus contradicunt, quæ ſanctorũ patrum diffinitionibus obuiant, quæ ſynodicis cõſtitutionibus aduerſantur, quæ ſi ſic dimittantur, innumera poſſunt fidelibus auxilia Petri quærentibus, inferre diſpẽdia, incolumia ſine diſcrimine noſtro ualemus deferere, & exiſtimatiõi noſtræ uel nũc, uel poſt diſceſſum noſtrum tantum (quod abſit) nedum ad deſtructionem ſimpliciorum, & mutilationem ſedis apoſtolicæ priuilegiorum relinquere. Itaq; fili deſiderabiliſſime, & Auguſte clementiſſime tanq; ſapientiſſimus filius lætifica patrem tuum, & tandem aliquando mœſtitiam de peccato matris tuæ ueluti gratiſſimus natus repelle, remouendo uidelicet mœchum, & ei reddendo legitimum. Deſtrue quæſumus opus diaboli, & omnes ſupplãtationes eius ſubuerte. Opus eſt enim diaboli, & eius ſubuerſutiis actum eſt, mihi credite, ut Patriarcha pelleretur Ignatius, & ſibi eccleſiam creditam Photius adulter inuaderet: ipſe quippe calidus, & ueternoſus inimicus uolens inferioris dignitatis ſacerdotibus imponere ſempiternum ſilentium, eum, quem ſublimis auctoritatis eſſe conſpexit, impetendum primitus exiſtimauit: & ad hunc proſternendum quotquot potuit uires armauit, atq; totius inuidiæ facibus etiam mundi principes inflammauit. Cur hoc, niſi ut dum illi eũ, qui ſuper ſe eſſet, eliſum cernerẽt, ipſi (utpote minoris auctoritatis) pro ueritate loqui penitus non auderent, & tanto iam ſublimioribus perſonis praue agẽtibus, minus audẽter ex aduerſo ſe opponerẽt, & tanto minus pro domo Domini murũ licenter conſcenderẽt, quãto in potiorem ſuũ talia perpetrari conſpicerent. Sed tu Imperator, qui plus religione, quàm brachio carnis hoſtes eccleſiæ uincis, uince uerſutias eius, & omnia molimina ipſius ſubuerte: exaudi nos ſi libet, ſinautem uel protectorem tuum exaudi, & uerba, quæ ad Hieremiam loquutus eſt, ad te delegata cognoſce. Ait enim: Ecce conſtitui

ſtitui te hodie ſuper gentes, & regna, ut euellas, & deſtruas, & diſper-
das, & diſſipes, & ædifices, & plantes. Euellas uidelicet, & deſtruas, &
diſperdas, & diſſipes, iuxta competens imperio ueſtro miniſterium, o-
mnes argumentationes diabolicas, & omnia membrorum eius machi
namēta, & præcipue illa, quæ per Photium orta ſunt, male pullulantia
germina: ædifices autem, & plantes cunctarum uirtutum mœnia, &
honeſtorum odoriflua morum aromata: immo quæcunq; per uos de
fratris, & Coepiſcopi noſtri Ignatii ſunt dignitate deſtructa, & de his,
quæ ad officium Patriarchale pertinēt, à perſona qualibet irreuerenter
euulſa. Iam uero ſi uel peccatis impedientibus, uel peruerſis homini-
bus ſuadentibus, Miſſis imminētibus noſtris, quod ſuadere uobis etiā
ad imperii ueſtri felicitatem nitimur, non ducitis quod gementes dici-
mus, adimplendum, & dilationibus (proh dolor) ſolum decernitis fore
ſtudendum. Scire uolumus excellentiam ueſtram, quoniā de perſona
Ignatii, atque Photii, de quorum agitur controuerſia, nihil diſcretius,
atq; mitius, necnon & ſalubrius arbitramur, q̄ ut uterq; Romam ad
renouandum examen, quod tamen ſecundum indulgentiam promit
timus, tenore, ac ordine, quo uobis iam per Michaelem prothoſpata-
riū ſignificauimus, noſtro fauore ueniat, ita ut Ignatius, qui omni eſt
humano deſtitutus auxilio, quēadmodum uenire ualeat ueſtro pro Chri
ſti amore collato ſibi fulceat iuuamine. Iam uero ſi epiſtolæ per eundē
Legatum ueſtrum, à quo uobis modo delata non eſt, & tenorem, uel
ordinem, quo diximus prænominatas perſonas Romam fore uēturas
ſcire cupitis, à præſentibus Miſſis noſtris exigite, & hūc noſſe plene ua
lebitis. Siquidem illis exēplaria epiſtolarum, quas magnitudini ueſtræ
necnō Photio per Radoaldū, & Zachariam tunc Epiſcopos direximus,
ſcripta pro collatione cū authenticis faciēda tradidimus. Cum quibus
etiam exemplaria epiſtolarum, quas uobis, & Photio per Leonem à ſe
cretis miſimus, & huius, quam per Michaelē prothoſpatarium nos de-
ſtinaſſe prædiximus, ſecum nihilominus deferendum contulimus. Iu
xta ergo tenorem, & ordinem, quo præfatas perſonas ad iterandum iu
dicium huc uenire decreuimus, latius ſagax induſtria ueſtra reperiet,
quē nos in hac faſtidium prolixitatis declinantes, replicare refugimus.
His igitur (inſpirāte Deo) ita ueſtræ Serenitatis auribus intimatis, ſciat
adeo redimitū imperium ueſtrum Miſſos ſibi à præſulatu noſtro (Deo
auctore) deſtinatos, Donatum uidelicet reuerendiſs. & ſanctiſs. ſanctæ
Eccleſiæ Hoſtien. Epiſcopum, & religioſos, ac uenerabiles ſanctæ Ro.
Eccle. Leonem tituli ſancti Chriſti martyris Laurentii, qui appellatur
Damaſi, præsbyteri, atq; Marinū apoſt. noſtræ ſedis Diaconem, quos
benigne clemētia ueſtra ſuſcipiēs, utpote chriſtianæ religionis cultrix,

in omnibus pie tractet, & intactos quandiu uos penes remorãtur, & indẽnes prorsus manere decernat: quin & aditum, simúl q; locũ, quæ iniuncta sunt sibi uolẽs, licenter exponẽdi congruũ eis, ac sufficiẽtem impartiri dignetur. Síc q; demum in quibus Deus annuerit, & cordi uestro imperauerit, ordinatis, illæsos ad nos protinus eos, & absq; quaslibet impediẽte molestia, redire sinat. Sed quoniã in Dei omnipotẽtis seruitio dirigũtur, per ipsius terribile nomẽ, quod est trinitas inseparabilis: & per horrendum diuinum iudicium, in quo ante pauendum Christi Dei nostri tribunal omnes astabimus, & districtã reddituri sumus pro meritis rationem, uos adiuramus, & totis præcordiis obsecramus, ut eisdem Missis nostris apud uos positis, nullã læsionem, uel cũ reuerti inde uoluerint, obstaculũ inferatis, neq; inferre alium quẽlibet permittatis: quin potius à cunctis insidiatoium molitionibus eos intre pidos, & securos reddatis. Quatenus illis in nobis, & si uestrã uobis salutem suadere possunt, efficacibus redeuntibus, cunctis gentibus pateat quantum Deum coronatorẽ uestrum, pro cuius ecclesiæ pace, atq; cor rectione, legatione perfuncti sunt, honoretis: & quantam reuerentiam principum apostolorum, à quorũ sede profecti sunt, præ oculis habeatis. Siquidem nos, ò tranquillissime Imperator, illos nõ ad synodum celebrãdã destinauimus, nõ ad lites, & cõtẽtiones excitãdas direximus. Scimus enim, quód, docẽte apostolo, seruum domini nõ oporteat liti gare: sed hoc totũ est, pro quo misimus, uidelicet ut seruata apo. sedis auctoritatis reuerẽtia, restaurationẽ Ecclesia Constãtinopolina status sui recipiat, & pax, & unanimitas sanctis ecclesiis, & imperio uestro redda tur, atque perpetuis (Deo propitio) temporibus custodiatur: necnon & nomẽ uestrum diutinis, ac prosperis crescat successibus. Et quẽadmodum priorum precedẽtium Augustorum miris hic post funus præconiis attollatur, & in cœlis æterni regni beatitudĩe perfruatur. Alioquin secundum apostolum, uerbum Dei non est alligatum, qui rursus ait; Viuus enim est Dei sermo, & efficax, & penetrabilior omni gladio an cipiti, & pertingens usq; ad diuisionem animæ, ac spiritus, compagum quoq;, ac medullarũ, & discretor cogitationũ, & intẽtionũ cordis: quos uis nec ĩobediẽtes, nec aduersantes ecclesiæ Dei, nec molestiã inferẽtes famulis eius dimittere quoquomõ poterimus ĩpunitos. Qui habet aures audiẽdi audiat: quæ nos oĩa licet strictim, iccirro dicimus, & satagimus necnõ & diligẽter exequimur, ut plurima cõmemorare ꝑtermittamus. Primo, ut ne nos de talẽti acceptiõe, quã ĩ priuilegiorũ quãtitate perce pimus districtã, si pigri reperiamur corã summo iudice cogamur redde re rationẽ. Secũdo, nec in irregulari deiectione Ignatii cõsacerdotis no stri, & fratris, uel in promotiõe Photij quoquomõ cõsensisse putemur.

Tertio,

Tertio, ne sacerdotalis ordo tam ignominiose uilescat, ut Domini mini nistri, & sacrum corpus eius tractantes, atqȝ sancti sanctorum eius uelamina penetrantes, & præcipue summũ in diocesi sua locum retinentes, tam facile decætero impellantur, & à uulgaribus quibusqȝ, ac inferioribus suis, necnon & laicis prosternãtur, & absqȝ ullo examine, aut comprobato crimine, gradu proprio, & ecclesia sua priuẽtur. Quarto, quoniam manifestum est, qualiter sede apostolica in Gregorii Syracusani, & sociorum eius damnatione non consentiẽte, ipsi, modo quem prædiximus, ad hæc excitanda surrexerint: & nũc nisi nos hæc corrigamus, uel puniamus, ueremur ne uobis deputetur in culpam. Nimirum qui successores sumus eorum, quorum ipsi benignitate abusi: licet nobis inconsultis ad ista prolapsi sunt. Quinto, ne ipsum quoque imperium uestrum, uel successorum uestrorũ tam leuiter aduersus ecclesias Dei, uel Præsules eorum peruersæ suggestionis flatibus commoueãtur. Vnde pietatem uestram obsecramus, & coram Deo, & sanctis angelis eius contestamur, ut obediatis, & nos in hac uita potius audire curetis hortantes, atqȝ rogantes, quàm beatum Petrum cœlestis regni clauigerum, in futuro sentiatis accusantem, atqȝ damnantem. Nam si nobis non obedieritis, ipse contemnitur, cuius uices gestamus, & auctoritate clamamus. Porro si illum contemnitis, ipsi iam consyderate quid de uobis erit, uel quam in terribili iudicio Dei rationem dabitis, qui in tanta sublimitate positi, per exẽplum uestrum cunctis subiectis uestris ultimi exitus præcipitium demõstretis: non solum autem in præsenti tempore, uerum etiã in futuro, Imperatoribus uidelicet, & cunctis mundi principibus, necnõ & omnibus omnino fidelibus. Exhorrescite igitur tot hominum exemplo uestro pietatem destruere: formidate tantarum animarum operari periculum: pertimescite fidelibus, ad salutem forte tendẽtibus, tantam perniciem præparare: & pro his omnibus corã districto iudice sine quibuslibet excusationibus de omnibus rationem omnimodam dare. Quoniã, quòd exemplo uestro ad talia fuerint deuoluti, de tot animarum dispẽdio eritis prorsus obnoxii, & tot proculdubio (quod nõ optamus) pœnas luetis, quot noxiæ actionis uestræ forma, inobediẽtiæ chaos dimergitis. Quæ omnia, pietate uestra nobis obediente, auertat Dominus: nam ista nos pro salute uestra prosequimur, & exigimus. Vnde ne irascaris, si te tantũ diligimus, ut temporale regnum, quod assequutus es, te uelimus habere perenne. Et qui imperas nũc hominibus, regnes cum Christo, & qui cras moriturus es, uitam percipias, & gloriam æternam.

Data Idus Nouembris Indictione. XV.

C

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI
Reuerendissimis, & Sanctissimis confratribus nostris Ar-
chiepiscopis metropolitanis, & Episcopis Constan-
tinopolitanæ Sedi subiacentibus, atq; uni-
uerso uenerabili clero Canstantino-
politanorum Ecclesiæ.

E A QVAE nuper apud Constantinopolim gesta sunt, hactenús q; geruntur, sanctitatem uestram non credimus ignorare: sed qualiter zelo zelati pro domo Dei, quæ est ecclesia Dei uiui, columna, & firmamẽtum ueritatis, more decessorum meorum solicitudinem omnium ecclesiarum Dei circunferentes, nos de his egerimus, uel disposuerimus, uobis non tam breuiter, quàm ueraciter intimamus. Igitur postquam audiuimus, quod quidam uestrum inuidiæ facibus accensi, & superbiæ fastu arroganter elati, more Iudæorum contra pastorem, & magistrum suum, fratrem uidelicet comministrum nostrum Ignatium, ecclesiæ præfatæ sanctissimum Patriarcham insurrexerint: quidã uero instar uiperarum, ac parricidarum parentem proprium, eundem scilicet beatissimum uirum ferinis dentibus impetierint, & ab ecclesia ipsa, cui uere præsidebat, tyrannidis suæ cornu penitus remouerint, acerrimis doloribus angustiati, atq; mœroribus uehemẽtibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uiscera benignitatis (utpote circa fratrem) ostenderemus, sedula meditatione tractare. Scriptum quippe est: Qui uiderit fratrẽ suum necessitatem habere, & clauserit uiscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cũ schisma in iam dicta urbe, & in adiacẽtibus, siue ciuitatibus, propter quẽdam Photium ex foro, & sæculari militia, & habitu, atque palatinis ædibus eductum, ac subito tonsuratum, & in eadem ecclesia contra sacros Canones promotum, nõ modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanq̃ inconuicto, & superstite Ignatio factam, merito detestantibus. Sed dum quod hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tanti rumoris certitudinem nosse possemus, incessanter, & anxie cogitaremus: ecce repẽte cum epistola regia quidam Episcoporum, quorum unus erat Cangrensium Metropolitanus, cum Arsa uiro glorioso spathario, augustalem ferentes legationem ad sedem apostolicã peruenerunt, accusationes quasdam in scriptis aduersus iam fatum consacerdotem nostrum Ignatium, & in uerbis excusationes pro Photio deferentes, & ut à sede apostolica Missos daremus, qui scandala illa sedarent, & schismata dissiparẽt, magnopere postulantes:

stulantes. Quibus rite susceptis, & legationis iniunctæ sibi, seu epistolæ delatæ imperialis inspecto tenore, mœstitiam, quam prius rumor solus in corde nostro pepererat, casuum euidenter ostēsorum certior con festim relatio multiplicauit. Quapropter quia (sicut diuinitus inspirata sapientia uestra nouit) cunctarum Christi ouium cura constringimur, cum uices illius per abundantiam cœlestis gratiæ geramus, cui specialiter à Deo dicitur: Pasce oues meas. & rursus: Et tu aliquando conuer sus confirma fratres tuos. Non potuimus dissimulare, aut negligere, quominus uisitaremus oues dispersas, & dissipatas, uel quominus con firmaremus in fide, & moribus bonis fratres nostros, & proximos. Et quia inter cætera, quæ de schismate iam fato Constantinopolitanæ Ecclesiæ, hi, qui missi fuerant, testabātur maxime eandem Ecclesiam ab iconomachis, recidiuam contemptionem excitantibus asserebant uexari, Christúm qꝫ per singula conuenticula blasphemari: iccirco duo Episcopi, qui nobiscum erant, quí qꝫ ad hoc tantū perficiendum opus idonei nobis esse uidebantur, Rodoaldum scilicet, & Zachariam una cum ecclesia quæ apud nos est, datis literis tam ad Augustū, quàm ad Photium scriptis Constantinopolim, id est nimirū piaculum exerantes, è latere nostro, direximus, nihil ei penitus iniungentes, nisi ut tan tummodo causas Ignatii Patriarchæ, qui ante iam de ecclesia pulsus, quàm ab aliquo accusatus extiterat, diligēter inuestigarent, & sedis apostolicæ plenius, & ueracibus referrēt indiciis (quemadmodum Iob beatissimus edocens) Causam (inquit) quam nesciebam, diligētissime inuestigabam. Photii uero consecrationē non solū minime interim admittendam esse credidimus, uerum etiam ipsis Legatis nostris, ne cum illo, nisi quæ cū laico usqꝫ ad notitiā nostram cōmunicarent, frequenti ac omnimoda iussione præcepimus. Quoniā, sicut magniloquus Leo Papa scribens ad sanctum Flauianum dicit Antistitem: Nos qui sacerdotum domini matura uolumus esse iudicia, nihil possumus incogni tis rebus in cuiusqꝫ partis præiudicium diffinire, priusquam uniuersa, quæ gesta sunt, ueraciter audiamus. Tantum eis de uenerabilibus domini nostri Iesu Christi, eiusdém qꝫ genitricis semper uirginis Mariæ, ac sanctorum ipsius imaginibus, quicquid quæstio afferret, iuste, ac pie diffinire licentiā dantes, quæ cūcta esse, ut dicimus, literæ nostræ, quas augustæ mansuetudini, necnon & Photio per eosdem Missos nostros destinaueramus, si ita sunt apud uos, quēadmodū à nobis fuere transmissæ, patenter poterunt indicare. Nam si nos pro diffiniēda controuersia fratris nostri Ignatii tunc Legatis nostris quicqꝫ præcepimus, uel eū dānationi subiici decreuimus, ut quid nec sentētiam diffinitiuā suscipere: licet nō digne, nec legitime decertauerint, attamē quātuncūqꝫ

& quocunqꝫ contradixisse, ac ne deponeretur restitisse, probatur: siqui dem, ut cætera nūc cōmemorare debemus, in epistola imperiali didici mus, quomodo illi nō solū consensum noluerunt ipsius præbere dāna tioni, uerum etiā qualiter ne tantum piaculum committeretur, interdi xerint. Quæ profecto & ipsi minime contradicerent, si ne depositioni eius interessent, nos sibi mandatum tribuisse recolerent: & charissimus filius noster pius Augustus, nisi illos præter iussionem nostram egisse clarescceret, eos, & nobis commendare, & super huiusmodi noxa trans gressionis excusare, nullo modo studeret. Iam uero si dicitis quamob rem illos deposuerimus, cum eos in damnatione sæpefati Patriarchæ consentire noluisse, tam sciatis manifeste, respondemus, quia nihil illis bonum profuit inchoasse, & in bonitate minime perdurasse: quoniā qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & post paululum aut suasionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio à ueritatis tramite declinare? Porro si Vitalis, & Misenus à beato Felice Papa honore, pa riter & communione priuati sunt, qui olim ad talia, quemadmodum isti nunc uel impulsi, uel dilapsi sunt, quāto potius isti ob præuaricatio nē? sed nō pares, immo Constantinopoli, pœnas, sicut illi quondā per pessi sunt. Porro si nos ideo Missos nostros destinassemus, ut uice no stra Ignatii essent negotii iudices, quemadmodum imperatoria perhi bebat epistola, per Leonem à secretis missa, quæ latrocinale illud Cōci lium, in quo Ignatius deponi putatus est, iudicium nostrum fuisse nō ueraciter asserebat: profecto ante totius litis monitionem, atqꝫ omnis initium controuersiæ, sedem ei propriam restitui proculdubio censuis semus, ut legitime nimirum reciperet, quod nulla lege dictante perdi derat: atqꝫ per ecclesiasticum Canonem resumeret, quod illi potentia sæcularis ademerat: quatenus sic deinde sede propria, necnon & omni bus suis ante receptis, uiribúsqꝫ resumptis, uestitus iam, & armatus, cū accusatoribus suis certaminis campum, & litigii conflictum posset arri pere. Quod cum in mundanis negotiis legibus fieri censeatur, multo magis, ut in ecclesiasticis, atqꝫ diuinis obseruaretur, debuit præuideri. Præterea quando præfatos Missos à nobis direximus, epistolam quam eis mansuetissimo Imperatori (sicut prætulimus) dandam tribuimus, in tribus uoluminibus, uno eodém qꝫ tenore, ac eisdem syllabis scribi præcepimus. Et unum quidē ex his apud nos pro futuro testimonio retinuimus, suspecti, uidelicet iam de fraudanda epistola: quod postea probauimus. Aliud uero (ut præmissum est) iam memorato pio Au gusto eis dedimus offerendum. Porro tertium eisdem Legatis nostris præbuimus, iniungentes, ut hoc sibi ad instructionem suam tanquam

speculum

ſpeculum præ oculis iugiter habitum reſeruarent, & cum Conſtantino poli conuẽtus fieret ſacerdotum, in quo à Legatis noſtris comminiſter noſter Ignatius fuerat audiẽdus, ſi præfatus Auguſtus nollet ibidem ſibi miſſum recitari epiſtolæ noſtræ uolumẽ, ipſis hoc, quod illis apud ſe retinendum dederamus, quód qꝫ unius formæ per omnia cum cæteris duobus, quorum iam mentionem fecimus erat, in ipſo conuentu legerent, & ad notitiam omnium ueſtrum quomodocunqꝫ perferrent. At illi perueniẽtes Conſtantinopolim, minis imperatoriæ poteſtatis (ſicut ipſi poſtea fatebantur) deterriti, ſpretis monitis noſtris, ac epiſtolis ſibi à nobis coram tota Eccleſia noſtra datis, immo poſtpoſitis, ob timorẽ (ſicuti poſtea claruit) in contrarium uertere omnia, quæ ſibi fuerant imperata. Deniqꝫ & cum Photio adultero, Eccleſiæ inuaſore, atqꝫ neophito, quod ſibi multipliciter prohibitum fuerat, inter ſacroſancta myſteria communicauerunt: & Ignatium uirum ſenem, & ſanctum, ac per duodecim annos innocenter Eccleſiam Dei regentem, & nobiſcum, & uobiſcum, atqꝫ cum uniuerſali, & orthodoxa eccleſia communicantem, Conſtantinopolitanorum factioni pernicioſiſſime concinentes, damnauerunt: & ſacerdotalibus inſulis expoliatum ab eccleſiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quem non ita iuſtificamus, ut nihil hunc reprehenſionẽ dignũ admiſiſſe dicamus, pro quo fortaſſe merito poterat, legitima diſcuſſiõe facta, quodlibet canonice iaculum pati ſententiæ: cum ſcriptum in apoſtolicis literis confiteamur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rurſus: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus, & ueritas in nobis non eſt. Sed ita uolumus, & ita decernimus, iſtiuſmodi Pontificem digna pro factis recipere, ut ſacerdotale decus penitus non uileſcat, nec tam facile pontificalis apex terra tenus incuruetur. Ita inquam uolumus, & ita decernimus, hunc immo quemcunqꝫ Pontificem iuſtæ ſubdi ſententiæ, ut non à ſæcularibus quibuſcunqꝫ iudicetur, non tyrannice propellatur, non ante audientiam eccleſia ſua priuetur, non ab inferioribus, ſed à maioribus auctoritatis perſonis recti calculi ſententiam conſequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus iſtius, immo uero cunctorum ſacerdotum cauſas examinare, culpás ue punire, ut paternos terminos nõ tranſgrediamur, ſacros Canones non conculcemus, nec decretalia ſedis apoſt. conſtituta, quibus Eccleſia tota fulcitur, atqꝫ munitur, quoquomodo uiolemus. Ad extrrmum ita uolumus, & ita decernimus Põtificem, qualiſcunqꝫ ſit, iudicari, ut eccleſiæ, cui præeſt, iura, nulla temeritate, nulla præſumptione frangãtur. Nullum quippe poterit eccleſiæ ius dignũ ſeruari, ſi Præſul eius à quibuſlibet, aut quo modolibet, uel quandolibet impetatur, & pro libito cuiuſqꝫ tanta fa-

cilitate pellatur. Quod cum ita sit, non possumus interim fratrem nostrum Ignatium, qualiscunqs sit, nõ inter sanctissimos, & beatissimos Patriarchas cõnumerare: qui licet apud uos sit tot opprobriis, tot persecutionibus fatigatus, attamẽ non nisi ut à decessoribus meis est habitus, creditus, & ueneratus, habetur, creditur, & ueneratur: nullo quippe nostro examine alicuius criminis reus, nullo est nostro speciali iudicio repertus obnoxius: ac per hoc nulla est nostra sententia condemnandus, aut à nostri, ecclesiæ qз nostræ cõmunione collegii sequestrandus, aut aliquibus nisi honorabilibus uocabulis appellãdus: sed ad narrationis ordinem redeamus. Missi præterea nostri tandem reuersi, nihil aliud renunciauere, nisi depositum Ignatium, & Photium in Sede Constantinopolitana firmatum. Post duos uero dies Legatus à nobis Imperialis nomine Leo, à secretis susceptus, duo uolumina obtulit, quorum unum depositionis Ignatii gesta continebat, alterum autem de sanctis habebat Imaginibus acta, per quæ uidelicet cognouimus, quia nec Imperator epistolam nostram, qua fratrem, & Coepiscopum nostrum ad solam audiẽtiam ante conspectum Missorum nostrorum accersiri decreueramus, in depositione ipsius consacerdotis nostri, quæ prius, sicut putabatur facta est, ostendit: nec idem Missi nostri parilem eius, ac per omnia consimilem, quam eis in Episcoporum conuentu recitare iusseramus, demõstrare curauerunt. Sed nec, quantum in eisdem uoluminibus in latinum sermonem ex græco translatis, reperitur, ordo legitimus, & à sanctis patribus usitatus in lectione ipsius epistolæ extitit obseruatus. Quamuis ex his quæ in conuentu, qui posterius pro sacris Imaginibus collectus est, ex ea lecta sunt, nonnulla addita, multa mutata, plura subtracta reperiantur, & per omnia talis effecta sit, ut aut nihil, aut parũ aliquid nos per eam de crebrodicti comministri nostri Ignatii disposuisse causa uideremur. Quicquid enim de ipsius recessu, uel præiudicio, quicquid de sentẽtia nõ à Romano Pontifice secundum morem in eum prolata, quicquid de uiolatis paternis diffinitiõibus, quicquid de Photii scripseramus irregulari promotione, saltu quodam calliditatis transcendentes, etiam sanctorum patrum instituta, quæ sancti spiritus afflatu sunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam, more suo falsidici transcenderunt, & cum diuinitus tributa talenta fuerint, uelut in quodam silentii sudario ligata sub terra penitus absconderunt. Quo comperto moleste tulimus, & quid sine Missis nostris actum fuerit, cõfestim intelleximus, qui talia cum Missis nostris perpetrasse patenter agnouimus. Aut enim iusta fuerũt quæ misimus, sic qз consequẽter oportuit ea seruari, aut si iusta putata nõ sunt, in quo iusta nõ fuerint per aliud saltẽ scriptum exponi, & nobis

referri,

referri, & summa ratione debuerunt patenter ostēdi. In nullo tamen horū oportuit ea uel ecclesiæ, quæ apud uos est, cognitione priuari, uel aliqua falsitatis deprauatione fraudari. Detulit præterea idem Leo Imperialis Legatus augustales literas deprecantes, quatenus & in depositione Ignatii, & in cōfirmatione Photii consensum præberemus, & subscriberemus. At nos (diuina docente gratia) dum idem adesset Missus, conuocata tota, quæ apud nos est ecclesia decreuimus, & statuimus, atqꝫ professi sumus coram ipso, & coram eadem sancta ecclesia, sicuti est nūc, per eandē, ac per uos profitemur coram uniuersali sancta Christi ecclesia, pro deiectione Ignatii, uel consecratione Photii nunquam misisse, nunquam missuros esse, & in depositione Ignatii, & promotione Photii nunquam consensisse, nunquam consensuros esse. Et his sæpius dictis, & palam annunciatis, atqꝫ in apostolatus nostri epistolis taliter insertis, & eidem Leoni à secretis tam Imperatori, quàm Photio ad defendendum datis, hunc à nobis remisimus. Igitur cum hæc gerebantur, nondum Radoaldus, & Zacharias Episcopi, quos (ut præmissum est) Constantinopolim miseramus, confessione propria, uel synodali examine conuicti erant, aut patenter ostensi, quod ipsi deposuissent Ignatium, uel communicassent adultero Photio: quamuis hoc & illa Concilia, quæ imminētibus illis Constātinopoli celebrata sunt, uidelicet tam id quod aduersus Patriarcham Ignatium, quam id quod pro sacris Imaginibus collectus est, patēter innuerint, & imperialis epistola clare denunciauerit, atqꝫ præfatus Leo à secretis regius, his negantibus, in facie sæpissime, atque constantissime coram nobis, & primoribus ecclesiæ nostræ iam dixerit. Sed procedente tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo persecutiones à fautoribus Photii commotas fugientiū, sensim in eosdem cœpit Episcopos muneribus fuisse corruptos diffamare, & quod communicassent Photio, & deposuissent Ignatium, diuulgare. Quo audito, nimio mœrore repleti, qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina dignatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sinistram procul faceremus suspitionem, uidelicet ne in hanc saltim tenuis, subsannandi oriretur occasio, cogitare cœpimus, & mēte reuoluere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, in qua beatus Petrus Apostorum princeps corpore redolet, & uirtutibus emicat. Deinde propter frigidiorem locum in ecclesia saluatoris, quæ ab auctore appellatur Constantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe constructa est, ibiqꝫ recitatis omnibus scripturis, de græco sermone in latinum conuersis, tam uidelicet nefanda

synodo, quæ per iam satum Leonem à secretis Apostolicæ Sedi delata est, quàm etiã imperiali epistola. In quibus omnibus existimata depositio Ignatii continebatur: & deductus in medium Zacharias tũc Episcopus, quia Radoaldus propter absentiam haberi ad præsens nõ poterat, & discussus, & diligenter examinatus, inuentus est in depositione Ignatii, & communione Photii omnino culpabilis, in quo idẽ Zacharias se obnoxium recognoscẽs, proprio ore, ac proprio scripto se Constantinopolim à sede apostolica directũ isse, & quæ sibi à nobis agenda fuerant iniuncta neglexisse: ac quæ sibi fuerant prohibita, peregisse confessus est: Ignatium scilicet sine iussione apostolicæ sedis deponendo, & Photio contra nostri apostolatus perceptionem communicãdo. Tunc, decernente sancta nobiscum synodo, depositionis, & excommunicationis suæ sententiã, præfatus Zacharias accipiens, foueam, quã aliis præparauit, incidit. Alterius, idest Radoadi, examinatione propter absentiam, usq; ad aliam synodum protelata, ad quam canonice sæpe inuitatus, qui ante incurrit depositionis, & excõmunicationis sententiam, quam cõplex eius promeruit: insuper & anathematis, si cũ Photio decætero cõmunicasset, obligamẽtum merito non euasit. Dignum quippe fuit, ut par iniquitas, par gigneret utriq; iudicium, & æqualitas esset in retributione, quibus parilitas extitit in transgressione. Nam quia idem Radoaldus obiecta nõ diluit, uera esse, quæ de illo dicebantur, etiam si alia nulla constarent indicia, examẽ subterfugiens omnino firmauit. Et iccirco iure illi non profuit absentia, quam ipse non casu accedente, sed uoluntate propria ministrãte (quemadmodum Nestorius quõdam, & Dioscorus) sibi procurasse probatũ est. Nã (ut sanctus Papa Bonifacius in Decretali suo docet) manifestum est confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio purgandi se occasione non utitur. Nihil enim interest, utrum in præsenti examine omnia quæ dicta sunt, comprobentur, cum ipsam quoq; pro confessione procuratam toties constet absentiam. Hic etiam egregius sedis apostolicæ Præsul, & magnus ecclesiæ propugnator scribit Hormisda: Soli, inquiens, declinant examen consciẽtiæ, quæ iussa sunt nõ tenentes. Sed ad quid multa proponamus, cũ iuxta quod Dominus dicit: Iudicio quo iudicauerunt, iudicatum sit eis: & in qua mensura mensi sunt, remẽsum sit eis. Contigit enim illis queadmodum Vitali quondam, & Miseno Episcopis, qui sicut isti Constãtinopolim missi, eorum pro quibus destinati sunt, aduersæ parti communicando, nõ executores, sed impugnatores inuenti sunt. De quibus beatus Felix apostolicæ sedis Antistes, & Alexandrini Petri, seu Constãtinopolitani Acacii Præsulũ damnator, Imperatori Zenoni scribens, inter cætera Vitalem

ait,

ait, atqꝫ Misenum, cur uel impulsi ad ista consenserint, honorē simul, & communionē apostolica censura priuauit, quoniam factum est, sicut ipse Cyrillo abbati Acimetensi scribit, ut eorum præuaricatione deciperetur populus christianus: qui rursus de eis mentionem faciens, ad iam fatum principem de eorum transgressione dicit: Plebi suasum est christianæ nos talibus præbuisse consensum, quos mox regressi sunt, præuaricatio impune nō habuit. Nam eos apud beatum Petrum apostolum sancta mecū synodus residens, dum conuicti plura mentirentur, ordine, & communione nudauit: ne eorum incorrecta perfidia securitas proueniret inimicis. Porro, quæ in superius memorata uenerabili, & sancta synodo unanimiter, ac consonanter de Photio usurpatore, ac inuasore Constantinopolitanorum Ecclesiæ, atque fautoribus eius: seu de fratre, ac consacerdote nostro Ignatio Patriarcha: uel de his qui ex parte ipsius sunt: necnon & de sacris Imaginibus canonice, rationabiliter, catholicé qꝫ statuerimus, & promulgauerimus, subter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui & schismaticorum, & se à sanctæ communionis participatione auertentium parte esse dignoscitur, & ex sæculari ministratione, atqꝫ militia, & ex foro subito tonsuratus, à Gregorio Syracusano dudū Episcopo, à synodo damnato, & ab apostolica sede cōuicto Episcopus ordinatus est. Et uiuēte, ac superstite consacerdote nostro Ignatio sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha sedem ipsius inuasit, & in sposam, quam à Christo sponso immaculatam custodiēdam, ueluti amicus sponsi perceperat, nō per ostiū, in quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicum more furis, atqꝫ latronis ingrediēs, acsi uiolentus, rapax, & scelestus adulter, irrupit. Deinde cū damnatis, & anathematizatis, atque cum his, qui ne sacerdotale officiū ante audientiam præsumerent, à decessore meo sanctæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuersans contra fidem promissam, contra suám qꝫ professionē, qua pollicitus est se aduersus iam fatum Patriarcham nullum sinistrum Concilium esse facturum, congregauit: Concilium & una cum sequacibus suis depositis, & damnatis excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine sedibus, atque cum his, à quibus uel irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipse temere, ac indebite prouexerat, contra eundem fratrem, & comministrum nostrum Ignatium depositionem facere, & anathema dicere ausus est. Deinde apostolicæ sedis Missos quos

pro causa sacrarum Imaginū, & pro inquirenda, & non renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendum modum promotionis huius neophiti destinaueramus, quibus potuit argumētis à nostris mandatis auertere (more Acacii quondam Constātinopolitani hæretici Patriarchæ) præsumpsit, & ad professionem, quæ ei cum paribus suis habebatur, sicuti eorum confessione patefactum est, & sancto spiritu reuelante, uenerandæ synodo, quæ à nobis collecta est, claruit, ad damnatorum, & schismaticorum cōfusionem tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more seruari debuit, pertraxit, & ad illusionem beati Petri Apostoli, à cuius sede profecti fuerant, non solum inefficaces redire fecit; sed etiā impugnatores omnium, quæ fuerant mandata monstrauit. Postremo Episcopos, qui ei tanꝗ adultero, & peruasori communicare noluerūt, exilio relegauit, & sui sceleris complices in eorum surrogare locis non timuit. Et usqȝ hodie ecclesiam Dei diuersis persecutionibus impugnare non desinit: ita ut fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescat. Sed & omnes quotquot pro ueritate, & fide cum eodem persistere compræhēderit, quibus præualet modis perdere imprætermisse moliatur. Ob hæc, & his similia contra euangelica, apostolica, prophetica, atqȝ canonica instituta se efferēs, sit Dei omnipotentis, & beatorū apostolorum principum Petri, & Pauli, ac omnium simul sanctorum, atqȝ uenerandorum seu uniuersalium Conciliorū auctoritate, necnō & spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus: ita ut si post notitiam huius sanctionis, quam diuina inspiratione deprōptam esse credimus, cum unanimitate, & concordia sanctæ synodi sit proculdubio promulgata, tentauerit in Constantinopolitano Throno præsidere, aut sæpe fato uenerabili Coepiscopo nostro Ignatio, quominus Ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere possit, impedierit: uel si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis contingere, iuxta præcedentem consuetudinem, nullo modo liceat ei spem communionis, aut locum habere satisfactionis, sed anathematis uinculis innodatus, una cum communicatoribus suis, atqȝ fautoribus suis perpetuo Dei per nostram mediocritatem iudicio, ac sententia, sacrū corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, non nisi uicino mortis periculo, omnino percipiat: & hæc unusquisqȝ dicens: Nequaꝗ decætero temeraria præsumptione ex laicis subito, in dominicis castris, insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præstare uelit, quam tyronis consummet officium, & ante tentet docere, quàm discere sicut

in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse compe rimus. Et rursus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copiosa multitudo est, qui qз ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis imprætermisso labore in ecclesia Christi desudant, & indesinẽtia Domino exhibent seruitutis obsequia, is qui deforis est alterius ouilis Christi repente principatum arripiat, & nitatur quos esse suos recognoscit, discerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneũ, & improuisum omnino contemnere. Præsertim cũ perspiciat nil sibi stipendia profuisse meritorum, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium sane, qui Syracusanæ Ecclesiæ irregulariter, atque Deo contẽpto præest, eo quòd & ipse ex parte schismaticorum sit, & postquam à synodo episcopatus officio priuatus, & à decessore meo sanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus est, & Photium laicũ subito consecrare in Episcopum non formidauit, & de sacro ministerio ausus est multa contingere: iuxta præcedentem consuetudinem sancimus, & iuxta canonicam deliberationem apostolica auctoritate diffinimus, atqз statuimus omni sacerdotali carere, atqз priuatum fore ministerio: ita, ut nullo modo liceat ei in qualibet synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Quod si de reliquo præsumpserit in sacro officio more sacerdotis quouis tempore ministrare, anathema sit, & omnes communicantes ei, ab Ecclesia abiiciantur. Sed & ipsi anathema sint.

Cap. Tertium.

Eos uero, quos Photius neophitus, & Constantinopolitanæ Sedis inuasor, in quolibet ecclesiastico ordine prouexit, quoniã manifestum est eos in omnibus consecratoris sui prauitatibus consensisse, atque ei post inuasionẽ communicasse, omni clericali officio priuamus, & apostolica, atque canonica auctoritate, & synodali Decreto eos penitus sequestramus.

Cap. Quartum.

Reuerendissimum, & sanctissimum fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctæ Constãtinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore proprio throno priuatus

est, & postea à Photio adultero prædicatore, ac peruasore Sedis Cōstantinopolitanæ, & ab eius complicibus excōmunicatis uidelicet, & anathematizatis, atqȝ damnatis, & fine episcopalibus sedibus, & à decessore meo sanctæ recordatiōis Benedicto Papa obligatis hominibus, & anathematizatus est: & postremo Apostolicæ Sedis Missis contra nostram præceptionem (ut sanctæ synodo spiritus sanctus reuelauit) & Zacharias dudum Episcopus, qui unus de eisdem duobus legatis extitit, propria confessione manifestauit, infulis est sacerdotalibus despoliatus. Auctoritate summi iudicis domini nostri Iesu Christi promulgamus, sancimus, atque decernimus, unquam nec fuisse, nec esse depositum, uel anathematizatum, tanqȝ qui ab imperiali potentia sit absqȝ ulla canonica auctoritate pulsus ecclesia, & tanquā qui ab obligatis nullo possit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nullum eum iudicandi potestatem, uel ab apostolica sede auctoritatem habuerint, nullam sui honoris discrimen pati debuerit. Et ideo illum (id est eundem fratrem, & consacerdotem nostrum Ignatium Patriarcham) omni uinculo anathematis ab eo remoto, per potestatem diuina uoce in beatissimo Petro collocatam, & per auctoritatem sacrorum Canonū, & decretalium cōstitutionum, more sanctorum patrum prolatarum pristino honori, pristinæ dignitati, & sedi pristinæ, gradui, & Patriarchio, ac pristinis, & pontificalibus, atqȝ officiis restituimus, statuimus, ac confirmamus: ita ut quicunque post notitiam huius apostolicæ, ac synodicæ sanctionis quominus oīa, quæ præmisimus insignia pōtificatus recipiat, eū impedierit, & non in omnibus huic Decreto obedierit, uel se ab eius communione separauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudiciū proferre tentauerit, absqȝ sedis duntaxat apostolicæ præmisso consensu (si quidē clericus fuerit) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus sit alienus, atqȝ perenni pœna, tanquam qui magistrum prodit, cum Iuda traditore cōstringatur, & nisi à praua intentione recesserit, perpetuo anathemate maneat cōdemnatus. Si uero laicus extiterit, ille quisquis est, huic nostræ constitutioni contraire tentans, & eum sedem pristinam duntaxat, dignitatém qȝ recipere, nō permiserit, uel si post receptam priorem sedem, denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel personæ ipsius, seu sacerdotali honori aliquā molestiam fine primæ huius sedis consensu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam patris sui uidens non cooperuit, sed irrisit, mulctetur, & cū parricidis æterna pœna (Domino iudicante) præcellatur, & nexibus anathematis, nō nisi resipiscens, penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post iniustam deiectionem fratris, & Coepiscopi nostri Ignatii, uel in exilio relegati, uel ministerio, aut gradu inuidiose priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto propria sedes, atq; gradus recipiat. Quod si quisquam huic Decreto nostro cõtraire præsumpserit, & ut sedes, uel gradus resumãt, impedierit, quousq; obtemperauerit, anathema sit. Sane si quis ex eis ab aliis criminatur, decernimus eos antea sedes quidẽ & proprios gradus recipere: abdicari autem nisi à Sede Romana non patimur: sed si qua præter regulam forte egisse dicunt, nostro eos Decreto iudicandos reseruari statuimus: iuxta quod & sacri præcipiunt Canones.

Cap. Sextum.

Quoniam oportet nos maiorũ nostrorum statuta, immò tormentorum intuitu conseruare, & omnibus sanctorum patrum semper dogmata uenerari, diffinimus de sacris, & reuerẽdis Imaginibus Domini nostri Iesu Christi, eiús q; semper Virginis genitricis Mariæ, omniúmq; sanctorum, qui Deo ab Abel iusto placuisse creduntur, quæ ecclesia sancta in uniuerso orbe diffusa antiquitus accepit, quæ q; sedis apostolicæ Præsules pro eis decreuerunt, ac statuerunt illibata persistere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Constantinopolitanum Antistitem, & sequaces ipsius, qui eas frangendas, atq; calcandas esse ore polluto asseuerant, quandiu de his nobiscum non senserint, & iuxta sanctorum Pontificum Romanorum Decreta, & aliorum catholicorum patrum instituta nõ sapuerint, sancimus eos à Christo, & ab ecclesia catholica, atque apostolica esse anathema. Hæc sunt quæ de his sedes apost. statuit: hæc sunt, quæ synodice regulariter decreuit: hæc sunt, quæ uos tanto studiosius oportet amplecti, tanto solicitius obseruare, quanto satius nostis, quæ ab ea statuta fuerint, hæc uniuersalem semper ecclesiam tenuisse, ita ut contra singulos errores in ecclesia exortos prior, hæc secundum primatus sui auctoritatem sententiæ terminum dederit. Et ita demũ uniuersalis ecclesia, licet alíquãdo per aliquantum temporis in quibusdam reluctata sit, quæ illa tamen probauit, quandoq; probauerit, & quæ illa refutauit, ipsa refutauerit. Verum uos quomodocũq; obedieritis, uel non obedieritis diuinis institutis, uel paternis Canonibus, nos tamen in Ignatii fratris, & Coepiscopi nostri quocunq; discrimine, priusquam à nobis specialiter ad iterationem eius perducatur negocium, quia nec hactenus consensi

mus, aliquando, Deo nos confirmante, nullo modo nos sentiemus: Sed nec in Photii sacerdotali prouectui præstando fauore, uota condescensionis nostræ modo quolibet inclinabimus, sed omnibus uiribus nostris, atque conatibus, pro coactæ iustitiæ profectione, pro restaurando uidelicet legitimo, & repellendo mœcho (quãdiu uiuam) occurrere, &, quod nostrum est agere, nullatenus (Deo auctore) cessabimus, & nunc obsecrando, nunc orando, nunc increpãdo, nunc etiam regulariter admonendo. Insuper & auctoritate apostolica eos, qui contumaces sunt, feriendo nunc uerbis, nunc literis, quod rectum, & iustum, atq; inchoatum est, die, ac nocte cum uirtute Summi Pontificis consummare studebimus. Ergo fraternitas uestra literarum saltem nunc tenore cognoscat Sedem beati Petri Apostoli, neophito, & mœcho, & Constantinopolitanorum Ecclesiæ inuasori Photio olim, iustéque damnato, ac nihilominus præsentia synodali nuper eliso, uel fratribus eius, nisi à præuaricatione cessauerint, communionis nunquam præbituram esse consensum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracusano, uel cæteris schismaticis institutus, immo destructus, contra omne fas nulli præsidere potest Ecclesiæ. Nam merito destructus esse creditur, qui à destructo ædificare sperans, etiam si qua alia noua fortassis habuit, nimiæ præsumptionis eius temeritati communicare poterat, qui multipliciter iã noscebatur elisus, quomodo quenquam in ecclesiastico poterat ordine stabilire, qui Ecclesiæ unitatem scindens, ipse iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere non potuit, sic destructus destruere, & elisus quenquam ordinare nequiuit. In summo quippe status sui oportet eum uigore consistere, & firmis inniti per omnia basibus, qui alterum uel prosternere, uel conatur statuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac synodice depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quenquam prouehere, uel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius ex Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit: per eorum quippe, ut legitur, manus impositionem, & inuocationem, dabatur spiritus sanctus, qui nouerant mundas ad Dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui transgressor factus est legis, ad iracundiam sui magis, quàm ad consecrationem alicuius spiritum sanctum per impositionem suæ manus sine dubio prouocauit, etiam si is, qui ordinandus erat, nullas alias haberet sibi regulas obuiantes. Hinc enim scriptum est: Qui obturat aures suas ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis, si execrabilis, utique non audibilis, si non audibilis, ergo

inefficax,

inefficax, si inefficax, profecto Photio nihil præstans: nimirum qui uulneratum caput per illam manus impositionem potius habere dignoscitur. Porro si prætendit iniuste ab Ignatio fuisse depositum, quid de omnibus, qui in synodo illo tempore conuenerunt, sententiam que in eum protulerunt, perhibuit? Quod si & illos iniuste fecisse dicere præsumit, quare cum eis nunc communicat, & quosdam eorum sacerdotio dignos existimat? quos tamen recte prius non iudicasse reprehēdit, & sententiæ, quā protulerunt eos secundum se debere succumbere, nō nescit? Sed uideamus quorum iudicio, uel quorum auctoritate Gregorius post depositionem, & anathema, honorem Episcopatus resumpsit, uel officium pristinum recepit. Omnes enim illum & depositum norunt, & anathematis uinculis obligatum, ac per hoc totius Ecclesiæ communione priuatum. Nam uero si dixeritis quia ipse sibi Gregorius & honorem resumpsit, & pristinum officium recepit, audite quid Apostolus dicat: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui uocatur à Deo tanquam Aaron: sic & Christus non semetipsum clarificauit, ut Pontifex fieret: sed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt: Si quis Episcopus damnatur à synodo, uel præsbyter, aut diaconus à suo Episcopo ausus fuerit de sacro ministerio contingere, siue Episcopus iuxta præcedentem consuetudinem, siue præsbyter, aut diaconus, nullo modo liceat ei, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed & communicantes omnes abiici de ecclesia, & maxime si postea quam didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam eisdem communicare tentauerint. Carthaginenses quoq; regulæ, excommunicatū, qui ante audientiam cōmunicare præsumpserit, ipsum in se damnationem protulisse manifeste denunciāt. Si ergo secundum Apostolum nemo sibi honorem accipit, & Christus non se clarificauit ut Pontifex fieret, qui omnes cum patre, & spiritu sancto glorificantes se glorificat, & ipse est Pontifex, de quo rursus idem dicit Apostolus: Talis decebat, ut nobis esset Pontifex sanctus &c.

Et si Episcopus qui damnatus à synodo est iuxta sacros Canones, ausus fuerit aliquid de sacro ministerio iuxta præcedentem consuetudinem contingere, & ante audientiā communicare, ipse in se damnationem protulit, ita ut nullo modo liceat ei, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis: sed & communicantes omnes abiici de Ecclesia: quanta putas Gregorius pœna mulctandus &, qui post damnationem, siue anathema hæc omnia commisisse probatur, id est & super Christum se extulit, & quod ipse non fecit,

iste & honorem sibi resumpsit: & ut Pontifex esset, se arrogantissime clarificauit, & ante audientiam excommunicatus communicare, & uetita usurpare præsumpsit, & damnatus de sacro ministerio, non solum aliquid, uerum etiam multa, iuxta priorem consuetudinem tetigit: quod certe Gregorius agere omnino nõ debuit, etiã si nulla commissa existeret, pro quibus damnari potuissent. Quia prælati iudicium semper inferioribus formidandum est, nisi ei non obedierint, licet ab eo fortassis iniuste ligentur, ipsam obligationis suæ sentnetiam ex alia culpa, id est inobedientia mereantur. Igitur Prælatos damnare indifferenter oportet horrescere. Quicunq; uero minores sunt, damnari solicite caueant, nec maiorum suorum sententiam transgrediantur. Alioquin licet iniuste nonnunquam damnati sunt, ex ipsa temeraria præuaricatione, culpa, quæ nondum forte pepetrata fuerat, & ultio, quam culpa necdum merebatur, proculdubio subsequentur. Nihil quippe lignum uetitũ in se mortiferum habuit, sed qui inobedienter ex eo comedit, mortem sibi, & posteris propinauit: nõ quia lignum malum, cum Deus, quod fecit, totum fecerit bonum, sed quòd mala sit transgressio, & nolentis subiici, per eam merito sit orta damnatio. Porro si dicitis Gregorium ab Imperatore, & ab Antistitibus fuisse receptum, percontari libet, ò sapientissimi fratres, quibus hoc documẽtis, quibus Canonibus iubentibus agi rite potest, ut hi, qui abiiciũtur, ab aliis recipiantur. Id etiam ueneranda uniuersali synodo Nicena de uera professione, luce clarius inhibente. Nam à sæculari potestate nec ligari, nec solui sacerdotem posse manifestum est: & iccirco affatim approbatur Syracusanum Gregorium per imperialem tantummodo sententiam nullo modo ualuisse reconciliari, ubi si Pontificum quoq; sociatur assensus, quærimus utrũ præcesserit, an fuerit subsequutus: si subsequutus est, nihilominus ad id reditur, ut absolutio à sæculari potestate percepta ualere non possit: Pontificũm q; sequutus assensus adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ sanctionis: si præcessit, doceatur à quibus, & ubi ille sit gestus, si secundum ecclesiæ regulam celebratus, si paterna traditione profectus, si maiorum more prolatus, si competenti examinatione depromptus, si ad maioris auctoritatis sedem, quàm illa est, à qua Gregorius damnatione tenebatur obstrictus, secundum ecclesiæ regulam est relatum, si ipse præsul, qui ligauit, absoluit. Si hæc gesta non sunt, quo more, quo ritu Syracusanus Gregorius se gloriatur absolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec ecclesiasticis legibus fuerit expeditus, nec à mũdana potestate potuerit præter ecclesiæ tramitem prorsus absolui? Iam uero si dicitis non Imperator absoluit, sed à Pontificibus ut solueretur, postulauit.
Econtra,

Econtra, illi multo magis ab Augusto postulare debuerunt, ut si eum uellet absolui, legitima ecclesiastici tenoris absolutio praeueniret. Et haec omnia, quae superius dicta sunt, secundũ ecclesiae tramitem seruarẽtur, praecipue cum non ab inferiori, uel pari, sed à maiori persona, & sicut ex apostolicis Canonibus edocemur, solum ab eo, qui eum sequestrauit, aut certe à prima sede, iure possit absolui. Inferior quippe, uel cõpar antelatum, uel comparem, non annuente maiori, soluere non potest: sola igitur potior inferiorẽ conuenienter absoluit. Proinde inferioris loci Põtifices eos, quos potior suus obligauerat, sine prima sede absoluere non potuerunt. Veruntamen licet contra Nicenos sacros Canones praefatum Gregorium, qui abiectus fuerat, receperint, nunquã tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt: & dum hunc soluere nixi sunt, nodis maioribus dediderũt. Quinimmo dum sententiam maioris contemnentes transgressi sunt, uel etiam suam tergiuersatori consilio, lení qꝫ sensu sibimet facti contrarii destruere sunt moliti, pari praeuaricatione habentur innexi, & simili poena, secundum apostolicos, & nonnullos alios Canones, tenentur obstricti: ita, ut communicantes ei, pelli de ecclesia iubeantur. Ac per hoc reos, reum iustificare constat minime potuisse, nec ligatus, ligatum soluere modo quolibet ualuisse. Ecce à quibus, ò beatissimi Christi ministri, Photius est institutus: ecce qualis est Gregorius, qui Dormitantius & conuenientius poterat dici. Quamobrem cogitate fratres charissimi, tractate, & uobiscũ sedula meditatione perquirite, si stare Photius possit, etiam si miris uirtutibus polleat, etiã si omni scientia fulgeat, quando qui hunc statuisse tentauit, dudum iam cecidit, & uolẽs erigi cum conantibus se erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Consyderet ergo uestra diuinitus inspirata prudentia, quomodo Photius, etiam si nihil aliud sibi iure ualeat impedire, queat in sacerdotali gradu persistere: quandoquidem institutor suus cum hic ordinaretur, non solum sacerdotio, uerum & ipso carebat christiano uocabulo. Et sicut etiam exposuimus, nec damnatus iustificare, nec depositus erigere, nec ligatus potest quenquam per impositionem manus prouehere. Impossibile est enim horum aliquid fieri. Quapropter attendite charissimi, nõ solum haec, uerum etiam paternos Canones, & praecipue apostolorum Antiochenos, atqꝫ Carthaginenses, & quid de damnatis excommunicatis, atqꝫ de his praecipiant, qui merito facinorum suorum ab ecclesia pulsi sunt, diligentissime consyderate, ac studiose recolite: nam nos quod decreuimus, quod statuimus de his, quos recoepimus, & ereximus, uel de his, quos abiecimus, & à sacerdotio, uel communione pepulimus, uestrae in Christo fraternitati notum facere canonice procu=

rauimus: iuxta quod & magni, uenerandi qꝫ Niceni Concilii regulis admonetur, quatenus id, de his, qui communione quandoqꝫ priuãtur, seu ex clero, seu ex laico ordine Episcopis, per unanquaqꝫ prouinciam sentẽtiæ regularis uim obtineat, ut hi qui abiiciũtur, ab aliis nõ recipiã tur. Ergo nos quod debuimus, fecimus, ea uidelicet uos scire uolẽtes, quæ (Deo teste) nõ nisi zelo rectitudinis egimus, & affectu conseruandæ constitutionis exequuti sumus: uestrum autẽ est obedire: alioquin in eandem cum eis sententiam iure, meritó qꝫ subire, Antiochenis Ca nonibus secundo Capitulo præcipientibus ita: Si quis de Episcopis, aut præsbyteris, aut diaconis, seu quilibet ex clero depræhensus fuerit cum excommunicatis cõmunicare, etiam iste communione priuetur, tanquam qui regulam confundat ecclesiæ. Et rursus Capitulo quarto, quod iam superius commemorauimus: quid idem dicat antiquitus ac ceptum consiliũ, studiose recolite. Cauete ergo dilectissimi, ne cum his commisceamini, qui sanctis fuerunt inobedientes institutionibus, ne par sententia inuoluat quos uno communionis glutino inuenerit hæ reticos. Videte præterea, de ignorantia nullum iam potestis excusatio nis habere præsidium, qui & Canonum (Deo inspirante) memores, & nostris edocti iam nunc estis epistolis. Nolite communicare itaqꝫ pec catis alienis, nolite nobis inobedientes esse, quoniam inobediẽtia Prothoplastum de paradiso expulit. Inobedientia, idolatria merito nuncupatur, sicut sanctus Samuel ad Saulem loquitur, dicens: Quasi peccatũ hariolãdi est repugnare, & quasi scelus idolatriæ, nolle acquiescere. Perpendite ergo quantum sit execrabile repugnare, quãtum detestandum acquiescere nolle, quod ariolandi peccato, sceleri qꝫ idolatriæ com paratur. Clamat Apostolorum princeps: Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus, & Coapostolus eius Paulus: Qui resistit, inquit, po testati Dei, ordinationi resistit. Iudicate ergo cui potius obediendum sit, Deo, an hominibus. Iudicate cui potius resistendum sit, potestati, quam in Petro Deus omnipotens ordinauit, quám que super cuncta ecclesia extulit, an ordinationi Gregorii Syracusani, cui militiæ suæ di cendum est: uę homini uidelicet per quẽ in ecclesia Christi tot scãdala uenerunt, qui qꝫ olim, sicut ipsi scitis, & nos supra retulimus, à fratre & comministro nostro Ignatio & à synodo, quæ sub eo erat, depositus est, & ut apostolica sedes in eius damnatione cõsentiret, & ab ipso consacerdote nostro postulata est. Sed decessores mei beatæ memoriæ Leo, & Benedictus sedis apo. moderamina seruãtes, noluerunt sic unã partem audire, ut aliæ parti nihil penitus reseruarẽt. Vnius quippe me diator non est: quamobrem interim depositio ipsius à sede apostolica nõ suscepta, remansit infirma. Cúm qꝫ idem Gregorius per Legatum

suæ

suæ partis Zachariam nomine sedem agnouisset apostolicã in sua de=
positione nullatenus cõsensisse, non gratias egit, non à cœptis in iam
dictum fratrem nostrum sæuientibus contumeliis conquieuit, sed be=
nignitate Dei, & patientia sedis aposto. in superbia abutens, in ipsum
uidelicet Ignatium Patriarcham suum rediuiua iacula impietatis irreue
renter exacuit, & eo superstite neophitum in Cõstantinopolitana Ec=
clesia consecrauit: quin potius & aduersus sedis istius decreta cõtumax
esse non desistit, qui pro se, non contra se, ipsius ab ea decreta paulo
ante tanquam ingratus non recolit, & uelut tergiuersator arma præ=
parat aduersus arma sibi tutelam salutis non modice conferentia, &
murũ destruere nititur: qui ne ipse destrueretur, fortissime custodiuit.
Et agit nunc quantũ in se est, ut ea statuta prorsus habeãtur inualida,
quæ, cũ his ipse egeret supplex petebat, & ut fortiora essent adamante
submissus optabat, atque ut sibi auxiliarentur humiliter implorabat,
necnon & contra ea repugnantes forsitan tyrannos, & sacrilegos iudi=
cabat: nisi enim sedes apost. ei parceret, ille quomodo contra reueren
dissimum Ignatium posset exercere brachiũ non haberet. At ille usus
est sedis apostolicæ bonitate in malignitate, & beneficium in patris
sui conuertit exitium. Dicite igitur obsecro fratres, cum ita sit, quo=
modo non debeamus nos Ignatium adiuuare, aut usque ad andien=
tiam (quantum in nobis est) indemnem non penitus conseruare? uel
quomodo non possimus Gregorium, & hos, qui ex parte ipsius sunt,
merito condemnare? quando Ignatius, nisi à nobis esset impeditus,
sic illos canonice forsitan sternere, ut eum nullo conamine potuissent
impellere. Isti que non nobis hæsere, quos in adiutorium suum ha=
bere promptissimos meruerũt, nec à nobis consilium acceperunt, uti
cum Patriarcha suo, uel pacificari, uel canonice iudicari potuissent: sed
uires suas à nobis ne frangerentur seruatas, eas aduersus eum protinus
præpararunt. Vnde quæso perpendite, quantũ nos nunc Ignatio debi
tores sumus, qui sibi obstaculũ, & inimicis eius facti sumus defensio=
nis umbraculum. Quamuis nos non ideo iudicium istorum distule=
rimus, ut ei nocendi iacula præpararent, sed ut sic sentẽtia in hos pro=
lata, ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio præcederet. Et rur=
sus sic ab istis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut
partis Ignatii persona uocata, uel cõuicta nostræ præsentiæ nõ deesset.
Quamobrem dilato parumper iudicio, & interim infirmata sentẽtia,
missum est utriqꝫ parti sedis apostolicæ Præsulis præsentandum opta=
tibus, ac eius (ut par est) subiiciendum diffinitionibus. Sed dum pars
Ignatii properandi disponit iter, hostibus eius uiribus resumptis, non
iam sedem apostolicam petentibus, non Petri memoriã facere dignan

tibus, Ignatius trahitur, impellitur, & innumeris malis affectus ab ecclesiæ regimine sequestratur. Et hoc totum factum est, eo quod prædicti Pontifices utriq; parti æquitatem seruantes, & utriusq; partis audientiā præstolantes, Ignatii non firmando sententiam, immo uero interim infirmando, inimicis eius quodammodo manum porrexerint, dum nimirum sententiam in eos prolatam, non interim auctoritate sedis apostolicæ renouauerint, sed usq; in præsentiam eiusdem apostolicæ sedis differri decreuerint. Quamobrem charissimi, quia quasi per nos inuenta est Ignatii deiectionis materia, iccirco præter id, quod frater adiuuetur à fratre, præter id etiam quod Petro, cuius in terris licet indigni uicem gerimus, Christi oraculo peculiariter dicitur: Confirma fratres tuos, etiam pro hoc specialiter eum non solum adiuuare, & confirmare, uerum etiam (sicut ipsi potestis aduertere) totis nos pro illo uiribus oportet per omnia decertare, ut uidelicet totū in illo funditus aboleatur, quod per nos lædendi fomitem aduersariis eius reperientibus ei uiolentiam inferre monstratur, totúm que recipiat, Christo propitio, quod dū nos moderate, ac regulariter egimus, ipse p̄iudicialiter amisisse dignoscitur. Quoniā & præfati decessores nostri (Leo scilicet & Benedictus beatæ recordationis Pōtifices) si tale quid diebus eorum Gregorius, uel complices eius patrassent, uidelicet ut abusi tanto com passionis, & patientiæ sedis apostolicæ circa se beneficio in Ignatium manus suas iniecissent: aut aduersus eum ipsis sanctis Præsulibus inconsultis linguas suas taliter exacuissent, profecto eos tanquam magistros inquietudinis, & ipsos se sole clarius obnoxios ostendentes, sine quauis retractatione protinus condēnassent: & tantum piaculum impietatis eorum destruere ardentissime studuissent. Sed quia illi diuina uocatione ab conualle lachrymarum subducti sunt, hanc tyrannidem nondum intuentes, non debemus in eorum labore succedere? & qui successimus in honore, in cuius tempore crudelitas, quæ diebus ipsorum cœpit radices emittere, consummata perpatuit? Proinde nos primo, quia sedis apostolicæ de tota ecclesia fas habentis iudicare, moderamina retinemus: secūdo, quoniam fratribus iniuriam passis subuenire debemus: postremo, quoniam (sicut iam diximus) oportet nos in eorum labore succedere, in quorum cessimus pontificatus honore, quēadmodum ipsi decessorum suorum exempla sequuti sunt, & operis eorum strenui cultores inuenti sunt, quod ipsi profecto agerent, adiuuante Domino, habētes quemadmodum illi eundem zelum iustitiæ, seu priuilegium dignitatis studiose perficere procurauimus. Nimirum quod omittere proculdubio (sicut nosse cunctis clamare tribuitur) non ualemus: sane quia Gregorium neophitum consecrasse diximus,

quidem

quidem neophitum, quando quasi in sacerdotem consecratus est, ut sancti Papæ Gregorii, & Anglorum amplissimæ, ac fidelissimæ gentis Apostoli (nam signaculum Apostolatus eius ipsi sumus in Domino) uerba commemoremus, qui ait: Sicut autem tunc neophitus dicebatur, qui initio in sanctæ fidei erat conuersatione plantatus, sic mō neophitus habendus est, qui repēte in Religionis habitu plantatus ad ambiendos honores sacros irrepserit. Præterea non omittendum esse credimus, nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiam decimam, epistolam sub nomine principis cōscriptam, per Michaelem imperialem prothospatharium suscepisse, quæ tātis erat uerbis contumeliosis, immo blasphemiis respersa, ut scriptor eius non nisi in gutture colubri calamum tinxisse putetur, & dictatoris labia pro dictionibus uenena fudisse uideātur, adeo, ut si cuiuspiam simplicium cor pēnetrent (non enim hæc aures prudentiū suscipiunt) & hos continuo necent, nimirum tanto miserabilius, quanto mors animæ magis, quàm corporis per illum uirulentum haustum admittitur. De cuius immanitate piaculi licet Augusto per iam fatum legatum, iam nos scripsisse recolamus, eadem tamen nunc scribere uestræ beatitudini rātum duximus. Deniqꝫ opinati sumus, & adhuc nihilominus opinamur, quòd pietas eius tandem aliquādo resipiscat, & de Ecclesiæ Constantinopolitanæ restaurando statu nobis salubria suadentibus acquiescat. Síc qꝫ demum omnia scripta, quæ male sunt compilata, non solum aduersus nos, uerum etiam contra fratrem nostrum, & comministrum Ignatium, quorum uniuersa imperii sui multitudine igni tradenda decernat. Alioquin iam cunctis ecclesiæ fidelibus quæ foret apostolicæ sedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, seu inuentoribus peruersorum dogmatū immineret, & ultio profecto patesceret. Impossibile est enim (quanquam nostras nos speciales iniurias curare floccipēdamus) ut tantorum ac talium sanctorum patrū, & propugnatorum catholicæ ecclesiæ, ac destructorum diuersarum hæreseon, atque defensorum orthodoxæ fidei blasphemias æquanimiter sustineamus, uel etiā tantæ sedis, siue tam excellētis Ecclesiæ Romanæ, cui Deo deseruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de nobis humiliter sentiamus, non tamen, consciētia dictante, uera esse quæ de nobis perhibuit, asseueramus, sed (ut diximus) ea postponentes, illa potius quæ Iesu Christi sunt, inuestigamus: & siqua male congesta aduersus eius famulos, aduersus eius ordinatiões, aduersus eius dispositiones stabilita priuilegia repēriuntur, nulla patientia toleramus, & non solum hæc destruere totis uiribus anhelamus, uerum etiam conflatoribus tantæ peruersitatis dignā uicissitudinem reddere necessario medi

tamur. Nimirum ne hos, quis impunitos intuens, aut nunc, aut futuro tempore deinceps talia præsumat præstigia falsitatis componere, uel commenta blasphemiarum huiusmodi figmentis contrahere. Quapropter eidem Imperatori sublimissimo per epistolam præsulatus nostri cohortãdo direximus, in quo etiam uos ad uotum nostrum laborare summopere conuenit, quatenus diligenter inquirat, ac scrutetur, si sua illam non fuisse præceptione tam cœnosam inuenerit confectam, immo toxicatis syllabis infectam epistolam (ut interim de tot præstigia texentium pœna taceamus) qua illi se zelo ueritatis flagrantes, inuoluere: conuenit saltem huius socia accepta, & palam cunctis igne succensa per augustales suos tam nobis, quàm omnibus, ad quorum notitiam peruenit, destinatos apices competenti satisfactione à tam peruerso sensu, & tam profanis adinuentionibus, quod à sensu suo non fuerint commentis tradita se exhibeat prorsus immunem. Iam uero si sibi in multis huiusmodi solicitudinibus occupato surreptum est, ut talia scribere mandaret, ne pigeat clementiam eius etiam hoc ipsum humiliter confiteri, & legibus suis, ut huiusmodi scripta nullius habeantur momenti, decernere: ita, ut penes quem reperta fuerint, impunito non euadente, ipsius quoq; sæpe memoratæ, ac semper execrãdæ epistolæ, uel exemplaris eius apices, intemeratis pro reuerentia manentibus sacris dictionibus flammeo dedãtur igni uoranda. Et ut sinistræ opiniõis nomĩe quod ex blasphemiis scriptis incurreret, carere ualeat, & ingratus filius circa matrẽ suam, ex qua imperandi fastigium ipse, & patres sui ordine cœlitus disposito percepit, nullatenus appareat. Sin autem scitote, quoniã postquam in hac eum pertinacia persistere fine tenus uelle compererim, primum quidem congregatis cunctarum occidentalium regionum uenerabilibus sacerdotibus, dictatores, & dispositores, atque præceptores tantæ fallaciæ, seu crudelissimæ derogationis sanctarum, uel paternarum traditionum ab omni christiana compage remotos, apostolica freti auctoritate, duris anathematis uinculis ĩnodauimus. Necnon & patrum, ac prædecessorum meorum sequuti uestigia, qui soliti sunt etiam numerosorum Concilia nequiter celebrata cassare Pontificum, siqua socia sunt, crebro dictæ uel exemplaria forstassis epistolæ, quin potius non solum hæc, sed & omnia scripta, quæ uel aduersus fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium inique confecta, uel aduersus nos causam illius canonice prosequentes, furiose deprompta sunt, perenni damnationi mandauimus. Deinde uero decernentibus nobiscum, & simul consyderantibus eisdem sanctissimis fratribus, & Coepiscopis nostris ipsam epistolam in stipite uidẽtibus cunctis suspensam, uasto supposito foco, ad uituperium imperialis apicis

coram

coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam sancti Petri multiplices inueniuntur, extremæ perditioni donauimus: quatenus his rite patratis, dicat pius quod amet, & crudelis quod timeat. Nam tot, & alia blasphemiarum commēta, quin potius ueracium literarum deprauationes, audisse, & tacuisse, conniuisse est. Quamobrem uenerabiles fratres ualde mihi (sicut ipsi comprehendere poteritis) cauendum est, ne, si nos præstigiarum figmentis minus celeriter obuiauerimus, tanquam uera, recognita, uel cōprobata, hæc admisisse fallaciter apud stolidos existimemur. Nec possumus in Ecclesia Dei dissimulando tam spurca relinquere germina, quæ Antecessorum nostrorum beatissimorum Pontificum tempore, aut nunq̄ exorta, aut certe, si undecunq;, uel quomodocunq; exorta sunt, eorum iudicii ligone antequam proficerent, radicitus extirpata sunt. Destruat ergo etiam uobis hortantibus ipse, & dissipet illa, alioquin à nobis fore destruenda, seu funditus dissipanda, modo quem prædiximus, antenoscite: quamuis antequam nos ista uobis scriberemus, pro quibus nunc sublimitatem eius hortamur, hoc ipsum sponte facturum esse putaremus. Sed, quia quod putatum est, nullum effectum hactenus habuit, iccirco nos salutē ipsius illa sancta manere uolentes, ut hoc nunc saltem agat, affectu paterno monuimus. Alioquin (ut iam præfati sumus) sic Deo fauente, decætero uigilabimus, & studiis quibus possumus, insistemus, ut inter exanimes computentur, qui auctoritatem Petri non senserint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint: ita, ut nec ista, quæ perniciose compilata sunt, defendere, nec his similia, aut non dicam scripto tradere, uel in mente uoluere quis ulterius ualeat. Non enim figmenta, quæ ordinationi Dei resistunt, quæ euangelicis uocibus contradicunt, quæ sanctorum patrum diffinitionibus obuiant, quæ synodicis cōstitutionibus aduersantur, quæ (si sic dimittātur) innumera possunt fidelibus auxilia Petri quærentibus inferre dispendia, incolumia sine discrimine nostro ualemus deserere: & existimationi nostræ, uel nunc uel post discessum nostrum tantum quod obsit (nedum ad destructionem simplicium, & mutilationem Sedis Apostolicæ priuilegiorum) relinquere. Cæterum ut charitas unanimitatis uestræ de fratris, & comministri nostri Ignatii sanctissimi Patriarchæ deiectione nobiscum ualeat quæ præualent, ei solamina exhibere. Nam si iuxta Apostolum quod patitur unum membrum, compatiūtur omnia membra: quanto potius compatiendum est illi, quod inter cætera membra præcipuū tenuisse locum dignoscitur? Vnde si non pro unius, & specialis personæ præfati fratris nostri repulsione, uel certe pro summi sacerdotis conculcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam si

licitum fuerit sæculari potestati de Ecclesiæ Domini Præsulibus taliter iudicare, uel si rursus fas extiterit inferioribus de Prælatis sibi tam temere ista patrare, perpendite, ne ad perniciem uestram, immo totius Ecclesiæ nunc, & futuris temporibus præsumptio talis præualeat: quod si attēditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut Ecclesiarum Præsulibus postpositis, & ordine canonico cōculcato, laici nunc ecclesiastica moderamina teneant; & pro libitu proprio modo istos remoueant, modo illos in locū eorū promoueant. & rursus, quos nunc approbant, post modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim sæculares, ac laici homines quælibet scelera habeant licēter committere, & pro his à nullo Pontificū, qui ex clero promotus hæc summa poterat auctoritate compescere, libere redarguantur. Non de clericorum catalogo permittunt ad sacros ordines prouehi, qui uitam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius sub Christo Duce forti militantes fortius comprimere possent: sed ex ipsis eligunt, qui facta eorū tanto minus præsumāt arguere, quanto se paulo ante de horum cœtu, fauore ipsorum promotos meminerint, quod illis partibus tanto familiarius agitur (ista præsumptio uidelicet, ut ex laicis subito tondeantur, & in Episcopos consecrentur) quāto ex consuetudine hac inoleuisse testantur, quā nos è contra tanto studiosius ex ecclesia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxæ iam esse clericis, & omni religiosæ plebi supra docuimus, quantó que scimus ex sacris Canonibus, quod non minus mala consuetudo, quàm perniciosa corruptela uitanda sit, & scimus quod paulatim crescens, iam suæ pestiferæ nequitiæ gramine multos inuaserit, adeo ut temeritas hæc tantum excreuerit, ut iam minime clericis egeāt, dum contra sacros Canones ex ipsis subito tonsuratum, quē uoluerint, eligant, & ad labores clericorū mentis oculos inflectant. Ac per hoc fit, ut alienus comedat ipsorum fructus laborum, & stipendia meritorum extraneus hostis surripiat insperatus, ita ut nihil proficiat clericis in castris dominicis militasse, uel gradatim per singulos ecclesiasticos ordines ascendisse, dum alter saltu hos omnes transcendit, & repente principatur in his, qui inter eos nec contra spiritales hostes arma sustulit, nec diuersis ecclesiæ aduersariis pro ueritate prælians aliquando restitit. Quantum autem ne de laicis temere quislibet ad Episcopatū eligatur, sacri Canones, cum aliis prohibeant, Sardicenses ostendunt, Osio Epo Cap. XIII. dicēte: Et hoc necessariū arbitror, ut diligentissime tractetis, si forte aut diues, aut scholasticus de fori administratiōe Epus fuerit postulatus, ut nō prius ordinetur, nisi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbyteri fuerit perfunctus, & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascēdat ad culmē episcopatus.

episcopatus. Potest enim per has promotiones, quæ habebūt utiq; prolixum tempus probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecūdia, & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut episcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus est: maxime cum & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denuntiasse, & prohibuisse uideatur: sed hi, quorum per lōgum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata. Contuemini ergo, & futura, immo urgentia mala conspicite: medici imminētes estis, mortuos per præcedētia signa præuidete: Episcopi estis, exurgens in Ecclesia Christi horrendum exitium perspicite: speculatores estis, in altam mentis arcem conscendite, & in gregem dominicū ferā pessimam irruere cupientem à longe contemplamini. Quasi tuba exaltate uocem uestram, & annunciate populo Dei scelera eorum super montem excelsum, id est altitudinem uirtutum ascendite. Qui euangelizatis Syon state in fortitudine, potestatibus huius sæculi ex aduerso ascendite, & murum pro domo Dei opponite, ac quibuslibet potestatibus inique agētibus contraite: sic q; fiet, ut nec sicut canes muti de taciturnitate argui ualeatis, nec de talēti occultatione districtā domino rationem reddere compellamini, uós q; Episcopos, & cōsacerdotes nostros, immo Ecclesiam Christi illis in partibus constitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipso iuuante laudabiliter eruatis, mirabiliter q; regatis. Verum nos de ipsis hæc uobis scripsisse sufficiat. Pax autem Dei, quæ superat omnem sensum præcordiorum uestrorum intime penetret : et quam de salute omnium uestrum soliciti sumus, uobis Deus omnipotens clementer aperiat: & quomodo uos cupiamus in uisceribus Christi, & in ecclesiæ gremio continere, quæ diffusa in toto orbe terrarum, quasi unius Christi thalamus est, atq; in sancta cōmunione unā uobiscum persistere, ut unum sapiamus omnes, & non sint in nobis schismata, illuminationis suæ gratia reuelare dignetur: ita ut de correptione fidelium congaudentes, & congratulantes uno animo, & uno ore glorificemus, & collaudemus Deum patrem, uidelicet & filium, & spiritum sanctum per infinita sæcula sæculorum. Amen

Quisquis autem hanc epistolā nostram Constantinopolim legerit, & eorum notioni, quibus missam intellexerit, quicquam ex his, quæ in ea sunt occultauerit, si locum potest inuenire sufficientē, anathema sit. Quisquis eam interpretatus fuerit, & ex ea quicquam mutauerit, uel subtraxerit, aut superaddiderit præter illud, quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interpretantis clementia intelligenda non tribuit, anahtema sit.

Periocha Vndecima.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVOrum Dei uiro Photio.

I NNVMERABILIVM reperiris præuaricationum obnoxius, & uenerandorum Canonum, atque paternarum diffinitionum, quinimmo & diuinorum mandatorum contumeliis multipliciter, ac impudenter elatus: siquidem & ex schismaticorum, sed & cum uenerabilis frater, & Coepiscopus noster Ignatius Constantinopolitanam regeret Ecclesiam, à sanctæ communionis participatione contra regulas auertētium parte fuisse dignosceris, & ex sæculari administratione, atque militia, & ex foro subito tonsuratus, à Gregorio Syracusano dudū Episcopo, à synodo damnatus, & ab apostolica sede conuicto Episcopus ordinari, & nuncupari passus uiuente ac superstite Ignatio Patriarcha sedē ipsius inuasisti, & sponsam, quam à Christo sponso immaculatam custodiendam, ueluti amicus sponsi perceperat, non per ostium, quod Christus est, sed aliunde ex aduerso in ouile dominicum more furis, uel latronis irrumpens, ac uiolentus, rapax, & scelestus adulter surripuisti. Ecce præter, immo aduersus apostolicos Canones, sæcularibus potestatibus usus, Ecclesiā per eos obtinuisti. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atq; cum his, qui ne sacerdotale officium ante audientiam præsumerent, & à decessore meo sanctæ recordationis Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuersans contra fidem promissam, contrá que tuam professionem, qua pollicitus es, aduersus iam fatum Patriarcham nullum sinistrum consilium esse facturum, congregasti, Concilium, & cum sequacibus tuis depositis, & damnatis, & excommunicatis, & anathematizatis, & aliis sine ecclesiis, atq; cum his, à quibus uel tu irregulariter, ac illicite prouectus fueras, uel quos ipse temere, ac indebite promoueras contra eundem fratrem, & comministrum nostrum depositionem facere, & anathema dicere ausus es. Deinde Apostolicæ Sedis Missos, quos pro causa sacrarum Imaginum, & pro inquirenda, & nobis renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniēdum modum promotionis tuæ destinaueramus: quibus potuisti argumētis à nostris mandatis auertere, more Acacii quondam Constantinopolitani hæretici Patriarchæ, præsumpsisti, & ad professionem, quæ tibi cum comparibus tuis habebatur (sicuti eorum professione patefactum est, & sancto spiritu reuelante uenerandæ Synodo, quæ à nobis collecta est, claruit ad damnatorum, & schismaticorum, tuám que confusionem, tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more

seruari debuit, pertransisti, & in illusionem beati Petri apostoli, à cuius sede profecti fuerunt, non solum inefficaces redire fecisti, sed etiam impugnatores omnium, quæ sibi fuerant imperata, monstrasti. Postremo Episcopos, qui tibi tanquam adultero, & peruasori communicare noluerunt, exilio relegasti, & ipsis iubētibus cōtra Canones tui sceleris complices in eorum surrogare locis nō timuisti. Et usque in præsens ecclesiā Dei diuersis persecutionibus impugnare non desinis. Ita fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium sanctissimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quiescis: sed & omnes quotquot pro ueritate, & fide commode persistere deprehendis, quibus præuales, modis perdere imprætermisse moliris. Quamobrem in his, & huiusmodi recognoscentes contra euāgelicas, apostolicas, & propheticas, atque canonicas institutiones efferre dolemus, & nimiis mœroribus affecti, necessario te pſentibus apicibus admonemus, hortamur, & obsecramus, ut in tanta gloria nō decipiaris, & æterna bona pro his breuibus non amittas. Pensa quàm pauca sunt omnia, quæ hic mulctent, quàm multa licet esse uideantur. Perpende quæso, quàm multiplex sit, & quàm prolixa pœna gehennæ, & hanc incidere pertimesce, hanc tibi acquirere medullitus exhorresce. Nā (secundum euāgelium) quid prodest homini si lucretur totum mūndum, animæ uero suæ detrimentum patiatur? Scimus quoniam sapiētia præditus, & scientia ditatus haberis. Sed audi quid Propheta de quibusdam sapientibus dicat: Sapientes (inquit) sunt, ut faciant mala, bene autem facere nesciunt. Porro de scientia egregius Apostolus ait: Scientia inflat, charitas uero ædificat. Ergo quantum non prosit, immo quantum obsit, non ad bona, sed ad mala facienda habentibus sapientiam animaduerte: & noli gloriari, si habes scientiā sine charitate, quoniā (teste Apostolo) illa inflat, ista ædificat. Et certe absurdum, ac indecēs est, ut ea, quæ inflant, uirtutem habeant, illa uero quæ ædificant, careāt. Quam autē habuisti charitatem, quando uideras fratrem, & comministrum nostrum Ignatium ab ecclesia sua impelli, impeti, & aduersus eum coniurationes, & conspirationes præparari? Et non solum minime illum, cum posses, utpote ad sæculum clarus, & honorabilis adiuuisti, uerū etiam cum factiosis concurristi, & cum machinantibus aduersus eum, & uarias malignitatis argumētationes excitātibus concertasti. Quin potius horum omnium peccatum, quod generat mortem, in te proprie consummatum est, nimirū qui cunctarum præuaricationū in illum commissarum tu auctor factus es. Nam & si te homicidam dicimus, non mentimur, Ioanne Apostolo clamante, qui ait: Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Quanto potius is, qui nō solum patrē odit,

sed & quantum in se est, mittat. Insuper etiam si, ut Achab, quæ illius sunt rapit, & possidet, homicida dicendus est, & nō solum qualiscunque homicida, uerum etiam & parricida. Pater enim tuus erat Ignatius, & tu filius eius, qui tātum à te præ naturali patre debuerat uenerari, quantum spiritus, quo relatiua hæc nomina mutuo possidetis, præferendus est carni. Profecto si te uiperam appellamus, non fallimur, siquidem tu, non nisi parente perempto, proficere credidisti. Iam uero si te tam similem asserimus, nec sic erramus, ipse quippe adeo in irrisionem, & contumeliam patris prorupisti, ut de cathedra sacerdotali eum proiiceres, & ad illudendū Mimis, & Scœnicis inuerecunde proderes. Extremo, si te Iudæis cōparamus, fortasse nec modicū quidem à uero discedimus: nam ipse non solum super magistrum tuum contra euangelium factus es, uerum etiam ordinationi Dei resistente aduersus eū dētes tui, arma, & sagitta, & lingua tua machæra effecta est. Quandoquidem non, sicut sanctus Dauid mittere manum in Christū Domini formidasti, sed sicut principes latronum non habentes bona regem suum trucidantes, insurgere contra rectorem tuum uersutis insidiis magnopere procurasti. Quos idem sanctus Dauid, sicut & illum qui se Christum Domini (Saulē uidelicet) peremisse nunciauerat, tanquam homines impios, & principem suum trucidantes, tradere morti laudabiliter iussit. Quanquam etiam si nihil in his repræhensionis admitteres, cum pridie laicus fueris, & sæculo militaueris, nequaquam tam repente debueras ad summi sacerdotii peruenire fastigium: quādoquidem monachorum poteras tam subito secundum probabilium patrum traditionem, perfectionem consequi, Gelasio, Gregorio, & Adriano magnis, & uere sanctis sedis Romanæ Præsulibus id ipsum, quod serenissimo Augusto, atque tibi iam scripsimus, multipliciter inhibentibus. Sane si aurum tanquam igni tostum, sanctitatis insignia non agnoscebas (licet cuius fidei, cuius studii fuerint, per eorum nosse scripta sufficeret) saltem Cœlestini, atque Leonis, eiusdēm que sedis Pontificum reuerentiam præ oculis habuisses: quorum sententiæ totum per mundum diffusa inclinatur ecclesia: quorúm que doctrinam (sicut in sacratissimis tertia, & quarta Synodis uidere est) christiana ueneratur apprime Religio. Quinimmo & quorum uirtutum decus, & eloquentiæ nitorem, necnon & morum probitatem, ac exhortationum suauitatem non solum fideles reges, uerum etiam infideles, ac tyranni, barbari que principes, reuerentia, uel pauore non modico mansuefacti uehementer amplexati sunt, & sectati. Quod si magnos, sanctós que fuisse non negas (quia nec uacua lex, alioquin pugnauit pro eis orbis terræ contra insensatos) oportet ut in cunctis ecclesiæ dogma

tibus, & disciplinis eos attendas, & ueneranter admittas. Nam si in cæteris nostræ religionis negociis assertionibus cesseris, & in his eos in quibus tuæ promotioni contradicunt contempseris, apparet te minus saluti communi, quàm sorti priuatæ intendere, ac per hoc non quæ Iesu Christi, sed quæ tua sunt, quærere. Aut illæ bonæ arbores fuerũt, & bonos fructus fecerunt, aut malæ (quod absit) & fructus eorũ mali: & siquidem fuerunt & fructus eorum boni, oportuit eos tanquam bonos sequi. Non enim potest (Euangelio testante) bona arbor malos fructus facere. Porro si de eisdem non cum tota Christi ecclesia sapis, necesse est qualiter uel ipsi, uel fructus eorum mali fuerint, plurimis adhibitis ex omni ecclesia testibus comprobes, & affirmes: quoniam tibi soli super hoc negocio contraria suadenti non creditur. Iam uero si dixeris bona, & grata sunt, ea, quæ salubria prædicauerunt, uel statuerunt, sed non omnia, nam horum quædam dulcia, quædam amara fuere, Iacobus tibi pro eis respondet apostolus dicens: Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? quoniã sicut idem iterum ait: Neque salsa dulcem potest facere aquam: spiritus enim sanctus quorum uasa isti fuerunt, non potest nisi dulcia per hos quos repleuerit, eructare. Præter eos profiteris omnia eorũ decreta salutifera quidem fore, sed hæc uos hactenus ignorasse, nec sic profecto excusabiles eritis. Nisi enim ignorãtiæ peccata nõ essent, nequaquam Psalmista pro his dominum precaretur, dicens: Delicta iuuentutis, & ignorantiæ meæ ne memineris. qui rursus denique dicit: Noluit intelligere ut bene ageret, iniquitatẽ meditatus est in cubili suo. Qui enim non ait, non intellexit, sed noluit intelligere, ut bene ageret. Profecto mõstrauit, quia sæpe proposito uolũtatis ignorantia procuratur. Iccirco de ignorantia cuncta ad securitatem auferes, si Apostoli formidolosa uerba consideraueris, quibus ait: Si quis autem ignorat, ignorabitur: quia profecto, docẽte sancto Gregorio Papa, qui ea, quæ sunt domini nesciunt, à Domino nesciuntur. Sed dicis hæc non in lege suscepimus, & præuaricatores, qui significantius græce paranomi dicuntur, non sunt, nisi qui præter legem acceptam aliquid prauitatis committunt, sicut Apostolus ait: Vbi non est lex, nec præuaricatio. Sed audi, & expauesce quod rursus idem dicit Apostolus: Quicunq; enim sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. Alioquin gentes, quæ legem non acceperunt excusabiles fateberis. Verum ego uniuersos, qui inique agũt, transgressores dixerim, Psalmographo habente auctoritatem, qui canit: Præuaricãtes (inquiens) reputaui omnes peccatores terræ. Dicẽs ergo preuaricantes reputaui omnes peccatores terræ, etiam gẽtes, quæ legem non acceperunt, compræhendit. Quoniam & si legẽ per Moy-

sen datam non acceperunt, acceperunt tamen legem naturæ: quæ nisi corrupta fuisset, lex mosayca data non esset: quam uidelicet legem naturalem nunc à te non incōuenienter exigimus, qui gloriaris sanctorum tantorum pontificum edicta nullatenus accepisse. Denique hanc sibi datam, si uolumen cordis tui conscientia scrutata fuerit, proculdubio non negabit. Ibi quippe scriptum reperies lege naturæ dicente: à nemine uelle lædi, à nemine uelle tua prorsus auferri. Quapropter & à te præcipitur: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris. & domino dicente: Quæcunq; uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis. Ideóque non poteris hanc te legem non accepisse negare, cum eam etiam ipsa natura doceat, & propria uniuscuiusque uoluntas edere iugiter innotescat. Quod si hanc datam tibi fuisse denegas, profecto sedis apostolicæ præsulum decreta accepisse demōstras. Quid enim illa nisi quod tibi non uis, aliis ne feceris, dicunt? Quando præcipiunt ne subito factus clericus clericis dominetur, qui per singula stipendia militauerunt, & omnem in dominicis castris ætatem egerunt. Quid inquā illa, nisi omnia, quæ uultis ut faciāt uobis homines, & uos eadem facite illis iubēt? quādo præcipiūt, ne prioris ordinis tui quislibet saltu præpropero in alienum honorē ambiat inmoderata cupiditate transcēdere, uel pro suo libitu iura studeat aliena peruadere. Et certe si tu per singula stipendia in Ecclesia Constantin. militasses, & omnem in dominicis castris ætatem egisses, & quilibet prioris professionis saltu præpropero in honorem tuū ambiret, & immoderata cupiditate transcenderet, & pro libitu studeret tua peruadere, mox in uocem prorumperes, & aduersus hunc querelas exponeres. Et quia præceptum est: Nō cōcupisces rem proximi tui, & rursus: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris, sufficientibus scriptis palam ostenderes, & quod Ioannes Baptista militibus, ut neminem concuterent, neq; calumniam facerent, & contenti essent stipendiis, tuis præcepit, intētissime commemorans, & ait: Noli me concutere, noli mihi calumniam facere: sed esto tu, qui miles sæculi hactenus fuisti, stipendiis tuis contentus, quia sic tibi præcursor domini dicit, & excelsis uocibus exclamares, & fleres forte singultiens. Ea stipendia, eorúm que fructus laborum noli concupiscere: noli surripere, noli de me, uel de meis cōmilitonibus male sentire: noli modo uincere nos omnes tot curriculis tēporū diuersis prælüs domini iam fessos, tot sudoribus, & uigiliis pro ciuitate ipsius, iam labefactos uelle saltu quodam ambitionis transcendere, & à nobis ex militia nostra non electus, uel prouectus noli ducatū arripere. Igitur cùm ea, quæ sedes aposto. instituerunt in literis sacris inuenias, immo uero in temetipso iugi perseuerantia relegas. Noli, quia decreta ipsorum non

rum nõ susceperis amplius asseuerare: cum ipsi nihil, nisi quod natura lis, quod Mosayca, necnõ & gratiæ lex iussit, instituãtur. Et quicquid in Sardicẽsi sancti Patres Concilio statuerunt, custodiendũ prorsus dis finierunt. Inter quos Osius ille famosus, & magnus inuẽtus est Atha nasius, quãuis timescimus quid somniãs dicas eiusdẽ Cõcilii Canones apud uos nõ haberi, quod procul à uero multis esse probatur indiciis. Primum quidẽ quoniam quãdo Zacharias, qui se prætendebat Epm, ex parte Syracusani Gregorii, & collegarũ eius apostolicam sedẽ adiit, eorum deposcens renouari iudicium: hos se in appellatione canones, & eos, à quibus missus extiterat, fuisse secutos aiebat. Deinde nos di ligentissime requirentes reperimus ipsos canones eo sensu, & numero non solum in nouis, uerum etiam in ueteribus, atq; authenticis co dicibus, qui ueraciores soliti sunt inueniri, græce conscriptos, quo cæ teris latinis canonibus incerti esse cernuntur, nimirum qui & à Præ sulibus prouinciarum pene totius orbis diffiniti sunt, & illis omnibus satis placuisse per eadem exemplaria græca mõstrantur. Quomodo aũt nõ esse penes uos Sardicẽses Canones, tu solus instruere poteris? quan do non solum à latinæ, uerum etiam cum aliis à græcæ linguæ homi nibus statuti sunt, & promulgati? Qua de re credibile nõ est, quod in diffinitum est unũquẽq; ipsorum minime linguæ propriæ tradidisse. Aut qũo nõ sunt penes uos Canones Sardicenses, quando inter quin quaginta titulos, quibus concordia Canonum apud uos texitur, ipsi quoq; reperiuntur? Iam uero si & habitus tum præfatorum insigniũ Romanorum Pontificum decretalibus institutis de laicis ad ecclesiasti cos gradus non temere prouehendis emissis, contemnendos esse pu tasti, saltem doctorem gentium Paulum apostolũ audire consensisses, & quàm sancti Patres in Sardicensi Concilio conuenientes in hoc cũ eo concordauerint, attendisses. Nam & audenter dicimus, & ueraciter profitemur, quoniã qui Sardicense Concilium non recepit, per Paulũ Apostolum recepit. Quid enim (ut cætera prætermittamus) sardicense concilium statuit? quando dicit: Si forte aut diues, aut scholasticus de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, non prius or dinetur, nisi ante, & lectoris munere, & officio Diaconi, aut Præsby teri fuerit perfunctus: & ita per singulos gradus, si dignus fuerit ascen dat ad culmen episcopatus? Potest enim per has promotiones, quæ habebũt utiq; prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & uerecundia, & si dignus fuerit probatus, diuino sacer dotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio, uel disciplina pa titur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut episcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus est, maxime cum & magister gentium bea

tus Apostolus ne hoc fieret, denunciasse, & prohibuisse uideatur: sed hi, quorum per longum tempus examinata sit uita, & merita fuerint comprobata, nisi quod apostolus præcepit dilecto discipulo dicens: Manum cito nemini imposueris, neq; communicaueris peccatis alienis. Et de diaconibus: hi autem, qui probentur, & sic ministrent. Quis autem maiorem concordiam quàm in his uerbis Apostoli, & memorati Concilii poterit inuenire? Quid uero est, nisi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinæ, immo ante exhibitionem subiectionis, potius, quàm celsitudo prælationis? Iam uero si Apostolus (ut intermisse prædicti Concilii mentio differatur) diaconos probari præcepit, & sic ministrare, quanto doctus Episcopus potius diutinis est temporum spaciis per omnium exercitia uirtutum probandus, & tanquam aurum in fornace ignis diuersarum tentationum examinandus? Sic q; demum purgatus iam, & expiatis cunctis probis moribus, & uirtutibus, manifestus ad prælationis fastigium prouehēdus. Igitur nos quidē de indebita promotione tua summatim hæc scripsisse tibi cognosce. Tu autem qui etiam cogitationum tuarū testis es, quam illicite sis prouectus, scire facilius poteris. Qua de re alienum cessa decætero peruasum locum tenere, nec fias domui Israel in offendiculū iniquitatis. & nec amplius cœcis ducatum præstes erroris. An non (ut multa omittamus) offendiculum domui Israel factus es, qui tantam Domini plebem Ignatium deserēdo contra suam subscriptionem, uel professionem agere compulisti? An non ei ducatum erroris præstasti, quando illi pastorem suum infideliter deserere, & te, cui nō pertinebat aliquid de ouibus, sequi callide suasisti? Verum tanti reatus pondera iam fugeres, si ueritatis sententiam solicita cordis aure pensares, quæ ait: Qui scandalizauerit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Per molam quippe asinariam sæcularis uitæ circuitus, ac labor exprimitur, & per profundum maris, extrema damnatio figuratur. Melius ergo tibi fuerit, ut sub exteriori habitu te ad mortem, sæculi acta constringerent, quàm sacra officia ambiendo, & non solum unum, sed etiam cum magistro patre, ac pastore tuo plurimos eorum, qui in Domino credunt, scandalizando, in culpa te cæteris imitabilem demonstrares: quia nimirum si solus caderes, utcunque te tolerabiliòr inferni pœna cruciaret. Fuge itaq; principatum nequiter usurpatum: declina præesse, qui innumeris dignosceris indesinēter obesse. Scriptum legisti quia Iesus (qui utiq; Rex uerus est) cum cognouisset quia uenturi essent, ut raperēt eum, & facerent eum Regē, fugit. Quis enim principari omnibus tam sine

culpa

culpa potuisset, quàm his, qui hos nimirum regeret, quos ipse creauerat. Sed quia iccirco in carne apparuit, ut non solum nos per passionem redimeret, uerum etiam per conuersionem doceret, exẽplum se sequentibus præbens, rex fieri noluit. Ad Crucis uero patibulum sponte cum uenit, oblatam gloriam culminis fugit, pœnam probrosæ mortis appetiit, ut uidelicet membra eius discernas, fauores mundi fugere, terrores minime timere, pro ueritate aduersa diligere, prospera formidando declinare. Igitur tandem aliquando audi nos, quod audieris, non senties erga te penitus inflexibiles, nec ad misericordiam duriores, quia, ut Leo magnus sedis apostolicæ Antistes beato Flauiano scribit: Dominus noster uerus, & bonus pastor, qui animam suam ponit pro ouibus suis, & qui uenit animas hominum saluare, non perdere, imitatores nos suæ uult esse pietatis, ut peccantes quidem iustitia coerceat, conuersos autem misericordia non repellat. Siquidem nunc pro omnibus, quæ perspeximus, epistolæ textum, te contra omnia iussa diuina perpetrasse, commemorauimus, Dei omnipotentis, & beatorum apostolorum principum Petri, ac Pauli, ac omnium simul sanctorum, atq; uenerandorum sex uniuersalium Conciliorum auctoritate, necnon & spiritus sancti per nos iudicio cum sacerdotali honore, ac nomine (quod gementes dicimus) alienus & omni clericatus es officio prorsus exutus. Ita ut si post notitiam huius sanctionis, quã diuina inspiratione depromptã esse credimus, dum unanimitate, & concordia sanctæ Synodi sit proculdubio promulgata, tentasti in Constantinopolitano Throno præsidere: ac sæpe fato uenerabili Coepiscopo nostro Ignatio, quominus ecclesiam sibi commissam sine quauis inquietudine regere posset, impedisti: uel si de ministerio sacro ulterius ausus fuisti aliquid more sacerdotis contingere iuxta præcedẽtem consuetudinem (quod cõtra Canones est) nullo modo liceat tibi communionis spem, aut locum habere satisfactionis, sed anathematis uinculis innodatus una cum communicatoribus tuis, atq; fautoribus perpetuo Dei iudicio, ac sententia per mediocritatem nostram existens, sacrum corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi nõ nisi uicino mortis periculo percepturus. Quatenus hæc unusquisq; discẽs nequaquam decætero temeraria præsumptione ex laicis subito in dominicis castris insperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante duxisse uelit, quã tyronis cõsummet officiũ, & ante tẽtet docere, quàm discere, sicut in eadem Constantinopolitana Ecclesia sæpe præsumptum esse reperimus. Et rursus ne contemptis clericis (quorum ut pote in tam magna urbe copiosa multitudo est) quisquam ab ipsis (ut ita dixerimus) cunabulis, imprætermisso labore in ecclesia Christi desu

dant, & indesinentia Domino exhibent seruitutis obsequia, is qui desoris est, alterius ouilis Christi repente principatum arripiat, & nitatur quos esse suos non recognoscit, discerpere, & grex dominicus incipiat eum utpote extraneum, & improuisum omnino contemnere, praesertim cum perspiciat nihil sibi stipendia profecisse meritorũ, & alienum suorum cernat consumere fructus laborum.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei in Christo diligendo filio Bardae inclyto Caesari.

POSTQVAM Dei omnipotẽtis in te coeperunt dona miris successibus abundare, eorúm q; donorũ insignia longe, laté q; gloriosissime coruscare, necnon & apud aurium nostrarum auditus odorifera crebrescẽte fama laudabiliter frequentari, coepimus & nos exinde immensas eidem omnium donorum largitori Domino gratias agere: & ut haec in te cresceret faceret; enixius implorare, qui pro magnae pietatis suae, ac ineffabilis misericordiae multitudine tanto apicem excellentiae tuae post sublimius extulit, quãtum per te oppressos erigi, & opprimentes comprimi, & exaltãtes ecclesiam suam exaltari, & humiliantes hanc uoluit humiliari. Posuit quippe te in ecclesia sua, sicut Cedrus, ut sub umbra tua refrigerium cruciati, & protectionem inueniant desolati, ac diuersis fatigationibus lacerati. Post haec autem audiuimus in Constãtinopolitana Vrbe dissensiones, contentiones, clamores, coniurationes, conspirationes, factiones, animositates, simultates, & caetera incõmoda, seu discrimina, ita, ut iam imminere credamus illa tempora, quae ab Apostolo nouissimis diebus instituta fore praedicata sunt, ut urgere putarẽtur omnia signa, quae redemptor noster finem praeuẽtura esse praenunciauit. Quid autem nequius, immo periculosius, quàm ante iustam, canonicám q; audientiam sola saeculari potẽtia Praesulem à sua sede propelli, atque Ecclesia sibi diuinitus commissa cõsensú q;, ac subscriptione prouincialium sacerdotum, & cõpatriarcharum communione roborata priuari? & eum qui inter Deum, & hominem interpres, ab intercessione populorum nulla monstrata noxa, solo pro libitu uniuscuiusque remoueri? Quid inquam nequius, aut periculosius, quàm ut discipuli manus in magistrum iniiciant? filii uiperas imitantes parentem proprium (quantum in ipsis est) interficiant? eí q; maledicere, à quo benedicti sunt? eum

proiicere, à quo ad singulorum graduũ honorem prouecti sunt? Quid uero præsumptiosius, quàm si pulsus aliquē pellere, aut remotus remo uere, aut ligatus ligare tentet? Quid præterea inconuenientius, uel inordinatius, atque confusius agi potest, quàm, tanta numerositate Constantinopolitanorum clericorum, tanquam tota fidei immolatione polluta, uel inscientiæ insipientia eneruata, uel diuersis criminibus irretita, spreta penitus, ac reprobata, laicum super hanc erigere, & extraneum super eam inducere, & in ea cõtra sacros Canones, immo uero aduersus apostolum, neophitum ordinare? Iam uero si neophitum nõ nisi nouiter in fide plantatum dicitis. respondemus non hoc illud nobis nomen significare: siquidem in illo nomine, quod est neophitus, nihil de fide sonat. Sed dicitis ita hoc sancti patres nostri interpretantur, uidelicet ut neophitus nouiter in fide plãtatus intelligatur: at nos respondemus, quòd postquam in compositione nominis huius nil de fide sonare scit, non solum in fide, uerum etiam in clericali militia nouiter insertus neophitus ualeat appellari, quemadmodum & sanctus Papa Gregorius, & Anglorum gentis apostolus intercessor uester apud Deum, qui & uim nominis istius perspicaciter intellexit, & patres illos forsan, quos dicitis, subtiliter inuestigauit, inter cætera scribit, dicens: Sicut autem tunc neophitus dicebatur, qui primo in sanctæ fidei erat conuersione plantatus, sic modo neophitus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus ad ambiendos honores irrepserit. Quid rursus perniciosius est, quàm cuiquam ex schismaticis intra septa dominica principatum tribuere, & per damnatos sanctificare, & per depositos ad sacerdotium sublimare, & uiuentis locum surripere, & alteri Christi spõsam cõmissam temerare, & in apostasiam multos demergere, & in infidelitatem impellere, & à professiõe, uel subscriptione sua nõ paucos auertere, & ecclesiam per exteras potestates accipere, ac per hoc in ouile dominicum, non per ostium, sed ex aduerso, ac aliunde conscendere, & more furis, atq; latronis, seu lupi rapacis irrepere, & primum quidem pastorem necare, deinde uero ouium alias quidem trucidare, alias autem dispergere, conterere, nudare, lacerare, ac diuersis modis, & machinatiõibus disperdere? Quid postremo (quæsumus) horribilius, & execrabilius, quàm dominica, seu sanctorum patrum, necnon & apostolicæ sedis scripta pro Religione, pro disciplina, pro correctione missa uiolare, & quædam quidem eorum fidelibus occultare, quædam uero defraudare, & subtractione, ac commutatione, necnon & additione quædam callide deprauare? Missos quoq; beati Petri apostolorum principis uariis argumentis à sibi cõmissis auertere, & ad præcessionem, quæ à schismaticis, excommunicatis, & damnatis age

batur, pertrahere, illósq; contempta legatiõe, quæ uel gentilium more tractari debuit, nonnullis incommodis subdere, & ad extremum in illusionem beatissimi Petri, à cuius sede profecti fuerant, nõ solum inefficaces redire facere, uerum etiam impugnatores omniũ, quæ mandata fuerant, demonstrare: quæ & his similia, & his pluriora in Constantinopolitana Vrbe, uel in adiacentibus sibi ciuitatibus patrari audientes, immenso sumus mœrore repleti, & anxietate nimia perturbati. Sed quia horum omnium auctor, tu existere fama diuulgãte diceris: intolerabili cruciatu mentis afficimur, & doloribus undique coangustamur. Vnde uidelicet cum Hieremia in uocem prorumpere, ac lamentabiliter mœstitiæ operam dare libet, flebiliter que exclamare: Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lachrymarum, ut plangam, ut lugeam tantam, & talem perniciem, tantum & tale dispendium? Frustrata est enim spes nostra: confidentia nostra decepit nos. O damnum incõparabile, obscænum, non nisi per te domine Iesu, quomodo destruendũ? Versa sunt dona Dei, quæ olim fuerant tibi collata, in armaturam aduersus ecclesiam eius, & quæ ille pro salute plurimorum tribuit, in perniciem euidentem sunt commutata multorũ. Sed reuertere fili mi, reuertere piissime Cæsar, reuertere: quia Dominus noster misericors est, & te reuertentem extensis benignitatis brachiis clementer amplectitur. Et non tantum indignatus est pro læsione, quam Ecclesiæ illius operatus es, quantum uexabitur, si, quem læsisti aduersus ecclesiam, adiuuare tardaris. Porrigat igitur pietas tua Constantinopolitanæ Ecclesiæ manum, nec patiatur hanc amplius suo iam destitutam rectore, subsistere: & mœrentem, ac lugẽtẽ incedere. Virtutũ charismata, quæ tibi dominus noster Iesus Christus contulit, non contra se, sed pro se, pró que sancta Ecclesia sua præparata semper inueniat: té q; de beneficiis suis esse melioratum gaudeat, & gratias agere continuis horis, atque momentis reperiat. Legatos præterea (Donatum uidelicet reuerẽdissimum, & sanctissimum sanctæ Ecclesiæ Hostiensis Episcopum, & religiosos, ac uenerabiles sanctæ Romanæ Ecclesiæ Leonem tituli sancti martyris Christi Laurentii, qui appellatur Damasi, præsbyterum, atque Marinum Apostolicæ nostræ Sedis diaconẽ) quos Constantinopolim in nomine Domini destinauimus, ita libenter, ita benigne suscipite, atque tractate, quemadmodum orthodoxi principes beati Petri Apostoli Missos suscipere, necnõ tractare soliti fuisse multis apicibus referuntur. Nam & impietatẽ paganorum transcendere comprobatur, quicunque Legatos ecclesiarum quibuslibet putauerint contumeliis impetendos. Apud ipsos enim & si nõ habetur legatio fortassis accepta, persona tamen Legati semper iudicatur immunis,

immunis, præsertim cum legatio præfatorū nihil nisi quæ pacis sunt, satagat, & tantum quæ iustitia diligit ipsa uerecunde. Scilicet ut ablato mœcho Ecclesia Constantinopolitana proprio reddatur Episcopo: & siquid huic restituto iam fortassis obiicitur, seruato ordine audiatur, & iudicetur, uidelicet ut inferior à potiori iudicetur, & non à minori (quod contra omne fas est) sententiæ subiiciatur. Quam præterea fortitudinem ostendetis, si totius indignationis uestræ pōdus super duas, uel tres personas inflectitis? Et pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona solum calcandos existimatis? Sed uidete (quia eius capitis pedes calcantur, quod olim, ut quid sibi persecutio ingerebatur, pro ipsis è cœlo clamauit) ne uerbum alligetis, neqꝫ occultetis legationem nostrā: quoniā dicente Apostolo: Nec uerbum dei est alligatum, nec ueritas ullo pacto poterit occultari. quæ etiam dicit: Nihil opertū quod non reueletur, & occultum, quod non sciatur. Si autem talentum acceptum in terra abscondere extremæ damnationis est, quanta pœna mulctandus est, qui alterius talentum uolētis hoc ad lucrum domini sui multiplicare, tollit, & abscondit? uel etiam fraudare non pauescit? Porro de talenti acceptione nullam poteris omnino excusationem prætendere. Accepisti quippe non minimum talenti donum? etiam & antequam ad cæsareas infulas peruenires, familiaritatis scilicet locum apud Augustum, & impetrandi quod uolebas, facillimam gratiam. Si ergo nihil ei pro ecclesiæ proprio rectore desolatæ detrimentis locutus es, nihil pro his, qui pro fratre, & pro coepiscopo nostro Ignatio Patriarcha abiecti, uel exiliati, aut oppressi sunt, pie suadere curasti: pro talenti retentione profecto positurus es rationem. Habens igitur magnificentia tua obtinendi penes Augustum talentum, ea, quæ postulant damnationem, pro retento talento timeat, si, cum ualet apud eū pro reddendo priori Ecclesiæ Constantinopolitanæ Præsule, uel pro perdendis nimis oppressis instanter interuenit. Præcipue cum donāte diuina gratia sublimitas uestra non solum impetrandi quod uult apud Augustum munus assequuta sit, uerum etiam per cæsaream excellentiam, quā adepta est, ipsa ualeat concedere quod rogat, & largiri quod sibi ad lucrum proficiat sempiternum. Tantum quippe ab uno quoqꝫ nostrum uenturus iudex exiget, quantum dedit. Quamobrem ualde nobis charissime metuendum est, & omnibus modis formidandum, quod sapientia terribiliter mundi, principes admonēs: Discite (inquit) iudices finium terræ, præbete aures uos, qui continetis multitudines, & placetis uobis in turbis nationum: quoniam data est à Domino potestas uobis, & uirtus ab altissimo, qui interrogabit opera uestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius non

recte iudicastis, neque custodistis legem iustitiæ, neque secundum uoluntatem Dei ambulastis: horrende, & cito apparuit uobis, quoniam iudicium durum his, qui præsunt, fiet. Exigua enim conceditur misericordia. Potentes autem potenter tormenta patientur, quorum uoces sedulo tractas remittere uolens pietas tua paueat. O Cæsar, quoniam secundum Apostolum, horrendum est incidere in manus Dei uiuentis, & iccirco consilium nostrum audi: & quæ contra fratrem, & comministrum nostrum Ignatium, uel aduersus complices eius, uel communicatores egisse te recolis, celeri stude satisfactione corrigere: & quæ per te destructa sunt, indifferenti cura pristino statui reddere: quæ cuncta, Domino auxiliante, facile (sicut credimus) adimplebis, si tranquillitas tua in susceptione, & auditione Missorum sancti Petri debitum honoris officium exhibueris. Testis autem mihi est Deus, quomodo uos cupiam in uisceribus Christi, & hoc ipsum iccirco magnopere postulem, ut & ministerium meum adimpleam, & ecclesiæ status, & ordo reformetur, & gloria magnificentiæ uestræ, præstante Domino, de corruptibili felicitate ad incorruptam, à mortali uita ad immortalem, & à culmine terreno, ad cœleste fastigium, & à temporali, atque cito defluenti claritate, ad perennem, & semper manentem beatitudinem perducatur, & diuina uisione cum sanctis omnibus, & electis angelis perfruatur.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM
Dei reuerendissimo, ac sanctissimo fratri, & comministro nostro Ignatio Patriarchæ
Constantinopolitano.

DICI non potest frater charissime quantis mœroribus, uel quantis anxietatibus ob immensitatem tribulationum, & persecutionum in uos illatarũ afficiamur, quantis q; nos laboribus, & certaminibus fraterna dilectione prouocati, iugiter, ac indesinenter immisceamur. Nimirum qui & causam uestram nostram reputamus, & onera totius ecclesiæ baiulamus. Etenim considerato ministerio nostro, quod diuinitus per beatum Petrum apostolum ad nos usque deriuatum suscepimus, non est nobis dissimulare, non est pro fratribus nostris silendi facultas, quibus maior & honor, & onus cunctis christianæ pietatis, & ecclesiarum correctionis inesse debere solicitudo dignoscitur. Sustinemus quippe cunctorum, qui pre-

muntur

muntur grauamina, quin potius sustinet in uobis hæc sanctus Petrus apostolus, qui in omnibus (ut confidimus) administrationis suæ protegit, ac tuetur hæredes. Quæ uero de uobis sedis apostolicæ auctoritatẽ habentes, ac priuilegia ipsius uindicantes decreuimus, dilectioni uestræ his intimamus affatibus: quoniam apud nos hoc semper fuistis, quod ex omnipotentis Dei munere accepistis esse: non quod ex uoluntate hominum putamini nõ esse. Igitur postquam Legati nostri (Radoaldus scilicet, & Zacharias dudum Episcopi) quos Cõstãtinopolim pro inquirenda solummodo causa remotionis uestræ, à Sede Constantinopolitana, inter illa, quæ iussu nostro pro sacris Imaginibus erant agenda, miseramus, reuersi sunt: & tam eorum relatione, quàm scriptis per Leonem imperialẽ à secretis nobis delatis comperto, quod ipsi etiam sententiam contra uos dederint, tanta sumus mœstitia, tantó que cruciatu mentis attriti, quanto contraria gesserunt omnibus, quæ sibi fuerant imperata: quantó que per eos uisa sunt stabiliri, quæ credebamus, penitus exinaniri: quantum etiam subreptum est, atque persuasum omnibus nos in talibus præstitisse consensum. Quapropter dum apud nos (id est Leo) Imperatorius Missus adesset, cunctá que apud nos ecclesia est, professi sumus corã ipso, sicut & profitemur, pro deiectione uestra, & confirmatione Photii nunquã misisse, nunquam missuros esse: & in depositione uestra, uel promotione Photii nunquam consensisse, nunquam consensuros esse. Et hæc sæpius dicta, & palam annunciata, atque in Apostolatus nostri epistolis taliter inserta, tam excellentissimo Imperatori Michaeli, quàm Photio destinatis præfato Leoni à secretis decretis deferenda tradidimus. Deinde uero qualiter ab ecclesia Christi, cui diuina ordinatione præsumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, hanc sinistram procul faceremus suspitionem (ne uidelicet in hac saltem tenus subsannandi oriretur occasio) cogitare cœpimus, & mente reuoluere: conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum sanctissimorum Episcoporum cœtu, & collecta sancta synodo in ecclesia Dei, in qua beatus Petrus reiacet: primus quidem (decernẽte nobiscum sancta synodo) Zacharias depositionis, & excommunicationis sententiam pertulit: Radoaldi compatris uidelicet sui iudicio propter absentiam prostelato quodam mense similiter deponens, & communione priuans, & ipse non in finem euasit. Præterea deposuimus Photiũ, immo Deus deposuit eũ tanq̃ neophitum, & peruasorẽ, atq; adulterũ, & omni sacerdotali honore, seu clericatus officio, necnõ & patriarchatus nomine prorsus exuimus: & si post notitiam huius nostræ sanctionis in Constantinopolitano Throno præsedit, aut uo[illegible] ad recipiẽdam ecclesiam

impediuit, uel si ausus fuit de ministerio sacro quicq̃s, more sacerdotis contingere, cõmunione, & loco satisfactionis omnino priuauimus, & una cum cõmunicatoribus, & fautoribus suis anathematizauimus, pariter & Grægorium, qui Syracusanæ Eccl. Deo contempto, præest, eo quod uestra se communione sequestrauerit, & Photium irregulariter ordinauerit, & post depositionem sacrum ministerium tetigerit, sanciuimus, atque statuimus omni sacerdotali gradu fore priuatum: ita, ut si postea præsumpsit in sacro officio more sacerdotis ministrare, anathema sit. Et si contra uos turbas excitauit, uel excitauerit, uel uestra communione fideles auerterit, anathema sit: & omnes communicantes ei ab ecclesia abiiciantur: sed & ipsi anathema sint. Eos uero, quos Photius ordinauit, quoniam manifestum est eos in omnibus consecratori suo communicasse omni clericatus officio dispoliauimus. Vos autem auctoritate summi iudicis Domini nostri Iesu Christi promulgauimus nunquam fuisse, nec esse depositum, uel anathematizatum, tanquam qui ab imperiali potentia sis absq; ulla canonica auctoritate tua pulsus ecclesia, & tanquam ab obligatis nullo possis haberi uinculo colligatus: & ab eis, qui nullam te iudicandi potestatem, uel ab apostolica sede auctoritatem habuerint, nullum tui honoris discrimẽ pati debueris. Itaq; uos omni uinculo anathematis per potestatem diuina uoce beatissimo Petro collatam, & per auctoritatem sacrorum Canonum remoto, pristinæ dignitati, sedi, gradui, patriarchio, ac pristinis, & pontificalibus infulis, atque officiis restituimus, & confirmauimus: ita ut quicunq; in omnibus huic Decreto non obedisset, uel se à uestra communione separasset, uel ulterius contra uos aliquod iudicium absq; Sedis Apostolicæ consensu protulisset (siquidem clericus esset) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus foret alienus. Si uero laicus extitisset ille, qui (quisquis esset) constitutioni nostræ contraire tentasset, & uos sedem, & omnem pristinam dignitatem recipere non permisisset, uel si post receptam denuo uos impellere tentasset, uel per sermonem uestrum aliquam molestiam irrogasset, omni benedictiõe paterna priuaretur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam patris nõ cooperuit, sed irrisit, multaretur, & cũ parricidis æterna pœna (Domino iudicante) percelleretur, & nexibus anathematis non nisi resipiscẽs penitus obrueretur. Eos autem Episcopos, seu cuiuslibet ordinis clericos, qui post nec dicẽdam depositionem uestram in exilio relegati, uel ministerio, aut gradu cassati, ac priuati sunt, statuimus, ut exilio dissoluto proprias ecclesias, atque gradus recipiant: ita, ut si quis quam huic Decreto nostro cõtraire presumpsit, & ut ecclesias, uel gradus resumant, impediuit, uel impedierit, quousque obtemperaret, ana

thema

thema sit. De his autem, qui ex horum catalogo forte ab aliis crimi-narentur, decreuimus eos antea quidem proprias ecclesias, & gradum recipere: non autem nisi ab apostolicæ sedis Romano Pontifice iudicari. Sed siqua præter regulam egisse forte dicerentur, nostro eos Decreto iudicandos reseruari statuimus: iuxta quod sacri præcipiunt Canones. Hæc sunt frater charissime, quæ in superius memorata uenerãda synodo una cum fratribus, & consacerdotibus nostris diuersarum prouinciarum occidentalium, secuti Antecessorum nostrorum auctoritatem egimus, & statuimus. Quæ iccirco beatitudini uestræ nota facere curauimus, ut scire ualeat, quæ nostra sit super negocio uestræ fraternitatis intentio, & nemo posset aliter uobis de his suadere quæ gesta sunt. Nunc autem hortamur, ut spe, quæ in Deo est, erecti, ne deficiatis in tribulationibus, sciẽtes quoniam tribulatio patiẽtiã operatur, patientia uero probatione͂, probatio uero spe͂, spes autem nõ confundit. Nam & nos licet longe positi, ubi prauitatem persequentium uos agnouimus, fraterna solicitudine nos urente non modico flagramus incendio, licet inter ecclesias Dei, quæ in unũ Christi thalamum undiq; referuntur, nihil longe sit, nihil habeant extraneum. Vnde frater charissime, consolatio uestra ex Deo sit, qui dat semper uirtutẽ confidentibus in eum. Habetis exempla sanctorum, qui olim seminantes in lachrymis, in gaudio messuri sunt in futuro. Non amat Dominus noster seruum, nisi experimentis probatum, christianas animas rerum palestra semper exercet. Nostri nobis bella mouerũt (si tamen nostri dicendi sunt) quos ad inimicum transiuisse fœdere rupto sentimus. Nulla est tribulatio temporalis, si sit ante oculos præmiũ sempiternum, cui nihil conuenit, anteponi. Clamat noster hymnidicus: Si aduersus castra consistant spe illuminationis eius sibi penitus continendum. Rogamus ergo quicquid inimicus contulit, ferte patiẽter. Indixit iniurias, indixit cõtumelias, indixit exilia, ille in suis hoc passus est, qui pertulisse pro nobis sputa, flagella, mortem que dignoscitur. Patientiæ bonis, atq; constantiæ forma Stephanus primus martyr existat. Sed longum est ire per singulos, qui uitã uel moriendo, uel confitendo mercati sunt. Habetis tamẽ uos, qui ecclesia estis expulsi, beatæ recordationis Athanasii Alexandrinæ Ecclesiæ prudentissimi sacerdotis exemplum, cui non consolationi sit illius tolerantia, cui non spem faciat eius expectata reuersio? Eiicitur Arrio persequente, sed reuocatur Domino prosequente. Passus est carcerem, passus est, quibus Apostolus se gloriatur: exercitus fugatus illinc in nostris partibus roboratus est, & in hac sede, quæ est communionis, inuenit, à qua semper catholicis subuenit. Veruntamen sensit in tribulationibus falsi-

tudinem, qui factus est in persecutione confessor: unde non debetis temporalem uobis illatam deiectionē dolere, quia (sicut credimus) Deo non cecidistis. Photium ergo ne timeamus, ne à regione uiuorum deiiciamur: illud est nostrum, illud æternum. Nostrum enim non est, unde transitur, sed illa uera, nostrá qs spes, certissima pollicetur. Sunt autem, dicente Apostolo, quæ oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se.

Datum Idibus Nouembris Indictione. VX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei dilectissimæ filiæ Theodoræ Imperatori quondam terreno, nunc autem spiritualiter cœlesti coniunctæ.

VIRTVTES uestras, quibus præditæ antecedentium uos Augustarum nulli diebus istis apparuistis secundæ, quibus etiam, & præcipue in causa pietatis, earum nemini estis inferiores, uidētes subtiliter, atque solicite recolentes Deo cunctipotenti, cuius munere has percepistis, grates immensas referre, & eius sancto nomini benedicere non cessamus, atqꝫ piorum studiorum uestrorum præconia pro inuitatione audiētium inter fidelium colloquia iugiter enarramus. Tu quippe etiam principe Marito tuo contra leges Ecclesiæ sentientes superstite, sana sapere, & recta defendere non formidasti. Tu inquam in Orthodoxa Religione perseuerans, unicum filium non terreni patris, sed super cœlestis iter aggredi docuisti. Quis autem morum insignia, quis correctionum tuarum facta fortia narrare sufficiat? Cum enim sola principaueris, Domino cooperante nō solum ab hoste uisibili, uerum etiam nullo mare infirmior Ecclesiam ab hoste inuisibili (hoc est ab errore) texisti: & peruersorum dogmatum nebulam, tanqꝫ solis radius ab ecclesiæ facie pepulisti. Senserunt in te hæretici uirile pectus, & mirātes insuperabile robur, quod fœmina fueris, ambiguum habuerunt. Cur hoc nisi quia Sedis Apostolicæ dogmata sequebaris, & Constantinopolitani monita Pōtificis, cui Romana Ecclesia communicabat, amplectebaris? Sic enim deuoti filii paternum uenerantur affectum: & in ullo prorsus ingrati consentiunt inueniri, sed inimici quid agunt, appræhendunt, eiiciunt, & quid plura? omni honestati subiiciunt. Sed exempla patiētiæ, quibus ista contemnere: & illa, quæ sunt æterni imperii, docearis appetere, ò christianissima filia, satis abundant. Nam legifer Moyses, & Aaron sanctus

Domini murmur, & duras contumelias, atque seditionem patiuntur ab his, quibus multa præstiterant beneficia. De principatu propellitur, sic Propheta Zacharias ab eo, cui pater suus Regnum uendicauerat, & ipse uiam salutis ostendebat, lapidibus impetitur. Sed quid per hominum genus diutius immoremur? quando ipse mediator Dei, & hominum Dominus noster Iesus Christus ab his, qui cœcos illuminauit, languidos plurimos pristinæ sanitati restituit, mortuos excitauit, pro uestra salute sputa, flagella, & mortē crucis sustinuit? Deuenimus quippe (heu) in ea, quæ beatus Apostolus prædixit periculosa tempora Paulus, cum scriberet: Et in nouissimis temporibus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipsos amantes, cupidi. ubi & interposuit: Parētes non obedientes, ingrati, scelesti, sine dilectione, sine pace. Immo deuenimus in eos lugendos, & deplorandos dies, in quibus dolor: iuxta quod & Dominus in euāgelio dicit: Tradet frater fratrem in mortem, & insurgent filii in parentes. Sed hæc facientes, & sæuientes hostes quid agunt, dum cupiunt obesse? prosunt: & cum lædere moliuntur, plurimum præstant: priuant tyrannice regno temporali, sed donant (licet nolēdo) imperium sempiternum: auferunt terrenam gloriam, sed conferunt cœlestem beatitudinem. Commutatur enim eorum argumentum iniquitatis in artificium æquitatis: & arma perniciei, seu tyrannidis uersa sunt in instrumenta salutis, & pietatis. Quoniam quantunlibet sæuiant æmuli, quantunlibet hostes insaniant, diligentibus tamen Deum omnia cooperantur in bonum. Nimirum, quia non est sapientia, non est scientia, non est consiliū cōtra Deum. Ergo charissima filia confortamini in Domino, & in potentia uirtutis eius, & in aduersitatibus unicum domini solum adite refugium: statuentes etiam pedes uestros in petra, super quam Dominus principaliter suam construere delegit ecclesiam: & ab eius communionis soliditate, sicut nec hactenus, ita quoque usq; in finem nullis procellæ alienamini flatibus. Nos uero, qui eiusdem immeriti sumus uicarii, tam circa statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, quàm q; circa recuperationem fratris, & Coepiscopi nostri Ignatii, iuxta ministerium nobis creditum segnes inueniri, uel desides nullo pacto cōfidite. Quo modo autem erga uos, uel erga dilectas filias uestras agatur, uel si forte quid cordi est, per præsentes Missos nostros, quibus semper uos in opportunitatibus petimus, fida mente nobis, & indubitabili conscientia quæsumus intimate.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVOrum Dei dilectæ filiæ Eudoxæ gloriosæ Augustæ.

NIHIL in regia sublimitate iustitiæ dilectione decentius, nihil in infirmitate muliebri fortitudine mentis honestius. Quid autem laudabilius, uel robustius, quàm si fœmina uirile pectus induat, & adhuc in causa pietatis uirorum studia superet? Qua de re principio sermonis nostri sublimitatem uestram nunc primitus literis alloquentes, hortamur, & uehementissime deprecamur, ut Deum omnipotentem affectu, quo decet, & cultu quo conuenit, diligatis: & præcipua solicitudine circa statum ecclesiæ ipsius inuigiletis: ita, ut apud dilectissimum filiũ nostrum à Deo protectum Michaelem tranquillissimum Imperatorem coniugem uestrum summa instantia impetrare procuretis, & fœmineæ infirmitatis oblitæ uiriliter agere studeatis: quatenus inuasore Constantinopolitanæ Ecclesiæ, seu mœcho, atq; neophito Photio remoto, fratri, & coepiscopo nostro Ignatio eadem ecclesia permissione ipsius, atq; fauore reddatur: quoniã contra omnem regulam, & præter omnem ordinem, illa præfatus reuerendus Antistes dispoliatus, atque priuatus est. Verum adeo imperium uestrũ pro hac eadem re nouerit, præfato à Deo conseruato Augusto desyderabilissimo filio nostro Missos, & literas apostolatus nostri competibiles destinasse: quibus uestram quoq; pietatem sociantes petimus, ut tantum legationem eorum adiuuetis, & eis in omnibus suffragemini, quantum beatum Petrum Apostolum, & cœlestis Regni clauigerum culmini uestro semper adesse benignum medullitus exoptatis. Non enim frustra nobilitatem uestram Christus Deus noster imperii coniugis uestri fecit consortem, sed posuit uos, ut Ecclesiam eius adiuuetis, erga statum eius uigiletis, famulis ipsius auxiliemini, mœrentes consolemini, oppressos, & elisos erigatis, pulsos, & exiliatos reuocetis, & cuncta deprauata, confusa, inordinata, atque destructa, uigori pristino reformetis: uerum etiam, ut tanquam fortis uirago, & insignis adiutrix uiro uestro ad multa intendenti, & innumera disponenti, adiutorium impendatis: & ne inter tot uarietates à iustitiæ culmine decidat, manum solatii quodammodo porrigatis. Sic Dominus in principio conditionis humanæ Protoplasto mulieris adiutorium sibi simile tribuit, ne uidelicet uir solitarius alterius forte consilio destitutus, facilius ad ima decideret, difficiliús que post casum resurgeret. Iuxta quod scriptum est; Væ soli, quia cum ceciderit, non habet

ſubleuantem, quãuis ipſi diſpenſationem diuinam in contrarium uer terint, & confeſſa liberi arbitrii dignitate, ſeu ditiſſima poteſtate petu lanter abuſi ſint. Porro ſi uos nunc cooperanti Collegæ ueſtro proſpera uelamina Eccleſiæ ſuggeritis: ſi, ut mœchũ repellat, & legitimum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ reddat, ſuadetis: ſi penes eum, ut ea quæ in plurimis occupatus, pariter & intẽtus minus recte patrauit, in priorem ordinem reducat, obtinetis: quid uos, niſi ſalutiferum eius dicemus adiutorium, & laudabile ueſtrum prædicabimus contubernium? Nam (nobis credite) non minus his temporibus uenerabilis Ignatii repulſio, ſeu temeratoris Photii promotio Imperio ueſtro, quàm Euæ ſuggeſtio nocuit. At uero ſi ei contra, ſalubri ueſtro nomine, ſeu certamine, quæ callide ſunt ſuaſa, uel chariſſimo filio noſtro ſuggeſta, diſſoluantur, & quæ nos pro ſalute communi decreuimus, adimpleantur: profecto in imperii ueſtri orbe quaſi per alteram Euam (id eſt per obedientem) cuncta, quæ deſtructa ſunt, reſtaurabuntur. Ille nanque priſcus ſerpens, & antiquus aduerſarius, non ceſſat Eccleſiã Domini, quæ de utroque ſexu componitur, diuerſis uerſare machinamentis. Vnde & Apoſtolus ne ſenſus quorundam corrumperentur, à caſtitate Chriſti, memor ſeductionis euelli deformidabat. Quamobrem neceſſe eſt, ut, cum forte calcaneo ueſtro (id eſt perfectioni bonæ operationis ueſtræ) per uaſa ſua, id eſt per malos operarios tentauerit inſidiari: caput eius protinus conteratur, id eſt in ipſo mox initio prauæ ſuggeſtionis depræhenſas ſerpentis, & miniſtrorum eius uenenoſas ſuaſiones, quaſi conculcantes ad nihilum redigatis. In calcaneo nanqꝫ finis eſt corporis, quo non inconuenienter confirmata uirtus exprimitur. Has quoque inimicitias poſuit Deus inter ſerpẽtem, & mulierem, uidelicet ut ipſe coluber ab ea, quam deceperat, non ſpatio quolibet interpoſito, ſed confeſtim in ipſo uirulentæ ſuggeſtionis articulo conteratur: nec ei diutinus uenena ſua ſpargendi aditus concedatur. Quæ (uelut canes) ſerpant, & ad cor uſqꝫ penetrando perueniant. Quæ autem ſint, quæ dicimus, præſtantiſſima ſapientia ueſtra (credimus) iam aduertit. Nolumus enim uos à quoquam decipi: nolumus uos à charitate Chriſti quibuſlibet ſubuerti uerſutiis: nolumus quorumuis uipereis aduerſus Eccleſiam Dei commoueri ſuaſionibus, qui magis uolumus, & optamus, & pium faſtigium ueſtrum enixius imploramus, ut uos in integritate fidei, & in tramite rectitudinis populo Dei, qui eſt eccleſia, more ſanctæ illius Heſter reginæ perſeuerantes, uirum quoqꝫ ueſtrum circa Dei timorem, amorem que ſuccẽdatis: & erga ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ recuperationem, prudenter inflammetis: quatenus à Photii mœchi, neophiti, ac inuaſoris, ac per hoc damnati, & anathe

matizati, communione se muniens quicquid in fratrem, & Coepiscopum nostrum Ignatium molestiæ intulit, & sibi commissam regere permittens ecclesiam corrigat: saluti qꝫ suæ, atque imperii sui consulat, & dominũ sibi, suisqꝫ omnibus propitium faciat. Quod uos cum uirtute summi Regis, in cuius manu corda regum sunt, obtinere posse proculdubio credimus: & excusationem de impossibilitate nullam habere (si uoluntas affuerit) omnimodis arbitramur. Siquidem per mulierem fidelem, secundum Apostolum, etiam infidelis uir saluabitur. Quando Photius per fidelissimam fœminam uir poterit saluari, qui (Deo gratias) non solum infidelis non est (absit) uerum etiam christianissimus, & religiosissimus esse dignoscitur. Deponite ergo cunctam muliebrem infirmitatem: & erga eum, ea, quæ pia sunt, quæ sanctæ ecclesiæ congruunt, impetrare satagite: nec deficiatis, neqꝫ tardetis, ut nostris obediat precibus, nostras exaudiat tanqꝫ spiritualis patris sui petitiones, indesinentibus apud eum suggestionibus, atque supplicationibus agere: necnon & quasi uirili fortitudine circuncinctæ in constantia continua decertare. Quoniam (ut prætulimus) non uos Dominus frustra imperii coniugis uestri fecit esse consortem, & nisi pro populo eius legitime laboraueritis, in districto diuino iudicio districtam proculdubio dabitis rationem. Aggredimini ergo, & induimini fortitudine, & pro statu, ac ordine Ecclesiæ Dei, & erectione afflictorum, & oppressorum certamen assumite, imitantes uidelicet superius memoratam beatam reginam Hester, quæ pro populo Dei etiam in mortem dedit animam suam, & quousque hunc liberauit, anima ferias nullas suo certamini tribuit: cui Mardochæus ille laudabilis patruus eius (quemadmodum nos nunc uobis) inter cætera ita suggesserat: Ne putes (inquiens) quòd animã tuam tantum liberes, quia in domo Regis es præ cunctis Iudæis. Si enim nũc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudæi: & tu, & domus patris tui peribitis. Et quis nouit utrum iccirco ad regnum ueneris, ut in tali tẽpore parareris? Quãtum autem piæ Imperatrices, quarũ uos imitatrices esse uolumus, sedi beati principis apostolorum Petri deuotæ fuerint: & hanc præ cunctis sedibus honorauerint, qualiter que sublimissimos principes circa reuerentiam Romani Pontificis inflammauerint, ex epistola Gallæ Placidiæ, quam Theodosio Augusto scripsit, potestis agnoscere: quam iccirco solam commemoramus, quoniam epistolarem excedere locutionem uitamus. Ait ergo: Non modicum detrimentum est ex his quæ gesta sunt, ut fides, quæ tantis temporibus regulariter custodita est, à sacratissimo patre nostro Constantino, qui primus in Imperio splenduit, christianitas nuper turbata sit. Ad arbitrium unius hominis es, qui in synodo

synodo Ephesinæ Ciuitatis odium, & contentiones potius exercuisse narratur, militum præsentia, & metu appetens Constantinopolitanæ Ciuitatis Episcopum Flauianum: eo quod libellum ad apostolicam se dem miserit, & ad omnes Episcopos harum partium per eos, qui directi fuerant in Concilio reuerendissimo Episcopo Romæ, qui secundum diffinitiones Niceni Concilii consueti sunt interesse dominæ sacratissimæ filiæ uenerabilis Imperatricis. Hac itaq; gratia, tua mansuetudo tantis turbis resistens, ueritatem immaculatam fidei catholicæ religionis saluari præcipiat, ut secundum formam, & diffinitionem apostolicæ sedis, quam etiam nos tanquam præcellentem similiter ueneramur, in statu sacerdotii ille remanente per omnia Flauiano ad Concilii, & apostolicæ sedis iudiciũ transmittatur. In qua primus ille, qui cœlestes claues dignus fuit accipere, principatũ Episcopatus ordinauit. Quando scilicet decet nos huic maximæ ciuitati, quæ domina omniũ est, tuam in omnibus reuerentiam conseruare: diligentius autẽ etiam in hoc prouidere, ne quod priscis temporibus nostra generatio custodiuit, id nobis imminui uideatur, & per præsens exemplum similia gerantur in Episcopos, ac sanctas ecclesias. Videte igitur charissima filia, qualiter hæc Dei cultrix Augusta, ut priscam fidem seruet, satagat, & quod Constantinopolitanus Episcopus sæcularium metu fuerit appetitus, doleat: qualiter eum libellum ad sedem apostolicã misisse commemoret: qualiter sedem apostolicam, tanquam præcellentem uenere tur: qualiter secundum formam, & diffinitionem eius Flauianus submitti ad iudicium sedis ipsius (quemadmodum & nos de Ignatio, & Photio statuimus) hortetur: qualiter inde Romana illum primum qui cœlestes claues dignus fuit accipere, principatum episcopatus ordinasse recolat: qualiter etiam diligenter prouidendum esse censeat, ne quod priscis temporibus custoditum fuerat, imminui uideatur, & per præsens exemplum similia gerantur in Episcopos, ac sanctas Ecclesias. Quæ cuncta filia charissima diligenter attendentes, & per huius piæ Augustæ uestigia gradientes, huiusmodi reuerentiam, huiusmodi cultum circa sedem beati Petri, & exhibete, & exhiberi à christianissimo coniuge uestro strenue suadete. Quatenus imperium, quod temporaliter assecutæ estis, cum illis Dei cultricibus, & honorem sancti Petri sedi exhibentibus Imperatricibus, percipiatis: & æternam gloriã, & incorruptibilem eodem intercedente apostolorum eximio, cui uos in legatis, & in legatione ipsius reuerentiam per obedientiam impendere cohortamur, in cœlesti palatio, largiente Rege regum domino consequamini.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei ſingulis quibuſdam Senatoribus Conſtantinopoleos à paribus.

FIDELIVM relatione, qui ad ſanctorum apoſtolorum limina orationis gratia ueniunt, agnouimus gloriam tuam in Dei eſſe timore, pariter & amore ſemper intētam, & in eius famulatu ſumma, iugí qꝫ deuotione ſolicitam. Quapropter Deo gratias agimus: & ut bono ſtudio quod cœpiſti, perſeuerantiam det, atqꝫ in futuro dignā uiciſſitudinē tribuat, eius miſericordiam ſuppliciter exoramus: præcipue quoniam diceris miſeriæ Cōſtantinopolitanorum eccleſiæ compati, et eius perturbationem, atqꝫ detrimentum moleſtiſſime ferre: ita ut fratri, & Coepiſcopo noſtro Ignatio eiuſdem eccleſiæ Patriarchæ, eiús que deiectioni condoleas, & congemiſcas: licet (ſicut oportebat) libere pene nullum ei auxilium præſtes. Nam perfectorum uirorum eſt, non ſolum iuſtitiā, & ueritatem quæ Chriſtus eſt, coram cunctis mundi principibus confiteri, uerum etiam, ſi neceſſe ſit, uſqꝫ ad mortē tota uirtute defendere. Quis enim filiorum, niſi ingratus, niſi impius, non doleat, non uſqꝫ ad mortem ſatagat pro ſpirituali patre ſuo tam furioſe deiecto, & à cōmiſſa ſibi diuinitus cura paſtorali tam temere ſequeſtrato, & in locum eius adultero ſurrogato? Quis (inquam) filiorum, niſi ingratus, niſi impius, nō doleat, non uſqꝫ ad mortem ſatagat pro ſancta eccleſia matre ſua, quam tantis uiderit quotidie conturbationibus agitari, & quam irregulariter ſuo rectore priuari, & inuaſori, ac neophito pro libitu uniuſcuiuſqꝫ cō tradi? Cura igitur dilectiſſime, &, ſi eſt perfectus in te domini timor, nulli poteſtati ueritatem abſconde: redemptorem audiens dicentem: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non poſſunt occidere, ſed potius eum timete, qui poſtqꝫ occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam. Porro ſi tanta libertas in te ſpiritus non eſt, nec te tantū amor Chriſti ſuccendit, ut, mundi poteſtatibus quod pro te fecerunt, non corrigentibus libere contradicas: ſaltem à fratris, & Coepiſcopi noſtri Ignatii, & communicatorum eius (quod tamen ſecundum indulgentiam dicimus) te quacunqꝫ læſione coerce: & communione inuaſoris, neophiti, ac adulteri Photii omnino ſuſpende, ſciens, quia nos apoſtolica, canonica, necnon & rationabili cenſura iuſte hunc, & ſynodice, atqꝫ ſecundum priuilegiorum apoſtolicæ ſedis auctoritatem iure depoſuimus, & pro tot præuaricationibus, & præſumptionibus ſuis una cum multarum prouinciarum occidentalium regionum Antiſtitibus, eum conſonanter anathematizauimus. Proinde

prouideat,

prouideat, & præcaueat prudẽtia tua(chariſſime) ne communicet peccatis alienis, ac per hoc alterius irretiatur nexibus uinculorum. Qui potius ſi poteſt Eccleſiæ Dei ſubueniens pro repellendo mœcho, & reuocando legitimo dare operam, bene: ſin autem uel ſaluans ſaluet animam ſuam, & ſecundum illud propheticum: Exite de medio eorum, & pollutum nolite tangere. Legatos præterea, quos Conſtantinopolim miſimus, pro eius amore, à cuius Sede profecti ſunt, in quo ſe occaſio præbuerit, benigne ſubſequi charitas tua contendat: uidelicet ut propitio Chriſto & legatio eorum efficax caueatur, & ipſi ſine qualibet læſione ad nos reuertantur.

Deus omnipotens & pietatem, atq; dilectionem, quam te circa ſanctæ Eccleſiæ ſtatum fama frequens habere teſtatur, in præcordiis tuis per amplius, & perfectius augeat: & te(quæ diximus) ſolicite proſequẽtem hic diu præſenti munere perfrui faciat, & futuræ beatitudinis præmia ſine fine concedat.

De Meotenſi Synodo à Thietgando Treuerenſi, & Gunthario Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcopis collecta penitus abolenda. Cap. Primum.

Synodum, quæ nuper eodem ſub piiſſimo Imperatore Ludouico per indictionem. XI. menſe Iunio, id eſt in Meotenſi Vrbe ab Epiſcopis, qui noſtrum præuenerant iudicium, collecta eſt, quí q; apoſtolicæ ſedis inſtituta temere uiolarunt, ex tunc, ex nunc, ac in æternum eſſe caſſatam: & cum epheſino latrocinio reputatam, apoſtolica auctoritate in perpetuum ſancimus eſſe damnãdam, nec uocari ſynodum, ſed tanq; adulteris fauentem, proſtibulum appellari decernimus.

Depoſitio Thietgandi Treuerenſis, & Guntharii Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcoporum. Cap. Secundum.

Thietgandum Treuerenſem, & Primatem Belgicæ Prouinciæ, & Guntharium Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcopos, nunc coram nobis, & ſancta ſynodo ſuggeſtorum inſinuatione, qualiter cauſam Lotharii Regis, & duarum mulierum eius(Thietbergæ ſcilicet, & Vualdradæ) recognouerint, & iudicauerint, ſcriptum ſuper hoc propriis roboratum manibus offerentes, nihil que ſe uel minus, aut aliter egiſſe: ore proprio multis coram poſitis affirmantes: & ſententiam, quam à Sede Apoſtolica in Engeltrudem Vxorem Buſonis Sanctiſſimus

frater noster Mediolanensis Archiepiscopus Tado, cum cæteris Coepiscopis præsbyteris petiuerant emittendam, & nos diuino succensi zelo sub anathematis obtestatione canonice protuleramus, uiua uoce se uiolasse confitentes: in quibus omnibus inuenimus eos apostolicas, atque canonicas sanctiones in pluribus excessisse, & æquitatis normam nequiter temerasse, omni iudicamus sacerdotii manere officio penitus alienos: spiritus sancti iudicio, & beati Petri per nos auctoritate, omni Episcopatus exutos regimine consistere. Diffinientes, quod si iuxta præcedentem consuetudinem tanquam Episcopi ausi fuerint aliquid de sacro ministerio contingere, nullo modo liceat eis, nec in alia synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Sed & cõmunicantes eis omnes abiici de ecclesia, & maxime si postea quam didicerint aduersus memoratos prolatam fuisse sententiam, eisdẽ communicare tentauerint.

De reliquis Episcopis. Cap. Tertium.

Cæteri autem Episcopi, qui complices horum (Thietgandi scilicet, & Guntharii) uel sectatores esse feruntur, si cum his coniuncti seditiones, coniurationes, uel conspirationes fecerint, uel si à capite (id est à sede Petri) illis hærendo dissenserint, pari cum eis damnatione teneantur obstricti. Quod si cum sede apostolica, unde eis principium Episcopatus sumpsisse manifestum est, sapere decætero per semetipsos, uel missos ad nos Legatos cum scriptis suis se professi extiterint, nouerint sibi à nobis ueniam non negandam, nec amissionem honorum suorum pro retroactis præsumptionibus, quas in profanis fecerunt gestis, per nos ullo modo formidandam.

De Engeltrude uxore Busonis filia quondam Mactifredi Comitis. Cap. Quartum.

Engeltrudem quondam Mactifredi Comitis, quæ Busone proprio uiro derelicto, ecce iam per septem circiter annos hac, atque illac uagabunda discurrit, nuper cum fautoribus suis regulariter anathematizauimus: sed propter contumaciã eam iterato anathematis duximus uinculis innodandam. Sit igitur à patre, & filio, & spiritu sancto uno, & uero Deo, & ab omnibus sanctis patribus, atq; auxiliatoribus suis ita, ut iam decreuimus. Si quis ei communicare, uel fauere in aliquo præsumpserit (siquidem clericus fuerit) eodem uinculo constrictus officium clericatus amittat. Monachi uero, & laici si inobedientes decreto

præsenti

præsenti fuerint, similiter anathematizentur. Sane si eadem mulier ad uirum suum reuersa fuerit, uel ad apostolicam beati Petri sedem Romam properans accesserit, ueniam ei dignam satisfactione proculdubio non denegabimus. Veruntamen sub priori uinculo anathematis quo illum prius, & nunc obligauimus, interim constricta permaneat. Si quis autem eidem Ingiltrudi apostolicā beati Petri sedem Romam specialiter properanti, uel occurrenti, nescius communicauerit, aut sciens opem in ueniendo præstiterit, nullus pro hoc uinculo teneatur annexus.

De sententiis, & interdictis apostolicæ sedis. Cap. Quintum.

Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, uel decreta, pro catholicæ fidei disciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione sceleratorum, uel interdictione imminentium, seu futurorum malorum à Sedis Apostolicæ Præsule salubriter promulgata contempserit, Anathema sit.

FINIS.

GESTA PRINCIPVM OCCIDENTALIS IMPERII EX REGINONE POTISSIMVM, ET SIGEBERTO BREVITER COMMEMORATA.

ANNO ab incarnatione Domini octingētesimo trigesimo tertio, Ludouicus pius Imperator Caroli Magni filius cum tres haberet filios, Lotharium, Ludouicum, & Carolum, factione filiorum, & optimatum, à suis desertus, ac proditus, & in filiorum potestatē redactus, Episcoporum iudicio arma deposuit: & ad agendam pœnitentiam inclusus est. Anno autē sequēti relaxatus, & Imperio restitutus, Lotharium in Italiam redire coegit, & conuocata Synodo depositi sunt multi episcoporum, qui in eius deiectionem conspirauerāt. Anno dehinc quarto uenienti ad se ex Italia sub fide Lothario reconciliatur: eí que dignitatem Imperii, & regni tribuit coronam. Altero post anno, dum filium suum Ludouicum trans Rhenum persequitur, morbo grauatus, & in nauim missus per Mogonum fluuium in Rhenum deducitur: ibí que in insula iuxta Ingelheym uita decedit: anno imperii sui uigesimo sexto. Inde Mediomatricum (quæ urbs Metis uulgo dicitur) deportatus, in basilica sancti Arnolfi honorifice sepultus est: anno domini octingētesimo quadragesimo. Lotharius itaqꝫ Italiam egressus patri successit in regno: simul & Imperio. Hoc duo fratres eius, Ludouicus, & Carolus indigne ferentes, bellum maximis uiribus parant aduersus fratrem: qui in pago Antissiodorensi apud Fontanicum congressi, tantam utrinqꝫ cædem ediderūt, ut, post pugnam cōtra Atilam in campis Catalanicis commissam, nunquam in gente Francorum maior facta sit hominum strages. In ea igitur pugna ita Francorum uires attenuatæ sunt, ut non modo ad amplificandos regni terminos, uerum etiam ad tuendos ab externis fines suos non amplius sufficerent. Victus ibi à fratribus Lotharius Aquisgranum fugit: inde pulsus circa Lugdunum, & Viēnam reparauit exercitum. Verum interueniētibus amicis, & optimatibus Regni, de pace tractatū est: regnúm que diuisum in tres partes, delectis de singulorum parte. XL. primoribus, qui ex æquo inter fratres regnum diuiderent. Lothario remansit Imperii dignitas cum Italia, & ea Galliæ pars, quæ ab eo Lothoringia dicitur: Ludouico cessit omnis usque ad Rhenum Germania: Carolo, qui Caluus dicebatur, reliqua data est Gallia usqꝫ in mare Britānicū.

Imperator ergo Lotharius cum imperasset annis. XV. sæculi negocia pertæsus, filiis suis uiuens regnum diuisit, ac dimisit. Tradidit itaqꝫ seniori filio Italiam cum Imperii corona, Lothario alteri filio Lothoringiam: Carolo autē, qui iunior natu erat, prouinciæ regnum concessit. His ita dispositis, suis uale dicens, mundum reliquit, atque in Monasterio Prumiensi comam capitis deponens, habitúm que sanctæ conuersationis suscipiens, in religionis professione diem clausit extremum tertio Cal. Octobris, anno domini. DCCC. LV. Frater eius Ludouicus Germaniæ Rex, plurima prælia contra Sclauos strenue gessit. Siquidem Marahensium regna ingressus, armis cuncta perdomuit, & capto eorum Principe, nomine Rastitz, iussit ei, propter uiolata fœdera oculos erui. In Saxonia ualidissimam libertorum conspirationem contra dominos suos fortiter compescuit, auctoribus factionis capitali sententia damnatis. In Boemia quatuordecim Duces Boemanorum cum suis baptizari fecit. Abodritos à se deficere molientes, bello perdomuit, occiso eorum rege. Ad Bulgarorum quoque conuersionem non nihil cooperatus est. Tanta fuit huius Principis duritia, tantáque animositas, ut cum in Flamersheym ascendisset cum suis in solarium hospitii, illúd qꝫ fractis trabibus corruisset, & ipse grauiter attritus esset ea ruina, fractis duabus costis, nemo tamen audierit eum ullum uel suspirium trahere, uel gemitū emittere. Quinmimo à casu illo sese erigens, ait suis, se nihil mali passum fuisse: sed quàm felix fuit in bellis externis, tam infortunatus extitit bello ciuili contra fratrem suum Carolum, cuius regnum occupare tantabat. Moritur Anno Domini DCCC. LXXVII. Is Carolus cognomento Caluus, Regnum occidentale tenens, plurima cōtra Britones bella gessit, nunc secūdo, nūc aduerso Marte pugnās: quos tamen demum subiugauit. Sed & cum Normannis, eo tempore adhuc Paganis, sepe conflixit, à fratre semel è regno pulsus, suorum proditione illud mox recuperauit, cum proceribus minus placerent Ludouici, quàm Caroli mores, factus est demum Imperator, mortuo Lodouico. II. Impe. qui filius erat Lotharii Imp. anno domini. DCCC. LXXVI. Verum post adeptum Imperium elatior factus, Francorum consuetudines uilipendere, & græcas glorias, atqꝫ insolitos habitus affectare cœpit, ita, ut neqꝫ cum fratre Ludouico dum uiueret, neque cum filiis eius post illius obitum pacem seruaret. Romam secundo profectus, Bosoni uxoris suæ germano, neptem suam filiam Ludouici. II. Imperatoris uxorem dedit: & data ei in dotem prouincia, in regem eum coronauit: ut etiam regibus (more priscorum Imperatorum) imperare uideretur. Verum ut audiuit filios Ludouici regis Germaniæ fratris sui demortui Carlomannum,

num, & Carolum contra se exercitum adducere, animi mœrore confectus ægrotare cœpit, priusquam Italiam exiret. Inter redeũdum igitur à quodam Sedechia Iudæo potione intoxicatus Mantuæ moritur: anno Domini DCCC LXXVIII. Et hæc tantum de tribus filiis Ludouici Pii, qui nepotes erant Caroli magni. E quibus Lotharius Imperator, & natu maior tres post se filios reliquit, ut supra dictum est: quorum natu maximus Ludouicus á Sergio Papa in regem uiuo patre unctus, post obitum patris Imperium cum Italia adeptus imperauit annis XXI: cui Adalgisus Dux Beneuentanorum à Græcis seductus rebellauit: & multas urbes ad defectionem induxit. Verum Imperator cum exercitu superueniens Beneuentum, Capuám que & alias Samnii, Campaniæ qꝫ urbes ui cœpit: Adalgisus in Corsicam aufugit. Irrumpentibus deinde in eas prouincias sarracenis, accersito in auxilium fratre Lothario, uiriliter occurrẽs terras illas ab hostibus uindicauit. Princeps pius, & misericors, iustitiæ deditus, simplicitate purus, ecclesiarum defensor, orphanorum pater, eleemosinarum largus, & seruorum Dei humilis seruitor moritur anno Domini DCCC LXXVI. Lotharius autem Rex frater eius grauem, & infamem actionem, & aduersitatem sustinuit per carnalem concupiscentiam, qua in Vualdradam cõcubinam olim suam exarsit post celebratas cum Thietberga sorore Huberti abbatis nuptias. Qua de re & multa extant Nicolai Papæ. I. Rescripta, & longa contexta est à Reginone historia: quam Otto Epũs Frisingensis breuius in hunc modum commemorat. Ea (inquit) tempestate cum iam Regno Francorum multipliciter diuiso ecclesia proficeret, Nicolao summum sacerdotium gerente Lotharius multis modis amore Vualdradæ concubinæ suæ occasionem repudiandi reginam Thietbergam quærit. Itaque Guntharium Coloniensem Archiepm̃, qui tũc in regno præcipuæ fuit auctoritatis, ad id quod animo conceperat perficiendum, falsa spe promittens ei, quod si ab ista liberaretur, neptem suam acciperet, pellexit. Guntharius ascito sibi Treuerorum Archiepõ Thiegando, Metis concilium congregat: uocatám que Reginam in medio statuunt, falsis qꝫ productis testibus inter alia nefaria de incestu illam conuincũt. Proinde ad uoluntatem Regis sententia diuortii datur, Reginæ que pro commisso scelere pœnitentia iniungitur. Igitur Rex desyderata potitus occasiõe, conuentu Aquis habito, damnationem Thietbergæ scripto protulit, sé qꝫ continere nõ posse pronũciauit. Consilio Gunthari omnibus acclamantibus, melius est nubere quàm uri, Vualdrada producitur: ac regio cultu decorata, comitatũ qꝫ famulorum stipata Reginæ nomen sortitur. Sic qꝫ rex, dum ea quæ mente conceperat, ad effectũ perduxit, Gun-

tharium, quem suæ nequitiæ socium falsis promissionibus fecerat, uersute decepit. Hæc dum ad notitiam domini Papæ Nicolai uenissent, religiosus, ac Dei zelo plenus sacerdos missis Legatis regem de cõmisso scelere redarguit, & ad condignam pœnitẽtiam inuitauit. At legati pecunia corrupti, negocium minime ad effectum perducentes, multis ditati muneribus reuertuntur: dicentes se pene nullum in præfato regno, qui Canones sciret, inuenisse. Quos Treuerorum Coloniẽsiúmq; Præsules subsecuti, dum à summo Pontifice de facto iudicio rationem reddere coguntur, rei inuenti deponuntur: dúm que multis modis ad restitutionem sui laborarent, exules in Italia, permissa sibi tantum laicali communione moriuntur. Verum Lotharius post crebras admonitiones, post uiolatũ sacramentum, quod sub præsentia Arsenii Episcopi sanctæ Ro. Ecclesiæ Apocrisarii fecerat, à summo Pontifice consmunione priuatur. Ex qua causa tam ipsi, quàm toti regno grauissimum discrimen oritur. Extant de hoc Epistolæ q̃s plurimæ utrobiq; missæ. Hæc Otto Frisingen. Sed adhuc breuius enarrat eam Sigebertus Chrõnographus in hæc sane uerba. Anno Domini DCCC LXII Lotharius rex Lothoringiæ Vuldradam pellicem superducens coniugi suæ Thietbergæ consentiẽtibus sibi Archiepiscopis Gũthario Coloniensi, & Thietgando Treuerensi, magnam sibi calamitatem parauit. Hubertus abbas, & dux frater Thietbergæ reginæ pro repudio sororis suæ contra Lotharium insurgit. Guntharius, & Thietgandus Archiepiscopi Romæ à Papa Nicolao pro adulterio Lotharii Regis examinati, cum & suis synodalibus gestis, quæ præferebant, & suo etiam ore conuicti fuissent, Episcopatu, & sacris gradibus exordinati anathematizati sunt: eis tamen laicalis cõmunio cõcessa est. Anno autem Domini DCCC LXIIII excommunicata pellice Vualdrada à Legato Apostolico uidens Lotharius rex etiam sibi excommunicationem intentari, Thietbergam uxorem suam recepit: sed non multum id profuit: quia non multo post repudiata uxore pellicem recepit: nec ultra ullo correptionis modo ab ea seperari potuit. Hæc ille. Cum autem historiæ huius plenior enarratio multum lucis afferat ad pleraq; Nicolai Papæ rescripta clarius intelligenda, operepreciũm sane uidetur totam ex Regínone narrationem adiungere: ut cæteri reges, & principes, ac magnates, & potentes quicunque huius Regis casu discant timere Deum, & Sedis Apostolicæ censuram: non superbire, nec in uiribus, aut amicis suis confidere: neque dicant cum scelerata Antonini Caracallæ nouerca: Si libet, licet. De qua sic habet Aelius Spartianus: Interest scire (inquit) quẽmadmodum nouercam suam Iuliam uxorem duxisse dicatur: quæ cum esset pulcherrima, & quasi per negligentiam se maxima

corporis

corporis parte nudasset, dixisset qꝫ Antoninus: Vellem si liceret, respō= disse fertur, si libet, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? Quo audito furor inconditus ad effectum criminis ro= boratus est. At christiani Principes attendant potius præclarum illud Theodosii. II. & Valentiniani. III. dictum, quod in Codice pro le= ge ponitur. Digna uox est (inquiūt) maiestate regnantis, legibus alliga tum se Principem profiteri: adeo de auctoritate iuris nostra pendet au ctoritas: & re uera maius imperio est, submittere legibus principatum. Et sciant Principes nostri se oues esse Christi: de quibus ipse Domi= nus ait in Euangelio: Oues pastorem sequuntur: quia sciunt uocem eius, cui sane pastori (nempe Petro, & successoribus eius) ait in alio lo= co: Pasce oues meas. Et alibi: Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis. Et rursus: Si manus tua, uel pes tuus scandalizat te, abscide eum, & proiice abs te. Et iterum: Exi in uias, & sepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Secundum hæc, & id ge= nus alia uerba Christi egit Nicolaus Papa cū Lothario rege: ut ex sub iuncta Reginonis uetusti historici narratione uidere licet. Hæc enim sunt uerba ipsius. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIIII Lo tharius rex cœpit occasiones quærere, qualiter Thietbergam reginam à suo consortio separare potuisset: quā exosam habebat propter Vual= dradam, quæ eius fuerat concubina, cum adhuc adolescens esset in do mo paterna: hanc siquidem diabolo inflammante, nimio diligebat amore. Guntharium itaqꝫ Coloniensis urbis pontificem, qui eo tem pore erat Archicapellanus, rex primo per subintroductos missos, dein= de per semetipsum super huiuscemodi dissidio omni arte aggreditur. Et ut facilius assensum præberet, promisit se eiusdem episcopi neptem in matrimonium accepturum, tantum ut prædictam Thietbergam, eius aliorúm qꝫ Episcoporum auctoritate, & licētia repudiare quacūqꝫ ratione potuisset. Qui (ut erat leuis animo, ac inconsyderatus actione) protinus omni intentione introducitur, uana spe, ut postea claruit se= ductus. Rursus idem Guntharius Thietgandum Archiepiscopum Tre uerensem hac de causa alloquitur. Et sciens esse uirum simplicem, nec adeo in diuinis scripturis eruditum, canonicis qꝫ sanctionibus exerci= tatum, ex utriusqꝫ testamēti paginis quasdam sententias profert, quas aliter, quàm ecclesiastica regula docet, edisserens, uirum improuidum secum in foueam trahit, cœcus cœco ducatum præstās. Quid plura? fa cta sunt omnia quæ huic commento uidebantur esse necessaria. Con cilium Metis conuocant, reginam quasi canonice uocatam, in medio statunt: testes producunt una cum scriptis, quæ ualde grauia crimina imponebant. Inter alia protestati sunt, quod eadem Thietberga con=

fessa fuisset, semet ipsam fratris germani incestuoso concubitu esse pol-lutam. Continuo statuta Patrum de incestuosis recitantur: & non solum à legitimo uiro separatur, uerum etiam omnis copula marita-lis inhibetur. Pœnitentia iuxta modum culpæ forte indicitur: & tali nefaria machinatione diu exoptata uoluptas Regis adimpletur. Non multo post interiecto tempore iterum conuentum synodalem Aqui-sgrani coadunant, ubi Rex libellum suæ proclamationis obtulit, ubi continebatur, qualiter in quadam fœmina Thietberga nomine, factio sis perfidorum hominum argumentis fuerat defraudatus: immo non mediocriter repetiuit, quod iudicio Episcorum dissidii sententiam per tulisset. Quæ si idonea esset coniugali thoro, & pestifera incestus pollu-tione fœdata non fuisset, nec uiuæ uocis confessione publice condēna ta, sponte eam retineret. Porro se incontinentem esse professus est, & sine copula iuuenilis ætatis ardorem ferre non posse. Allatis itaq; di uersorum Conciliorum uoluminibus; multa de incestuosis replicata sunt, quibus recitatis hanc diffinitiuam sententiam protulerunt. Cre-dimus illam non fuisse idoneam, ac legitimam coniugem, neq; à deo præparatam esse uxorem, quæ publica confessione incestuoso fornica-tionis crimine denotata probatur. Quocirca glorioso principi nostro pro sua in diuino cultu deuotissima affectione, atq; uictoriosissima re gni tuitione, cui nō solum nos, uerum etiam canonica auctoritas in-terdicit incestuosum coniugium, legitimum matrimonium à Deo illi concessum nō denegamus. Iuxta indulgentiam dicentis apostoli: Me lius est nubere, quàm uri. His ita patratis Vualdrada iam in publicum procedit, stipata obsequentium multitudine, omnis q; regia aula resul tat Vualdradam reginam esse. Cuntharii Episcopi neptis ad regem ac-cersitur, ac semel (ut aiunt) ab eo constupratur, atque cum cachinno, & omnium derisione ad auunculum remittitur. Igitur agentibus fra tribus Thietbergæ reginæ, hæc omnia ad notitiam Nicolai Papæ defe-runtur, qui eo tempore Romanæ præsidebat Ecclesiæ. Anno igitur dominicæ incarnationis DCCCLXV missi sunt Hagano, & Rodoal-dus apostolicæ sedis Legati in Galliam, ad discutiendum utrum res ita se haberet, sicut summo Pontifici nunciata fuerat: qui in Franciam ue nientes pecunia corrupti, magis fauerūt iniquitati, quàm æquitati. Ta men ad regem peruenientes cum ei declarassent legationis suæ causas, tale responsum ab eo acceperunt, se nihil aliud egisse, nisi quod Epi-scopi ipsius regni in generali synodo sibi agendum præmonstrassent. Dederunt autem iidem Legati consilium regi, ut illos Episcopos, qui illi synodo præfuerant, ad sedem apostolicam destinaret. Qui uerbis, ac scriptis uniuersali Papæ satisfacerent. Legati immensis ditati opibus

Romam

Romam regressi sunt, nunciauerūnt q; præsuli quæ in Galliis uiderāt, & audierant, adiicientes se nullum sapientem Episcopum in regno Lotharii inuenisse, qui ad liquidum canonicis esset institutus disciplinis. Interea Thietgandus, & Guntharius Archiepiscopi Romam profecti sunt, ea animi intentione, ut regem innoxium in supradicto facto demonstrarent, & se cum cæteris Coepiscopis ecclesiastica, atq; apostolica exercuisse decreta. Stultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri sedem aliquo prauo dogmate fallere posse arbitrati sunt: quæ nec se fefellit, nec ab aliqua hæresi unquam falli potuit. Itaq; cum in præsentiam Nicolai Papæ uinissent, libellū obtulerunt, in quo continebantur gesta synodalia, quæ in Mediomatrico urbe, & Aquis ab eis statuta fuerant. Qui cum à notario coram omnibus recitatus esset, interrogauit Pontifex, si hæc scripta uerbis confirmarent: Responderunt inconueniens uideri, ut quod propriis manibus roborauerant, uerbis infirmare mallent. Et sic nec repulsa, nec admissa eorum assertione, iussi sunt ire ad hospitia sua, quousq; reuocarētur. Paucis interpositis diebus ad synodum, quam Papa cōgregauerat, sunt accersiti, ubi eorum dānata, & anathematizata sunt scripta, & ipsi omnibus adiudicantibus Episcopis, præsbyteris, & diaconis sunt depositi, & omni ecclesiastica dignitate priuati. Qui tam turpiter dehonestati Ludouicum Imperatorem fratrem Lotharii regis adeunt, qui ea tempestetate Beneuentanis morabatur in partibus, scriptis, ac dictis uociferantes, se iniuste esse depositos, ipsi Imperatori, & omni sanctæ ecclesiæ iniuriam esse factam: cum nunquam auditum sit, uel uspiam lectum, quod ullus Metropolitanus sine conscientia Principis, uel præsentia aliorum Metropolitanorum fuerit degradatus. Adiecerunt insuper multa alia, blasphemantes eundem Papam, quæ hic superfluū duximus enumerare, existimantes se eiusdem Imperatoris adminiculo simul, & intercessionis ope, & criminis obiecti abolere notam, & pristinæ dignitatis recuperare statum. Sed spes eorum frustrata est, quamuis Imperator omnibus uotis illis opitulari uoluisset. Thietgandus depositionis suæ à sede Apostolica prolatam sententiam patienter ferens iuxta præcedentem consuetudinem, nihil omnino de sacro misterio contingere præsumpsit. Guntharius uero superbiæ spiritu inflatus, uetitum sibi officium usurpare ausu temerario non expauit, paruipendens apostolicam excommunicationem. Reuertuntur igitur in Franciam debita confusione respersi: & dum iterum, ac tertio sedem apostolicam reparationis, & restitutionis gratia adissent, nouissime in Italia infirmitate præuēti, peregrini, & exules moriūtur, communione laicali sibi tantum concessa. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVI Arsenius Episcopus,

Apocrisarius & cōsiliarius Nicolai Papæ uice ipsius directus est in Franciam: quo perueniens tanta auctoritate, & potestate usus est, ac si idem summus Præsul aduenisset. Conuocato deniqꝫ Episcoporum conuentu, Lotharium regem alloquitur, ut unum è duobus eligat, aut propriæ reconcilietur uxori, abdicato Vualdadræ pellicis consortio: aut protinus anathematis gladio feriretur ipse, omnes que in hoc scelere fauorem præstantes. Hac necessitate compulsus, uel cōstrictus (uellet, nollet) Thietbergam reginam in matrimonium recepit, interposito iurisiurandi sacramēto, se illam ita in reliquum habere, sicut æquitatis iura dictant, legitimam uxorem esse tenendam: nec eam à se separaret, nec ipsa uiuente aliam super eam induceret. Post hæc Vualdradam ex auctoritate Dei, & sancti Petri, & uerbo Domini apostolici, Romam ire iubet, ut pro se rationē reddere studeat. Engeltrudem uxorem quondam Busonis Comitis à sede apostolica excommunicatam esse omnibus declarauit, quia proprium deseruerat maritū, & Vuangerum suum uasallum in Gallias secuta fuerit. Quam excōmunicationem cum omnibus qui aderant Episcopis, renouauit. Post hæc eadem Engeltrudis prædicto Arsenio in Vuormacia ciuitate se repræsentauit: in quo loco præfatus Episcopus Ludouico regi occurrerat. Iurauit igitur in præsentia ipsius Missi sacramentum, hunc modum continens: Ego Engeltrudis filia quōdam Mactifredi comitis, quæ fui uxor Busonis comitis uobis domino Arsenio Episcopo Misso, & Apocrisario summæ sanctæ Catholicæ, atque Apostolicæ sedis, & per uos domino meo Nicolao, summo Pontifici, & uniuersali Papæ, iuro per patrem, filium, & spiritum sanctum, & per hæc quattuor Christi Dei Euangelia, quæ ore osculor, & manibus propriis tango, quia amodo relictam illam malitiam, quā in prænominato Busone uiro meo exercui, ut ouis perdita quæ fuit, ad sanctam, catholicam, atqꝫ apostoliam, sub eadem obligatiōe, qua dominus Nicolaus summus Pōtifex, & uniuersalis Papa me obligauit, reuertar ecclesiam: & in italicū regnū aut uobiscum, aut ante uos, quoquomodo prouideritis, ibo: & quicquid Dominus apostolicus iusserit, uel terminauerit, adimplebo, & perficere non recusabo. Sed tam horribile iusiurandum non adimpleuit: siquidem usque Danubii fluēta cum eodem Arsenio perrexit, ibí qꝫ ad quēpiam consanguineum pro caballorum adminiculo ire cōdixit, & ad Augustam ciuitatem ad eundem Missum se reuersuram pollicita est. Tali occasione gressum torquēs, ex Alemania in Franciam repedauit. Quod cum supradictus Arsenius cognouisset, epistolā misit omnibus archiepiscopis, & episcopis, atqꝫ omnibus sanctæ dei ecclesiæ fidelibus Galliæ, Germaniæ, ac Neustriæ commorātibus, obtestās omnes per auctoritatem

Dei patris omnipotentis, & beatorum principum Petri, & Pauli, & domini Pontificis, & uniuersalis Papæ, ut nullus eam in suam parochiam reciperet, sed eam funditus in omnibus ecclesiis suis prædicarēt excommunicatam, & ab omni christianorum communione sequestratam. Insuper & anathematis uinculo innodatam, & inter impias, & scelerosas damnatam, donec de pestiferis factionibus suis, atque perpetrato periurio ante domini apostolici præsentiam, dignā acciperet pœnitentiam. Et infra. His summatim commemoratis, reuertamur ad Lotharii Regis ingemiscendam causam. Legatus itaque apostolicæ sedis compositis in Gallia rebus, Romam, unde uenerat, reuersus est. Rursús qꝫ Vualdrada, eiús qꝫ complicibus decertantibus, regis animus aduersus Thietbergam commouetur. Excitantur iræ, & in sopitis discordiarum, & odiorum cineribus denuo copiosus ignis accenditur. Despicitur, abominatur, reiicitur, adulterii crimen impingitur, omní qꝫ ingenii arte exquiritur, qualiter puniri quasi rea possit. Illa præuidens imminere sibi mortis periculum latenter aufugit, & ad Carolum perueniens, eius se tuitioni commisit. Quod cum fama diuulgāte Nicolaus Papa cognouisset, misit Carolo Regi epistolam collaudatoriam hæc continētem. Inter alios sanctæ ecclesiæ religiosos propuguatores, & ueritatis strenuos defensores, neminem magis super Thietbergæ gloriosæ reginæ contritione solicitum, neminem magis ipsius incommoditatibus condoluisse, quàm uestræ pietatis effectum recolimus. Et post congruentem exhortationem addidit. Excellentiam uestram nolumus ignorare, adeo Lotharium regem Thietbergam cōiugem suam diuersis afflictionibus subdidisse, & innumeris pœnis contra præscripta iuramenta subegisse, ut nobis coacta nunc scriberet, regia se uelle exui dignitate, siue copula, & sola priuata uita fore contentam. Cui nos rescripsimus non hoc aliter fieri posse, nisi eandem uitam coniux eius Lotharius elegisset. Verum (sicut multorum relatu didicimus) ipse Lotharius conuētum celebrare disposuit, & eandem Thietbergam examini proprio, & iudicio subiicere meditatur. Et siquidem eam præstigiis falsitatis suæ, & argumentosis ambagibus potuerit exhibere, quasi non fuerit legitima sua uxor, uult eam penitus à se sequestrare. Sin autem, uult eam tanquam propriā quidem uxorem accipere, sed deinde quasi mœchata fuerit, insimulare: atque propter hoc hominem suum, & hominem Thietbergæ ad monomachiā impellere. Et si homo ipsius reginæ ceciderit, disponit hanc sine dilatione perimere. Quæ quantum sint omni diuinæ legi contraria, magnitudo prudentiæ uestræ (credimus) iā aduertit. Sed & nos hinc aliquid strictim uolumus demonstrare, prius asseuerantes quod de retroacta controuersia Thiet-

berga non debet ulterius ad iteratam responsionem prouocari: quoniam quod bene semel diffinitum est, & interpositis sacramentis deliberatum, nulla debet iteratione, nisi fortassis (ubi fuerit maior auctoritas) retractari. Deinde quod ecclesiæ refugium quærens ecclesiasticum iudicium semper expetens, submitti non debet sæculari iudicio. Post hæc uero cum nos ex utraque parte (id est tam à Lothario, quàm à Thietberga) fuerimus prouocati iudices, nós qȝ amborum controuersiam executi simus, ad nullos alios conuenit super hoc negocio iudices conuolare: cum secundum sacros Canones à iudicibus, quos communis consensus elegerit, nõ liceat prouocare: & ubi concessa est prouocatio, nõ, nisi ubi maior est auctoritas, liceat prouocare. Itaqȝ cum non sit apostolicæ sedis auctoritate, quæ amborum negocium executa est, usquam maior auctoritas, nescimus si alicui liceat de eius iudicio iudicare, uel eius retractare sentẽtiam. Et post pauca. Illud uero, quod Lotharius Thietbergam de adulterio criminatur, quis nõ uideat dolo esse plenum? Deniqȝ si (ut ipse iactat) uxor eius non est, non pertinet ad eum illi de adulterio calũniam texere: cum nec mœchari potuerit, si alicuius uxor nõ existit. Porro si à Lothario de adulterio accusatur, & si, ut uicta fuerit, ultio præparatur, necesse est ut fateatur uxorẽ. Et quibusdã interpositis. Præterea siue de coniugii fœdere, siue de adulterii crimine iudicium sit agitandum, nulla ratione patet Thietbergam cum Lothario posse legalem inire conflictum, uel legitimum controuersiæ subire certamen, nisi prius ad tempus suæ fuerit reddita potestati, & suis consanguineis libere sociata. Inter quos etiam locus prouidendus est, ubi nulla sit uis multitudinis formidãda, & non sit difficile testes producere, uel cæteras personas, quæ tã à sanctis Canonibus quàm à uenerandis Romanorum legibus, in huiuscemodi controuersiis requiruntur. Verum hæc non, ut fiant dicimus, quæ sine decreto, & ordinatione nostra fieri non posse supra docuimus. Accensus itaqȝ idem sanctiss. Dñs Pontifex zelo Dei, quo fuerat Finees sacerdos quõdam inflammatus, Vualdradam ipso die Purificationis sanctæ Mariæ Dei genitricis in basilica excommunicauit, & ab omni christianorum consortio separauit, destinauít qȝ epistolã omnibus Episcopis per Germaniam, & Gallias constitutis, causas, & modum excommunicationis continentem, cuius sensum, quàm uerborum seriem, causa breuitatis potius placuit ponere. Decreueramus quidem circa Vualdradam mœcham, & pertinaciter in impœnitẽtia permanẽtem, uindictæ modum minus districte temperare: & iuxta quod merebatur, non ita pro tanto scelere sententiam in eam iustæ punitionis proferre, nisi obstinato animo in mechiæ uolutabro perẽniter permanere proposuisset. Igitur

quia monita nostra, & crebras exhortationes contempsit, quia culpam suam necdum cognouit, nec cōfessa est, nec missa à nobis legatione, qui causam ipsius exequēdam suscepimus, ueniam postulauit. Postremo cum recto itinere nos illi fuerat adeundum, & beati Petri Apostoli suffragia requirenda, retro est conuersa post Sathanam. Necnon &. Thietbergæ Reginæ dolos struere cœpta interitus meditatione nō cessat. Cum egregio apostolo dicimus, quod contra eam, cōtrá q; eius similes sæpius replicandum est, quia secundum duritiam suam, & cor impœnitens thesaurizat sibi iram in die iræ. Icciroo nos eam de factis suis excōmunicauimus, donec ecclesiæ Christi, nobís q; præcipue, qui eius principaliter curam gerimus, quíq; causam ipsius exequi, ac inuestigare cœpimus, satisfecerit. Donec etiam sinistram omnem suspitionem consilium nostrum suscipiēs, adimat à preciosi corporis, & sanguinis domini perceptione, atq; ab omnimodo consortio sanctæ Ecclesiæ sancti spiritus, beatorúm q; apostolorum Petri & Pauli iudicio, & nostræ mediocritatis auctoritate fecimus cum uniuersis complicibus, & communicatoribus, fautoribús que suis prorsus extorrem.
Hanc sententiam quarto nonas Februarii à nobis promulgatam meminimus, eám q; scripto uobis destinauimus. Et ne labor noster inanis constituatur, spiritualia nobiscum uestra fraternitas aduersus iam dictam mœcham, & communicatores eius, arma sustollat: & in parochia sua excommunicatam hanc, fautorés que eius una uoce unusquisque denunciet: donec nostro speciali iudicio dignæ se pœnitentiæ submittat. Direxit etiam Lothario Regi idem reuerendissimus Pontifex epistolam hæc continentem. Audito reuerenter reuertente Misso nostro, correctionis tuæ(ut ita dicamus)initio, gratias Deo condignas egimus, & ut tibi quoque grates competibiles referremus, animum præparauimus: sed(heu)aduersa nuncia huius intentionis nostræ proposito celeriter obuiauerunt. Quapropter compulsi sumus mutare uocem, & qui ad gratiarum actiones os aperire disposueramus, in luctus, & increpationes ad hoc coacti officium linguæ dirigimus. Didicimus enim te, qui prolixo tempore in scelere permanens, Ecclesiæ Dei non modicum nocuisti, nocere adhuc, & qui in sordibus eras, sordescere adhuc. Siquidem(ut opinamur)tibi non sufficit solum adulterium perpetrasse, nisi apponas ut etiam animas hominum periurii laqueis irretitas, in extremum demergas interitum. Sed quid mirum, si paucorum animabus periurio exitium acquisisti, quando in tanta sublimitate positus per exemplum tuæ mœchæ tot hominum millia in perditionis chaos præcipitaueris? Illud autē, quod Thietberga quasi Vualdradæ testimonium dicens, eam fuisse tuam legitimam uxorem,

nolens aut in uita frustra conatur astruere, quandoquidem illius ullo prorsus hic testimonio quis indigeat? Cum magis nos ita sentiamus, quod iustum est, & intelligamus quod æquum, ut etiam Thietberga mortua tu nullis legibus, nullis regulis unquam Vualdradã in uxorem possis, aut permittaris assumere. Vtrum ergo Vualdrada legitima tua fuerit aliquãdo coniux, ecclesia Dei satisfactione Thietbergæ non eget. Vnum tamen scimus, quoniam nec eadem Ecclesia Dei auctore Deo, qui adulteros iudicabit, te, si Vualdradam quandocunq; resumpseris, etiam Thietberga decedente, dimittet modis omnibus impunitum. & post pauca. Itaq; summo studio præfatam Thietbergam coniugem tuam tanquam propriam souere carnem, ac diligere procurato: & ne illam à te separare ullo pacto consentias, uigilanter attende. Vnde si uult à te discedere, corripe, immo corrige eam, & à tali intentione per omnia reuocare satage. Iam uero si amore pudicitiæ separationem quærat, & cõiugalis connubii solutionem efflagitet, certum est, Apostolo dicente: Quoniam mulier sui corporis potestatem non habet, sed uir. Verum si ipse pudicitiam sectatus, religionis obtentu copulã dissoluere uis, tantum ne simulate fiat, cõcedimus. Nam licet sit scriptum: Quos Deus coniunxit, homo non separet, Deus tamen, & nõ homo separat: quando diuini amoris intuitu ex consensu utriusq; cõiugis matrimonia dissoluuntur. Si ergo hoc modo uis, gratuito permittimus animo, celerẽm q; præbemus assensum. Aliter autem fieri mutuam uestram separationem prohibemus. Porro si sterilitas accusatur, cogita Saram nonagenariam, Annam quoque, simul & Helisabeth, quam tamẽ sterilitatem fortasse non facit infœcunditas, sed iniquitas. Ergo gloriosissime Rex esto propria contentus uxore, & præter illius, alterius ne quæras consortium. Igitur consilium nostrum accipe, & monita nostra tanquam affectuosi patris amplectere, atque ab omni prauitate mentem, linguam, corpús que refrena, præcipue Vualdradæ pellicis tuæ, & dudum à te repudiatæ communionem declinans, & eius consortium perpetuæ obliuioni contradens. Excommunicata est enim, & usque ad præsentiam nostram ab omni christianorum contubernio sequestrata, sicut totus iam nouit occidẽs: etiám que per Missos nostros minime cum plagis cæteris oriens ignorabit. Quamobrem cauendum est, ne cum ea pari mucrone percellaris sententiæ, ac pro unius mulierculæ passione, & breuissimi temporis desyderio uinctus, & obligatus, ad sulphureos fœtores, & ad gehennæ traharis exitium. Et paucis interpositis, epistolam sic concludit. Hæc autem nos tibi nũc scripsisse, & quasi inter nos, & te nostra uerba excessus tuos corripientia, discurisse sufficiat. Cæterũ præcaue, ne quando

nobis

nobis secũdum Dñi præceptũ duos, aut tres testes adhibeamus, immo uero ne hæc ecclesiæ sanctæ dicamus, & quod non optamus, decætero fias sicut Ethnicus, & Publicanus. Ecce ex multis pauca notare curauimus, ut sic nescientibus ex parte fierent cognita, ut tamen scientibus non per omnia essent onerosa. Qualem uero exitum huius pestiferi morbi pernicies attulerit, apostolico renuẽs antidoto mederi, quantá qȝ regni dispẽdia ex hac mortifera cõtagione, sicut supradictus Papa spiritu sancto afflatus prædixerat, illata sint, in subsequentibus suo loco demonstrabitur. & infra. Per id tempus gens Sarracenorum in Beneuentum ex Africa ueniens, uniuersam pene regionem illam inuaserunt, cædibus, rapinis, & incendiis, omnia depopulantes. Contra quos Ludouicus Imperator exercitum cõtrahit, & ueritus ne forte aduersus innumerabilem hostium multitudinem uires regni non sufficerent, ad fratrem in Gallias Legatos mittit omnino exposcens, ut ad præfatæ nequissimæ gentis uires extenuandas, audaciám qȝ refrenandam sibi cum Dei auxilio, uirtute quoqȝ Francorũ opitularetur. Qui nihil cunctatus exercitum cum ingenti industria undequaqȝ contrahit, fratri qȝ, quãta potuit celeritate, in adiutorium uenit: ubi plurima bella gesta sunt, non solum fortiter, sed etiam feliciter, Deo opem ferente. Inter hæc exercitus Lotharii graui peste fatigatur, ex insueto quippe calore, & intemperie aeris dissolutus, Dysenteriæ, uel Clienteriæ morbo corripitur. Ex qua plaga innumerabilis multitudo extincta est: plurimi etiam araneorum morsibus perierunt: ut iam tunc daretur intelligi, quod propter duritiam, & cor impœnitens, Deus non solum Lothario, uerum etiam omni regno eius aduersaretur. Reuertitur itaqȝ in Franciam non sine graui (ut dictum est) dispendio suorum. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVIII Nicolaus sanctissimus, & beatissimus Papa post multos pro Christo labores, multa pro sanctæ ecclesiæ inuiolabili statu certamina, migrauit ad cœlestia regna, recepturus pro administrata fideliter sibi credita dispẽsatione à largissimo Domino immarcescibilem gloriæ coronam. De cuius Deo placitis actibus plura poterant dici relatu digna, nisi breuitati studẽtes causas rerum magis summatim notare, quàm explanare proposuissemus. Denique post beatum Gregorium usque in præsens, nullus Præsul in Romana Vrbe pontificali honore sublimatus, illi uidetur æquiparandus. Regibus, ac tyrannis imperauit, eís qȝ ac si dominus orbis terrarum auctoritate præfuit: Episcopis, & sacerdotibus, religiosis, ac Domini mandata obseruantibus, humilis, blandus, pius, mansuetus, apparuit: irreligiosis, & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque austeritate plenus extitit, ut merito credatur alter Helias, Deo suscitante,

nostris in temporibus resurrexisse, & si non corpore, tamen spiritu, & uirtute. Huic sanctissimæ memoriæ uiro Adrianus in pontificatu successit: quod cum Lotharius rex certa relatione comperisset, ei talia scripta direxit. Infausta relatio, & inambigua hactenus manens (ut ita dicamus) acriter nostræ serenitatis transuerberauit aures intimãdo, quod beatæ recordationis dominus Nicolaus ab hac lachrymarum ualle, uocante Christo decesserit, cum sanctis (ut credimus) inæstimabiliter coronandus. Nec refert ut omnis Christiana Religio de tanto Pontifice doleat, & omnis ecclesiasticus ordo de prudẽtissimo Papa ingemiscat, re uera nos potius defleamus, qui causas nostræ calumniæ, & fraudulentas æmulorum nostrorum querimonias, tam benigno patri æquitatis, ac iustitiæ lance ponderandas, ac determinandas ad tempus, & in parte commisimus. Sed quod lugubrius replicamus, plus apud sanctitatem illius ualuere inimicorũ insidiæ, & simulatæ deceptiones, quàm nostra simplex, & pura defensio. Nos enim literis, & uerbis indesinẽter proclamantes, & diuersis legationibus eadem repetentes, humiliter postulauimus, ut nos, & accusatores nostri iuxta diuinas, & humanas leges sui Pontificii audientiam mereremur, ut ratio docet, nostrã præsentiam exhibendo. Sed semper repulsi sumus. & post pauca. Sed quia Deus omnipotens princeps pastorũ, in illa sancta sede uestri põtificatus apicem sublimauit (si tempus arriserit) uestrum multipliciter desyderamus conspectum, & uestris Deo dignis animari colloquiis, ac melliflua benedictione potiri. Et in fine ipsius epistolæ: Interea modis omnibus obsecramus, ut de uestra optabili prosperitate literis uestris celsitudinem nostram certam reddentes, charæ filiationis munus nobis impertiri dignemini.

Ad hæc supradictus Papa rescripsit, sedem apost. S. Petri semper paratã esse dignam satisfactionẽ suscipere, nec quod diuinæ, humanæ q; leges iuste decernũt, unq̃ repulisse. Itaq; si immunẽ ab obiectis se sciret, cum omni fiducia Sedem Apostolicam oporteret adire, ut expetitam benedictionem perciperet. Si culpam autem recognosceret, nihilominus absque hæsitatione uenire festinaret, condigna pœnitentiæ remedia suscepturus. His temporibus gens Bulgarorum ferocissima, ac bellicosa relictis idolis, abrenunciatis q; Gentilium superstitionibus, in Christum & pro maxima parte credidit, & abluta salutari baptismatis unda in Religionem christianam transiit. Directi sunt autem à sede apostolica in eandem gentem sacerdotes, ac uiri religiosi, qui populum adhuc rudem diuinis informarent præceptis: & incultam barbariem sacris dogmatibus excolentes, Christo gratum habitaculum præparent: ut huius ueræ sanctæ deuotionis opus prosperum obtineret effectum.

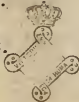
ctum. Ludouicus christianissimus rex, qui Germanis imperabat, non mediocre præbuit supplementum. Ferunt autem de huius gentis rege, quòd à tanta perfectione post perceptam baptismi gratiam cœperit, ut diebus ornamentis regiis indutus, coram populo procederet, noctibus uero sacco uestitus, latenter Ecclesiam intrans, super pauimentum ipsius basilicæ, substrato tantum sibi cilicio, prostratus in oratione iaceret. Non post multum tempus, diuina inspiratione commotus regnum terrenũ dimisit, ut in cœlis æternaliter regnaret cum Christo. Et ordinato in suum locum regem filiũ suum maiorem natu, comam capitis deposuit, habitú que sanctæ conuersationis suscepto monachus effectus est, eleemosynis, uigiliis, & oratiõibus die, noctú qʒ intentus. Intera filius eius, quem Regem constituerat, longe à paterna intentione, & operatione recedens, prædas cœpit exercere, ebrietatibus, comessationibus, & libidinibus uacare, & omni conamine ad gentilitatis ritum populum nouiter baptizatum reuocare. Quod cum pater audisset, nimio zelo accensus, sacrum habitum deposuit, & militiæ cingulum resumpsit, & cultu regio indutus, ac sociatis sibi Deum timẽtibus, filium persecutus est. Quem mox absqʒ difficultate cœpit, oculós qʒ eius effodit, & in carcerem misit. Deinde conuocato omni regno suo, filium iuniorem regẽ constituit, interminatus coram omnibus similia fore passurum, si in aliquo à recta christianitate deuiaret. His ita patratis, deposito cingulo, & resumpto sanctæ Religiõis habitu in monasterium ingressus, in sancta conuersatione reliquum uitæ præsentis tempus duxit. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIX Lotharius Romam profectus est, quo cum peruenisset, ab Adriano pontifice honorifice susceptus est, qui ab eodẽ Presule sciscitatus, si monita pii patris domini Nicolai cum omni uigilantia hactenus obseruata haberet, & præstitum iusiurandum inuiolato fœdere custoditum, (quòd ab illo deceptus, qui in ueritate non stetit, qui nõ solum mendax est, sed etiã pater omnis mendacii) respõdit se ita omnia obseruasse, ac si diuinitus sibi essent imperara. Cúm qʒ proceres, & optimates, qui cum eo uenerant, eadem testificarentur, nec ulla opposita persona inueniretur, quæ aduersus regiã auctoritatẽ legitimum auderet contro uersiæ inire certamen, uniuersalis Papa talia prosequitur. Si uestræ testificationis uerbis ueritas suffragatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat ergo fili charissime, ut ad confessionem sancti Petri accedas, ubi, Deo propitio, hostiam salutarem pro tua non tam corporis, quàm animæ incolumitate immolabimus: ex qua te nobiscum participare oportet, ut per hanc participationem membris christi, unde abscissus esse uidebaʒ

ris, merearis incorporari. Finitis igitur missarum solennibus, inuitat summus Pontifex eundem Regem ad mensam Christi: acceptó q; in manibus corpore, & sanguine Domini, ita eum alloquitur: Si innoxium te recognoscis à prohibito, atq; interdicto tibi a Nicolao adulterii scelere, & hoc fixa mente statutum habes, ut nunquam diebus uitæ tuæ Vualdradæ pellicis tuæ dudum à te repudiatæ misnearis nefario concubitu, fiducialiter accede, & sacramentum salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe. Sin autem tua conscientia te accusat, & letali uulnere sauciatum proclamat: aut iterũ redire mente disponis in mechiæ uolutabrum, nequaq; sumere præsumas: ne forte ad iudicium, & condemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remedium præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus pariter, & obcæcatus, absque retractione communionem corporis, & sanguinis domini de manu Pontificis sumpsit, non expauescens illam sententiam, quæ dicit: Horribile incidere in manus Dei uiuentis. Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit. Deinde conuersus idem Præsul ad sequaces, ac fautores regis, unicuiq; communionem obtulit in hæc uerba. Si Domino, ac regi tuo Lothario in obiecto adulterii crimine fauorem nõ præstitisti, neq; consensum præbuisti, & Vualdradæ, & aliis ab hac Sede Apostolica excommunicatis non communicasti, corpus, & sanguis Domini nostri Iesu Christi prosit tibi in uitam æternam. Igitur quisquis in his se læsum sciens ausu temerario communionem sub tali contestatione porrectam sumere præsumpsit, diuino iudicio percussus, ab hac luce subtractus est, antequam subsequentis anni rediret principium. Perpauci, qui se á communione subtraxerunt, uix mortis periculum euaserunt. Porro Lotharius Roma egressus morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens, diem clausit extremum. VI. idus Augusti. Tanta autem strages in præfati regis populo facta est, ut nõ peste perisse, sed hostili gladio corruisse uirtus, ac nobilitas totius regni uideretur: quæ eo tempore tantæ fœcunditatis erat, ut in modum densarum segetum pullulans, ueluti quoddam examen, imperii fines impleuerit. Carolus certa relatione comperiens Lotharium regem obiisse mox illius occupare ditionem nititur: Metis q; perueniens ab Aduentio præfatæ Vrbis Episcopo, & nonnullis aliis primoribus fauorabiliter exceptus, in regnum sublimatus: indé que digrediens, Aquisgrani palatium ingressus est, eo quod sedes regis esse uideretur: ubi multo plures ad eum confluxere. Carebat autem ea tempestate Vrbs Treuirorum, & Colonia Agrippinensis Pontificibus: siquidem (ut præmisimus) ambarum Præsules in Italia ab hac luce subtracti sunt. Intio

autem

autem rex cum optimatibus consilio, Bertulsum nepotem supradicti Aduentii Episcopi, Ecclesiæ Treuirorum præfecit. Porro Coloniæ Agrippinæ rex Hilduuinum abbatem præponere tentauit in Pontificali cathedra, fecit qs à Frãcone Episcopo Tungrensis Diocesis, in Aquis Palatio presbyterum ordinari ad titulum sancti Petri prædictæ Metropolis. Dum hæc in regno Lotharii aguntur, Ludouicus rex infirmitate detentus, in Baioariorum finibus lecto decumbebat. Audiens itaqs à fratre sæpe dictum regnum taliter inuasum, ægre tulit, & cum omni festinatione legatos direxit, qui eum obnixe rogarent, ut ab hac temeraria inuasione cessaret, nec solus indebita præsumptione usurparet, quod utriusqs hæreditario iure æqualiter competebat, regno decederet quousqs Deo pristinam sospitatem reddente uenire posset, ut pariter colloquerentur, & de eiusdem regni statu, quod iustitiæ, & æquitatis iura dictabant, pari uoluntate decernerent. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXX Ludouicus, & Carolus una cum optimatibus, & proceribus suis, ad Marsanam uenientes, regnum quondam Lotharii æquis partibus inter se diuiserunt. Qualiter autem hæc diuisio facta sit, quia omnibus pene notum sit, superuacuũ duximus annotare. Carolus conuentu absoluto, ad Heristellium perrexit, quia ei idem palatium in parte acciderat. Ludouicus ad Aquis palatium rediit, ubi duobus fere mensibus lecto decubuit aduersa ualetudine præuentus.

Hæc ex Reginone chronographo.

FINIS.

